

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 118 stemmer mod 11.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.

(Lovforslag nr. L 196. Fremsat 21/3 79).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 10-15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

10) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af ferieloven. (Forlængelse af ferie m. v.).

(Lovforslag nr. L 197. Fremsat 21/3 79).

11) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af medhjælperloven. (Forlængelse af ferie).

(Lovforslag nr. L 198. Fremsat 21/3 79).

12) Første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af visse overenskomster inden for den offentlige sygesikring.

(Lovforslag nr. L 199. Fremsat 21/3 79).

13) Første behandling af:

Forslag til lov om begrænsning af avancer og af lønstigningers indregning i priserne.

(Lovforslag nr. L 200. Fremsat 21/3 79).

14) Første behandling af:

Forslag til lov om begrænsning af tantieme og vederlag m. v.

(Lovforslag nr. L 201. Fremsat 21/3 79).

15) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

(Lovforslag nr. L 202. Fremsat 21/3 79).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at taletiden for ordførernes vedkommende er aftalt til 20 minutter i første omgang – sådan at forstå, at hvis en gruppe deler sig på flere ordførere, er det ordførerne, der tilsammen har 20 minutter i første omgang – og 10 minutter i anden omgang. For andre medlemmer er taletiden 10 minutter i første omgang og 6 minutter i anden omgang.

Jeg kan også til orientering oplyse, at det er hensigten at holde frokostpause fra ca. kl. 12 til kl. 13.

Forhandling

Kjeld Olesen (S):

Man kan mærke, at det er dagen derpå. Før meddelelsen kom om regeringens forslag, var alle præget af de dystre udsigter. Ingen syntes at kunne overskue konsekvenserne, hvis den hidtil største konflikt skulle bryde ud. Arbejdsgiverne stod frem og krævede, at vi måtte have konflikten, men de stod alene, eller rettere: de blev kun støttet af de venstrefløjspartier, der bevidst arbejder mod størst muligt sammenbrud og kaos. Hr. Jens Thorsen har skam sine venner.

Men andre var fāmælte, vel fordi man ventede på, at regeringen skulle rage kastanierne ud af ilden. Til gengæld må man sige, at det ikke har skortet på udtalelser nu, hvor faren synes at være drevet over. Alle kan igen deltage i slagsmålet. Nu er der en sand konkurrence i at fortælle, hvad regeringen har gjort forkert. Nogle synes, vi er gået for vidt. Hensynet til samfundsøkonomien og især betalingsbalanceunderskuddet, siger man, tillader ikke så store lønstigninger. Der er handlet uansvarligt. Men det svære for de pågældende ligger i at fortælle os andre, hvilken løsning man selv ville have foreslået.

Andre finder, at det er i orden med et indgreb fra folketinget, men så vinker man ud til de offentligt ansatte og siger: vi forstår jer, I skulle have mere.

Andre igen finder, at lønmodtagerne som helhed har fået alt for lidt. Som om vi stadig befandt os i 1960ernes vækstsamfund. Uden skelen til betalingsbalancen og lønudviklingen i andre lande fører man sig frem i en sorgløs uansvarlighed, en uansvarlighed først

[Kjeld Olesen]

og fremmest over for de arbejdere, som man påstår at repræsentere her i tinget.

Glider vi længere ud mod afgrunden, vil de første, der skubbes ud, være de dårligst stillede. Stemningsoppiskerne, som vi ser dem i venstrefløjpartierne, skal nok være placeret et sted, hvor man kan hytte sit eget skind.

Det er klart, at vi naturligvis helst havde set, at arbejdsmarkedets parter selv havde løst problemerne, men allerede på et tidligt tidspunkt stod det klart, at dette ikke kunne lade sig gøre.

At gøre folketinget til forligsinstitution vil altid være betænkeligt. Sidst vi greb ind, var det på grundlag af et udspil fra forligsmændene. Denne gang er det en stort set uændret forlængelse, netop fordi regeringen ikke ønskede at gå længere ind i de enkelte dele af overenskomsterne, end det er sket. Selv om vi dermed atter en gang må se en overenskomst løst gennem lovgivningsmagten, vil vi stadig fastholde, at det ikke – som nogle hævder – er en afskrivning af fremtidige frie forhandlinger.

Hvis man skal vurdere resultatet, bør man ikke lytte til en enkelt part. Tager man de udtalelser, der er kommet indtil nu både fra partier og fra parterne på arbejdsmarkedet, tyder meget på, at der er fundet en ganske god balance, både når det gælder hensynet til parterne og til landets økonomi.

For os er det meget vigtigt, at det, der er foreslået, ikke kun drejer sig om lønpolitik. Netop fordi lønstigningerne vil være afhængige af prisudviklingen, er det vigtigt, at der sker en stramning af pris- og avancelovgivningen. Kun lønstigninger, der ligger i overenskomsterne, må indregnes i priserne, og i den forbindelse skal det ikke glemmes, at den dyrtidsregulering, som mange ønsker afskaffet, kun giver lønmodtagerne godt og vel halv dækning for de faktiske prisstigninger.

Så synes vi, det er meget vigtigt – og her må vi da kunne finde forståelse hos de mange, der siger, at vi alle skal holde igen – at der sker en begrænsning for tantiemer, vederlag og bonushonorarer, og at der sættes ind over for de liberale erhverv, der ikke just har været præget af beskedenhed, når det gælder indkomstudviklingen.

Dernæst er det meget vigtigt for os, at der først og fremmest er tænkt på de lavestlønne-

de. Det ligger ikke bare i, at garantibetalingen sættes op med 1 kr. 20 øre, men også i, at puljen på de 225 mill. kr., der senere skal fordeles, fortrinsvis skal gå til de lavtlønnede grupper.

Der har været megen usikkerhed om udløsningen af de to indefrosne dyrtidsportioner, når vi når frem til september. Det er lønmodtagernes dyrtidsportioner, men det har jo faktisk stået klart, at forholdene ikke tillod, at man uden videre gik i gang med at udbetale dem. At de nu over 2 år konverteres til en ekstra ferieuge, er et varigt gode for lønmodtagerne. Jeg synes, at almindelig solidaritet ikke burde bevirke reaktioner fra de lønmodtagere, der har været så privilegerede, at de allerede har så lang en ferie.

Så har vi set, at der er kommet temmelig kraftige reaktioner fra de offentligt ansatte. Ja, det afhænger nu noget af, hvilke grupper der er tale om. Men hvorom alting er: der kan ikke herske tvivl om, at offentligt ansatte inden for de seneste år har haft en reallønsnedgang. Så kan man imidlertid – og det gælder især de højerelønnede grupper – spørge, om ikke billedet er et noget andet, hvis man ser lønudviklingen over en længere årrække. Men det afgørende er, at det forslag, vi diskuterer i dag, indeholder forbedringer, både når det drejer sig om opretning af efterslæb, og når det drejer sig om forbedring af taktreguleringen fra de 50 til de 75 pct.

Man skal også lægge mærke til, at der inden for gruppen de offentligt ansatte er tale om det samme princip, som gælder for det private arbejdsmarked, nemlig at man først og fremmest finder, at det må være de lavtlønnede, man særlig tager hensyn til. Her er faktisk noget af en parallel til det private arbejdsmarked, også når det gælder dette med den ekstra ferieuge.

Vi ville da meget gerne, hvis mulighederne tillod det, give de offentligt ansatte noget mere. Men så kommer man ikke uden om den sammenhæng i tingene, at hvis det skulle ske, måtte, som forholdene er i dag i vor samfundsøkonomi, andre lønmodtagere have så meget mindre. Anderledes kan det ganske simpelt ikke stilles op, når vi med denne løsning er gået til grænsen af det samfundsøkonomisk forsvarlige.

Jeg vil da gerne allerede nu sige, at jeg med stor interesse vil lytte til ordførerne for

[Kjeld Olesen]

de partier, der allerede offentligt har tilkendegivet, at de finder, at de offentligt ansatte skal have mere end det, der ligger i regeringens forslag. Jeg går ud fra, at der hos de partier – for det plejer at præge dem – er den ansvarlighed, at de så giver os forklaringen på, hvordan man vil klare de samlede indkomstrammer, hvordan man vil klare betalingsbalanceunderskuddet, og hvordan man forestiller sig at den samlede lønudvikling i Danmark for alle grupper ville komme til at udvikle sig.

Vi skal jo efter denne debat i gang med udvalgsarbejdet. Vi håber, at der er nogle meget vigtige punkter, der vil indgå i overvejelserne hos de partier, der hidtil ikke har været bange for i andre situationer at tage et ansvar.

For det første er det meget vigtigt, at der er størst mulig ro på arbejdsmarkedet. Den i princippet uændrede forlængelse af overenskomsterne, der er tale om, har fået en hård medfart af arbejdsgiverne, der jo har krævet en direkte nedgang i reallønnen. Med større eller mindre kritik fra forskellige forbund har fagbevægelsen taget resultatet til efterretning. Vi, der vel ikke er helt uden kendskab til dansk fagbevægelse, kan forsikre om, at ro på arbejdsmarkedet ikke opnås ved at vedtage løsninger, som fagbevægelsen kraftigt vender sig imod. Man kan ud fra nationaløkonomiske hensyn i teorien lave pæne forslag, men deres virkninger afgøres af den hverdag, der eksisterer uden for denne sal. Jeg synes i øvrigt, at det tjener dansk fagbevægelse til ære, at dens ledere har udtrykt stor forståelse for, at vi må gå den smalle vej.

For det andet er der en forbindelse mellem befolkningens forståelse, accept, og den politiske stabilitet. Vi er indstillet på, at løsningen, forslagene, bør føres igennem, som de er foreslået, fordi de indeholder en meget vigtig indre balance. På den anden side håber vi, at de flest mulige partier under indtryk af situationens alvor vil medvirke til lovforslagenes vedtagelse.

For det tredje må udtalelser her og dér ikke forlede nogen til at tro, at socialdemokratiet lader hånt om opgaven med at bekæmpe den økonomiske krise. Det vil vi naturligvis aldrig gøre, for der er en nøje sammenhæng mellem vor konkurrenceevne, vor udlandsgæld, underskuddet på betalingsbalancen og så vore muligheder for effektivt at

bekæmpe arbejdsløsheden. Arbejdsgiverforeningen, Industrirådet og andre har hver for sig hævdet, at de havde det rigtige bud på, hvordan udviklingen vil komme til at forme sig. Er der egentlig noget at sige til, at man efterhånden nærer en stigende skepsis over for sådanne profetier, når man ser, hvor afgørende forskellige de kan være?

Vi skal naturligvis søge at anlægge så realistisk et skøn som muligt, uden at man lader forudsætningerne indordne sig under det resultat, man helst ser. Et realistisk skøn fortæller os, at det, vi nu gør, er forsvarligt. På den anden side er det også klart, at der ikke er taget højde for uventede store påvirkninger af økonomien udefra. Men det vil nu engang være tænkte situationer, som vi ikke har nogen forudsætninger for at kunne diskutere i dag.

Så vil jeg slutte af med at sige, at forhåbentlig bliver der nu en rum tid til eftertanke, når vi er kommet på den anden side af folketingets behandling af de foreliggende lovforslag. Når vi så til sin tid ser tilbage på den situation, vi just står i, vil der ud af debatten fremstå to hovedsynspunkter. For det første det, der repræsenteres af arbejdsgiverne og af visse borgerlige partier, og som går ud på, at lønningerne må holdes nede for at forbedre konkurrenceevnen, således at virksomhederne kan tjene mere og flere arbejdspladser oprettes. Og dermed er de så tilfredse. Det andet synspunkt, som bl. a. socialdemokratiet står for, er, at den økonomiske vækst har sine grænser, at der ikke ud i en lang fremtid vil være baggrund for de store indkomststigninger. Vi mener også, det er vigtigt, at vi kan klare os i konkurrence med andre, selv om det ikke i sig selv løser alle problemerne. Men så føjer vi til, at skal lønmodtagerne holde igen for at forbedre virksomhedernes indtjeningsevne og dermed skabe kapitaltilvækst, må det være en simpel retfærdighed, at lønmodtagerne får andel i ejendomsretten til den fremtidige – jeg gentager: den fremtidige – kapitaldannelse.

Nu vel, vi kommer ikke til at drøfte disse principper i dag, men nævnes skal de alligevel, og vi finder, at det ikke er spor for tidligt, at vi løser op for den stivnede og forældede problemstilling, som mange har lidt svært ved at slide sig løs af. Uden al den dramatik, der efterhånden i udlandets øjne gør os til et ejendommeligt land, vil der fak-

[Kjeld Olesen]

tisk være mulighed for at skabe en indkomst-udvikling, der er i overensstemmelse med vore økonomiske muligheder, så at konkurrenceevnen forbedres og betalingsbalanceunderskuddet nedbringes. Midlet hedder lønmodtagernes medejendomsret. Og dette krav er kommet for at blive.

Glistrup (FP):

Den er gal. Rablende gal.

Regeringens lovpakke har som sin indbyggede fremtid forringede levevilkår for alle i befolkningen, for alle 5.134.437 danskere. Det understreges i disse dage i Nationalbankberetning, i økonomiprognoser, ved demonstrationer på Slotspladsen, ved deputationsmodtagelser, ved indlæg efter indlæg i dagblade og tidsskrifter, og det er jo ikke grå teori, der fremføres her. Det har nemlig erfaringens centnertunge vidnesbyrd bag sig. Sådan vil det gå, for det, som regeringen forelægger her, er jo præcise gentagelser af, hvad vi har været stillet over for tidligere.

Den 7. marts 1975 og den 14. april 1977 holdt fremskridtspartiet her fra denne talerstol ordførertaler, hvor vi over for lovforslag af præcis den samme karakter som dem, vi har i dag, præcist påpegede, hvad der ville ske. Og hvad er der sket? Der er sket præcis det, som vi forudså. Vi har i den periode, der er gået, fået 8-9-doblet statsgælden. Vi har haft et statsunderskud, der er vokset fra at være nul ved periodens begyndelse til at blive 4 mia kr. det første år, 9 mia kr. det andet år, 18 mia kr. det tredje, 27 mia kr. det fjerde, her i 1979 39 mia kr. og til næste år altså 53 mia kr. Og der har måttet være en gæld-sætning overensstemmende hermed.

Vi havde 50.000-70.000 arbejdsløse, da vi startede på denne vanvidskavalkade, som dette er det tredje skud på stammen af, og i øjeblikket ved vi, at der er 200.000, som meddeler, at de angler efter at få arbejde her i landet, men ikke kan få det og derfor må have udbetalinger over finanslovens arbejdsløshedskonto. Sådan har udviklingen været, siden vi de to første gange vedtog lovforslag som dem, regeringen nu fremsætter, og nu skal vi altså til det for tredje gang.

Vi må fra fremskridtspartiets side ganske og aldeles henvise til, præcis hvordan vi analyserede situationen ved de to foregående lejligheder. Det viste sig at være rigtigt den-

gang, og det vil vise sig at være rigtigt igen. Vi vil også fortælle, hvordan man kan løse problemerne. Det gjorde vi også de foregående gange, og det gør vi igen, for det er jo så ganske åbenbart, hvordan vi skulle have undgået at komme i det kaos, i den mistrøstighedens situation, som vi nu befinder os i.

Man skulle for det første have været ude i nogenlunde god og ordentlig tid. I oktober måned 1977 fremsatte fremskridtspartiet det forslag, som vi nu vil genfremsætte i oktober måned 1979. Det går ud på, at man går i gang med at forberede den næste overenskomstsituation i god tid, at man får arrangeret disse seksdøgns møder under pavevalgsforhold imellem repræsentanter for samtlige politiske partier her i dette folketing, den nationaløkonomiske sagkundskab, arbejdsmarkedets parter, erhvervene osv., og at man dér virkelig får talt sig til rette og får de tekniske problemer gennemarbejdet, sådan at vi f. eks. ikke her for tredje gang i træk skal til at forfordele dem, som er på normallønninger, i forhold til dem, der er underkastet det bevægelige lønsystem, og alle de mange andre ting, som burde have været klaret og været på plads, før regeringen begyndte på sine panikmanøvrer i nætterne i sidste uge.

Dernæst er det ikke noget, man skal komme rendende med her i sidste øjeblik. Man skal være klar i god tid forinden, og det var fremskridtspartiet. Hr. Kjeld Olesen havde jo rygende uret også i den sætning i sit indlæg, hvori han hævdede, at der ikke var nogen, der havde de klare løsninger, før regeringens panikkaosløsning fremkom i denne natstettime her forleden aften. Det var jo således, at allerede i november måned havde fremskridtspartiet totalt udarbejdet, hvordan løsningen skulle være; og kardinalpunktet for de lønforhøjelser, der er nødvendige af hensyn til levestandarden for menigmand i Danmark, var den 34.000 kr.s skattefri bundgrænse. Se, det var den måde, vi kunne løse problemerne på! Det var den måde, vi kunne give en lønfremgang på, der virkelig gavnede de lavestlønnede, for en 34.000 kr.s skattefri bundgrænse vil nemlig ikke føre til afsmitning på de øvrige lønninger. Derfor ville vi virkelig have hjulpet de lavtlønnede.

Derimod er det tom, hyklerisk retorik, når hr. Kjeld Olesen nu stod her og fortalte, at den løsning, der her fremlægges, hjælper de lavtlønnede. Vi har ti overenskomstsituatio-

[Glistrup]

ners erfaring på rad og række for, at det vil det ikke. Når man forhøjer de lavtlønnedes indtjening med 1 kr. 20 øre i timen, så bliver virkningen, at den middellønnede stiger med 4-5 kr. i timen og den højtlønnede med 20 kr. i timen og den toplønnede med 50 kr. i timen. Sådan er det gået hver evig eneste gang, som vi har dokumenteret det led for led i de senere år, og sådan vil det selvfølgelig også gå denne gang. De økonomiske tyngdelove virker præcis på samme måde denne gang, som de har virket alle de tidligere gange. Derfor er der ikke nogen lavtlønshensyntagen.

Når den afsmitning kommer, så er det jo, fordi lønnen til syvende og sidst er den købspris, som virksomhederne giver for arbejdskraften. Når man gennemtvinger, at prisen for arbejdskraften for den lavestlønnede skal ligge omkring 39 kr. i timen, eller hvad der nu er tale om i forslaget, og når man oven på de beløb, som er bruttoløn for den enkelte, lægger alle disse tillæg for ferie og ATP og bidrag til den ene og anden og tredje og femte fond, og når man skal give 39 kr. for en, der ikke har særlige forudsætninger på det område, ja, så er det således, at den, der har forudsætninger, må man give måske 44 kr. eller 54 kr. eller 74 kr. for, og derfor smitter det af hele vejen opad. Men gennemførte man fremskridtsløsningen, så havde vi ikke den gennemslagsafsmittingsvirkning på de højere indkomster, så ville man nemlig ikke påvirke den pris, som virksomheden skulle give for arbejdskraften, på noget som helst niveau. Derfor er fremskridtsløsningen også af den grund den rigtige, og den fandtes og er fremlagt for folketinget allerede i december måned, fuldstændig detaljeret ud i alle økonomiske konsekvenser. Dér havde vi løsningen, uden at vi altså nu skal fortsætte mistrøstighedens vagtparades fremmarch.

Men vi har dog i hvert fald den fordel fremfor de tidligere gange, at den høje begejstring for det opnåede resultat ligesom udebliver denne gang, hvor man jo altså er klar over, at den er gal, den er rablende gal, med det, som man fandt ud af derhøved på statsministeriets gange her forleden aften.

Jeg har i den offentlige debat kun bemærket ét eneste begejstringsudbrud over det resultat, man nåede frem til. Det var de sangvinske udtalelser, som Arbejderbevægelsens

Erhvervsråd blev citeret for: 25.000 flere arbejdspladser skulle vi få ud af det, fortalte Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, hvis TV-Avisen har refereret dem rigtigt. Jo, for når vi får en uges ferie mere, så bliver der disse flere arbejdspladser. Hvorfor i alverden foreslog man da så ikke otte ugers ferie mere? Så havde vi jo udryddet de 200.000 arbejdsløse totalt og fuldstændigt med det samme, når samfundsøkonomien skulle fungere på den måde.

Det, der lå bagved, det ved vi jo alle sammen, det var, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fremturer i denne fuldstændig fejlagtige opfattelse, at der er én samlet sum af arbejde, som skal fordeles mellem de til rådighed stående, til trods for at enhver som helst kan sige sig selv, at hvor meget arbejde der er, det afhænger af, hvor meget der skal betales for arbejdskraften, og hvis prisen for arbejde stiger, ja, så bliver der mindre arbejde, der skal udføres, og vice versa. Det er derfor, det er så vigtigt, at prisen på arbejde ikke sættes op, men at lønfremgangen kommer, som fremskridtspartiet foreslår det, igennem skatnedsættelser. Det er på den måde, man i dagens Danmark kan give lønfremgange, nemlig ved at sætte skatten ned.

Men til trods for, at der ikke er den store begejstring for det, så har vi jo altså tre partier her i tinget, der er blevet så gamle, de tre ældste, at de nu vil lodse det her igennem. Det er jo nogenlunde åbenbart, hvorfor socialdemokratiet vil det: det er på grund af den rent interne partistrid, som man skulle have lægt, og så er det så raslende ligegyldigt, hvordan landets interesser er. Efter os syndfloden, det har jo alle dage været finansminister Heinesens valgsprog, som han formentlig slår op på Frederiksborg Slot, den dag dronningen adler ham.

Det var altså den side af sagen, hvor man fik sikret de 66 stemmer. Hvordan kommer man så et skridt videre? Ja, det gør man jo ved, at man også kan disponere over de 22 stemmer fra venstre, Danmarks liberale parti. Vi ved jo alle sammen, at det er i så massiv modstrid med, hvad hver evig eneste venstrepolitiker i snevis af gange hver evig eneste måned i de sidste fem år har skrevet og sagt ude over landet, det, som venstre nu foretager sig, når man stemmer for den ordning, der her er tale om. Hvorfor gør man det så? Ja, man forsøger sig jo med en hel del und-

[Glistrup]

skyldninger, den ene mere forkølet end den anden. Der er i hvert tilfælde ingen af venstres undskyldninger, som på nogen som helst måde kan siges at være holdbar.

Man siger, at man skal feje op efter det ulykkelige augustforlig i 1976. Det er da rigtigt, at det var drønende landsskadeligt og samfundsøkonomiundergravende, at de konservative, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti sprang til i august 1976 og forøgede landets gæld og underskud. Men netop fordi man gjorde sådan i 1976, var der da al mulig grund til, at vi nu skulle være ekstra sparsommelige, ekstra fornuftige, så den undskyldning holder ikke.

Så siger man: ja men vi har jo øvet indflydelse, ellers ville det være blevet meget værre. Det er en meget dårlig politiker, som siger: vi medvirker til noget, der er dårligt, for ellers ville det være blevet meget værre. Politikere er her for at medvirke til, at det i hvert fald går i den rigtige retning. Om vi så kunne få 34.000 kr. skattefri eller måtte standse ved 31.000 kr. eller 27.000 kr., det kunne man kompromisere om, men ikke om at gøre landets situation dårligere, som man har gjort det her.

Sandheden er jo, at venstre ikke har haft nogen som helst indflydelse til at gøre det så meget som én øre lavere for dansk omkostningsniveau ved det, der er gennemført. Ingen socialdemokratisk regering, om den så havde haft 166 mandater, havde turdet gå med til at forringe dansk erhvervslivs omkostningsniveau mere end med disse 20–25 pct. omkostningsforhøjelser, der ligger i dette.

Derfor er der ingen sandhed i det, når venstre påstår, at de har haft nogen indflydelse. Fremskridtspartiet har indflydelse. Vi påviser det på en måde, som afskrækker dem fra at gå hen og begå alt for store vanvidsting inden for den offentlige sektor, og bureaukrater osv. fra, hvad de vil gøre. Men venstre – det er sådan, at disse 371.728 mennesker, der kom til at sætte deres kryds ved liste V den 15. februar 1977, akkurat lige så godt kunne have gjort det direkte og sat krydset ved liste A, for det giver såmænd ikke spor anden indflydelse, end hvis de havde stemt for dette socialdemokrati og den politik, som man dér fører for at bevare samhørigheden i dansk arbejderbevægelse – forstået: bevare sine pamperposter rundt om-

kring, bevare sine forskellige muligheder for at misbruge skatteydermidler til egne, egoistiske formål. Det er det, der ligger bag ved dette, og så altså venstres trøstpokal, at de kan beholde de 7 kors, bånd og mange stjerner på. Måtte det blive et tungt kors! Det fortjener venstre.

Hvis man ser det i bare en lille smule historisk sammenhæng, så var det sådan, at dette lands befolkning blev forført af sommernattens koglerier derude ved Bagsværd Sø, ved at man begyndte at fortælle – det er statsministerens tale af 31. august sidste år – at denne regering vil som sit hovedmål sikre, at vi som betalingsbalanceunderskud højst, ordret citeret, får 6½ mia kr., og så bliver det mindre i årene efter 1979. Det var selvfølgelig ynkeligt, at man som resultat af den stabiliserende genrejser-, landsfrelserregering skulle rende rundt med et underskud, der bare nærmede sig dette niveau. Vi skal have overskud. Det er uanstændigt, at Danmark med de gode forudsætninger er en skyldnernation. Vi skulle selvfølgelig være en kreditnation. Det turde da vistnok være ganske og aldeles åbenbart, at det er dér, Danmarks interesser er, og at det er det, Danmark har forudsætningerne for at være. Alle lande i verden er jo sammenlagt lige meget kreditorer og skyldnere, og hvorfor i alverden skal Danmark være en minusnation?

Nå, men det var altså det, man sagde sidste sommer. Så kom man hen mod jul, og så blev det ikke til højst 6½ mia kr., så blev det 6½ mia kr. Så kom man til februar, og så sagde man: 6½ mia kr. kan ikke være noget magisk tal, bare vi har tendensen, sådan at vi bevæger os i retning af, at underskuddet bliver mindre og mindre. Og nu ved vi jo alle sammen, at med den svigefulde niddingsdåd, som man begik her mandag aften, da bliver underskuddet værre og værre og større og større.

Men stadig er man kun oppe på 88 mandater, og der skal lidt mere til flertal. Det har jo som sædvanlig det radikale venstre sørget for at man får, og det gør det radikale venstre på den for de radikale så særdeles typiske måde, at man, når man skal stemme i Danmarks skæbnetime, stiller sig op og tager det udpræget radikaltrætte standpunkt: stemmer ikke. Der er ingen grund til at stemme, når man er radikal og skal tage stilling til disse ting, selv om man altså ved, at man

[Glistrup]

derigennem er medvirkende til at føre Danmark dybere ned i afgrunden, for det siger man jo ganske og aldeles tydeligt at man er.

Når det radikale venstre ikke stemmer, så er det, fordi, siger de, landet ellers ville blive kastet ud i kaos. Men det vil landet ikke blive, for der ligger ganske klare løsninger – som vi i øvrigt skal behandle under et senere punkt på dagsordenen i dag – til, hvordan vi undgår at kaste landet ud i kaos. Dette folketing skulle i stedet for at køre hele denne enorme lovpakke, som nu er forelagt os, igennem i og for sig bare beskæftige sig med den ene linje, som vi under et senere punkt på dagsordenen skal behandle, nemlig at arbejdskonflikter udsættes til onsdag den 16. maj 1979, således at vi kan få anstændige arbejdsvilkår til sammenhængende at gennemarbejde tingene, sådan at vi kan komme med et ordentligt oplæg, noget, som vi folketingspolitikere kan være bekendt at præsentere den danske befolkning for, når vi skal redde den frem ad den rigtige vej. Det var dér, vi skulle samle kræfterne. Det, der burde være et flertal for her i folketinget, det var, at vi vil have ordentlige arbejdsvilkår og nå resultater.

Så kan man selvfølgelig sige, at en udsættelse til den 16. maj 1979 vil sige, at lønmodtagerne ville komme til at vente yderligere et par måneder på de lønforbedringer, som de selvfølgelig skal have. Det er ikke tillokkende, og derfor har vi som § 2 i dette forslag den tilføjelse, at man i hvert tilfælde får en beskeden reallønsfremgang med det samme, ved at den skattefri bundgrænse sættes op med 2.600 kr., altså til 17.100 kr.

Derved undgik vi altså denne kastrossel, som får de radikale til forskræmte at krybe ned i rendestenen og dø af skræk dernede. Og dø, det gør de jo alligevel, så om de dør det ene eller det andet sted, burde i og for sig være så nogenlunde ligegyldigt.

Men hvordan kan det være, at man nu kan få et folketingsflertal til at gennemføre noget, som selv flertallet ved er samfundsskadeligt? Ja, det beror først og fremmest på, at Danmarks monopolstatsradio har fremturet gang efter gang med at vrangindbilde befolkningen, hvad der i grunden er de rigtige økonomiske sammenhænge i dette land. Man er så villig til at udsende enormt lange serier, når det drejer sig om noget i fremmede lande i fjerne tider, f. eks. »Herskab og tjeneste-

folk«, og hvad man nu ellers sender. Hvis man dog blot kunne få Danmarks Radio til at sende den gyserserie, at man tog alle disse mange forlig, der er indgået i de sidste 19 år, og så, hvad de har sagt, hr. Hartling, hr. Hilmar Baunsgaard, hr. Per Hækkerup, og hvem der nu ellers har talt fra folketingets talerstol, om, at det og det vil vi opnå i retning af lavere skattetryk, i retning af bedre vilkår, i retning af mindre gæld, i retning af, at vi ikke mere kørte med underskud på betalingsbalancen, simpelt hen tog, hvad de sagde ved deres helhedsløsninger og buketter og halvhedsløsninger og kvarthedsløsninger, og hvad de nu ellers trak landet dybere og dybere ned i dyndet med. Og så bare en seddel op på skærmen bagefter: man sagde, at nu ville betalingsbalanceunderskuddet begynde at falde i 1968 – det steg sådan og sådan. Og sådan kunne man fortsætte. – Gyseren er åbenbart blevet så kraftig, at den røde lampe nu er tændt, så jeg ikke kan fortsætte med at uddybe det, men her var virkelig en idé for programudvalget.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til hr. Ellemann-Jensen, skal jeg bede om, at mikrofonen, der tabte hovedet, får det på igen.

Ellemann-Jensen (V):

Ja, så er hovedet på plads igen, og vi kan tage ned på jorden igen, men det tjener os jo også bedst at blive dér, som salmedigteren skriver.

Baggrunden for de 7 lovforslag, vi i dag har til første behandling, er jo den beklagelige kendsgerning, at det ikke lykkedes for arbejdsmarkedets parter at opnå enighed om en fornyelse af de kollektive overenskomster, og konsekvensen heraf med det gældende forhandlingssystem er jo konflikter på arbejdsmarkedet. Denne gang må man vel sige at parterne står så langt fra hinanden og konflikterne tegner til at blive så omfattende, at ingen ansvarlig regering kan undlade at gribe ind.

Det er på denne baggrund, venstre kan acceptere et indgreb, selv om vi da stærkt beklager, at parternes holdning har gjort det nødvendigt med dette indgreb i de frie forhandlinger. Det er arbejdsmarkedets parter, som må påtage sig det fulde ansvar for, at

[Ellemann-Jensen]

der gribes ind, med alle de konsekvenser, dette kunne tænkes at få for fremtidige forhandlingssituationer. Konfliktruslen er jo ved at have mistet sin troværdighed i løndannelsessystemet, så arbejdsmarkedets parter burde vel nok overveje, om det hidtidige forhandlingssystem er tidssvarende, og om man kan ændre det, så dette ting undgår at komme i lignende situationer i fremtiden som den, vi er i i dag.

Den samlede løsning, regeringen lægger frem, er en ren overenskomstløsning omfattende alle grupper på lønmodtagersiden og tillige med en regulering af avanceudviklingen. Venstre finder det positivt, at man nøjes med en sådan overenskomstløsning. Det er jo et spørgsmål om kroner og øre, som har skabt denne situation, og derfor har det hele tiden været venstres ønske, at man lader være med at blande andre ting ind i situationen.

Det resultat, der er kommet ud af det, er det bedst opnåelige i den vanskelige situation, regeringen har været bragt i. Der er jo stort set tale om en uændret forlængelse af eksisterende overenskomster med små reguleringer hist og her, og ingen kan i ramme alvor have ventet, at arbejdsmarkedets parter selv var nået frem til en løsning så stram, heller ikke efter en opslidende og nedbrydende konflikt. Derfor kan venstre gå ind for denne løsning, selv om vi til fulde erkender, at den ikke i sig selv indebærer en løsning på landets dybt alvorlige økonomiske problemer, og at den risikerer at lukke op for en lønudvikling, der er kraftigere end den, man venter i de lande, vi skal konkurrere med.

Vi finder, at anvendelsen af de indefrosne dyrtidsportioner til en udvidelse af ferien er et positivt element i den løsning, man har fundet frem til. Dels klarer man et ubehageligt problem, som er arvet fra dem, som for to år siden fandt på de indefrosne dyrtidsportioner, dels finder man en udvej, der jo giver en vis lempelse for de virksomheder, der skal betale, nemlig den tidsmæssige forskydning i udbetalingen af feriepenge i modsætning til en direkte udbetaling af dyrtidsportioner – selv om der naturligvis, det må vi erkende, er nogle virksomheder, der på længere sigt kommer til at betale lidt mere for denne ferieløsning, end de skulle have betalt ved udbetaling af dyrtidsportioner. Tillige undgår man den købekraftsudvidelse, som et

rent løntillæg ville have medført, og så får man endelig fastslået det ganske sunde princip, at øget fritid naturligvis skal betales af dem, der får den.

Vi er også tilfredse med, at der gøres et forsøg på at begrænse lønglidningen. Det sker dels med udformningen af handelsministerens lovforslag om begrænsning af avancer og af lønstigningers indregning i priserne, dels med bestemmelsen om, at de 225 mill. kr., der med virkning fra 1980 skal fordeles på det private arbejdsmarked, skal anvendes både til lavtlønstillæg og til opretning af skævheder i systemet. Det sidste tilsigter jo direkte, at dele af disse midler skal gå til formål, som hidtil er blevet varetaget af lønglidningen, og dermed bliver der i sig selv lagt en dæmper på lønglidningens betydning for den samlede lønudvikling.

I øvrigt er jo netop lønglidningens størrelse af stor betydning for den samlede vurdering af de lønstigninger, der ligger i regeringens løsning. Regeringen er blevet angrebet for at have undervurderet den lønudvikling, der ligger, og dermed de økonomiske konsekvenser af den samlede løsning, og i den forbindelse kan man vel nok pege på, at lønglidningens omfang jo i høj grad afhænger af ledelsen i den enkelte erhvervsvirksomhed: vil man dér give efter for krav, eller vil man stå imod? Det er så let at skyde ansvaret for lønglidningen over på lønmodtagerne og deres organisationer, men sandheden er jo, at det er dem, der bærer de gyldne kæder, som også må bære byrden ved at sige nej til krav.

I den forbindelse kan man notere, at regeringens løsning jo især er blevet stærkt angrebet for at være for dyr af dagbladene Jyllands-Posten og Børsen, som begge inden for de seneste år har givet deres medarbejdere voldsomme lønstigninger. Man har altså købt sig fred til nu at sidde med spids og forarget pen og skrive om, hvor skrækeligt dyre regeringens forslag er. Ja, hykleriet har gode vilkår i dagens Danmark.

Sandheden er jo, at hvis regeringens forudsætninger holder, så får vi i de kommende to år den laveste stigning i lønningerne, som er set siden 1959–60. Det er også en væsentligt billigere løsning end den, der for to år siden blev gennemført uden venstres deltagelse.

Disse forhold skal tages i betragtning, når man foretager en politisk vurdering af rege-

[Ellemann-Jensen]

ringens løsning; ikke fordi det i sig selv er godt nok bare at ligge lavere end tidligere, men for at stille tingene i relief, for vi må da erkende, at der kan ligge for meget i den løsning, der kommer frem her. Vi er stadig i den situation, at der bliver pumpet mere købekraft ud til landets lønmodtagere, end der er reel basis for i produktionen, og at man derfor fortsat skal låne i udlandet. Det er situationen.

Men sagen er jo også den, at når man især i det første år oplever så kraftige stigninger i lønudviklingen, som tilfældet er, så er det, fordi man skal feje op efter en gammel løsning, man skal feje op efter den løsning, der blev gennemført i 1977, og som både skabte en række problemer og udskød en række problemer. I 1977 lagde man jo grunden til problemerne omkring garantibetalingen, og den voldsomme forhøjelse af garantibetalingen, som den daværende regering fik et flertal i denne sal til at gennemføre, gav jo stor afsmitning i lønniveauerne og satte for alvor gang i eksporten af danske arbejdspladser. Det er ikke lige den form for eksport, vi i venstre ønsker at fremme, så derfor er vi tilfredse med, at der denne gang alene sker den justering af garantibetalingen med 1 kr. og 20 øre i timen, som følger af optøningen af de indefrosne dyrtidsportioner.

Vi finder det rimeligt, at regeringen ikke foreslår en egentlig stigning i garantibetalingsniveau. Dermed ville man nemlig ikke have gjort de lavestlønnede nogen tjeneste; for en egentlig stigning i garantibetalingen ville dels skabe øget arbejdsløshed blandt de lavestlønnede, og især ville ungdomsarbejdsløsheden vokse, dels ville der blive skabt en lønglidning, som i sidste ende netop ville skabe problemer for de svageste grupper i samfundet. Men skulle det ske, at regeringen engang i fremtiden igen må gribe ind i en overenskomstsituation, hvad vi bestemt ikke håber, ja, så vil vi da i øvrigt anbefale regeringen at søge problemerne omkring de svageste grupper løst ved skattepolitiske løsninger.

Den politiske vurdering af regeringens løsning bør også rumme en erkendelse af, at det ikke var politisk muligt at skabe den ændring i den automatiske dyrtidsregulering, som venstre gerne havde set. Vi må i venstre vurdere situationen således, at der uden om venstre eksisterer et flertal i folketinget, et meget

bredt flertal, for at bevare den automatiske dyrtidsregulering, og det er på den baggrund, vi må resignere. Det lykkedes ikke denne gang at få begrænset denne ødelæggende automatik i det danske løndannelsessystem. Forhåbentlig har vi bedre held, hvis der skulle opstå en næste gang.

Det er for øvrig glædeligt, at der i den løsning, vi har fået lagt frem her, sker en rimeligere fordeling af byrderne på de enkelte lønmodtagergrupper, end tilfældet var i 1977. Vi finder det positivt, at man nu forbedrer den taktregulering, som sikrer de offentligt ansatte imod den relative udhuling af deres lønudvikling, som ligger i den private sektors lønglidning. Vi finder det også væsentligt at slå fast, at denne forbedrede taktregulering naturligvis også vil komme til at gælde for de funktionærgrupper på det private arbejdsmarked, som har ordninger med taktregulering.

Det er i den offentlige debat hævdet, at der eksisterer et voldsomt efterslæbsproblem for offentligt ansatte, og at man for at undgå fremtidige efterslæbsproblemer burde gennemføre fuld taktregulering. Til det sidste må man sige, at en 100 pct.s taktregulering ville være en urimelighed, fordi lønglidningen på det private arbejdsmarked bl. a. indeholder sådanne stigninger, som modsvarer anciennitetsstigninger m.v. i den offentlige sektor.

I det hele taget skal man være forsigtig med at foretage direkte sammenligninger imellem lønsituationen for offentligt ansatte og lønningerne for privat ansatte, for tallene kan ikke direkte sammenlignes. Der spiller mange ting ind, der vanskeligt lader sig måle: jobsikkerhed, pensionsforhold, arbejdsvilkår i det hele taget og mange andre ting.

Det er også urimeligt at tale om, at der skulle være opstået et lønefterslæb, bare fordi lønrelationerne i dag er nogle andre, end de var for to år siden. Der er jo ingen naturlov, der siger, at de lønstrukturer, man havde for to år siden, præcis er dem, som man til tid og evighed skal blive hængende fast i. Tværtimod er der vel noget, der taler for, at der er grupper blandt de offentligt ansatte, som i dag er udsat for, skal vi kalde det et mindre efterspørgselspres end for to år siden. Hvis man prøver at betragte det ud fra en udbuds/efterspørgsels-situation, så er der på væsentlige dele af det offentlige arbejdsmarked i dag ikke den mangelsituation, der var

[Ellemann-Jensen]

f. eks. sidst i 1950'erne og i 1960'erne, og som pressede lønningerne op. På disse områder er der derfor ingen grund til længere at holde sådanne lønstrukturer i forhold til andre dele af samfundet, at man bliver ved med at presse folk igennem uddannelsesinstitutionerne præcis til disse områder. Det er altså alt for firkantet at tale om, at der eksisterer et lønforterslæb for offentligt ansatte grupper, bare fordi lønrelationerne har ændret sig.

Men det skal da også siges ved denne lejlighed, at der da tydeligvis er grupper blandt offentligt ansatte, som er gledet urimeligt bagud i det samlede billede. Der er også et cheflønsproblem. Der er i det hele taget steder, hvor der kan være behov for opretninger. Derfor er vi i venstre godt tilfredse med, at regeringens løsning her afsætter et forholdsvis stort beløb til at oprette sådanne skævheder, og vi skal opfordre til, at man virkelig bruger disse midler efter den erklærede hensigt, nemlig til at oprette egentlige skævheder i systemet.

De selvstændige erhvervsdrivendes indkomstforhold foreslår regeringen reguleret ved lovgivningen om avancebegrænsning, begrænsning af tantieme og vederlag, og så de særlige forhold omkring lægernes overenskomster. Vi erkender i venstre det politisk nødvendige i, at man på denne måde udbreder kravet om tilbageholdenhed til samtlige grupper i samfundet, men vi finder det samtidig nødvendigt, at man nu ophæver den meget stramme prisstoplov, der jo blev gennemført i efteråret, for en sådan stram prisstoplov vil over et længere tidsrum være ødelæggende for erhvervsudviklingen, og vi finder det helt rimeligt, at den, sådan som de politiske forhold er, nu afløses af en avance-lovgivning. Men vi skal minde om, at der også eksisterer lavindkomstproblemer blandt selvstændige erhvervsdrivende, og at et avancerstop jo mange steder helt automatisk låser indkomstmulighederne fast, samtidig med at lønudviklingen blandt lønmodtagere altså får mulighed for en vis bevægelse opad. Det skal ikke være usagt ved denne lejlighed.

Hvis man foretager en isoleret økonomisk betragtning af regeringens samlede løsning, så står det klart, at den ikke i sig selv gør det muligt at opfylde regeringens erklærede mål, nemlig at nedbringe underskuddet på betalingsbalancens løbende poster. Det underskud, der i år skulle have været højst 6½ mia

kr., tegner til at blive væsentligt større. Det må vi i dag erkende og dybt beklage.

Det er naturligvis positivt i sig selv, at der herefter er lagt op til et faldende underskud i de kommende år, men her må vi jo se i øjnene, at der i dette spil er en ganske ubehagelig joker, nemlig olieprisen og de deraf følgende stigninger i råvarepriserne.

For venstre er det imidlertid væsentligt at slå fast, at regeringen med den løsning, vi behandler i dag, ikke har opgivet det mål, der står øverst i regeringsaftalen, nemlig at arbejde for, at underskuddet over for udlandet skal bringes ned år for år. Vi noterede os i forgårs statsministerens ord om, under hvilke forudsætninger denne løsning bliver gennemført, og vi noterede os det løfte, der lå i bemærkningerne om, at hvis disse forudsætninger ændres, så vil regeringen gribe ind i den økonomiske politik for at sikre opfyldelsen af sin overordnede målsætning. For en nedbringelse af underskuddet over for udlandet må fortsat være regeringens helt overordnede mål. Kun på den måde kan man skaffe en solid basis for en fremtidig udvidelse af beskæftigelsen. Og viser det sig, at den internationale udvikling bliver sådan, at den løsning, vi behandler her i dag, ikke skaber en tilstrækkelig stram udvikling i Danmarks omkostnings- og efterspørgselsforhold, så må regeringen gribe ind.

Det er vist klart for enhver, at venstre gerne havde set en strammere indkomstpolitisk løsning for at sikre opfyldelse af regeringens mål. Vi havde gerne set, at regeringen havde taget fat på de automatiske vækstfaktorer, som er nævnt i den seneste rapport fra regeringens økonomiske sekretariat, og som jo umuliggør en opretning af den økonomiske balance i Danmark, hvis de bare får lov til at virke uhindret. Først og fremmest havde vi gerne set, som jeg nævnte tidligere, en begrænsning af den automatiske dyrtidsregulering, hvilket vi anser for at være af afgørende betydning for at genskabe en økonomisk balance i Danmark. Men vi har i de seneste uger måttet erkende, at den politiske stemning i Danmark ikke er moden til sådanne indgreb endnu. Vi har måttet erkende, at et flertal i befolkningen og et flertal i denne sal nok er ved at være klar over problemernes karakter og problemernes omfang, men at dette flertal endnu ikke er parat til at drage de nødvendige konsekvenser af denne erken-

[Ellemann-Jensen]

delse. Det fremgår meget klart af de kommentarer fra forskellig side, vi har hørt i de seneste dage, til regeringens løsning, hvor vi sågar fra partier, der betegner sig selv som borgerlige eller borgerligt-liberale, hører, at nu er der altså givet for lidt til de offentligt ansatte, og der er givet for meget til de privat ansatte, men at man i øvrigt ikke vil røre ved den automatiske dyrtidsregulering, hvorved det er umuligt at opnå strammere løsninger på det private arbejdsmarked.

Denne mangel på sammenhæng i, hvad vi har hørt fra forskellig side, forklarer også, hvorfor det resultat, regeringen er nået frem til, må betegnes som det bedst tænkelige med den nuværende forståelsessituation her i salen og i befolkningen. Det har vi i venstre taget til efterretning med beklagelse. Men det virker for venstre kun som en ekstra spore til at forstærke indsatsen i den kommende tid for at udbrede forståelsen for, at en løsning af landets økonomiske problemer ikke skal søges i mirakelkure, men i en afbalanceret reduktion af velerhvervede rettigheder. Derfor bliver der i den kommende tid brug for seriøse drøftelser af, hvordan vi skal prioritere de ting, vi forlanger af samfundet. I lyset af den løsning, som vi behandler her i dag, vil det formentlig blive nødvendigt at diskutere en egentlig ændring af disse prioriteringer og disse krav.

Vi har jo i de seneste uger oplevet, hvordan de fleste grupper i dette land har ment at have krav, som de havde ret til at stille til samfundet og til andre grupper, og vi har oplevet, hvor sårbart vores folkestyre er over for sådan nogle krav. Men vi har også oplevet, at en regering, der er sammensat af to så forskellige partier som socialdemokratiet og venstre, formåede at enes om en løsning på denne meget vanskelige situation, en løsning, der ikke i sig selv klarer problemerne, men som undgår den polarisering, der var lagt op til, og som giver mulighed for den nødvendige politiske stabilitet til at arbejde videre med problemerne.

Det er venstres håb, at regeringen hermed har skabt politisk basis for at virkeliggøre sine mål i det samarbejde med folketingets øvrige partier og med de forskellige interesseorganisationer, som statsministeren lagde op til i sin åbningsredegørelse for cirka to hundrede dage siden, og det er vores håb, at

andre også vil yde deres til at skabe et sådant bredt samarbejde.

Poul Schlüter (KF):

Den samlede løsning for arbejdsmarkedet, som regeringen nu foreslår, er samfundsøkonomisk den dårligste gennem årtier. Den nye regering erklærede ellers meget flot ved sin dannelse, at regeringen var skabt for at føre stram indkomstpoltik, der kunne forbedre landets konkurrenceevne. Målet skulle være, at betalingsbalanceunderskuddet i 1979 blev nedbragt, så underskuddet kun blev 6,5 mia kr. Venstres ordfører – der på grund af den korte taletid ikke rigtig har kunnet nå at citere sig selv – sagde den 5. september 1978:

»Den nye regerings succes står og falder med, om det vil lykkes at føre indkomstpolitik.«

Han havde – og han har – ret deri. Citatet er fra Berlingske Tidende. I tidsskriftet Liberal skrev venstres ordfører i februar – altså ikke i fjor, men i år:

»Målet for 1979 er et underskud på ikke over 6½ mia kr., de følgende år lavere. Hvis regeringen ikke kan leve op til dette, mister SV-samarbejdet sit væsentligste mål for venstre.«

Dette var de stolte ord før afgørelsens time. Med den samlede politik, regeringen nu har forelagt, er det desværre berettiget at sige, at Marienborgmålsætningen ligger i ruiner.

Det er heller ikke sært, at hr. Thomas Nielsen forleden kunne sige:

»Jeg har sagt, at regeringen ikke burde overleve 100 dage. Det er gået i opfyldelse. Vi har fået en ny regering.«

Vi får nu i Danmark en helt anderledes uforsvarlig økonomisk løsning end i de vigtigste lande, vi konkurrerer med. Og alle ved det. Jeg tænker på Sverige, Norge og Tyskland. I Sverige har man tilrettelagt en indkomstudvikling på 2 pct. det første år og 3 pct. det næste. I Norge sigter et pris- og lønstop på lønstigninger på højst 4 pct., og i Vesttyskland vil de næppe overstige 5 pct. Efter vor regerings opgørelse skulle vi de næste to år få indkomststigninger i niveauet 15-16 pct. Men må jeg minde om, at regeringens eget økonomiske sekretariat jo for to år siden vurderede de tilsvarende tal helt forskert? Mon ikke det samme er tilfældet nu?

[Poul Schlüter]

Jeg synes, det gør stærkt indtryk på os, at en række erhverv vurderer den lovgivning, som nu er forelagt, til at ville afstedkomme en lønudvikling i størrelsen ca. 20 pct. over to år. Holder det, så bliver der let tale om et betalingsbalanceunderskud i år på omkring 9 mia kr., og så må man frygte, at betalingsbalanceunderskuddet i 1980 kan blive på 11 mia kr. Det vil være det dobbelte af de 5½ mia kr. for 1980, som hele tiden har været regeringens erklærede målsætning. Derfor forstår jeg også godt, at udenrigsministeren de sidste uger har gjort meget væsen af det udtryk, som han har opfundet: at nu skal man jo ikke føre politik på decimaler. Men jeg fik mine bange anelser. I dag kan vi konstatere, at udenrigsministeren heller ikke vil føre politik på milliarder.

Sammen med mange andre af udenrigsministerens undersåtter måtte jeg forleden undrende på TV-skærmen se udenrigsministeren give den forklaring: jo, vist skal de 6½ mia kr. nu justeres, men det skyldes energifordyrelsen. Det synes jeg ikke er en redelig forklaring. Det er ikke engang en redelig bortforklaring, for det er jo ikke derfor, tallet nu skal justeres. Allerede i februar sagde regeringens egne embedsmænd, at de 6½ mia kr. ikke engang ville holde med 8 pct. i lønudvikling og uden dyrere olie. Nu føres der en langt slappere indkomspolitik. Hvordan har dog dette været muligt?

Vi mener, svaret er enkelt. Det består i, at vi har en statsminister, som med begge sine regeringspartiers accept har prioriteret sit forhold til fagbevægelsen højere end hensynet til arbejdsløsheden, til betalingsbalancen, til landets økonomiske sundhed. Vil statsministeren bestride, at de omkostningsstigninger, vi nu skal opleve, vil føre til større arbejdsløshed? Det er muligt, han vil, men han kan ikke.

I efteråret skrev jeg en artikel, hvor jeg brugte det udtryk, at når en dag venskabet skal genoprettes mellem statsministeren og hr. Thomas Nielsen, så vil hr. Thomas Nielsen skrive en faktura, og den skal statsministeren betale. Det er det, der nu sker. Regeringen lod sig kue af LOs top. Statsministeren er reddet, de syv venstreministre kan fortsætte på taburetterne, men arbejdspladserne er ikke reddet. Dem får vi færre af. Det er prisen for at bilægge striden mellem statsministeren og hr. Thomas Nielsen. Pri-

sen kommer samfundet til at betale – og ikke mindst de tre grupper, de to regeringspartier især svigtede: de selvstændige, funktionærerne og de offentligt ansatte.

Statsministeren gjorde jo det hele op sådan, at det var en betingelse for regeringens politik, at den blev godkendt af LO. Er det mon nogen sinde sket før? Socialdemokratiske statsministre har i årtier været vant til at møde truslen om uro på arbejdsmarkedet, men har man før gjort det til en betingelse for en socialdemokratisk regerings politik, at den skulle godkendes af LOs top? Skete det under Jens Otto Krag, under Kampmann, under H. C. Hansen, under Hans Hedtoft? Jeg kan ikke erindre det. Hvis statsministeren kan, vil jeg gerne høre om det.

Jo, det er gået nøjagtigt, som socialdemokratiet og LO-ledelsen sammen planlagde for nogle uger siden. Min kompliment! LO-skitsen, som statsministeren og arbejdsministeren var medforfattere til, mens venstres ministre vendte ryggen til, blev afgørende, og siden har regeringen ikke haft ringeste autoritet over for LO. Om nogle dage er skitsen nok gennemført. Dvs. der er en reel ændring: i stedet for det højere ATP-bidrag, der efter skitsen skulle koste 90 mill. kr., får vi nu de 225 mill. i andet overenskomstår. Det er blevet dyrere. Jeg har forstået, at venstre foretrak de 225 mill. kr. fremfor 1 kr. 70 øre i andet år som en forøgelse af garantilønnen. Har venstre mon valgt rigtigt? Har man sikret sig, at de 225 mill. kr. ikke udvikler sig til en større omkostningsbelastning end forøgelsen med 1 kr. 70 øre i timen? Det er væsentligt.

Jeg vil godt spørge arbejdsministeren, om garantilønnens forhøjelse nu skal gælde med tilbagevirkende kraft eller fra lovens vedtagelse.

I min gruppe mener vi, at det i dag desværre er nødvendigt at lægge til grund, at lønstigningstakten de kommende år ikke bliver mindre end før. LO fik sandelig sin vilje med regeringen. Det var der også almindelig enighed om i erhvervslivet og i dagspressen – med en enkelt undtagelse. Et københavnsk dagblad, som ellers står mit hjerte nær, skrev, at statsministeren fulgte venstre og slækkede på LOs krav. Somme tider virker reportagen i netop denne avis, som om den var skrevet af venstres pressetjeneste – hvad der jo også er mange der mener den er.

Formanden:

Hvorfra er citatet?

Poul Schlüter (KF):

Citatet var Berlingske Tidendes overskrift dagen efter de to regeringspartiers forlig. Nå, også her kom der jo en nøgtern vurdering frem næste dag.

Udenrigsministeren havde et lille guldkorn på regeringens pressekonference. Udenrigsministeren sagde: venstre har sandelig ikke under forhandlingerne repræsenteret arbejds-giverne. Nej, det tør siges!

De blev sat ud af spillet, da statsministe-ren lagde strategien bag LO-skitsen. De blev behandlet unfair af regeringen til det sidste. Jeg tænker på, at naturligvis fik LO lovfor-slagene et døgn for arbejdsgiverne. Så ar-rogant behandler regeringens to partier nu den ene af arbejdsmarkedets ansvarlige parter.

Nu siger man åbent – det blev sagt direkte i den tale, som blev holdt af forrige taler – at der gennemføres en ordning, som er for dyr. »Men«, tilføjede venstres ordfører med en supersmart undskyldning, »hvis ikke venstre havde fulgt trop med socialdemokratiet, så havde andre nok gennemført en endnu dyre-re løsning.« Det synes jeg er den dårligste undskyldning, jeg nogen sinde har hørt for en forkert politik. Den er også et falsum. Det skal ikke være nogen hemmelighed hvorfor. I sidste uge opsøgte jeg venstres ledelse, og jeg sagde: »Der er ingen grund til, at vi går fejl af hinanden; hvad venstre siger nej til, siger det konservative folkeparti også nej til.« For-målet med min henvendelse var naturligvis at låne venstre mit partis kræfter under for-handlingerne. Det førte ikke til noget.

Man må selvfølgelig spørge i dag, om der kommer mere til efteråret. Hvad med be-skæftigelsesfonden, som skal beslægtede de 10 mia kr., der ligger i ATP? Er den taget af bordet, eller er den, som det hedder i over-enskomstsproget, blot lagt til side? Jeg tror det sidste, og derfor er det mig magtpålig-gende at takke arbejdsministeren, der har erkendt, at om denne sag foreligger der et forlig mellem augustforligets 5 partier, og de må forhandle en løsning. Derfor er det altså uden betydning, om venstre i denne sag bø-jer sig eller ej. Der er sikkerhed i denne sag både med livrem og med-seler.

Hvad kommer der mere til efteråret? Kommer der skatteforhøjelser og afgiftsfor-højelser? Kommer der rentestigning? Har regeringen mon læst Nationalbankens beret-ning, som desværre først måtte offentliggøres den 20. marts? Her hedder det ganske klart, at uden en langt strammere indkomstpolitik og et lavere underskud i statsfinanserne vil det være fuldstændig umuligt at skaffe en lavere rente. Kommer der mon nu ikke en stigende rente?

Må jeg spørge i den forbindelse: er det rigtigt, at man skal fortolke avancestoppet således, at ikke engang stigende renteudgifter vil kunne indregnes i priserne?

Vi mangler stadig ganske den stramme indkomstpolitik, der lægger vægten på real-lønnen eller på den disponible nettoløn. Venstres tidligere leder, Poul Hartling, forelagde engang en stram indkomstpolitik med hen-blik på at udskrive et valg. Venstres nye le-der accepterer nu en slap indkomstpolitik for at undgå et valg. Jeg har tænkt meget over de sidste dage, hvem af dem der mon hand-lede mest forkert. Det er sandelig meget svært at afgøre. Jeg kan ikke. Men i begge tilfælde blev problemerne ikke løst, og det bliver langt sværere nu at skulle prøve sene-re.

Hvad er der tilbage af regeringens politik? Ja, der er måske værdistigningsafgiften, men det må jeg da også sætte et spørgsmålstegn ved. Jeg vil rette det spørgsmål til skatte- og afgiftsministeren, om ikke det har sin betyd-ning, at det udtrykkelige i Marienborgaftalen blev formuleret således, at hvis vi får en stram indkomstpolitik, så skal vi også have værdistigningsafgiften. Nu får vi altså ikke den stramme indkomstpolitik, men betyder det så ikke, at venstre med rette kan føle sig frigjort for forpligtelsen til at gennemføre værdistigningsafgiften sammen med socialde-mokratiet? Hvis venstre måtte nå til den op-fattelse, skal man få mit partis fulde støtte.

De offentligt ansatte og funktionærerne synes jeg nok har fået en dårlig behandling. Regeringen giver LO særbehandling, men på bekostning af funktionærer og tjenestemænd. Socialdemokratiet har sammen med venstre i denne overenskomstsituation sat skel i be-folkningen. På mange områder bliver der i realiteten frit løb for lønglidning. Intet un-der, at LO er tilfreds. Men LOs modpart har man overhovedet ikke lyttet til, selv om den

[Poul Schlüter]

jo også tæller hundredtusinder af små virksomheder med få ansatte. De er nu helt afhængige af en udvikling, som de ikke har haft indflydelse på, og i kraft af prislovgivningen og avancestoppet berøves de deres mulighed for at tjene penge til de fornødne investeringer.

Den tredje store part er de offentligt ansatte og funktionærerne, hvoraf de største grupper er ansat hos staten, kommunerne og amterne eller i det private arbejdsmarkeds administration. Disse grupper er behandlet unfair med det ene formål at sikre regeringspartierne LOs bifald. Det var en forudsætning for LOs ja til forliget, at funktionærerne og de offentligt ansatte blev behandlet, som de blev. Derfor fremtvang regeringen et forhandlingssammenbrud med de offentligt ansatte. Denne behandling af Danmarks store mellemstand bør ikke være upåtalet. Jeg mener, den smitter af på regeringen og regeringspartierne. Nok har de to partier vendt sig mod fremskridtspartiets uartige beskrivelser af papirusserne, men rent faktisk kunne næppe nogen regering have gennemført denne uretfærdighed uden det forarbejde, som fremskridtspartiet har gjort. Man har ligesom gjort brug af hr. Glistrups mistæneliggørelse til at behandle en befolkningsgruppe uretfærdigt til fordel for LO. Jeg tror ikke, det har været klogt, at de offentligt ansatte og funktionærerne de sidste år i så udpræget grad har ladet sig indrullere under hr. Thomas Nielsens samlede lønmodtagerfront.

Fuld taktregulering må være rimeligt denne gang for at forhindre, at vi får en ny overenskomstperiode, hvor funktionærerne og de offentligt ansatte atter sækker agterud. Det vil jo koste på det nærmeste nul eller et acceptabelt beløb, hvis regeringen forhindrer lønglidningen på det private arbejdsmarked. Der er jo ikke tale om, at man med kravet om fuld taktregulering vil sikre de offentligt ansatte og funktionærerne en stor lønfremgang; der er tale om at ville sikre dem, at hvis der sker en lønudvikling på de private arbejdspladser på LO-områderne, så får de lov at følge med.

Også for de selvstændige tror jeg det bliver svært. Avancestoppet er urimeligt og unødvendigt. Vi mener, der var et alternativ. Vi har hele tiden sagt, at en løsning måtte bestå af tre hovedelementer: gennemførelse af specielle krav, parterne kunne blive enige

om, fuld taktregulering og endelig som det tredje og vigtigste, at et antal dyrtidsportioner blev erstattet af en skattelettelse netop til og kun til lønmodtagerne, som gav afkald på dyrtidsportionerne. Det ville have sat en god cirkel i gang, det ville have sikret reallønnen – og ikke pengelønnen – uden inflation. Nu får vi måske senere afgiftsforhøjelser, som giver ny arbejdsløshed.

Regeringsens løsning er jo fri digtning – der foreligger intet mæglingforslag – og derfor kan regeringen selv ændre løsningen inden for de 2 år. Det gjorde man også i Norge, allerede 6 måneder efter den nye overenskomstløsning. Vi føler i alt fald både ret og pligt til at foreslå en ny ordning, hvis det bliver nødvendigt.

Må jeg sige til sidst: begge regeringspartier har nu gjort sig til LOs forlængede arm. Man sagde, at SV skulle være, indtil økonomien var i orden. Så er de 6 år hjemme, for det bliver den ikke de første 2.

Jeg har set skrevet, at venstre nu skulle være på vej til at indtage de radikales historiske placering som støtteparti for socialdemokratiet. Jeg mener ikke, den beskrivelse er ganske korrekt. Man bør ikke overse, at de radikale ofte havde afgørende indflydelse.

Melchior (CD):

Det er blevet mig fortalt, at verdens største barbersonliggende ligger i Chicago. Den er så stor, den har så mange ansatte, så den aldrig nogen sinde åbner for publikum. De får nemlig hele dagen og hele ugen til at gå med at klippe og barbere hinanden. Det er noget i den retning, vi her i Danmark er i færd med. Alle vil have mere fra hinanden og mere til sig selv – en temmelig tragisk situation. Det eneste, der måske kan mane til en smule optimisme, er, at vi efterhånden alle er i samme båd, at der ikke er nogen gruppe tilovers, der ikke tager andel i krævementaliteten; så er der snart ikke nogen, der har noget at lade andre høre. Folketingsmedlemmerne, der jo gerne skulle være et spejl af befolkningen, kommer vel inden længe med på holdet, og for os bliver det i hvert fald ikke vanskeligt at påvise et betydeligt efterslæb.

I denne situation, hvor de lavtlønnede vil have mere og de højtlønnede ikke vil have mindre, heller ikke relativt mindre, har det bestemt ikke været nemt for regeringen at

[Melchior]

finde en ordening, der kunne tilfredsstillere alle. Måske kan man sige, at det så i stedet for er lykkedes at finde en ordening, der tilfredsstiller ingen. LO-formandens ord om, at han i hvert fald er tilfreds, må nok antages at have et betydeligt taktisk indhold.

Hvis nogen kommer med et resultat, der gør ingen tilfredse, vil man ofte sige, at det er måske, fordi det er en god mellemproportional mellem alle kravene, men det er nok en lovlig nem måde at slippe om ved det på.

Imidlertid skal regeringen have ros for to ting. Nr. 1, at den evnede at holde sammen. Ikke fordi SV-regeringen set med CD-øjne er en meget lykkelig konstruktion, og dens samlede præstationer i nu ca. 7 måneder har ikke kunnet overbevise selv velvillige iagttagere om, at den har en målsætning eller en ydeevne, som er iøjnefaldende. Man får efterhånden tvivl om, at regeringen selv kender sit eget mål, bortset fra visse utopier.

Den anden omgang ros gælder den omstændighed, at der ikke bliver storkonflikt. Dette er i sig selv af betydelig værdi såvel økonomisk som psykologisk. CD hører ganske vist ikke til dem, der mente, at en storkonflikt måtte undgås for enhver pris. Tidligere erfaringer med omfattende strejker her ved forårstide har ikke påpeget, at noget sådant kaster Danmark aldeles omkuld. Jeg synes heller ikke, at statsministeren, som han gjorde i radioen i går, burde harcelere over for Arbejdsgiverforeningen, fordi denne har givet udtryk for, at en konflikt måske havde været at foretrække. En ting er, at man er absolut modstander af mange vilde overenskomststridige konflikter, en anden ting er, at man kan mene, at der efter et forhandlings-sammenbrud og efter en regelret opsigelse af overenskomster godt kan være mentalhygiejnisk god mening i, at arbejdskampens yderste middel kommer til anvendelse. I hvert fald kan statsministeren formodentlig ikke være den, der mener, at dette våben i arbejdskampen for al fremtid skulle være uanvendeligt. Alligevel må det afgjort erkendes at være en fordel for Danmarks samlede situation, at vi nu får ro på arbejdsmarkedet. Denne fordel kan bære igennem en god del af den kritik, som der i øvrigt er anledning til at fremsætte.

Der har været visse spekulationer over, hvilken stilling CD ville tage til det foreliggende lovkompleks. Har CD ikke én gang

for alle givet fribrev, udspændt et sikkerhedsnet, har man spurgt. Og nogle kommentatorer har i de sidste dage indkasseret CDs mandater på forhånd på regeringens vegne. Dette kan kun skyldes dårlig hukommelse eller bevidst fordrejelse. Det, CD sagde i fjor efterår, og som jeg gerne vil gentage her, er, at vi prioriterer stabilitet i samfundet meget højt. Vi synes ikke, at et civiliseret land skal skifte regering hver tredje måned eller hvert halve år. Da statsministeren i fjor var meget trængt, ikke mindst af et antal af sit eget partis medlemmer på venstrefløj, lod vi ham derfor vide, at vi ikke ville tillade en for stærk venstrefløj i dansk politik at forene sig om at vælte en ny regering, inden denne havde haft rimelig tid til at finde sine egne ben og vise, om den kunne leve op til sine intentioner. Men nu er socialdemokratiets venstrefløj tilsyneladende faldet til ro, og så har regeringen jo sit flertal hjemme og har ikke brug for at blive reddet. Det er ganske vist et noget flosset flertal, men Danmark er jo tidligere blevet regeret ved hjælp af et nordatlantisk mandat, hvorfor så ikke med et skævt smil acceptere, at det denne gang kan lade sig gøre ved hjælp af et delvis spansk mandat?

CD føler som samfunds bærende midterparti et betydeligt ansvar for at medvirke til at hale et flertal hjem, når et sådant mangler – der skal jo regeres – men vi føler ingen trang til at bringe overflødige ofre og give afkald på vore oprigtigste synspunkter, når regeringen dels kan selv, dels og især slet ikke inviterer os med til at drøfte, hvordan en situation kan klares.

De ting, der nu ligger på bordet, er så vidtrækkende, at det ville være af værdi, dersom regeringen kunne samle et væsentlig bredere flertal, end den selv råder over. Men den har åbenbart ikke selv vurderet det sådan; ellers havde man nok i tide indbudt nogle flere mandater til at få indflydelse. Nu er det i hvert fald i sidste stund, hvis det skal lykkes. Ikke mindst arbejdsministeren skal vise en betydelig smidighed, dersom det under den knapt tilmålte tid til udvalgsarbejdet skal lykkes at give indrømmelser, der kan skabe mulighed for 100, 110, 115 mandater i stedet for de pauvre 89.

Som forsøg på en eventuel åbning vil jeg gerne nævne spørgsmålet om, hvordan arbejdsløshedsdaggpengene vil udvikle sig i den

[Melchior]

2 års periode, der nu lovgives for. Kan arbejdsministeren oplyse, om man kan indbygge en garanti for, at der ud over rene pristalsstigninger ikke vil ske nogen forhøjelse af dagpengene i de kommende 2 år? Der må nemlig nu sættes en stopper for nivelleringen mellem arbejdsindtægt og dagpenge.

Lad mig også pege på, at de 2½ pct., der efter forslagene skal udbetales som dækning for yderligere ferie, udgør en temmelig stor overdækning. Vi har hidtil fået 10 pct. for fire ugers ferie, og så er det naturligvis et enkelt regnestykke at give 2½ pct. for den femte uge. Men de 10 pct. repræsenterer jo mere end fire ugers løn. Man kunne derfor yde et bidrag til at holde lønomkostningerne nede ved at ansætte feriepengene for en fem ugers ferie til f. eks. 11,5 pct. i stedet for 12,5 pct.

Der skal imidlertid ikke være tvivl om, at den af CD foretrukne løsning på hele området ville have været, at man i stedet for omkostningsskabende og varefordyrende og konkurrenceforringende lønstigninger havde klaret situationen ved en skattenedsættelse, eventuelt i form af en forhøjelse af proportionalstrækket eller af det personlige fradrag på selvangivelsen. Om dette emne vil hr. Erhard Jakobsen om et øjeblik gå nærmere i dybden.

Må jeg pege på, at fristen den 1. maj i år til fordeling af de 225 mill. kr., der skal rette op på skævheder, er umulig at overholde. Disse penge skal jo bruges til at udjævne uligheder, der især opstår på grund af løn­glidning. Men det kan man vel ikke endeligt aflæse allerede en måned efter periodens start. Det forekommer mig, at den 1. januar 1980 ville have været mere realistisk.

Regeringen fik jo aldrig forhandlet specielle krav med de offentligt ansattes organisationer, vel nok efter devisen, at »den, der kommer allersidst, skal i den sorte gryde«.

Forhandlinger om de specielle krav er for længst nået for den private sektors vedkommende, og resultaterne bliver respekteret. Jeg vil gerne bede arbejdsministeren – hvis han kan i dag – oplyse, hvor meget i procent af lønsummen opfyldelsen af de specielle krav på det private arbejdsmarked udgør. Dette ville være en vigtig størrelse at kende til bedømmelsen af rimeligheden af de satser, der er levnet i den offentlige sektor til udligning.

To af mine kollegaer, hr. Bollmann og hr. Therkel Christensen, vil senere i debatten gå nøjere ind på nogle af de punkter, hvor mit parti især har betænkeligheder. Det drejer sig dels om den samlede sum – men ikke mindre om fordelingen af den samlede sum – og dels om den misundelseslovgivning over for selvstændige erhvervsdrivende, der efter vor mening ganske umotiveret er taget med i buketten.

Arbejdsministeren og andre må gerne lytte til disse indvendinger som en inspiration til at finde åbninger, som jeg før nævnte, til eventuel opnåelse af et bredere flertal. CD er meget skeptisk på de nævnte områder og må forbeholde sig sin endelige stillingtagen til flere af lovforslagene til efter udvalgsarbejdet.

Den såkaldt frie forhandlingsret – jeg ved snart ikke, hvad det er, den ret er fri for eller skal stå frit af – er vel efterhånden en ren fiktion på arbejdsmarkedet, og nu eksisterer den knap nok mere i folketinget. Den skrabelige regeringskoalition tillader næppe de to regeringspartier at åbne for en egentlig forhandling – altså en, hvor der er andet end kommaer at forhandle om – og den levnedes tid giver ikke megen mulighed for i udvalget at stille eller få besvaret ret mange relevante spørgsmål. Når regeringen føler sig tidsmæssigt og på anden måde trængt, bør den ærligt gøre sig klart, at det nu heller ikke er særlig nemt at drive saglig opposition under disse forhold.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg havde fornøjelsen på vejen herind i myldretrafikken at høre hr. Kjeld Olesens tale, og den var jeg glad for at høre, men den indeholdt ting, som jeg ikke kan godkende, og som jeg tror hr. Kjeld Olesen selv vil korrekse, når han vender tilbage og takker hr. Melchior for sangen. Den indeholdt delvis en lovsang til regeringen. Den kommer uforbeholdent fra CDs side. Vi er glade for, at socialdemokrater og venstre har kunnet holde sammen, vi er glade for, at man har holdt sammen på i hvert fald den ene side af arbejdsmarkedets parter – det er den, det er sværest at holde sammen på. Vi er glade for at se, at meget er undgået, som jeg ikke skal prøve at stå og beskrive her, men som vi alle sammen har i baghovedet som noget meget,

[Erhard Jakobsen]

meget ubehageligt, der kunne være hændt os i den kommende tid.

Når det er sagt, må jeg sige, at hos centrum-demokraterne har vi en klar fornemmelse af, at arbejdsgiverne har meget ret i de betænkkeligheder, de gør gældende, og det ved regeringen også godt. Man ved godt, at det ikke er lyksalighed, man går ind til med det her, men det retter vi ikke som en kritik mod regeringen, for sådan er forholdene, og det ville enhver part være nødt til at kaste sig ud i. Der var ingen nem og hurtig løsning ud af det her, og derfor kan vi ikke komme med en voldsom kritik af, at regeringen har gjort, som den har. På den anden side må vi benytte os af vores ret – den ret, som hr. Glistrup ikke kan tage fra nogen – til at lade være med at stemme for noget, man ikke er enig i, uden at man af den grund ved at stemme imod kommer til at fremkalde et resultat, som man aldeles ikke ønsker at fremkalde. Den ret har man ifølge folketingets forretningsorden, og den kan hr. Glistrup ikke lave om. Den benytter vi os af i nogle tilfælde i løbet af afstemningen, som kommer i næste uge.

Vi vedstår ganske ærligt, at vi stiller os på tjenestemændenes side. Ikke når de står og råber og skriger herude, hvilket er ganske uværdigt for tjenestemænd. Det skal de ikke høre et eneste rosende ord for, tværtimod. Men de er altså ikke klogere end andre, som ikke kender grundlovens paragraf om, at intet medlem af dette ting er forpligtet ved noget skrigeri ude på slotspladsen, men alene er bundet af sin overbevisning. Det burde alle vide, sådan er dansk demokrati. Derimod må vi sige, og det sagde jeg allerede under en debat for nogen tid siden, at regeringen vidste, at vi stærkt ville bakke op, at man fulgte tjenestemændene i hvert fald så langt, at når der er tale om taktregulering, så får de de samme forhold som på det private arbejdsmarked. Det gør de ikke; det vil vort parti stille ændringsforslag om at de skal have 100 pct., ikke 50 pct., ikke 75 pct., men 100 pct. Det kan vi ikke se nogen som helst rimelig grund til at tjenestemændene ikke skal have.

Vi er i øvrigt stærkt modstandere af, at man dér som på det private arbejdsmarked arbejder på en lønudjævning. Det er forkert. Der opretholdes hverken i det offentlige eller i det private erhvervsliv stillinger med højere

lønninger, hvis der ikke med disse højere lønninger følger større ansvar, større krav om indsats. Hvis der gør det, kan man afskaffe stillingerne, men har man stillingerne, skal der være forskel i de forskellige grader. Den forskel underminerer man gradvis, og det har vi protesteret imod gang på gang. Vi håber, at man engang vender tilbage til den procentvise dyrtidsregulering, som vi indrømmer vi var med til i en krisesituation at lade ryge. Det beklager vi, men vi vil arbejde for at få den genindført, fordi vi mener, at når der er fastsat forskellige grader, så skal disse grader respekteres og ikke undermineres.

Det, jeg især ønsker at gøre opmærksom på og beklage, er, at regeringen ikke i højere grad har interesseret sig for den tanke, som vi kom med på et tidligt tidspunkt, som de konservative har omtalt her i dag, og som hr. Glistrup jo i tidens løb nærmest har spoleret ved at overekspone den. I denne situation er det ikke vores idé, men den er fremkommet gang på gang, og i denne situation var ideen brugbar. Normalt kan vi ikke komme til arbejdsmarkedets parter og opnå noget ved at love en skattelettelse på forhånd, men i denne situation, hvor det alligevel havner hos os, hvor det er os, der skal bestemme, da synes jeg, det havde været så nemt som fod i hose at sige: i stedet for på den ene, på den anden, på den tredje måde at sikre en lønforhøjelse, der er så og så meget værd, giver vi i stedet for hver person 2.000 kr. i skattelettelse. Det kunne gøres ved, at man hævede det skattefrie fradrag med 5.000 kr. Så ville det stort set være det, der skete. Jeg siger udtrykkelig hver skatteyder, jeg siger ikke bare lønmodtagerne. For man må da ikke glemme, at ved de foranstaltninger, man træffer, er der en lang række private erhvervsdrivende, der også bliver ramt af en slags indkomststop. Der ville være god grund til at stramme noget mere, men til gengæld give skattelettelse, og tiden var til at gøre det nu. Vi beklager, at regeringen ikke har været åben for den tanke. Det er baggrunden for, at vi ikke er i stand til at stemme for regeringens facon at gøre det på.

Men ingen skal være i tvivl om, at det, at regeringen griber ind og forhindrer storkonflikt, har vores fulde sympati. Regeringen prøver at dele sol og vind lige, det erkender vi er meget, meget svært, og derfor skal der

[Erhard Jakobsen]

ikke lyde voldsom kritik af, at det ikke er lykkedes. Men man må bare ikke bede om, at vi direkte skal stemme for ting, som vi i forvejen havde advaret imod, eller hvor vi havde bedt regeringen om at gøre noget andet, når man ikke har givet os mulighed for at få indflydelse på resultatet.

Med disse kritiske bemærkninger skal det i øvrigt gentages, at vi synes ikke, denne regering bringer landet hverken på afgrundsrand eller noget i den retning. Vi synes ikke, regeringen med dette resultat skader landet, og derfor er vi ikke i stand til at stemme imod regeringen generelt, sådan som man fra anden side har bebudet man vil gøre.

Det var, hvad jeg gerne ville benytte min taletid til at sige.

Ole Henriksen (SF):

Lige så sikkert som vi hvert år skal behandle et finanslovsforslag fra regeringen, lige så sikkert er det nu blevet, at vi hvert andet år skal behandle et lovforslag om indgreb i overenskomsterne.

Den eneste forskel i denne stabilitet er, at vi blot mangler at få grundlovsfæstet overenskomstindgrebene, på samme måde som finansloven er grundlovsfæstet. Noget tyder imidlertid på, at vi er godt på vej til at få rettet denne forskel.

Siden indgrebet i 1975, der jo nærmest må betegnes som et simpelt indgreb, bygget over en forligsmandsskitse, har udviklingen taget fart. Allerede året efter, i 1976, kom augustforliget, som introducerede socialdemokratiets specielle opfattelse af begrebet indkomstpolitik. Lønmodtagerne skulle ved næste overenskomst vise mådehold inden for en ramme af 6 pct., og det samme skulle andre former for indkomstdannelser. Med et nyt indgreb i overenskomsterne i 1977 lykkedes det at tvinge lønmodtagerne ind i denne indkomstpolitiske ramme, mens det som bekendt lykkedes at friholde de andre indkomstdannelser – det er her udbytter og spekulationsgevinster og mange andre ting.

Herved stemplede man sin egen indkomstpolitik som værende et falsum, et bedrag over for lønmodtagerne og et knæfald over for kapitalejerne. Et godt og korrekt skudsmål får indkomstpolitikken i øvrigt i den nyligt udsendte pjece fra SID, nemlig at det her er ikke indkomstpolitik, det er lønpolitik.

Jeg formoder, at statsministeren endnu ikke er ekskluderet af SID og har modtaget pjecen og studeret den.

Den næste vederstyggelighed, som lønmodtagerne præsenteres for, er dannelsen af SV-regeringen. Vederstyggelig, fordi der i denne alliance lå og ligger en bekræftelse på og en vilje til at føre lønpolitikken videre. Hvad er så mere naturligt end at indrette regeringsmagten på samme måde, som arbejdsmarkedet er indrettet på – en halvdel, der varetager Dansk Arbejdsgiverforenings interesser, og en anden halvdel, der varetager LOs interesser? Eller sagt på en anden måde: hvorfor ikke indrette regeringen sådan, at den bedst muligt afspejler magtforholdene i de kapitalistiske samfund, så den kan sikre, at magtforholdet forbliver, som det var? Sådan en regering har vi så fået. En regering, som nu har mod til at gå et skridt videre i lønpolitikken og åbent tale om trepartsforhandlinger, når 1979-overenskomsterne skal indgås. Man ville hermed hjælpe organisationerne med, som det hedder i regeringserklæringen, at sikre forudsætningerne for en stram indkomstpolitik, der så vidt muligt også sikrer opretholdelsen af de disponible realindkomster.

En sådan regeringserklæring sad man selvfølgelig ikke overhørig i Dansk Arbejdsgiverforening. Her var alle tiders chance for en god, politisk nulløsning, måske endda en negativ løsning, og man stillede følgende, må man nok sige, grove overenskomstkraav fra Arbejdsgiverforeningens side: bortfald af dyrtidsordningen, nedsættelse af alle lønninger pr. 1. marts 1979 med 1 kr. 20 øre, bortfald af garantilønnen, suspension af løfteparagraffen og en 3-årig overenskomst. Det kan man kalde et politisk krav. LO bekræftede på sin side sit mangeårige venskab med socialdemokratiet ved at lægge partiets eget forslag om indførelse af økonomisk demokrati på bordet. Man var måske ikke så meget i overensstemmelse med sine medlemmer, da man gjorde det, men man var selvfølgelig i overensstemmelse med det parti, som LO-toppen traditionelt har forbindelser med. Det var altså et selvbestaltet krav, der manglede opbakning fra medlemmerne. Der var også her tale om et klart politisk krav, som sammen med Arbejdsgiverforeningens krav totalt blokerede for en forhandlingsløsning på en normal måde.

[Ole Henriksen]

Derefter blev det hurtigt uinteressant, hvad der foregik af møder mellem arbejdsmarkedets parter. Alle var klar over, at de virkelige forhandlinger nu foregik mellem LO og socialdemokratiet på den ene side og venstre og Dansk Arbejdsgiverforening på den anden side.

På et tidspunkt var der så en journalist, der kom til at tabe en skitse ned foran Ekstra Bladets journalistiske medarbejder. Skitsen var forhandlet mellem nogle folk og en socialdemokratisk høg; det har senere vist sig, at denne høg har gummisæl. Det viste sig at være en nøglefærdig løsning, som var tabt på gulvet her, det vil sige, den var ikke mere nøglefærdig, end at der skulle viskes noget ud om et centralt fond, som skulle oprettes. Det var selvfølgelig venstres opgave at viske det ud. Derefter var den politiske skitse klar.

Herefter er vi fremme ved det lovkompleks, som vi behandler i dag.

Med i puljen her kommer så også de offentligt ansatte, tjenestemænd og funktionærer. For deres vedkommende kommer det helt klart frem, hvad det betyder at have det offentlige som arbejdsgiver. Mange af de offentligt ansattes organisationer er slet ikke nået igennem forhandlingerne, inden man griber ind her, og nogle organisationer er såmænd ikke engang begyndt på forhandlingerne inden indgrebet.

Spørgsmålet er i øvrigt, om man kan kalde det, der er foregået inden for denne sektor, for forhandlinger; snarere har der været tale om en arbejdsgiverholdning, der på værste måde spillede ultimativt ud, vel vidende at der var en tjenstemandslov eller et lovindgreb at falde tilbage på.

I øvrigt ville det være rart at få at vide, hvordan finansministeren forestiller sig det paritetiske nævn sammensat, og hvordan det skal fungere. Det er det, der er nævnt i lovforslag nr. L 196 i § 10. Spørgsmålet er, om de offentligt ansatte nogen sinde vil få et ben til jorden, når arbejdsgiveren trods alt også her suverænt bestemmer udfaldet i sådan et nævn.

Må jeg vende tilbage til dyrtidsordningen, som jo spiller en central rolle i hele dette indgreb – eller skulle vi hellere kalde det overgreb. Jeg har før sagt, at dette folketing ikke er dygtigt nok til at lave overenskomster, og at dette folketing burde holde fingrene væk. Det mener jeg fortsat. Inde-

frysningen af de to dyrtidsportioner er et skoleeksempel herpå. De 10 mia kr., der nu ligger her, har i allerhøjeste grad været med til at forplumre og politisere disse overenskomstforhandlinger. Ordningen skulle være ophørt her til efteråret, og arbejdsgiverne skulle have overtaget forpligtelserne ud fra det pristal, som på dette tidspunkt var gældende. I stedet for laver man pristalsfusk, barberer 6 points af pristallet. Det vil sige, at lønmodtagerne fortsat i denne overenskomstperiode mister to dyrtidsportioner – med den forskel, at de ikke længere kompenseres over statskassen til ATP-fonden, men nu går direkte til arbejdsgiverne. De to portioner, som ikke har været fuldt ud til stede i hele denne forløbne overenskomstperiode, er løbet op til en størrelsesorden på omkring 10 mia kr. Da de to bortfaldne dyrtidsportioner skal have fuld effekt i de kommende to år, må det beløb, som tilfalder arbejdsgiverne i disse kommende to år, hvor denne overenskomst skal gælde, vel også blive i størrelsesordenen 10 mia kr. Det er altså, hvad arbejdsgiverne sparer. Men ud af de penge, som de nu ikke skal udrede, skal de i stedet for udrede en overenskomst, det vil sige, de skal finansiere en ferie, og de skal finansiere en garantiløn. Det beløb ligger i størrelsesordenen 3–4 mia kr. også inden for overenskomstperioden. Det vil sige, at der fortsat i en overenskomstperiode her er en 6–7 mia kr. til arbejdsgiverne. Man kan så spekulere på, om det giver beskæftigelse, om det bruges til at bringe omkostningerne ned, eller om det bruges til at effektivisere produktionsapparatet og dermed skabe større arbejdsløshed.

Jeg synes, det er genialt fundet på, det her. Jeg mener også, at LO nu måske på grund af udviklingen burde tage de fulde konsekvenser af denne statsliggørelse af vores overenskomstsysteem, så man lod sig indrullere i arbejdsministeriet som et almindeligt sekretariat. Det er i hvert fald den vej, det går, og det kan undre dybt, at de partier, der kalder sig både socialist og liberalt bevidste, fører an i sådan en udvikling.

Hr. Kjeld Olesen siger, at venstrefløjens kun vil skabe kaos; jeg skal ikke svare på de andre partiers vegne, men alene fastslå, at SFs sigte er at skabe rolige forhold på arbejdsmarkedet, men bestemt også at lade parterne forhandle deres overenskomster selv og om fornødent bruge det strejkevåben, som

[Ole Henriksen]

er fagbevægelsens eneste våben over for arbejdsgiverne. Det er det eneste, de har, og det er det, man har frarøvet dem i det årti, vi finder os i.

Det, som hr. Kjeld Olesen og hans parti er i færd med, er derimod at likvidere fagbevægelsen. Det er muligt, at der går et stykke tid, før det lykkes. Det er klart, at man fortsat kan holde forbindelsen med toppen af fagbevægelsen ved lige, takket være de partipolitiske bindinger. Og takket være det kompetente forsamlingsystem, det valgssystem, man har inden for fagbevægelsen, er det klart, at man kan køre på renommeet i et langt stykke tid, og det gør man måske også. Derimod kniber det, hr. Kjeld Olesen, med at holde ro på bagsmækken. Det er dér, det kniber, og årsagen til, at der er uro på bagsmækken i dansk fagbevægelse, er ene og alene den førte politik, også de sidste års politik, ikke mindst ført af socialdemokratiske mindretalsregeringer.

Et andet punkt, der bør nævnes, er den rolle, som forligsmanden skal spille i fremtiden. Han er som bekendt statens forligsmand, men spørgsmålet er, om det kan være rimeligt, at den ene part møder op til trepartsforhandlinger med sin egen forligsmand. Skal der bevares et skær af neutralitet omkring forligsmandsinstitutionen, så må den efter min mening løsrives fra statsmagten i den kommende tid. Ellers kan vi ikke bevare den, ellers kan vi ikke medvirke til, at den bevares. Der må kunne findes løsninger her, som er mere ombudsmandsprægede i deres forhold til statsmagten, altså hvor der kan gribes meget mere selvstændigt ind over for overenskomsterne end af en forligsmand, som tilhører staten, og som jo sidder med i baghånd ved de trepartsforhandlinger, som er blevet institutionaliseret i overenskomstforhandlingerne.

SF kan selvfølgelig ikke stemme for et overenskomstindgreb både af principielle grunde og af reelle grunde. De øvrige konsekvensforslag, som ligger her til behandling, vil vi tage op til særskilt vurdering i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Jørgen Jensen (DKP):

Hr. Kjeld Olesen startede med at sige, det var dagen derpå. Nu er det jo gerne sådan, at dagen derpå bliver nogle nøgterne og be-

slutter at ophøre med udskejelserne. Andre er så langt ude, at de opgiver og bliver principløse, forsumper. Jeg må opfatte hr. Kjeld Olesens udtalelse om, at vi ikke i dag skal diskutere principper, derhen, at socialdemokratiet hører til den sidste kategori, at man har opgivet at have nogen principielle holdninger, at man er forsumpet, at man oplever det, som man ellers kalder for alkoholisme.

Lovforslaget om forringelse og forlængelse af de kollektive overenskomster er afslutningen på en stribe af overgreb på den forhandlingsret, som man ellers taler så meget om er en afgørende del af et demokrati og et folkestyre. Begrundelsen har været og er i dag den økonomiske situation, og senest er det den truende konflikt.

Men de mere end 200.000 arbejdsløse og det store underskud på betalingsbalancen skyldes først og fremmest noget, der er sket i Danmark, den politik, der har været ført. Det er ikke udefra kommende påvirkninger. Det er rigtigt, at vort medlemskab af EF og NATO og vort samarbejde i OECD lægger bånd på vor handlefrihed og påfører os både økonomiske og politiske beslutninger udefra, men de økonomiske vanskeligheder er først og fremmest et resultat af den økonomiske politik, der er ført i Danmark, af venstre-regeringen under Hartlings ledelse, af den socialdemokratiske mindretalsregering under Anker Jørgensens ledelse og nu af SV-regeringen under Anker Jørgensens ledelse. De økonomiske vanskeligheder er først og fremmest et resultat af dette. Vanskelighederne er et resultat af indkomstpoltikken, af ensidige overgreb over for lønarbejderne.

Kendsgerningen er, at der er skabt og på trods af krisen internationalt i det kapitalistiske system også i dag skabes store værdier i Danmark af det arbejdende folk. Arbejdsløsheden og de offentlige kæmpetilskud til industrien er blevet brugt til at presse arbejdskraften, og det er en kendsgerning, at produktiviteten i Danmark er steget mere end i noget andet vestligt industriland. Ja, det er en kendsgerning, at en arbejder i dag producerer 20 pct. mere pr. arbejdstime, end man gjorde i 1973. Sandheden er, at den såkaldte indkomstpoltik ikke har forsøgt at få styr på politiske og økonomiske faktorer. Man har alene koncentreret sig gang på gang om indgreb over for lønarbejdernes indtægter. De store overskud i virksomhederne, de store

[Jørgen Jensen]

arbejdsfrie indtægter har været uden for kontrol og styring. Derfor er der et stigende underskud på betalingsbalancen. Derfor er der vanskeligheder med at sikre penge til nyinvestering i skabende arbejdspladser. Derfor opgiver man en række nødvendige og naturlige offentlige investeringer.

Der er penge i Danmark. Banker og pengeinstitutter kappes for tiden om at prale med de største overskud. Der er tale om store kapitalophobninger. Flere og flere kommer i milliardklassen, skriver man i Aktuelt overskrifter. Det er ikke kun Finansbankens formand, Brask Thomsen, der i annoncer praler med store overskud – ja, så store, at det er nødvendigt at forøge udbytte i den bank med 23 pct. i forhold til sidste år.

Under den debat, vi har haft om kapital-koncentrationen i begyndelsen af overenskomstperioden, kunne vi bl. a. pege på, at de fem største finansgrupper i Danmark havde en samlet egenkapital på lige ved 35 mia. kr., og de havde et overskud i 1977 på 5,7 mia kr. Dette også være sagt til hr. Kjeld Olesen, som sagde, at der ikke var nogen, der, inden regeringen greb ind, havde advaret, havde peget på andre muligheder. Vi har gjort det gentagne gange i overenskomstsituationens forløb.

Det er derfor et rigtigt og også et sigende billede af den økonomiske situation og håbløsheden i SV-regeringens politik, når det samlede resultat i 1977, også som det er omtalt i regeringsbladet Aktuelt, fordeler sig således, at lønninger såvel på det private område som for det offentlige samt pensioner og understøttelser tilsammen var 140 mia kr. – lad så være, at der har været tal fremme om, at det var 148 mia kr. – men overskud og kapitalindtægter var samtidig 251 mia kr. De 140 mia kr. indeholder også løn til de offentligt ansatte, hvilket understreger falskheden både i hr. Glistrups påstande og også i regeringens påstande om, at det skulle være de offentligt ansattes lønninger, der var med til at undergrave landets økonomi og forhindre en retfærdig fordeling af de værdier, der skabes.

Jeg har også noteret, at socialdemokratiet igen bryder alle påståede principper omkring fagbevægelsens frie forhandlingsret og begrundet det med de økonomiske vanskeligheder, uden at man egentlig har undersøgt, hvad der sker med belåning af den kraftige

samfundsskabte værdistigning. Man kan nøje se, hvad det betyder for samfundsøkonomien, hvis pensionisterne skal have 1.500 kr. mere om året, som de skulle have haft her pr. 1. januar.

Så er det nødvendigt at inddrage mere end halvdelen i skat. Men hvad sker der med de ca. 60 mia kr. om året, som belånes på den samfundsskabte værdistigning? Det interesserer egentlig ikke regeringen og ej heller finansministeren. Stigningen i ejendomsværdierne var i de sidste to år mere end 300 mia kr., og vi har altså beregnet, at der belånes op til 120 mia kr. af dette beløb, hvoraf en del går til privat forbrug, nemlig ca. 10 mia kr. om året eller 6 pct. i forhold til det samlede forbrug.

Finansministeren udtalte ganske vist i forgårs, at det ikke var så meget, som kommunisterne sagde. Men hvad er det så? Jeg spurgte dengang, men fik i og for sig ikke noget konkret svar på, om det var 5 pct., 4 pct. eller 2 pct. af forbruget, der stammede fra belåning i værdistigningen.

Men under alle omstændigheder er det langt mere end det, som man nu tilbyder dem, der skaber værdier ude på arbejdspladserne. Det er derfor en kendsgerning, at der var al mulig grund til at gribe ind i den økonomiske udvikling. Men det gøres ikke ved et nyt, ensidigt overgreb på lønarbejderne. Der havde været mulighed for at styre den økonomiske udvikling og bremse de værste uhyrligheder. Vi har peget på en indefrysning eller, som socialdemokratiet kaldte det, en båndlæggelse af værdistigningen. Vi har peget på en skattereform på linje med det, LO har krævet, og det, som også blev lagt frem i en betænkning her sidste forår. En regulering af import og eksport er også nødvendig. En anden finansiering af byggeriet, større offentlig aktivitet, udbygning af uddannelses- og sundhedssektoren, en fordeling af værdierne på en anden måde end den, der sker i dag, herunder bl. a. også en anden stilling til de overenskomstkra, der er rejst både af de offentligt ansatte og dem på det private arbejdsmarked.

Der var altså al mulig grund til at gøre noget andet, og der havde været mulighed for at gøre noget andet her i folketinget. Der havde været andre flertal, som vi har understreget gang på gang, som kunne have ført

[Jørgen Jensen]

en mere social politik, en økonomisk politik, som havde bremset de værste uhyrligheder.

Den anden begrundelse har været den truende storkonflikt. Men det er ikke storkonflikten, der truer demokratiet og folkestyret. Det er heller ikke storkonflikten, der truer landets økonomi. Det er den politik, regeringen fører; det er den, der er en trussel. Den varslede storkonflikt er et resultat af SV-regeringens gentagne forsikringer over for arbejdsgiverne om, at man ville hjælpe dem, at man, hvis det var nødvendigt at gribe ind, ville gennemføre indgrebet således, at det opfyldte arbejdsgivernes ønske om en enhedsløsning. Det var det, der førte arbejdsgiverne derhen, hvor de ønskede et indgreb.

Det afgørende for fagbevægelsen ved denne overenskomstsituation var jo ikke en kamp for at forlænge de bestående overenskomster uændret. Det var regeringen og socialdemokratiet, der gennem talen om nulløsning, dommedagstale om den økonomiske situation, en støtte til de borgerlige partier og Arbejdsgiverforeningens problemstilling, der gjorde, at det blev fremstillet, som om en nulløsning var en sejr.

Man provokerede et forhandlingssammenbrud på LO-området ved gentagne indblandinger. For selv om statsministeren var tavs og sagde, at det var statsmandskløgt ikke at udtale sig, var der jo andre ministre, der gang på gang sagde, at det var nødvendigt med en nulløsning, der understregede, at hvis arbejderne fik mere, ville det blive inddraget gennem momsforhøjelse og nye afgifter. Man var altså ikke neutral.

For de offentligt ansatte er det helt klart at man ikke nøjedes med at provokere, man direkte dikterede et sammenbrud. Ja, vi havde et møde med finansministeren i et af udvalgene, hvor der blev lagt op til, at man ville gennemføre fortsatte forhandlinger, og samtidig sad finansministeren i det udvalg i regeringen og planlagde det indgreb, som nu er blevet en kendsgerning.

Situationen for lønarbejderne ved overenskomstsituationens start var de erfaringer, vi havde fra den forløbne overenskomstperiode, hvor politiske indgreb og en knaldhård arbejdsgiverpolitik havde ført til faldende real-løn og stigende arbejdsløshed. Det var det, man kunne notere sig. Arbejdsgiverforeningen var alene gennem indgrebet i dyrtidsreguleringen blevet sparet for udbetaling af

mere end 2 mia kr. i 1978. Lønarbejderne var blevet snydt for et lignende beløb, og jeg har tidligere sagt, hvad det, at man greb ind i dyrtidsreguleringen, egentlig betød, nemlig at lønarbejderne mistede de 2 mia kr. om året i den nuværende situation. Men det var også, at de blev påtvunget en opsparing til indbetaling til ATP.

Ved overenskomstsituationens start kunne man notere en faldende realløn. Vi kunne også notere, at arbejdsløsheden var steget. Vi kunne notere, som jeg allerede har sagt, en produktivitetstigning. Og derfor var kravet om kortere arbejdstid både naturligt, rigtigt og rimeligt både på baggrund af arbejdsløsheden, produktivitetstigningen og de store tilskud til arbejdsgiverne.

Jeg vil også understrege, at sammenholdt med pris- og lønudviklingen og det reallønsfald, som var konstateret, var kravet om 40 kr. i timen som mindstebetaling et meget rimeligt krav. Fuld dækning for prisstigninger, udbetaling af de tvangsopsparede penge i ATP var over for de kæmpegevinster, der har været til industrien, også både rimelig og naturlig. Det var også en nødvendig forudsætning for at øge forbruget og dermed sikre en større beskæftigelse og for at rette op på de skævheder, som var opstået ikke alene blandt de offentligt ansatte, men også på normal-lønsområdet inden for LO, hvor der jo er de dårligst stillede, som også har haft det største tilbageslag.

Det er også en kendsgerning, at de krav, der var formuleret ved denne overenskomstsituations begyndelse, var rejst i enighed og blev forhandlet af den samlede fagbevægelse. Selv når dagspressen har kunnet notere, at forhandlingerne omkring dette forlig har født en ny arbejderleder af format, fordi det lykkedes arbejdsministeren at få LO-ledelsen til at kapitulere, må jeg sige, at prisen for dette er høj for arbejderklassen. Det betyder øget arbejdsløshed, det betyder faldende realløn, og så kan man jo i socialdemokratiet glæde sig over, at dansk fagbevægelse i hvert fald inden for LO-området fremstår med ledere, der har prostitueret sig selv og opgivet frie forhandlinger for fagbevægelsen, opgivet retten til at rejse krav, forhandle dem frit og om fornødent aktionere for dem. Vi har brug for en fagbevægelse i Danmark i den økonomiske og demokratiske kamp, som må finde sted for at ændre dette samfund. Vi har ikke

[Jørgen Jensen]

råd til at opgive en fagbevægelse, som har egne principielle holdninger og meninger. Er det en styrke, at det er lykkedes at reducere LO-ledelsen til en administrator af den borgerlige politik, det, som hr. Thomas Nielsen siger at socialdemokratiet er blevet reduceret til? Nej, det er en direkte hjælp til de reaktionære kræfter, som socialdemokratiet så mange gange her i debatterne i folketinget siger de vil bekæmpe, og som de ligesom en skueret lægger frem i debatterne herinde.

Regeringen påstår, at de foreslåede lovindgreb betyder en mindre reallønsfremgang, og det må også noteres, at Arbejdsgiverforeningen puster sig op til nogle uhyrlige påstande om, hvor meget det koster, og jeg noterede mig også, at hr. Kjeld Olesen tog det som et udtryk for, at der måtte være balance i tingene, når arbejdsgiverne var så utilfredse. Jeg ser nu mere Arbejdsgiverforeningens udtalelser som en tak for hjælpen til regeringen, en hjælp til dem med at få det til at fremstå, som om de har måttet afgive noget.

Det er jo reelt en minusløsning, det, man vil gennemføre her. Arbejderne skal opgive to portioners dyrtidstillæg. Det vil spare arbejdsgiverne for 4.992 kr. i de to år, overenskomsten skal løbe. Arbejdsgiverne skal heroverfor betale 2½ pct. i feriebetaling. Det bliver for en gennemsnitsarbejder 3.150 kr. for perioden.

Så kommer der ganske vist en lavtlønspulje på 225 mill. kr., og det giver i gennemsnit pr. arbejder ca. 750 kr., og så har jeg endda regnet med god vægt for at gavne regeringen. Det bliver en samlet arbejdsgiverudgift på 3.900 kr. pr. arbejder over for, at man sparer 4.992 kr. Altså et minus på 1.000 kr. pr. arbejder.

Det er det, som ligger i det indgreb, man vil gøre her. Det er da rigtigt, at arbejdsgiverne havde regnet med, at de ikke skulle betale de 4.992 kr., fordi de havde håbet, at regeringen under Anker Jørgensen også ville have forhindret, at de eksisterende overenskomster var trådt i kraft, og at man havde fået de to portioner.

Men det er altså ikke rigtigt, at der er tale om en reallønsfremgang i det, der foreligger her. Det havde for den samlede fagbevægelse været billigere at forlænge de eksisterende overenskomster uændret. Man skal også regne med, at de to portioners dyrtidstillæg, der nu beslægtlæges, ikke kommer til udbetaling

efter de to år; de er tabt for stedse. Der vil være grupper, der har styrke til at tage det ind på anden måde, men det er givet, at de, der er dårligst stillet, normallønsområdet, ikke vil have mulighed for det. Så kan man sige, de får de 2½ pct.s dyrtidstillæg, og det skal jeg komme tilbage til.

Det rejser også spørgsmålet om, hvad der vil ske den 1. september med de 6 points, der er i pristallet, som dækker de to portioners dyrtidstillæg. Hvad skal der ske med dem? Hvad skal der ske med pristallet?

Jeg vil her spørge finansministeren, om der er planer om at nulstille dyrtidstillægget; det er det afgørende for os at få at vide på nuværende tidspunkt. Det er også afgørende at få at vide, om regeringen fortsat vil fastholde kravet om et underskud på 6½ mia kr. i 1979, og hvilke midler man vil tage i anvendelse for at opnå det. Kan vi få svar på, hvor meget momsen skal stige i 1979, eller om der kommer andre former for afgifter på arbejderklassen?

Garantibetalingen forhøjes med 1,20 kr., og det siger man er det helt store nummer i indgrebet. Ved sidste overenskomstindgreb var garantibetalingen 29 kr., og hvis man skulle ajourføre den, måtte man vel se noget på prisudviklingen og lønudviklingen i den forløbne periode. Alle folketingsmedlemmer har fået et brev fra Arbejdsgiverforeningen, hvori man peger på, at lønstigningen har været 10 pct. om året. Det er mindre end prisudviklingen. Det understreger, at vi har haft et reallønsfald. Men går vi ud fra de 10 pct. om året, altså 20 pct., skulle garantilønnen ikke stige til 32,60 kr., men skulle op på 35,10 kr. Det er det, som ville være rimeligt ud fra Arbejdsgiverforeningens egne tal i det omtalte brev.

Så gør man meget ud af de 225 mill. kr., men hvor meget er 225 mill. kr. egentlig? Ja, det kan jo regnes ud på mange måder. Nu er det jo kun til det område, som er dækket af overenskomster mellem Dansk Arbejdsgiverforening og LO, men skal det fordeles til 150.000 arbejdere? Ja, det er vel i og for sig de 300.000-400.000 arbejdere inden for LO-området, vi skulle se på, men lad os se på de 225 mill. kr. over for virksomhedsoverskuddene. Nu er det jo ikke alle, der har offentliggjort deres regnskaber for 1978 endnu. Men det har Den danske Bank. Den havde alene et overskud, efter at skatten var betalt,

[Jørgen Jensen]

på 253 mill. kr. Altså mere end det, der gives til hele gruppen af lønmodtagere. Vi kan tage ØK, Danfoss, A. P. Møller, Handelsbanken; de har alle sammen over 225 mill. kr. i overskud, efter at skatten er betalt. Det siger noget om, hvor meget 225 mill. kr. er.

Hvad betyder det så reelt for den enkelte arbejder? Ja, man forventer jo en prisstigning på 20 pct. i de to år, og det er det, der er baggrunden for, at regeringen kommer frem til de 8 pct.s, 9 pct.s eller 10 pct.s lavtlønstillæg. Men der bliver også et nedsat antal arbejdstimer. Lavtlønstillægget skal kun udbetales i det sidste år af overenskomstperioden. Det betyder for de dårligst stillede, dem, der får garantilønnen dags dato på 31,40 kr., at de, hvis man lægger alt til og beregner lavtlønstillægget til 80 øre – hvad også er i overkant – får en reallønsfremgang på 0,8 pct., vel at mærke hvis ikke vi får momsforhøjelse, hvis ikke vi får nye afgifter, for så bliver det et minus.

For en arbejder, der får 40 kr. i timen inden for LO-området, betyder det et fald på 5,2 pct. i realløn, selv om man tillægger 80 øre også til denne lønmodtagergruppe, hvad der jo ikke er tiltænkt med lavtlønstillægget.

De HT-chauffører, som nu konflikter, ikke med et absolut krav om en lønforhøjelse, men for at få reelle forhandlinger, har i dag en ansættelsesløn på 36 kr. i timen. For dem betyder det, hvis man tillægger taktreguleringen på 1¼ pct. og ferieprocentforhøjelsen, i bedste fald, at de bevarer niveauet. De får et lille minus, men lad os bare sige, at de bevarer niveauet.

For de offentligt ansatte, som har mere end 40 kr. i timen, betyder det et direkte reallønsfald.

Hr. Kjeld Olesen talte om det afgørende i en stabil udvikling, ro på arbejdspladserne, men det er en kendsgerning, at disse lovindgreb vil være gift for roen på arbejdspladserne. Det bliver nødvendigt for lønarbejderne både af hensyn til sig selv – for at forsvare deres realløn – og hvis de vil yde et bidrag til landets økonomiske situation, at aktionere for at sikre en lønfremgang og en ændret fordeling af de værdier, der skabes.

Ole Vig Jensen (RV):

Det er i virkeligheden med ulyst, at det radikale venstre melder sig i rækken af kriti-

kere af det politiske indgreb i overenskomstsituationen, som den løvbuket, vi i dag har til behandling, er udtryk for. Vi kritiserer regeringen med ulyst, fordi vi grundlæggende ikke er uenige med regeringen om nødvendigheden af en politisk løsning af de sammenbrudte overenskomstforhandlinger.

Fra radikal side ville vi betragte det som en ulykke for det danske samfund, hvis vi om få dage skulle se landet kastet ud i en lammende storkonflikt. Ikke blot på grund af de økonomiske konsekvenser, det vil få i en tid, hvor vi samfundsøkonomisk har brug for alt andet end nye rystelser i dansk økonomi, men også fordi en storkonflikt ville være ødelæggende for mange gode samarbejdsforhold, ville uddybe skel mellem mennesker og grupper af mennesker og ikke ville kunne undgå at fremme den egoisme, som vi har set spire i det danske samfund i de senere år, en egoisme, der også har sikret sig repræsentation her i tinget.

Fra radikal side tager vi klart afstand fra at løse lønforhandlinger gennem strejker og lockouter. Derfor finder vi også regeringens indgriben i overenskomstsituationen rigtig. Men vi beklager resultatet af regeringens initiativ, fordi det ikke står mål med de bestræbelser, der tilsyneladende er udfoldet af de to regeringspartier. Vi synes ganske enkelt, at regeringens forslag til en overenskomstløsning er for dårligt og utilstrækkeligt, og derfor kan vi ikke støtte regeringens indgrebet i den foreliggende form. Det er der flere grunde til.

For det første har regeringen endnu en gang valgt den kortsigtede løsning, helt i strid med den målsætning, som blev bebudet efter Marienborgforhandlingerne, og som statsministeren gentog under åbningsdebatten her i tinget i oktober. Det fik dengang det radikale venstre til at tro på, at SV-regeringen oprigtigt ønskede at løse nogle af samfundets grundlæggende økonomiske problemer, og skønt der ikke ved regeringens tiltrædelse lå færdigt udarbejdede planer for den langsigtede indsats, havde vi grund til at tro, at det kun drejede sig om tid, inden regeringen ville spille ud.

Nu, et halvt år efter, mangler vi stadig et handlekraftigt og markant udspil fra SV-regeringen. Den løsning på overenskomstsituationen, som regeringen har lagt frem, savner helt og totalt det langsigtede perspektiv.

[Ole Vig Jensen]

Tror regeringspartierne på, at arbejdsløsheden falder, at betalingsbalanceunderskuddet formindskes, at renten går ned, eller at konkurrenceevnen forbedres med de forslag, som her er lagt frem? Socialdemokratiet og venstre må erkende, at det ikke er lykkedes at leve op til Marienborgaftalens målsætning. Vi vil komme til at opleve en omkostningsudvikling, der over en 2-årig periode vil udgøre mere end en 20 pct.s stigning, altså langt over, hvad regeringen tidligere har ment var forsvarligt.

Underskuddet på betalingsbalancen forventes at stige til omkring 9 mia kr. i år, hvor regeringens mål har været ca. 6,5 mia kr. Der er god grund til at spørge regeringen, hvad den agter at foretage sig over for denne udvikling, som er i direkte modstrid med, hvad der har været regeringens erklærede mål.

Det er også nærliggende at stille dette spørgsmål til venstres ordfører, hr. Ellemann-Jensen, som vel er den, der stærkest har hævdet, at betalingsbalanceunderskuddet i år ikke må overstige 6,5 mia kr., og som ikke har undladt at foreholde arbejdsmarkedets parter, at hvis man ikke holdt sig inden for regeringsaftalens rammer på de 6,5 mia kr., tvang man regeringen til at gribe ind med nye skatter og afgifter.

Hvad er det, der gør det mere acceptabelt, at de to regeringspartier kan aftale en lønudvikling, der langt overstiger de krav, man stillede til arbejdsmarkedets parter? Jeg skal for god ordens skyld minde om, at underskuddet på betalingsbalancen for 1980 ventes at blive på op mod 11 mia kr., altså nærmest en fordobling i forhold til det mål, som SV-regeringen har sat sig.

Jeg vil ikke påstå, at det er udtryk for, at regeringens økonomiske politik er brudt sammen, men det må nærme sig et sammenbrud. Hvad agter regeringen at foretage sig for at ændre denne yderst betænkelige udvikling i betalingsunderskuddet over for udlandet, som vi kan forvente i år og det nærmest kommende år?

Den her nævnte udvikling bekræfter, at regeringsindgrebet er utilstrækkeligt og alt for kortsigtet, og det er da også det radikale venstres hovedanke mod regeringens forslag. Vi har fuld forståelse for opgavens vanskelighed, og netop derfor undrer det os, at regeringen ikke søger et bredere samarbejde med

nogle af folketingets andre partier, men at den nærmest isolerer sig.

I det radikale venstre forudså vi allerede for et halvt år siden de vanskeligheder, som nu er en realitet, vanskeligheder, som ikke er blevet mindre af regeringens passivitet over for de grundlæggende problemer i det danske samfund.

Under åbningsdebatten i oktober opfordrede mit parti regeringen til at tage fat på nogle af de langsigtede opgaver, og vi tilsagde dengang regeringen vor støtte til løsningen af sådanne opgaver. Statsministeren kvitterede ved at sige, at der ville være brug for det brede samarbejde, når store opgaver skulle løses, og at det var regeringens hensigt at lægge arbejdet sådan til rette. Der er imidlertid ikke sket noget endnu, skønt vi andre har været rede.

Fra radikal side har vi selv bidraget med forslag, som burde have været med i regeringens indkomstpoltiske løsning. Jeg tænker her på det radikale forslag om medeje, på forslaget til en skattereform og på vort tilsagn om at ville medvirke til at bremse den voldsomme vækst i jordpriserne. Alle forslag, som ville have betydning for overenskomstforhandlingerne, og som utvivlsomt kunne have sikret en bedre udgang af forhandlingerne, end det nu er blevet tilfældet. Jeg skal senere vende tilbage til de radikale forslag.

Når vi ikke kan medvirke til at gennemføre regeringsindgrebet, skyldes det ikke blot dets mangel på perspektiv, men også den omstændighed, at regeringsaftalen ikke er rimeligt afbalanceret i forhold til de forskellige lønmodtagergrupper.

Der er sket en forskelsbehandling af de offentligt ansatte og tilsvarende grupper af funktionærer i private virksomheder, og det er det radikale venstre stærkt kritisk over for. Vi mener ikke, at der har været et værdigt forhandlingsforløb for de offentligt ansatte, og vi bygger vores opfattelse på, at der er draget stor omsorg for netop LO-området interesser. Vi synes, det er en unødigt udfordrende, at regeringen har haft meget nær og langvarig kontakt til LO-området; jeg tror oven i købet, at statsministeren er gået så langt som at sige, at der ikke ville blive tale om nogen regeringsaftale uden LOs accept, ja, statsministeren sagde vist oven i købet godkendelse.

Den indstilling er udfordrende, når man samtidig er nærmest afvisende i sin holdning

[Ole Vig Jensen]

over for de offentligt ansatte og tilsvarende grupper. Det ligner ikke finansministeren, som jo er gjort til syndebug i denne sammenhæng, at være så usmidig og vise så lidt forhandlingsvilje. Jeg mener, finansministeren plejer at være god til at sætte kursen mellem vanskelige skær. Jeg tror imidlertid, sandheden er, at finansministeren ikke har haft nogen reel forhandlingsmulighed; sandheden er formentlig, at det er LO - Thomas Nielsen - der er den ansvarlige og som har nedlagt veto.

I øvrigt må man sige, at hele forløbet af den sidste overenskomstperiode må give stof til eftertanke. Det forekommer os, at det eksisterende forhandlingssystem har overlevet sig selv. Det er uholdbart, at det nu for tredje gang har været nødvendigt at foretage politisk indgreb; og det er endnu mere uholdbart, at når der er lagt rammer for lønudviklingen, bevæger man sig på det private arbejdsmarked ud over de aftalte rammer, hvorimod de offentligt ansatte må holde sig inde for dem. Derfor synes vi i det radikale venstre, at vi for at forebygge lignende uheldige resultater for fremtiden alvorligt må overveje, hvordan vi finder et bedre forhandlingssystem både i forhold til det private arbejdsmarked og i forhold til de offentligt ansatte.

Hvad angår de offentligt ansatte, er det radikale venstre ikke i stand til at anvise betydelige økonomiske midler til en forbedring. Vi er i forvejen betænkelige ved den lønudvikling, der er sat i gang med de her fremsatte forslag. Men vi kan ikke acceptere, at det er de offentligt ansatte, der alene skal lægge ryg til. Vi har mærket os, at der skal ske en forbedring især for de offentlige lavtlønsgrupper, også i forhold til det oprindelige forhandlingsudspil, men vi mener ikke, det er tilfredsstillende, og vi vil derfor stille ændringsforslag, hvorefter taktreguleringen forbedres fra 70 pct. til 90 pct.

Vi vil også stille forslag om, at taktreguleringsnævnet for den offentlige sektor skal fremlægge forslag til en ændret reguleringsordning, som sikrer disse samme lønudvikling som på det private arbejdsmarked, og vi håber på en positiv og velvillig behandling heraf.

Om lovforslagene i øvrigt vil jeg da gerne medgive, at det i den givne situation ikke har

været muligt for regeringen at gøre det på en meget anderledes måde end at forlænge overenskomsterne og sikre visse forbedringer. Men problemet er altså netop også, at regeringen har bragt sig i en situation, hvor den ikke har ret mange handlemuligheder, og det er, fordi regeringen har været passiv over for problemerne for længe og først har grebet ind, som vi har oplevet det før - også med mit partis medvirken, det skal siges - i den 11. time, hvorved man aldrig får de bedste løsninger frem.

Når det gælder garantilønnen, finder vi naturligvis, det er rigtigt at sikre dem, der har mindstelønnen, men har regeringen slet ikke overvejet de problemer, det vil medføre i forhold til de unge? Vi kender mange aktuelle praktiske eksempler på, at unge fra 18 års alderen og opefter skubbes ud af arbejdsmarkedet, fordi 18 års alderen jo lige netop er den grænse, der sikrer, at de derefter skal op på mindstelønnen, som til gengæld er rigeligt høj i forhold til, hvad de har været vant til, og i øvrigt åbenbart er det, arbejdsmarkedet kan tåle, eftersom den gruppe af unge stødes ud. Jeg synes nok, det havde været værd for regeringen at overveje, om ikke man kunne finde en optrappingsordning for ungdomsgruppen fra 18 og op til 25 år. Det ville undre mig, hvis regeringen ikke havde overvejet et spørgsmål som dette.

Om avancestoplovgivningen kan jeg sige, at vi ikke er modstandere af en sådan lovgivning, og at den i situationen også er vanskelig at komme uden om, men det er givet, at den vil medføre mange problemer og ikke mindst for de mindre virksomheder.

Om ferielovsforslaget har vi stort set kun noget positivt at sige. Vi synes, det er en god idé, at man konverterer de to dyrtidsportioner til ferie som angivet i forslaget; det behøver jeg ikke gå i enkeltheder med. Men jeg minder om, at det godt kan skabe problemer i forhold til visse grupper i samfundet. Her tænker jeg ikke mindst på de mindre erhvervsdrivende, selvstændige i landbrug og håndværk, hvis ferievilkår i forvejen ikke er særlig gunstige, og jeg synes, det radikale forslag om en afløserordning har krav på at blive fremmet under indtryk af det, vi nu er ved at sætte i gang netop på ferieområdet.

Så skal jeg vende tilbage - og det bliver kun meget kort - til de mere langsigtede forslag, som det radikale venstre havde ønsket

[Ole Vig Jensen]

inddraget på et tidligere tidspunkt, sådan at man kunne have fundet en bedre løsning på de gældende overenskomster. Det gælder forslaget om ændringer i indkomstskatten, hvor vi fra radikal side gerne ville have været med til at hæve proportionalsskattestrækket og omlægge skattefradragene, så de ikke fortsat tilskynder folk til en stadig større og spekulativ gældsættelse. Jeg tror, dette forslag ville have haft betydning under overenskomstforhandlingerne, hvis det havde været gennemført nu.

Vi har også været tilhængere af at foretage indgreb over for de samfundsskadelige jordprisstigninger, og vi er fra radikal side meget åbne for forhandling på dette område, men regeringen har været meget lidt meddelssom. Vi har stadig en forventning om, at der vil ske noget på området. Jeg skal minde om, at så længe der ikke sker noget på det felt, er der en gruppe af mennesker, ikke mindst ved de mindre landbrug, der skal leve med kapitalvindingsskatten, som i dag har en række uheldige virkninger, vi gerne vil være med til at afbøde.

Endelig havde vi gerne set, at spørgsmålet om medeje var taget med i denne løsning. Jeg forstod på den socialdemokratiske ordfører, at det også var et ønske fra hans parti. Fra radikal side håber vi, der er bevægelse i det spørgsmål. I den debat, der er foregået gennem de senere måneder, er der meget, der tyder på, at der er en stigende interesse for og tilslutning til det synspunkt, at en begyndende ordening om medeje, lønmodtagernes medejendomsret, kunne bygge på princippet om overskudsdeling. Fra radikal side håber vi, at det, selv om det nu ikke er kommet med i denne omgang – og det er en afgjort svaghed ved den aftale, der er lavet – ikke skal vare længe, før man går i gang med realitetsforhandlinger om det spørgsmål. Jeg er enig med hr. Kjeld Olesen, når han siger, at spørgsmålet om medeje, lønmodtagernes medejendomsret, er kommet på dagsordenen for at blive. Men det forudsætter formentlig også, at socialdemokratiet er indstillet på at bevæge sig væk fra det forslag, som hidtil har været den største anstødssten mod at komme videre i spørgsmålet om en demokratisering af ejendomsretten.

Lad mig til afslutning sige følgende: vi har i det radikale venstre meget nøje overvejet vores stilling til det foreslåede regeringsind-

greb, og vi er kommet til den slutning, at vi ikke kan stemme for den fremlagte buket af lovforslag. Det er formentlig første gang i partiets 75-årige historie, at vi ikke vil tage medansvar for at gennemføre et politisk indgreb forud for en truende storkonflikt, men det er formentlig også første gang, at man ikke har søgt det radikale venstres støtte. Vi har ingen indflydelse haft på det færdige resultat, og da vi finder det utilstrækkeligt og ikke rimeligt afbalanceret i forhold til væsentlige lønmodtagergrupper, kan vi ikke tage medansvar for dets gennemførelse. Regeringen må tage ansvaret alene.

Da vi imidlertid ikke vil forhindre regeringen i at undgå en storkonflikt, vil vi undlade at stemme; vi er i det spørgsmål ganske enige med regeringen.

Jens Møller (KrF):

Det er godt, at vi slipper for en storkonflikt. Den ville have kostet landet mange milliarder kroner ud over al den uro, alle de vanskeligheder og al den dårlige følelse blandt mennesker, som en sådan storkonflikt kan være med til at skabe. Men midlet til at hindre denne storkonflikt: de foreliggende lovforslag, er ikke godt, særlig ikke på lidt længere sigt. Der er her tale om en medicin med så svære bivirkninger, at det næsten kan være et spørgsmål om, hvad der er værst: sygdommen eller medicinen.

Vi tror i og for sig ikke, at man under de forhåndenværende omstændigheder, sådan som situationen nu var, kunne have opnået så forfærdelig meget mere. Venstre f. eks., der har kæmpet for, at det skulle blive så billigt som muligt for landet, tror jeg ikke har haft mulighed for at komme så forfærdelig meget længere, når det var et forlig, der skulle laves sammen med socialdemokratiet, og vel at mærke et socialdemokrati, der gerne samtidig skulle se at få genoprettet det gode forhold til LO. Det er sådan noget, der kan få én til at sætte spørgsmålstegn ved det hele og spørge: hvem er det egentlig, der regerer Danmark i øjeblikket?

Man kan stille sig selv det spørgsmål, om situationen nu også havde været lige så dårlig, hvis det samarbejde, der var begyndt mellem fire partier, det såkaldte firkløver, i sommer var blevet fastholdt, i stedet for at det ene af dem var sprunget fra og gået ind i

[Jens Møller]

regeringen, om ikke der her havde været en så meget større styrke, at det havde været muligt at få noget mere positivt igennem i den nuværende situation.

Venstre og socialdemokratiet – regeringen – kunne i hvert fald efter vores opfattelse have hindret visse skævheder og åbenbare uretfærdigheder i forslaget. Det er ganske tydeligt, at visse grupper er kommet i klemme, er blevet forfordelt, og det er for mig ganske klart, at der i disse forhandlinger mellem de to partier ikke rigtig har været nogen, der har talt tjenestemændenes sag.

Men hovedfejlen, grundfejlen, er i virkeligheden noget, der ligger længere tilbage i tiden. Den ligger faktisk helt nede i 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne, hvor man førte en politik, hvor man ødslede for meget med tingene, hvor man hele tiden var lidt foran med hensyn til at udpumpe købekraft og give folk forøgede muligheder i deres økonomi. Man regnede med at kunne tillade sig det, fordi det jo stadig gik fremad, men da krisen i 1973 kom, var man absolut ikke forberedt på den. I stedet for at møde den velkonsolideret mødte man den med gæld og i en situation, der gjorde det hele særdeles vanskeligt.

Siden 1973 har man så lavet den ene løsning efter den anden. Vi har selv været med i nogle af dem, men alligevel viger vi ikke tilbage for at sige, at disse løsninger i det store og hele har været lappeløsninger. Det er også ofte sket, at der er kommet pression udefra, og at man fra visse sider har bøjet sig for denne pression. I andre tilfælde er det mere eller mindre tilfældigheder, der har været det afgørende.

Vi kan nævne sådan en ting som indkomstpolitikken, som vel de fleste partier i folketinget er enige om er det, der skal til i den nuværende situation, hvis vi skal løse vores store problemer på én gang. Man har prøvet på at føre en indkomstpolitik, men man har ikke været villig til at gøre det nødvendige for, at en sådan indkomstpolitik også kunne fungere.

Det er derfor, vi i kristeligt folkeparti gang på gang har efterlyst en langtidsplan, ikke bare på et år eller to, men f.eks. på ti år fremover, en langtidsplan, der kunne fortælle os alle sammen og hele befolkningen, hvad det er, vi skal gøre, hvad det er for afsavn, vi må lide en ovegang, for at det så kan blive

bedre igen for os alle sammen. Vi mener, at hvis vi havde sådan en plan, så folk virkelig kunne følge udviklingen fremad, ville der være en helt anden basis for at bede befolkningen som helhed om at holde igen, indtil vi kommer ovenpå, indtil vi igen kommer derhen, hvor reallønnen kan stige.

Vi har i vores Q-plan anvist nogle af metoderne, f.eks. dette råd, der skulle regne ud, hvor meget vi kan klare økonomisk. Det kan jo lade sig gøre; vi ser jo, at regeringen sidder og gør det, men så ser vi også, at arbejdsgiverne kommer til et andet resultat og LO kommer til et tredje resultat. Hvorfor kan man ikke sætte sig sammen og finde ud af, hvad vi har råd til, og hvordan vi skal fordele det, hvor meget af det der skal gå til sociale goder, til folkepensionister osv., og hvor meget af det der skal gå til lønforhøjelser? For de samme penge kan jo nemlig ikke bruges begge steder. Det er en fejl, man gør: man tror, man kan bruge pengene både til at gøre det bedre for folkepensionisterne og samtidig til at forhøje lønningerne. Det går bare ikke.

Jeg tror, det ville være af betydning, hvis vi havde haft et sådant råd, der kunne fastsætte det på en sådan måde, at alle virkelig kunne godkende det.

Så er der de nødvendige ændringer i lønsystemet. Det var noget af det, vi blev angrebet voldsomt for, da vi fremsatte vores Q-plan, dette, at vi påviste, at det var nødvendigt med nogle ændringer i lønsystemet, så man fik et vist hold på lønudviklingen også inden for den private sektor. For det er jo det, der er gået helt galt i øjeblikket. Det er ikke det, at funktionærer og tjenestemænd har fået for lidt, for de har sådan set fået det, man har beregnet hele tiden, men det er det, at andre grupper har fået betydelig større stigninger, og derved er funktionærer og tjenestemænd kommet bagefter. Det er det, der har ødelagt indkomstpolitikken.

Endelig som den tredje ting vil jeg nævne vores forslag til en forbedret dyrtidsregulering, hvor dyrtidsportionerne bliver indrettet efter landets økonomiske situation. Det ville løse uoverensstemmelsen mellem arbejdsgiverne og LO, der jo hele tiden har kæmpet for henholdsvis at beholde denne institution, dyrtidsreguleringen, eller afskaffe den. Vi mener ingen af delene: vi skal beholde den, men i en forbedret form.

[Jens Møller]

De foreliggende lovforslag er en ny nødløsning, en nødløsning i en urimelig situation, en nødløsning, som er blevet så ringe, som den er, på grund af en fejlslagen politik, altså en rigtig dårlig løsning på mange områder.

Men når vi har sagt det, må vi også hele tiden holde os for øje, hvad der er alternativet. Det er meget vigtigt, at man gør det, og det er noget, jeg synes visse partier herinde somme tider glemmer. Hvad er alternativet? Alternativet var storkonflikten. Derfor skal man ikke undre sig, når vi i kristeligt folkeparti faktisk her føler det, som vi har gjort det nogle gange før, som om vi står imellem Skylla og Karybdis, eller for at sige det mere moderne: som om det er et spørgsmål om at vælge mellem pest og kolera.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg skulle se lidt på de lovforslag, som drejer sig om erhvervslivet og i særlig grad lovforslag nr. L 200, der drejer sig om begrænsning af avancer og lønstigningers indregning i priserne. Der står klart i fremsættelsestalen, at forslaget har til formål at lægge loft over de selvstændige erhvervsdrivendes indtægtsstigninger i lighed med lønmodtagernes indtægtsstigninger.

Det lyder jo smukt og rigtigt, og det kan også have en psykologisk værdi; vi er alle med, det rammer os alle; så er det ligesom lidt lettere at acceptere ubehagelighederne.

Men jeg tror, vi skal regne med, at for hver gang vi laver indgreb, som alligevel ikke viser sig at leve op til de forventninger, borgerne måtte have haft, bliver det sværere og sværere at få nogen til at tro på indgrebenes betydning.

Der er grund til at spørge, om forslaget om begrænsning af avancer er et velbegrundet forslag, eller om det er et psykologisk forslag, lavet for at andre lettere skal sluge deres medicin. Kristeligt folkeparti tror ikke på, at forslaget har nogen psykologisk værdi, og vi vil derfor se på, om der virkelig er behov for dette forslag, med den begrundelse at erhvervslivet har så store indtægter og forventningen om, at disse indtægter vil blive større.

Kristeligt folkeparti mener, at forslaget er med til at bekræfte den urigtige myte om, at alle selvstændige erhvervsdrivende er kapita-

lister med store indtægter. Sandheden er jo en helt anden. Konkurrencen er i dag så hård, at den i sig selv i mange tilfælde begrænser avancerne. Mange selvstændige har i dag på trods af en lang arbejdsdag vanskeligt ved at komme op på minimallønnen, og de skal så nu i solidaritetens navn fastholdes på deres lave indkomstniveau. For kristeligt folkeparti er det af særdeles stor betydning, at vi giver det erhvervsliv, som er baggrunden for vor økonomi, så gode vilkår som muligt. Hvis vi ikke gør det, hvis der ikke skabes rimelige indtægtsmuligheder, vil resultatet blive nedlæggelse af virksomheder til skade for betalingsbalance og beskæftigelse, for hvorfor skulle nogen påtage sig arbejde med at drive en virksomhed, hvis der ikke gives mulighed for en rimelig indtægt. Hvis vi ikke får en anden holdning til erhvervslivet og dets betydning for vores samfund, vil resultatet blive, at selvstændige erhvervsdrivende erstattes af offentlige, statslige erhvervsdrivende, og det mener vi ikke er en ønskelig udvikling.

Kristeligt folkeparti kan ikke medvirke til vedtagelse af omtalte lovforslag. Vi mener ikke, det er gennemtænkt nok. Vi spørger, hvor mange der vil komme i klemme, hvor mange vi bagefter skal til at hjælpe med efterfølgende lovforslag. Vi vil også spørge, om det herefter skal være monopoltilsynet, der skal have ansvaret for Danmarks erhvervsliv.

Men vi vil gå ind i udvalgsarbejdet i håb om, at vi kan opnå et bedre resultat.

Honoré (KrF):

Regeringen vil erstatte de to suspenderede dyrtidsportioner med en uges ekstra ferie. Følgen bliver, at et kostbart serviceapparat, handels- og ikke mindst produktionsapparat skal stå ubrugt hen så meget længere. Derigennem nedsættes bl. a. produktionen jo med 2 pct., den produktion, der skal finansiere vores forbrug, vores overforbrug. Dette ferielovsforslag vil således fordyre erhvervslivets omkostninger, forringe konkurrenceevnen, øge arbejdsløsheden og øge betalingsbalanceunderskuddet. Der kan ganske vist blive tale om nogle ekstra ansatte i den offentlige sektor, men jeg tror ikke, man skal regne med, at dette ferielovsforslag nævneværdigt vil øge antallet af ansatte i den private sektor.

[Honoré]

Kristeligt folkeparti mener modsat, at regeringen enten burde have afholdt sig totalt fra at erstatte de suspenderede dyrtidsportioner eller – hvis den ville erstatte dem – have gjort det gennem skattelettelser, der ikke som dette forslag belaster virksomhederne. En uges ekstra ferie i Danmarks nuværende underskudssituation er samfundsøkonomisk set et stort skridt i den forkerte retning. Dertil kommer så en anden ting, nemlig at der jo er grupper, der har mere ferie, som altså ikke får noget ud af denne form for erstatning af dyrtidsportionerne, hvilket må betragtes som en uretfærdighed over for disse grupper.

Forlængelsen af de kollektive overenskomster lader den automatiske dyrtidsregulering køre videre, hvorimod kristeligt folkeparti havde foretrukket, at dyrtidsportionernes størrelse skulle reduceres på grund af den nuværende dårlige økonomiske situation. Når vi hermed vender tilbage til den hidtidige dyrtidsregulering, vil det pumpe mange milliarder kroner ud i forbrug, som så atter skal opsuges i skatter og afgifter, måske allerede til efteråret eller næste år, i form af momsforhøjelse og nye afgiftsforhøjelser.

Regeringen foreslår garantibetalingen forhøjet med et beskedent beløb. Isoleret betragtet har vi sympati for en sådan forhøjelse, men har regeringen tænkt på, at det vil medføre et øget pres på lønningerne nedefra? Og hvad med ungdomsarbejdsløsheden? En forhøjelse af garantibetalingen vil bidrage til at øge ungdomsarbejdsløsheden. Arbejdsgiverne mener, at en stor del af de 18–19-årige som arbejdskraft ikke er 32,60 kr. værd i timen, og der er nok grund til at overveje, som også en tidligere ordfører var inde på, om ikke der for de 18–19-årige må ske en mere gradvis forhøjelse af lønnen op imod det niveau, som garantilønnen har, hvis man skal undgå afskedigelse af 18–19-årige, eller at de overhovedet ikke bliver antaget af arbejdsgiverne.

Overenskomstforlængelsen tager heller ikke fat på en af de største kilder til lønstigning, nemlig lønglidning. Indkomstpolitikken er især gået ud over de grupper, som ikke kunne få en sådan lønglidning: funktionærer og offentligt ansatte, som derfor har fået et stort efterslæb. Det offentlige har ført forhandlinger med de ansatte under det offentlige, men disse forhandlinger har tilsyneladende sigtet imod et sammenbrud, som

gjorde det muligt, at vi nu fra regeringens side får en lov, der bliver trukket ned over hovedet på de offentligt ansatte.

Dette forslag giver en forbedret taktregulering og giver mulighed for 1 pct. ekstra fra den 1. april, men det er klart, at disse forbedringer ikke kan opveje de sidste års lønmæssige diskriminering af offentligt ansatte og store funktionærgrupper. Det mærkes, at regeringens indkomstlovsforslag er blevet til i nært samarbejde med den ene af arbejdsmarkedets parter, den samfundsøkonomisk set mest uansvarlige part: LO, der i denne situation har fungeret som SVs overregering. Den indbyggede fremtid i disse forslag er en fortsættelse af Danmarks økonomiske nedtur med øget arbejdsløshed og gældsætning.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.

Mødet udsat kl. 11.53

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Ib Christensen (DR):

Retsforbundet stemmer imod samtlige de lovforslag, der her er til behandling. Vi vil søge indarbejdet ændringsforslag om mulighed for urafstemning eller afgørelse ved kompetent forsamling af forslagene om overenskomsterne, således at lønmodtagerne dog får medindflydelse på deres egne anliggender. Og vi vil undersøge mulighederne for at få nogle af lovforslagene til folkeafstemning, hvis vore ændringsforslag bliver forkastet.

Lovforslagenes gennemførelse betyder, at den fri forhandlingsaftale og aktionsret smadres for tredje overenskomstperiode i træk, og at både det private og det offentlige arbejdsmarked påtvinges vilkår, de ingen indflydelse har haft på, og som derfor ikke vil blive respekteret. Vi får kort sagt antagelig engelske tilstande i løbet af den nu 6 års periode, som det bliver, hvor man fører tvangsindkomstpolitik.

Hr. Ellemann-Jensen mente, at det var LOs og Dansk Arbejdsgiverforenings skyld, at der ikke var blevet tale om reelle forhand-

[fb Christensen]

linger, og hr. Kjeld Olesen sagde, at det allerede længe havde stået klart, at man måtte gribe ind. Det sidste rimer jo ikke med regeringens erklæringer lige til det sidste om, at arbejdsmarkedets parter selv skulle klare tingene. Og det første, det rimer heller ikke med kendsgerningerne, som jo er, at socialdemokratiet og LO har plejet intime, langvarige og bindende forhandlinger, medens på den anden side venstre og Dansk Arbejdsgiverforening har været i lige så snæver kontakt. De økonomiske og politiske bindinger mellem de to regeringspartier og hver deres hovedorganisation på arbejdsmarkedet har simpelt hen lagt gift for, at arbejdsmarkedets parter selv kunne klare sagen, hvortil kom, at når arbejdsmarkedets parter havde sikkerhed for, at ligegyldigt hvilke krav de stillede – og der blev stillet meget store krav fra begge sider – ville regeringen eller folketingsflertallet redde dem. Det appellerer jo heller ikke til ansvarligheden.

Det er heller ikke befordrende for ansvarlige forhandlinger, at det ikke har været muligt at få regeringen ud af busken med hensyn til den økonomiske skatte- og boligpolitik, den ville føre. Dér ligger altså ansvaret for, at vi står i den situation, som vi nu står i.

I stedet for at følge retsforbundets råd om kun at gribe ind på mulige isolerede områder, hvor menneskers liv eller helbred måtte trues, bruger regeringen den varslede konflikt som en løftestang for en tvangsløsning for hele arbejdsmarkedet, for det offentlige og store dele af det private arbejdsmarked, endda uden at der har været ført realitetsforhandlinger af nogen art. Dette vil rejse en storm mod regeringen.

Meget tyder også på, at regeringen ved sin fremfærd har pådraget landet den i alle henseender dyreste løsning. Den vurderes til 13.000–14.000 ekstra arbejdsløse og yderligere 15.000–20.000 flere arbejdsløse, dersom momsens, formentlig til august, sættes op til 25 pct. for at neddæmpe det betalingsbalanceunderskud, som skulle bringes ned på 6½ mia kr., men som nu snarere bliver på omkring 10 mia kr. for i år. Det vil altså sige en væsentlig forøgelse af betalingsbalanceunderskuddet kombineret med en øget arbejdsløshed ved den finanspolitiske stramning, som er bebudet, uofficielt i bladene i hvert fald, og som mange forventer sker, altså ekstra

omkring 28.000–34.000 arbejdsløse i alt oven i de 213.000, vi har.

Vi må derfor også i denne forbindelse kræve regeringens planer om en senere finanspolitisk stramning på bordet. Så vidt man har kunnet se i pressen, har der i hvert fald været drøftelser om det grundlag, man skal forhandle på, når eller hvis det, som alle forventer, sker, at betalingsbalanceunderskuddet viser alarmerende tendenser.

Jeg vil i den forbindelse gerne spørge handelsministeren og bede en anden minister lade det gå videre til ham, da han ikke er her, om han vil frigive det notat, som netop er modtaget af regeringen om nye, alarmerende olieprisstigninger, langt større end hidtil antaget. Jeg har oplysningen fra hr. Ellemann-Jensen i dagbladet Børsen onsdag den 21. marts 1979, hvor han nævner, at der skal været kommet et sådant nyt notat. Det kunne være af interesse at få det offentliggjort.

Vi må i det hele taget have regeringens totalplan frem, hvis den altså har en sådan. Hvad skal der ske med de indtil nu indefrosne dyrtidsportioner i ATP-fonden? Skal denne ATP-fond fungere som den centrale ØD-fond for investering og beskæftigelse? Vi ved godt, der er tale om en konvertering til ferie af de dyrtidsportioner, som bliver frigivet fra 1. september 1979, men dem, der allerede er indbetalt, hvad skal der ske med dem? Det har vi ikke fået noget at vide om.

Dertil kommer, at der også er mærkværdige forhold i forbindelse med konvertering af dyrtidsportioner til ferie. Jeg fik et brev fra en pensioneret lærer her forleden dag, der brokker sig – i og for sig med rette – over, at hans indefrosne dyrtidsportioner nu bliver konverteret til en 5. ferieuge, for den har han jo som pensionist i og for sig ikke særlig megen fornøjelse af. Og de mennesker, der i forvejen har 5 ugers ferie, nogle af dem på grund af meget krævende arbejde til daglig, har jo heller ikke nogen glæde af, at dyrtidsportionerne bliver konverteret til en 5. uges ferie for dem, der indtil nu kun har haft 4 ugers ferie.

Sådan er der forskellige urimeligheder, og inden for det offentlige arbejdsområde må vi nok sige, at der har været ganske særlige urimeligheder. For det første har der ikke været nogen som helst reelle forhandlinger inden for hele det offentlige arbejdsmarkedsområde

[Ib Christensen]

de, og for store dele af det private arbejdsmarked uden for LO-området har der i øvrigt heller ikke været reelle forhandlinger. For det andet er man bekymret over det efterslæb, som er opstået, og som kan regnes ud til forskellige størrelser, alt efter hvilket udgangspunkt man har, men det er dog givet, at der ligger et efterslæb. For det tredje er der en ting, som i og for sig er helt gratis. Hvis man, hvad jeg ikke bebrejder regeringen, er særlig opmærksom på de økonomiske konsekvenser af lønjusteringer, så undrer det mig – og det vil jeg gerne spørge arbejdsministeren om – hvorfor man foreslår et paritetisk nævn i stedet for at sikre forhandlingsmuligheder inden for de forskellige overenskomst- og aftaleområder. Hvorfor skal dette paritetiske nævn absolut nedsættes, i stedet for at man bruger den sædvanlige forhandlingsprocedure? Det skulle ikke koste regeringen noget at give den koncession, som man har krævet i den resolution, som blev bakket op af 20.000 mennesker på Slotspladsen i går. Jeg vil gerne have svar på dette spørgsmål. Det ville være en koncession, som ikke kostede regeringen noget.

Ensidigheden i regeringens forslag er jo iøjnespringende. Værdistigningsafgiften er endnu en gang skudt ud i det uviste. I mellemtiden og i fremtiden kan jord- og ejendomspekulanter glæde sig over nedsættelsen af jordbeskatningen i amterne og over de nye kapitalgevinster, som regeringens overenskomstindgreb med dets inflationsvirkninger vil forære dem ganske skattefrit.

Vi kan da også notere, når hr. Kjeld Olsen taler om, at økonomisk demokrati sandelig nu skal ind i billedet, at en af de ting, der er sket, er netop, at man har solgt ethvert krav om medejendomsret for lønmodtagerne i forbindelse med denne overenskomstløsning.

Jordværdierne stiger nu med ca. 30 mia kr. om året. På det område, og kun på det, letter regeringen beskatningen, og de 30 mia kr. om året, som jordværdierne stiger, svarer stort set til hele lønsummen inden for Dansk Arbejdsgiverforenings område, hvor man er så forfærdelig bekymret over, at garantilønnen nu sættes op med 1 kr. 20 øre, respektive 1 kr. 20 øre yderligere næste år. Der er en voldsom asocialitet i hele denne politik. Det har ikke noget med helhed at gøre. Det er en

politik, der har et ganske bestemt sigte og en ganske bestemt og tydelig slagside.

Der er et andet detailområde, jeg også vil påpege, hvor man griber ind på en måde, som ikke har været fremme i debatten endnu. Det drejer sig om et afgrænset område som de praktiserende læger, der nu bliver udnævnt nærmest til lønmodtagere og ansatte under amterne, mens de dog hidtil har været betragtet som tilhørende et liberalt erhverv. I den forbindelse vil der blive tale om lovfæstelse af begrænsning af den fri etableringsret, hvad hidtil kun har været noget, der er sket gennem overenskomsterne.

Sådan kan man på område efter område påpege begrænsninger og indsnævring af uhyggelig karakter i hele den fri forhandlings- og aftaleret.

Avanceloven er den sædvanlige omgang psykologisk øjenblår, som ikke kan administreres, og som intet vil betyde, ud over at den kan genere virksomhederne med overflødigt papirarbejde og bureaukrati. Efter uden glæde at have registreret en timelønstigning på 1 kr. 20 øre på garantilønnen vil lønmodtagerne opleve, at prisstigninger og skatter vil æde lønstigningerne, antagelig efterfulgt af en devaluering på 15–20 pct. ifølge meget samstemmende forlydender. Hvordan mon det vil virke psykologisk over for en regering, der kun holdes oppe af centrumdemokraters, radikales, kristeliges og erhvervs partiets kroniske og velbegrundede valgskræk?

Efter denne regerings og dermed indkomstpolitikens sammenbrud må frie og dermed ansvarlige forhandlinger erstatte statslige, anarkiskabende overgreb mod arbejdsmarkedet. En progressiv jordbeskatningspolitik må erstatte regeringens sociale momsforhøjelser. En beskæftigelsesfremmende kronefrigivelse må træde i stedet for kronens arbejdsløshedsfremkaldende binding gennem EMS-samarbejdet til D-marken og vilkårlige devalueringer. En effektiv monopolbekæmpelse må afløse en illusorisk avancelov. Lettelse i skatten på arbejde må afløse en ukritisk offentlig tilskuds politik til særinteresser. En lavrentepolitik vil under disse omstændigheder kunne efterfølge ågerrente politik og udlånslofter. En skatte- og boligreform kan beskære uproduktive, samfundsøkonomisk forkerte dispositioner, spekulation i jord og bolig og subsidier til velbærgede

[Ib Christensen]

de, og ved hjælp af denne sanering på skatte- og boligområdet gennem boligreglerne i skatelovgivningen og et indgreb mod jord- og ejendomsspekulation i det hele taget vil man opnå virkninger til fordel for kapitalplacering i arbejdspladser i erhvervslivet, det konkurrenceudsatte erhvervsliv, i stedet for som nu passiv anbringelse i jord og fast ejendom.

Det er en sådan politik, der må indledes, når denne regering efter næste folketingsvalg ikke er mere.

Alfred Hansen (DR):

Hr. Kjeld Olesen sagde på socialdemokratiets vegne, at de helst havde set, at parterne selv havde løst problemerne. Jeg synes nok, det er værd at bemærke, at regeringen har gjort alt, hvad den kunne, for at forpæste forhandlingsklimaet hos arbejdsmarkedets parter. Den indførte ved sidste indgreb en lov, som påbød, at alle dyrtidsportioner, som forfaldt ud over 2 på årsbasis, skulle indefrys. Det var en grov provokation over for alle lønmodtagere. Endnu ved disse lønmodtagere ikke, om de nogen sinde får disse penge. Hvis de får dem, da hvornår?

Endvidere var det en udtalt betingelse fra samtlige lønmodtagerorganisationer, da der sidste gang blev grebet ind, at hvis man skulle acceptere en indkomstpolitik, skulle det være en indkomstpolitik, som gjaldt alle former for indtægter. Det, man har set, har været en lønpolitik, idet et væld af indtægter ikke er omfattet, herunder arbejdsfrie indtægter, herunder spekulationsgevinster, herunder kursgevinster. I det øjeblik man får udtrykt sine obligationer, er der ingen beskatning af kursgevinsten.

Man har tilladt fra regeringens side, som jo har hovedansvaret for, at det ser ud i landet, som det gør, at jordprisstigningerne, som andrager 30-40 pct. om året, skattefrit tilfalder jordejerne mere eller mindre tilfældigt. Her har man intet gjort. Man har ikke oplyst, hvad der netop var regeringens pligt i forbindelse med overenskomstforhandlingerne, hvilken politik regeringen agtede at føre de næste 2 år. Hvis det havde været klarlagt, havde både arbejdsgiverne og arbejderne vidst, hvordan de politiske betingelser var for arbejderne og arbejdsgiverne de næste 2 år. Dette har man ikke oplyst befolkningen og arbejdsmarkedets parter om.

Man har endvidere, belært af erfaringen, fra lønmodtagerside været klar over, at når man havde afsluttet en overenskomst, ville regeringen komme og feje op. Jeg skal derfor spørge: hvilke opfejningsplaner har regeringen? Hvordan vil man dække det underskud, som er på finansloven for indeværende år? Der var på finansloven et underskud på 16-17 mia. kr. på anlægsbudgettet. Hvordan har regeringen tænkt sig at dække dette underskud? Bliver det i form af buketter? Bliver det i form af anden form for utidig indblanding? Kan der eventuelt også blive tale om en tvangsopsparing fremover for lønmodtagerne? Alle disse ting kender lønmodtagerne intet til.

Det er altså, hvis jeg skal konkludere kort, regeringen, der har hovedansvaret for, at man ikke blandt arbejdsmarkedets parter nåede frem til en løsning. Hvis regeringen fra starten havde sagt, at de ikke under nogen omstændigheder ville blande sig, og de havde fremlagt de politiske planer for de kommende 2 år, er der ingen tvivl om, at netop arbejdsmarkedets parter ville have kendt deres ansvar og fundet frem til en for begge parter acceptabel løsning på problemerne.

Jeg skal specielt hæfte mig ved de to lovforslag, som skal behandles i erhvervsudvalget, nemlig nr. L 200 og L 201 om begrænsning af avancer og af lønstigningers indregning i priserne og om begrænsning af tantime og vederlag m.v., og da er det jo karakteristisk, at arbejdsgiverne repræsenterer gennem Butikshandelens Fællesråd, Håndværksrådet, Grosserer-Societetet og Industrirådet alle har tilsendt erhvervsudvalget protester over denne avancelov. På tilsvarende vis kan man se fra lønmodtagerside, at man protesterer over regeringens indgreb. Alligevel tillod den socialdemokratiske ordfører sig meget ironisk at sige, at der var partier her i folketinget, som ikke ville være med til et indgreb, men som faktisk ønskede kaos. Jeg vil gerne spørge hr. Kjeld Olesen, om han mener, at man med dette indgreb har undgået kaos. Så vil jeg bede hr. Kjeld Olesen om at gå ud og se på busserne, se på demonstrationen i går og se på, hvad der eventuelt vil ske de kommende dage og de kommende uger.

Vi ønsker fra retsforbundets side ikke kaos, vi ønsker ikke konflikt, men vi ønsker, at man fra regeringens side respekterer den af-

[Alfred Hansen]

taleret, den forhandlingsret, som arbejdsmarkedets parter har. Det er ikke regeringens opgave at blande sig i det. Det er regeringens opgave at fortælle, hvad regeringen vil, og så overlade den fri forhandlingsret til arbejdsmarkedets parter.

Om avanceloven er der det at sige bl. a., at dens effekt nationaløkonomisk vil være meget begrænset, om der overhovedet bliver nogen effekt. Lovforslaget skal nok nærmere ansues ud fra en betragtning om, at det skal være sukkerladet, som skal lægges frem, så lønmodtagerne skal tro på, at regeringen hermed har sikret sig mod prisstigninger de næste 2 år. Dette vil imidlertid vise sig ikke at holde stik. Loven vil medføre enorme administrative problemer for mange virksomheder, den vil være særdeles uadministrerbar, den vil kræve en omfattende kontrol, og den vil – og det er måske det allervæsentligste – hæmme de enkelte virksomheders udfoldelsesmuligheder.

I § 5 i L 200 står, at virksomheder, som er omfattet af loven, skal kunne dokumentere grundlaget for deres bruttoavanceberegning samt de før den 1. april 1979 senest beregnede bruttoavancer. Det er i grunden fantastisk, at et parti som venstre, der er regeringsparti, og som må vide, hvilken administrativ byrde det bliver for navnlig de små erhvervsdrivende, har kunnet gå med til dette, og det er besynderligt, netop fordi venstre tid efter anden gør sig til de små erhvervsdrivendes beskytter. Det bliver jo nemlig aldeles umuligt for disse små erhvervsdrivende at afse tid, kræfter og penge til at få den fornødne ekspertise til at finde ud af, hvilke af de omkostningsstigninger, som virksomhederne har haft, der er berettiget til at blive indregnet i eventuelle prisstigninger. Dette lader sig ikke gøre. Navnlig de vil blive hårdt ramt, men i det hele taget vil det være en hæmsko for samtlige virksomheder.

Vi tror ikke på det lykkelige i den situation, som regeringen har bragt os i, nemlig at man med dette regeringsindgreb har gjort den frie forhandlingsret illusorisk. Vi nærmer os nu et statsdirigeret samfund, hvor regeringen fastsætter lønninger, priser og avancer i en sådan grad, at den enkeltes mulighed for at få indflydelse på sin egen tilværelse reelt er fjernet.

Man har så påstået, at lønmodtagernes realløn er sikret. Dette ved vi imidlertid

først, når regeringens skatte- og afgiftspolitik er kendt, men det vil sikkert vise sig, at en såkaldt finanspolitisk stramning, som jo nok kommer i løbet af året – klogeligvis vil man nok vente et par måneder eller tre for ikke at få alt for megen modstand i befolkningen mod det og så håbe på, at man har glemt dette indgreb – vil inddrage hele lønstigningen i løbet af de næste 2 år og dermed yderligere udhule reallønnen.

Jeg kunne have lyst til at konkludere regeringens handling derhen, at regeringen minder mig om piloten, der sprang ud fra sit fly uden faldskærm, og på vejen ned mod jorden siger han til sig selv: ja, indtil nu går det da meget godt. Det er i og for sig karakteristisk for regeringen. Man gør et eller andet, og så håber man på, at det går, men det er klart for enhver, at vi nærmer os undergrunden med hastige skridt.

Jeg synes, at regeringen burde have lyttet til nogle af de gode råd, der er kommet, men det er regeringens sag. Retsforbundet kan naturligvis ikke – som også hr. Ib Christensen sagde – støtte nogen af forslagene og altså heller ikke lovforslag nr. L 200 og L 201.

Kurt Hansen (VS):

Internationalt set forsøger borgerskabet sig bl. a. ved hjælp af EF, gennem trepartsforhandlinger m.v. at presse indkomstpolitik ned over de forskellige landes lønarbejdere. Hvis det lykkes EF-borgerskabet at få held med sine kriseløsninger og de opnår de tilsigtede virkninger, betyder det rent faktisk, at de forskellige landes lønarbejdere tvinges til at fungere som skruebrækkere mod hinanden. De danske, engelske, franske og italienske lønarbejdere skal konkurrere om, hvem der vil sælge sin arbejdskraft billigst. Hvis danske lønarbejdere accepterer et indgreb som det, der er til behandling her, og som reelt betyder flere procents reallønsnedgang, vil de danske lønarbejdere være med til at undergrave en række andre arbejderklassers forskellige former for kamp for bedre løn- og arbejdsforhold, for kortere arbejdstid og i det hele taget.

Herhjemme betød dannelsen af SV-regeringen en betydelig styrkelse af statsmagten. Det er denne styrkelse, der nu bruges til at forstærke angrebene på lønarbejderne, bl. a. gennem en videreførelse af indkomstpoli-

[Kurt Hansen]

tikken. Det er jo konkret det, der er meningen med dette indgreb i overenskomsterne. Der skal gennemføres en minusløsning, der i altovervejende grad sikrer kapitalejerne og de besiddende i det hele taget den maksimale profit. Med dette indgreb i overenskomsterne skal både de privat og de offentligt ansatte dikteres en kraftig minusløsning. Reallønnen vil falde med mindst 2 pct. om året inden for LO-området, hvis det ikke lykkes for lønarbejderne at gøre indholdet lige så værdiløst som det stykke papir, det er skrevet på.

Det er nu tredje gang i træk, at overenskomsterne afgøres ved et politisk indgreb fra statsmagten. Ud over de forringede arbejds- og levevilkår, som sådanne indgreb har medført, betyder de også en klar undergravelse af, hvad vi i VS anser for værende de faglige organisationers vigtigste opgave, nemlig konstant at arbejde og slås for at skaffe medlemmerne bedst mulige løn- og arbejdsforhold. Det, at den frie forhandlingsret i sig selv er temmelig illusorisk blot derved, at man har en forligsmandslov, der lægger nogle meget stramme og snærende restriktioner for, hvordan overenskomster overhovedet kan indgås, betyder rent faktisk, at når staten går ind på denne måde, som vi oplever det ved overenskomstindgreb, er vi ved at nærme os en samfundsøkonomi, som minder ustyrligt meget om den, man oplever i en række af de totalitære stater. Bl. a. ser vi det som et kendetegn for de fascistiske statsøkonomier. Det er realiteten i den udvikling, som den socialdemokratiske blok har været med til at føre igennem sammen med venstre.

Arbejdsgiverne var ifølge overenskomstindgrebet i 1977 forpligtet til pr. 1. september 1979 at udbetale nogle suspendede dyrtidsportioner, men de kommer nu ikke til udbetaling. Hokusfokus, så bruger man disse penge til at finansiere en længere ferie. Og med dette lille hokusfokusneb har man nået en betydelig billigere løsning for arbejdsgiverne. De suspendede dyrtidsportioner er meget mere værd i kroner og øre, end denne ferie er. Og resten, den del, der bliver tilbage af det, arbejdsgiverne var forpligtet til at betale i henhold til det seneste overenskomstindgreb, kan man frit beholde. Lønarbejderne kommer altså selv til at betale den forlængede ferie og de ekstra grunker, som arbejdsgiverne får på den konto.

De allerlavest lønnede får en forhøjelse af garantibetalingen på 1 kr. 20 øre. Regeringen regner med, at det kommer til at omfatte omkring 30.000–40.000. Efter vores opfattelse er dette skøn temmelig voldsomt overdrevet, ikke mindst fordi arbejdsgiverne har mulighed for, når der er tale om garantibetaling, at lave modregning i stort set alle forskellige former for tillæg.

Som et led i de seneste års indkomspolitik har de lavestlønnede haft den største realløn-snedgang. Denne lille forhøjelse, der er tale om her, bringer ikke de allerlavest lønnede væk fra den tvivlsomme ære, som det rent faktisk er at gå i spidsen, når det gælder om at gå ned i realløn. Godt nok får denne gruppe som omtalt 1 kr. 20 øre på garantilønnen, men vi ved samtidig, at det er de allerlavest lønnede, der rammes hårdest af de finanspolitiske stramninger, som man kan finde på at komme med fra regeringens side.

Den forlængede ferie kan jo heller ikke bruges til at betale de kommende prisstigninger med. Der er altså alt i alt klart tale om en markant reallønssnedgang alene i forbindelse med indgrebet her og den finanspolitiske stramning, som kommer.

For alle dem, der ikke berøres af garantilønnen, og som har svært ved f. eks. at tilkæmpe sig lønforbedringer i form af løngliding og på anden måde, er der efter regeringens egne tal i skitsen her kun mulighed for en lønstigning på omkring 4–5 pct. Og hvordan skal denne lønstigning så opnås? Ja, den skal Gud hjælpe mig opnås på den måde, at der sker prisstigninger på 6–7 pct., fordi de stigninger, regeringen regner med, er kompensationer for stedfundne prisstigninger; altså er det noget, der foregår på dyrtidsreguleringen, som giver en helt uacceptabel underdækning for allerede stedfundne prisstigninger.

Denne reallønssnedgang på et par procent kommer som nævnt ikke til at stå alene. Det er umuligt på nuværende tidspunkt at vurdere, hvor omfattende den finanspolitiske stramning, som regeringen vil komme med til efteråret, rent faktisk vil være, men der er ingen tvivl om, hvad det er for en retning, regeringen sigter efter. Det er i hvert fald noget, der står ganske klart for mig efter et svar, jeg fik fra finansministeren i går på et spørgsmål om regeringens målsætning omkring betalingsbalanceunderskuddet. Det vil

[Kurt Hansen]

være oplagt på baggrund af dette svar, som der ikke tidsmæssigt er mulighed for at komme med større citatudpluk fra, at sige noget om, hvor stor den disponible reallønsnedgang rent faktisk vil være, men at den vil være ret omfattende, er der ikke nogen tvivl om.

Nu er det jo ikke blot det snævre LO-område, der gribes ind over for med dette indgreb, ikke engang på det private arbejdsmarked. Dette gælder alle de overenskomster, som kan opsiges inden 1. april 1980. For de overenskomster afsætter man en pulje på en halv procent, og så siger man: nu kan I forhandle inden for denne halve procent. Det er, hvad der er at forhandle om, værsgo, hverken mere eller mindre! Det er mit absolutte håb og også min faste overbevisning, at regeringen, når det f. eks. gælder sømændene og bryggeriarbejderne, på dette punkt aldeles er kommet til at gøre regning uden vært.

Som vi har hørt fra socialdemokratiet mange gange tidligere, er partiet, efter hvad det selv siger, meget betænkelig ved at gribe ind i overenskomsterne. Efter VS' opfattelse er disse udtalelser det rene hykleri. Socialdemokraterne er parat til at gribe ind i overenskomsterne, når som helst privatkapitalismen kræver det. Når som helst kapitalejernes økonomi kræver det, er socialdemokratiet parat med indgreb. Det har gjort det hver eneste gang, og det har ved langt de fleste indgreb, der er blevet gennemført her i landet, været den drivende kraft. Ingen tvivl om, at det er det rene hykleri, når hr. Kjeld Olesen kommer med disse udtalelser heroppefra, som han gjorde i dag.

Arbejdsgiverforeningen har godt nok taget afstand fra dette indgreb. Den har krævet en langt større reallønsnedgang, men det, at borgerskabet ønsker en endnu større reallønsnedgang, kan ikke bortforklare, at socialdemokratiet endnu en gang er bannerfører for et massivt angreb på lønarbejderne. Socialdemokraterne forsøger på en ynkværdig måde at dække sig ind under Arbejdsgiverforeningens afstandtagen fra indgrebet, men det vil ikke kunne lykkes for socialdemokratiet at bortforklare den faktiske reallønsnedgang, som en lang række grupper på såvel det offentlige som det private arbejdsmarked kommer til at opleve. Dertil kommer jo også, at arbejdsgivernes afvisning af dette indgreb

er aldeles falsk. Arbejdsgiverne er naturligvis helt klar over, at der er tale om en milliardforæring i indgrebet. At højene i Vester Voldgade nr. 113 ønsker, at angrebet på lønarbejderne skal være endnu kraftigere, er der ikke noget usædvanligt i. Det er simpelt hen en klar, bevidst tilrettelagt borgerskabsstrategi, der er tale om.

Men hvordan har så LO-toppen stillet sig i dette forhold? Ja, LO-toppen har klart markeret, at den står på indkomstpolitiske løsninger. Indkomstpolitikken skal blot kædes sammen med en form for ØD-tvangsopsparing. Helt tilbage fra 1975 har LO valgt at gå den såkaldt smalle vej, som det blev lanceret på LOs repræsentantskabsmøde. Over denne smalle vej til lønrammer og til direkte forslag fra Thomas Nielsen om, at der skulle etableres trepartsforhandlinger, har LO-toppen i dette klassesamarbejde og med denne følgagtighed over for Arbejdsgiverforeningen været med til at cementere de indkomstpolitiske løsninger, været med til at lægge op til et indgreb som det, der nu er ved at blive ekspederet fra folketingets side. Det er vel også det, der lå til grund for den udtalelse, som Thomas Nielsen kom med for år tilbage, at der måske ikke ville gå så mange år, før end det kunne tænkes, at LO havde fælles kontor med Dansk Arbejdsgiverforening. Det ville nok være en naturlig konsekvens af denne klassesamarbejdslinje og den følgagtighed, som både socialdemokratiet og LO faktisk udviser. Regeringen skulle væltes inden 100 dage, tordnede Thomas Nielsen. Dannelsen af SV-regeringen var et kup. Lige siden har LO styret efter et regeringsindgreb. LO har nu fået dette regeringsindgreb. I stedet for at mobilisere arbejderbevægelsen til kamp har LO-toppen valgt at forsøge at blive delagtiggjort i de parlamentariske studehandler over for arbejderklassen. LO har klart satset på dette politiske indgreb, og LOs krav om forskellige former for værdistigningsafgift, forskellige former for indrømmelser er totalt fjernet. LO accepterer, siger man. Ja tak, det, LO accepterer – det skal lønarbejderne i hvert fald også have at vide – er en klækkelig minusløsning, en betydelig reallønsnedgang. Det er humlen i det. Det er en total accept og en direkte underkastelse under indkomstpolitikken.

Noget nyt og opmuntrende ved denne overenskomstsituation, som jo ellers på man-

[Kurt Hansen]

ge måder er bedrøvelig nok, er, at de offentligt ansatte er begyndt at aktionere. I sig selv fik disse aktioner ikke umiddelbart et klart resultat, men der var tale om nogle ganske omfattende aktioner fra de så ofte udskældte offentligt ansatte. Vi mener, det er vigtigt, at der kan bygges videre på de manifestationer, der er kommet fra de offentligt ansatte. Demonstrationerne fra de offentligt ansatte må klart vise finansministeren, at de offentligt ansatte ikke vil acceptere denne meget skrappede indkomstpolitik, som man kører fra statsmagtens side, og det er jo især de allerlavest lønnede og de lavere lønnede lønarbejdere inden for det offentlige område, den meget hårde statslige indkomstpolitik rammer.

Jeg mener også, at demonstrationerne fra de offentligt ansatte viser, at de er ved at blive sig deres placering som lønarbejdere mere bevidst. Det har nok været sådan og er det måske stadig væk i et vist omfang, at en del tjenestemænd føler, at de er lidt finere end andre; de har måske følt sig lidt mere loyale over for statsmagten, fordi de har fået en kasket på, og så har det set vældig fint ud. Men jeg mener, at man med de manifestationer, der har været, har kunnet opleve, at man er begyndt på en helt anden måde at diskutere, hvorvidt man overhovedet kan acceptere dette tjenestemandsprincip. Efter vores opfattelse er det godt, at disse diskussioner er kommet i gang, for tjenestemandsprincippet er alene, hvad man kan betegne som et oldnordisk, feudalistisk princip, som der snarest må gøres op med. Det burde naturligvis være sådan, at de goder, der er forbundet med dette princip, højere pensioner og bedre ansættelsesforhold, var noget, der naturligt gjaldt for alle, såvel på det private som på det offentlige arbejdsmarked.

Men når vi taler om støtte til de offentligt ansatte, gælder det naturligvis ikke de allerhøjest placerede, det gælder ikke departementschefer, professorer, oberster, dommere og deres ligemænd. Den lønkamp, vi har sympati for inden for det offentlige, er naturligvis den, der føres af de laverlønnede offentligt ansatte: postbude, sygehjælpere, pædagoger, togbetjente og andre, som ikke vil affinde sig med en løn, der ligger på omkring 80.000 kr. årligt. Det er disse folk, der i altovervejende grad har et meget stort løn efterslæb, som de må have hentet ind på den ene eller den anden måde. Derfor var det

forståeligt, derfor var det glædeligt, at der var så mange, der fandt ud af, at det var vigtigt at aktionere.

Generelt som konklusion kan det siges, at dette indgreb og indkomstpolitikken som sådan må bekæmpes. Skal en afvisning af indkomstpolitikken og en fjernelse af SV-regeringen lykkes, må de privat og de offentligt ansatte stå sammen i en fælles og en solidarisk kamp. Nu må lønarbejderne selv tage fat. Gennem aktioner må kravene fastholdes fra arbejdspladser og fagforeninger. Indgrebet må forsøges stoppet gennem et kraftigt pres på arbejdsgivere og på regeringen, ved at man ude omkring på de forskellige arbejdspladser holder faglige møder, diskuterer situationen, iværksætter punktaktioner, arbejd-langsomt-aktioner eller direkte mere omfattende arbejdsnedlæggelser. Det er slet og ret den eneste farbare vej for lønarbejderne, hvis ikke stigende arbejdsløshed, faldende realløn m. v. skal gå hen og blive permanent smalkost for arbejderklassen.

Lindinger (EP):

Vi må vist her ved afslutningen af første runde af debatten konstatere, at der næsten ikke har været andet end tidsler til statsministeren og hans regering, og selv om jeg ikke vil møde op med en stor buket mørkerøde roser, vil jeg dog her slutte af med en enkelt lille rose – og den kan så være lyserød – som jeg vil give til statsministeren, for jeg synes egentlig, at han har udfoldet ikke så lidt diplomati. Det er lykkedes ham at lægge op til et politisk indgreb, som alle er utilfreds med, og det må jeg udtrykke min tilfredshed med, for næst efter at kunne gøre noget, som er til alles tilfredshed, må det bedste dog være at gøre noget til alles utilfredshed, for tænk, hvis det nu kun var til tilfredshed for én gruppe og til utilfredshed for en anden. Jeg noterer mig alle disse mange tidsler, utilfredshed over hele linjen.

Men hvem kunne egentlig vente, at vi i den situation, som dette land er i, skulle have en statsminister, der kunne finde frem til noget, som alle kunne være tilfredse med? Det er jo helt utænkeligt. Når man tænker på, hvordan vi klarede det sidste gang – i 1977 – med, at mæglingforslaget, som dengang blev forkastet, så vidt jeg erindrer af arbejdsgiverne, blev ophøjet til lov, så er der jo ikke så

[Lindinger]

meget forskel. Jeg har ikke på noget tidspunkt troet, at vi skulle komme igennem overenskomstforhandlingerne i år uden et politisk indgreb. Og det må trods alt være bedre at få et politisk indgreb end at få en storkonflikt. Det tror jeg nu også at nogle af ordførerne har givet udtryk for.

Når man spørger ude i samfundet – og jeg har da set adskillige enqueter – er man trods alt tilfreds med, at vi ikke skal have en storkonflikt. At man ikke kan være tilfreds med den måde, samfundet udvikler sig på, er da ganske klart, men der er mange, der har forståelse for, at det er umuligt – ja, jeg vil sige, at selv det, man gør nu, faktisk er over det muligste grænse – at sikre en reallønsfremgang.

I 1977 kunne vi ophøje mæglingforslaget til lov, og så faldt der lidt ro over gemytterne, men vi er sandsynligvis ved at være færdige med den tid, hvor man kan sige, at udbud og efterspørgsel på arbejdskraft, varer osv. kan reguleres uden myndighedernes indgriben. Jeg tror faktisk, den tid er ved at være forbi. Vi skal nok til, hvad enten vi kan lide det eller ej, at forberede os på noget mere planøkonomi i fremtiden.

Jeg sagde fra denne talerstol den 28. april 1977, at det måske ville være en god idé, at arbejdere og arbejdsgivere var sammen i en regering, fordi arbejdernes og arbejdsgiverens interesser – og det er min erfaring fra et langt liv i erhvervslivet – meget, meget ofte falder sammen. Det har vi lige set eksempler på også i de sidste dage. Så får vi en regering, som jeg selvfølgelig kan glæde mig over at jeg har kunnet slå til lyd for – det har jeg for øvrigt gjort for 10 år siden, også offentligt – og det er klart, at den bliver modtaget med meget stor skepsis ikke mindst af LO. Og vi får nogle Marienborgforhandlinger, som lægger op til et mål, som er helt håbløst at nå, ikke så meget på grund af målet i sig selv som på grund af tidspunktet. I oktober måned husker jeg at jeg stod på denne talerstol og faktisk kritiserede vor Nationalbankdirektør, som dagen før i TV havde udtalt, at det var en ren lykke og velsignelse for landet, at dollaren havde taget en kæmpenedtur. Alt ville blive billigere, og olieprodukter og alle andre varer ville blive meget billigere, vi skulle bare glæde os. Jeg stod så næste dag og sagde, at det passede ikke. Det måtte stå for en bankmæssig vurdering, men som for-

retningsmand måtte jeg sige, at det ville være til meget stor skade for landet, for nu ville de olieeksporterende lande bestemt sætte deres priser meget højere op, end dollaren var faldet. Det havde de ønsket, længe før den faldt. Det er også gået sådan. Jeg sagde ganske udtrykkeligt i oktober, at vi kan godt begynde at forberede os på en oliekrise, og det var dagen efter, at vi havde hørt om alle velsignelserne.

Nu har vi fået denne oliekrise, og derfor har jeg også kunnet sige til regeringen, at man skal ikke stirre sig blind på de mål, man stillede op under Marienborgforhandlingerne, hvor man absolut skulle bringe de 7,7 mia kr. ned til 6½ mia kr. Bare en fastholdelse af de 7,7 mia kr. ville have været et mirakel i mine øjne, fordi det ville have været en relativ reducere af et meget stort omfang. Jeg nærer ikke den mindste tvivl om, at valutabalaceunderskuddet vil stige. Men jeg tager det ikke så tungt som så mange andre, fordi jeg ved, at vi lever i et af verdens rigeste lande. Det er måske en overraskelse for nogle, men det gør vi nu alligevel. Jeg tror stadig, vi ligger inden for de første fem.

Det er derfor ikke så forfærdeligt med et valutabalaceunderskud, for vi må huske på, at alle andre lande, som importerer olie, også får forøget deres problemer, og derfor bliver der sådan set status quo inden for de lande, vi skal konkurrere med, og derfor behøver efter min mening arbejdsgiverne ikke være så forfærdelig bange, som de har ønsket at være. Rederne kan godt blive ved med at være bange for den lave dollar, og dem kan jeg ikke spå noget godt for. Det har jeg jo selv kunnet mærke på min krop. Fragtmarkedet og dollaren kan vi ikke gøre noget ved.

Men nu er der altså lagt op til et indgreb, og jeg tror ikke, at det er så ringe, som nogle vil gøre det til. Jeg tror, at der også under udvalgsarbejdet vil blive fileet lidt her og dér. Jeg får jo selv et stort problem, for nu holder erhvervsudvalget og arbejdsmarkedsudvalget møde samtidig her i aften og måske i nat, og da jeg ikke mener at lide af personligheds-spaltning, kan jeg ikke være begge steder, selv om jeg frygtelig gerne ville.

Jeg vil da håbe for de deputationer, der nu skal modtages, at de vil få noget ud af det, for man må ikke forvente, at det sådan bare lige kører igennem. Jeg har godt læst et sted, at når bare der er én stemmes overvægt, kan

[Lindinger]

det hele køre igennem, uden at der rettes et komma, men sådan er min indstilling bestemt ikke. Jeg vil meget gerne medvirke til, at regeringen kan gennemføre disse nødvendige lovforslag, men jeg vil også håbe, at regeringen vil tage det størst mulige hensyn til de ting, der kommer frem under behandlingen, for når det er nået så langt, som det er nu, tror jeg nok, det er over det stadium, hvor for mange kokke kan fordærve maden.

Jeg havde gerne personligt set, at vi havde rettet det lidt op, og det kan godt være, vi kommer til det lidt senere. Jeg har også slået til lyd for devalueringer. Jeg vil ikke så gerne gøre det nu, men måske engang til efteråret. Men jeg havde i hvert fald gerne set, at man havde rørt lidt ved momsen, og det kan godt være, man kommer til det. Jeg kunne have forestillet mig en moms på 22 pct., det er ret let at regne med, men jeg vil bestemt aldrig stemme for at hæve momsen, hvis man ikke kombinerer den med, hvad jeg vil kalde ret betydelige skattelettelser, altså en hævnning af den skattemæssige bundgrænse med nogle tusinde kroner. Det tror jeg ville være til stor, stor gavn for landet.

Hermed vil jeg så endnu en gang sige til statsministeren, arbejdsministeren og regeringen, at jeg i hvert fald mener, at dette oplæg kan man være bekendt i den nuværende situation, og jeg håber, at det ikke lider for hårdt under udvalgsarbejdet, men at der også tages hensyn til andres ønsker. Dertil vil erhvervspartiet medvirke.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Vi har så tilendebragt ordførernes taler i første omgang og går til øvrige medlemmer, hvis taletid er 10 minutter. Jeg kan meddele, at foreløbig har 12 medlemmer indtegnet sig.

H. C. Hansen (FP):

Må jeg indledningsvis beklage, at handelsministeren ikke ser sig i stand til at afse tid til at være i folketingssalen, til trods for at lovforslag, som handelsministeren har fremsat for folketingset, er til behandling.

Lovforslaget om begrænsning af avancer er den groveste provokation af Danmarks erhvervsliv, folketingset til dato har været præsenteret for. Selve lovforslagets grundtanke er den, at medens alle andre befolkningsgrupper i det mindste får dækning for inflati-

onen gennem en pristalsregulering, skal tusindvis af små og mellemstore erhvervsdrivende forhindres heri. Lovforslaget forbyder dermed de erhvervsdrivende at forøge deres firmas driftskapital i samme takt som inflationen. Det vil direkte betyde, at den normale opsparing i erhvervslivet ændres til øget forbrug. Det vil betyde, at erhvervslivets driftskapital reduceres i takt med inflationen. Lovforslaget vil derfor i selve sin grundholdning betyde øget arbejdsløshed og svække dansk erhvervsliv i dets konkurrencemuligheder over for udenlandske firmaer. Det er en ren foræring til udenlandske selskaber.

Selve lovforslaget er således i sin grundholdning forkert, men dertil kommer, at dets enkelte paragraffer er helt ude af trit med moderne forretningsdrift. Lovforslagets § 5 forudsætter, at ethvert dansk erhvervsfirma skal kunne dokumentere grundlaget for sin bruttoavanceberegning samt de før den 1. april 1979 senest beregnede bruttoavancer, hvilket vil sige, at de skal kunne dokumentere deres pris fra pristoppets begyndelse i september sidste år. Ja men, de herrer ministre, det er jo umuligt. Ministrene ved lige så godt som jeg, at vi har et brev, dateret den 14. februar 1979, liggende fra formanden for FDB, hr. Gunnar Skov Andersen, hvori anføres, at FDB alene har 20.000 artikler.

Det lovforslag, vi står med her i dag, kræver, at hele det danske erhvervsliv for hver enkelt artikel, for hvert enkelt designnummer skal kunne dokumentere firmaets ret til at tage netop den udsalgspris for en dåse ærter, for en lapning af en cykel, for et par sko, for en damebluse, for en maskindel, for en reparation, for en rulle tapet. Dette er vanvid. Hvorledes vil det være muligt for cykelhandler A. Jensen i en af sidegaderne på Vesterbro eller Nørrebro at dokumentere, at hvis han i sommeren 1981 tager 19,50 kr. for at lappe en cykel, er det lovligt, hvis han har taget 18,50 kr. i sommeren 1978? Det drejer sig om millioner af priser, som folketingset flertal kræver at dansk erhvervsliv skal kunne stå til regnskab for under bødeansvar. En hel befolkningsgruppe kriminaliseres gennem denne lovgivning. Ikke nok med, at man forhindrer de erhvervsdrivende, små og store mellem hinanden, i at få en pristalsforhøjelse af deres indtægter på linje med, hvad tjenestemænd, arbejdere og funktionærer får, men samtidig kriminaliserer man dem.

[H. C. Hansen]

Lovforslaget hviler på det forkerte grundlag, at det skulle kunne lade sig gøre så at sige ned til sidst afholdte omkostningskrone at fordele en virksomheds omkostninger rigtigt ud på det enkelte produkt eller den enkelte vare, således at man på denne måde ifølge lovgivningen skulle kunne se, hvad produktet koster, for derefter på en eller anden måde at bestemme, hvad salgsprisen bør være. Ja men det er fuldstændig ude af trit med erhvervslivets vilkår, det er fuldstændig ude af trit med den måde, der kalkuleres på i erhvervslivet. Intet kan være mere urealistisk end dette lovforslag, som ministeren tillader sig den uartighed over for erhvervslivet at forelægge folketinget her i dag.

I virkeligheden er det kun ganske få omkostningsarter, om hvilke man kan fastslå, at de er disponeret direkte som stykomkostninger. Stort set drejer det sig i industrivirksomheder kun om råmaterialeforbruget og i handelsvirksomheder om varens indkøbspris. Alle øvrige omkostninger – og det er langt den overvejende del – disponeres derimod med et helt andet sigte, nemlig for at skabe og vedligeholde det såkaldte kapacitetsgrundlag, der gør det muligt på produkterne at indtjene et dækningsbidrag, nemlig salgspris minus stykomkostninger, på kort og lang sigt.

Det er helt i strid med sund økonomisk fornuft, at en fordeling på de enkelte produkter af omkostningerne skulle kunne give nogen som helst meningsfyldt oplysning om, hvad produkterne koster virksomheden. Alligevel er det dette, ministeren forelægger folketinget i dag.

På mit partis, fremskridtspartiets, vegne vil jeg til andenbehandlingen stille det ændringsforslag, at ethvert erhvervsfirma er undtaget fra denne lovgivning, såfremt overskuddet i firmaet ligger under, hvad der kan opnås ved at købe statsobligationer for de penge, der er investeret i firmaet.

Dette lovforslag er en uartighed over for erhvervslivet. Det er arbejdsløshedsskabende, og det vil være med i ethvert firmas overvejelser fremover om, hvorvidt firmaerne bør nedlægges og kapitalen i stedet anbringes passivt i de statsobligationer, som regeringen er så begejstret for at udstede, statsobligationer, som giver indehaverne en stor skattefri kursgevinst, uden at indehaveren bliver kri-

minimaliseret, uden at indehaveren løber nogen personlig risiko.

Dette lovforslag burde trækkes tilbage, og vil ministeren ikke det, burde lovforslaget i hvert fald have navneforandring til forslag til lov om nedlæggelse af danske arbejdspladser. Hvordan kan venstres folketingsgruppe dog gå med til noget sådant? Ved næste valg kan venstres vælgere såmænd lige så godt stemme direkte på socialdemokratiet. Hvorfor gå omvejen over partiet venstre?

Lovforslaget er en parodi på moderne erhvervslovgivning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

I anledning af bemærkningen om handelsministerens fravær skal jeg oplyse, at handelsministeren var indkaldt til samråd i markedsudvalget og derfor ikke kunne være til stede, men jeg skal foranledige, at handelsministeren straks får forevist det foreløbige referat af hr. H. C. Hansens udtalelser.

Lawaetz (FP):

Dersom man lytter i dag, er det jo en interessant debat strækkende sig fra de helt urimelige krav og til fornuftig økonomi og med hr. Kjeld Olesens moderate ordførertale på midten, til den ene side og til den anden side. Men er man en samvittighedsfuld politiker, eller har man blot en smule evne til logisk tænkning, er der grund til efter alt det, man hører, at tænke dybt alvorligt over både landets situation, den politiske situation og ikke mindst hændelsesforløbet i den gallaforestilling omkring overenskomstforhandlingerne, som nogle af os har været aktivt involveret i, og som resten af befolkningen må have været undrende tilskuere til.

Et interessant tankeeksperiment: sæt, man engang sagde ja til alle de krav, der var kommet, og overlod ansvaret til dem, der krævede. Man spørger sig selv: hvem regerer egentlig landet? Hvem har indflydelsen? Er det de tusinder, der i går demonstrerede på Slotspladsen, hvor de slugte de sædvanlige klicheer skyllet ned med øl og døgnmelodier? Mener de, der stod derude, at de har nogen betydning? Gadens parlament, har man somme tider kaldt det. Der var denne gang iblandet offentligt ansatte, der mod alle regler forsømmer deres arbejde, buschauffører, der holder fagligt møde – kort og godt det

[Lawaetz]

moderne udtryk for ulovlig arbejdsnedlæggelse – og dermed hindrer samfundets normale funktioner, og pædagoger, der blæste tusinder af børn et langt stykke. Er det mon formandsinitiativet, Preben Møller Hansen, der stopper færgeruter, og andre stærkt venstredrejede, der standser den normale produktion og dermed i den sidste ende saver den gren over, de selv sidder på, der regerer? Nej, det har ingen særlig betydning. Disse tusinder af demonstranter landet over, som måske bilder sig ind, at de er med til at redde landet på den måde, er kun til grin for deres mere eller mindre samvittighedsløse ledere.

Det foruroligende består i, at et lille antal stærkt venstredrejede kan få tusinder af samvittighedsfulde offentligt ansatte og fornuftige danske arbejdere og funktionærer til at reagere på den måde. Det mest foruroligende er måske, at disse overenskomstforhandlinger for længst er aftalt bag kulisserne. Demokratiet er sat ud af kraft. De frie forhandlinger er vel efterhånden kun en illusion. For tredje gang i træk opgiver organisationerne og tvinger politikerne til at tage affære. Alene det giver grund til dyb eftertanke. Hvordan skal det fungere i fremtiden?

Hvem har i øvrigt vundet slaget? Det har først og fremmest Thomas Nielsen og LOs top. Thomas Nielsen kunne meget dårligt skjule sin begejstring, da han officielt fik forelagt den såkaldte helhedsløsning. Denne indeholdt jo alt det, Thomas Nielsen havde ønsket sig og måske lidt til. Han kunne ikke skjule sin glæde, selv om han vel før alle andre kendte løsningen. Thomas Nielsen blev således en af sejrherrene i denne tragikomiske forestilling.

En anden af de store sejrherre er arbejdsministeren, hvis skitseplan næsten uændret er gået igennem, og arbejdsministeren har placeret sig som en central person. At det er gået lidt ud over arbejdsministerens troværdighed og neutralitet som hele arbejdsmarkedets minister betyder nok ikke så meget for ministeren.

Tilsyneladende er statsministeren også blandt sejrherrene, for det lykkedes ham at holde sammen på den regering, han selv har skabt, men det er desværre en svag regering, der i denne alvorlige situation står isoleret tilbage. Om ikke før vil vi sikkert erfare dens

isolation, når vi stemmer på onsdag ved tredje behandling.

Man kan diskutere, om de 7 venstreministre skal tælles blandt sejrherrene, fordi de beholdt taburetterne. Med den kun lille smule indflydelse, venstre tilsyneladende har haft på det dårlige resultat, bliver det nok en tvivlsom sejr, når det tidligere hæderkronede landboparti skal til at fortælle vælgerne om de endnu dårligere resultater, som venter forude. Sandheden er nemlig, at sejrherrene, dersom man overhovedet kan tale om sejrherre, kan tælles på 10 fingre, medens resten af den danske befolkning er blevet tabere.

Hvad får arbejderne, de offentligt ansatte og de private næringsdrivende ud af det? Intet. Vi har blot én gang til bevilget os selv lønforhøjelser uden nogen form for reallønstigning, uden nogen garanti for, at moms og andre afgifter ikke sættes op i løbet af kort tid. Velbegrundede hypoteser, bl.a. fra det økonomiske sekretariat, siger, at lønstigningerne i det første år vil blive 11,4 pct. fordelt med dyrtid 4,1 pct., overenskomststigninger 1,8 pct., lønglidning 3 pct. og feriepenge 2,5 pct.

Alt andet lige forventer man en reallønstigning på ½ pct. Det er, hvad alle de uskyldige tabere får ud af hele denne forestilling, som til gengæld forringer vor konkurrenceevne så meget, at man forventer, at arbejdsløsheden stiger med 13.000–14.000, og at betalingsbalancen forringes med ca. 2 mia kr. alene det første år. En lønstigning på f.eks. kun 5 pct. ville i stedet have sat yderligere 36.000 i arbejde og have forbedret betalingsbalancen med 4,8 mia kr. Det vil sige, at den samlede difference mellem den løsning, man nu laver, og en moderat lønstigning på 5 pct. er 50.000 færre arbejdspladser og en forringelse af betalingsbalancen med 7 mia kr.

Hr. Kjeld Olesen kaldte det en realistisk løsning og tilføjede, vel nærmest som konklusion, at det naturligvis var umuligt at gøre alle tilpas, nogle ville have mere, andre tænkte økonomisk. Det er vel egentlig den sørgelige sandhed: ingen bliver tilfreds. Men hvorfor skulle man egentlig også blive tilfreds, når man tager hovedresultatet, som ganske enkelt er højere løn og deraf følgende ny inflation og i realiteten kun en halv procent ned i lommen på de arme lønmodtagere? Hvorfor skulle man egentlig være tilfreds?

[Lawaetz]

Fremskridtspartiet vil frasige sig enhver form for medvirken til de dårlige løsninger, der i disse dage vil blive gennemført med et magert flertal. Mange andre end fremskridtspartiet har fattet, at en blot beskeden skatlettelser ved hævnning af bundgrænsen kunne vende hele denne for os alle ulykkelige udvikling. Den kommende tid vil yderligere bevise, at vi har ret. Men statskassen skal antagelig være helt tom og lånemulighederne udtømt, før der er yderligere en halv million danske vælgere, der vil forstå vores grundidé.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg skal ved denne lejlighed nøjes med at omtale 2 af de fremsatte lovforslag, det ene om avancer og det andet om tantiemer og vederlag.

Regeringens politiske indgreb i overenskomsterne, fratagelse af strejkeretten, fratagelse af forhandlingsretten for de offentligt ansatte og funktionærer i private virksomheder, forsøger regeringen nu at pynte lidt på. Om ikke med røde roser eller de smukke gule fandens mælkebøtter, så med to lovforslag, der skal give det udseende af, at der skam også er andre grupper end lønmodtagerne, som skal holde for og bringe ofre. Det er imidlertid en illusion.

Nu først avancestoplovforslaget. Det er jo i virkeligheden en narresut. Praktisk talt alle omkostningsstigninger kan indregnes i avancefastsættelsen – næsten, for det eneste, der ikke kan indregnes, det er lønstigninger. Derfor er det mere en lønstoplov end en avancebegrænsningslov, og det ved lovens fædre selvfølgelig udmærket. Nogle har sagt, at det kun er en symbolsk lov, en psykologisk lov uden reel betydning. Men hvordan vil psykologien virke? Som en håndsregning til arbejdsgiverne. Når arbejderne helt berettiget på grund af produktivitetsstigning og andet forlanger mere i løn, så bruger arbejdsgiverne selvfølgelig loven til om muligt at afslå ethvert lønkrav. Det er også meningen, ikke sandt, at det skal være en håndsregning til arbejdsgiverne.

Der er for øvrigt også grove ting i denne avancelov. At bankers og sparekassers virksomhed er undtaget, skal jeg vende tilbage til, men i bemærkningerne til lovforslaget finder man følgende:

»Såfremt den seneste pris- og avancefastsættelse har fundet sted under den nugældende prisstoplov, således at en række omkostningsstigninger, som vil blive tilladt indregnet efter lovforslaget, ikke har kunnet indregnes, kan der rettes op på dette forhold ved avanceberegning under lovforslagets regler.«

Sikke en foræring, der i virkeligheden her er tale om: hvis virksomheder ikke under den gældende lov har kunnet indregne alt det, de gerne ville, kom så her, venner, nu har I chancen for at oprette det forsømte! Det viser jo også, hvilket illusionsnummer lovforslaget i virkeligheden er.

Eller når man i bemærkningerne til bestemmelsen i § 1, stk. 1, nr. 5, siger, at stigning i lejen kun kan indregnes, når lokalerne tilhører andre. Men så kommer der skam et trøstens ord. Det siges videre i bemærkningerne, at mange af de stigninger, som vil optræde for virksomheder med egne lokaler, vil imidlertid kunne dækkes ind i kraft af en af de andre regler i § 1, stk. 1.

Denne såkaldte prislov er at stikke lønmodtagerne blå i øjnene og er absolut ingen modvægt mod de indgreb, der sker mod lønmodtagerne. Kommunisterne vil ikke medvirke i dette illusionsnummer.

Det andet lovforslag, jeg skal omtale, er forslag til lov om begrænsning af tantieme og vederlag m.v., og det er ganske interessant. Denne lov skal jo bruges til at vise, at det ikke kun er lønarbejderne, der skal bringe ofre på det samfundsøkonomiske alter. »Begrænsning af tantieme og vederlag m.v.« Det lyder jo smukt, men hvad er det reelle indhold? Når tantieme og vederlag ikke må stige mere, end hvad der i gennemsnit er udbetalt de sidste tre år, eller ikke må være højere end i sidste regnskabsår, så kan det jo være interessant at se på disse vederlag for 1978. Det kan vi måske få en oversigt over i udvalget, men da jeg havde et par bankregnskaber lige ved hånden, så har jeg kigget lidt på dem. De er jo meget smukke, ikke alene hvad trykning angår, men også hvad angår de pæne resultater, som regnskaberne viser.

Ser vi først på Privatbankens regnskab, som jeg har her, så er lønninger og vederlag til repræsentantskab, bestyrelse og direktion steget fra 4 mill. kr. i 1977 til 5.325.000 kr. i 1978. Det drejer sig om 28 personer, som nyder godt af millionerne, og de får i gennemsnit hver 190.213 kr. Det er skam absolut

[Kaj Hansen]

ikke nogen rekord i bankverdenen. Der er mange, der får betydelig mere.

Vi kan f.eks. kigge på regnskaberne for Den danske Bank. Ser vi på dette regnskab, så kan vi konstatere, at lønninger og vederlag til bankråd og direktion er steget fra 4.900.000 kr. i 1977 til 5.646.000 i 1978. Her drejer det sig om 16 personer. Det er godt, at folketingets medlemmer sidder ned, for disse 16 personer deler puljen, således at de i gennemsnit får 352.903 kr. Det svarer til, hvad 5 lavtlønsarbejdere skal slide for et helt år. Og lovforslaget går altså ud på, at disse vederlag ikke må forhøjes. Tænk, hvilke ofre der må bringes fra den side! Der er det særlige, at netop 1978 var et fedt år for bankerne og mange virksomheder, og det er netop det år, der skal danne udgangspunkt for, hvordan man skal fastsætte vederlag og honorarer de følgende år.

Kigger vi i Den Blå Bog, som man kan låne oppe på biblioteket, så kan vi se, at mange af disse personer, der sidder i bankråd og bankbestyrelser osv., jo har talrige bestyrelsesposter i andre virksomheder og andre selskaber, hvor de også får store vederlag og honorarer.

Kommunisterne vil selvfølgelig ikke medvirke til en lovgivning, hvor udbetaling af disse store tantiemer og vederlag fremstilles som en socialt afbalanceret ordning. Nej, det, der i virkeligheden sker, det er, at de rige bliver rigere, og at de fattige bliver fattigere.

Så kan man selvfølgelig spørge, hvad kommunisterne ville foreslå i denne situation på det økonomiske område, og dér kan jeg bare nævne nogle enkelte hovedspørgsmål: 1) Forhøjelse af aktieselskabsbeskatningen fra de 37 pct., der er Europas laveste, 2) beskatning af friaktier, 3) udbyttebegrænsning, 4) indefrysning af værdistigninger på jord og fast ejendom, 5) nationalisering af Dansk Undergrunds Consortium og dermed af olie- og gasforekomsterne i Danmarks undergrund.

Gennemførte man bare disse fem forslag, så blev der samtidig råd til en virkelig social boligreform, og der blev også midler til at gennemføre en storstilet byfornyelse og boligforbedring, som ville skaffe mange tusinde nye arbejdspladser.

Askjær Jørgensen (FP):

Efter at vi nu har hørt hr. Kaj Hansen argumentere for, at der skal trækkes en masse kapital ud af danske erhvervsvirksomheder, så den hastighed, hvormed disse nedlægges, kan blive forstærket, så er det vist på tide, at jeg argumenterer lidt for, at vi gør noget for at opretholde danske virksomheder og dermed dansk produktion og indtjening.

Når jeg har bedt om ordet, så er det, fordi jeg har nogle ting, jeg gerne vil tale med handelsministeren om. Jeg skal derfor begynde med at udtrykke min glæde over, at handelsministeren har fået tid til nu at komme til stede i folketingssalen. Vi er blevet orienteret om, at handelsministerens fravær skyldes samråd i markedsudvalget. Vi er klar over, at handelsministeren har meget at bestille, og derfor er det ikke direkte ment som en kritik, at jeg siger, at handelsministeren ikke har været til stede, men bare fordi jeg er glad for, at vi nu kan få debatten.

Det er således, at den avancementstoplov, vi her har til behandling, er et resultat af det, som vi fik et forvarsel om af den socialdemokratiske ordfører. Da vi for en måneds tid siden, eller hvor længe det nu er siden, diskuterede den midlertidige forlængelse af prisstoploven, da sagde ordføreren for socialdemokratiet, at den nuværende prisstoplov selvfølgelig skal efterfølges af en ny og skrap prisstoplov. Det skal jeg love for! En begrænsning af avancer, der strækker sig over to år, det er skrap kost. Det er virkelig skrap kost.

Mit første spørgsmål til handelsministeren lyder sådan: mener handelsministeren virkelig, at det gavner nogen som helst i Danmark, at det bliver mindre og mindre attraktivt at drive virksomhed i Danmark?

Så har jeg et andet område, hvor jeg gerne vil have afklaring.

Det er sådan, at når man lovgiver her i folketinget, og når man fører politisk debat, så kan man gøre det på hæderlighed. Man kan også forsøge at gøre det på bluff. Når vi tidligere har udvalgsbehandlet lovforslag om prisstopindgreb osv., så har der ligesom ligget den undertone, at det er egentlig rigtigt nok, det virker ikke rigtig, det er den psykologiske virkning. Helt ærligt er det jo sådan, at man skal have noget at smide for LO, man skal have en camouflage. Det er det, det drejer sig om med disse ting.

[Askjær Jørgensen]

Man siger, at der bliver grebet ind over for de erhvervsdrivendes indtægter. Jeg er fuldstændig klar over, at avancementstoplove, prisstoplove osv. generer de mindre erhvervsvirksomheder, men dem kan man styre. En enkelt erhvervsdrivende med et privat regnskab, med en enkelt mindre virksomheds regnskab, kan man styre. Men hvor der er tale om koncerner eller virksomheder, der har en række anpartsselskaber, aktieselskaber osv. blandet sammen, så skal man ikke bilde mig ind, at man nogen sinde kan styre det. Altså avance- og prisstoplove rammer udelukkende de små virksomheder, der ikke er infiltreret i koncerner.

Med hensyn til dette med bluff vil jeg gerne have præcis at vide af handelsministeren i dag, om landbrugsvarer, fødevarer i det hele taget, gartneriprodukter, fiskernes landinger, pelsdyravl osv. er omfattet af pristoplove og avancelove i producentleddet. Alle ved jo, at når der omsættes fødevarer i omsætningsleddet, er man meget hårdt presset, der er meget små margener med hensyn til avance og fortjeneste i omsætningsleddet. Detailhandelen presser jo livet af hinanden. Det går stærkt dér. Vil handelsministeren erkende, at når man påberåber sig, at man begrænser og stopper vedrørende produktion af landbrugsvarer og gartnerivarer osv., så er det reelt bluff? Jeg synes, det er godt, at landbrugsvarer ikke er omfattet af avancementstoplove og prisstoplove. Det er en lykke, at man ikke har fået held til at gribe ind i denne store del af produktionen i Danmark.

Når jeg vil bede handelsministeren helt konkret fortælle om det, så er det, fordi jeg ønsker at få afdækket det bluffnummer, der ligger i, at man går ud og fortæller befolkningen, at vi griber sandelig ind over det hele. Hele det område, der hedder fødevareresektoren, pilles der overhovedet ikke ved, kun på den snævre margen i detailledet, og de skal minsandten nok holde sig selv i ave i forvejen.

Så har jeg også en henvendelse til finansministeren. Da vi havde vores forespørgselsdebat om den økonomiske situation for et par uger siden, fik vi at vide, at den kom ind som en hund i et spil kegler, og at man ikke kunne sige noget på daværende tidspunkt. Jeg vil gerne bede om, at vi, inden denne debat slutter, får svar på det, vi spurgte om forleden. Nu er man jo færdig med at fast-

lægge, hvordan det hele skal være. Hvis ikke finansministeren, inden denne debat er færdig, giver en præcis redegørelse for, hvor vi nu ender med betalingsbalancen, og hvad finansministeren så vil gøre, så må jeg tage det som udtryk for, at finansministeren ikke kan.

Forleden blev der altså brugt den undskyldning, at det ikke var den rette dato at fortælle folketinget, hvad man ville. Det skulle vente, til denne situation var afklaret. Nu forstår jeg, at man har flertal for det, man vil, og at situationen er afklaret; det er bestemt, hvordan det hele skal være. Derfor må jeg, hvis ikke vi får helt præcist at vide, hvordan finansministeren vil klare situationen med betalingsbalancen, stadig stigende gældsætning, konkludere, at det er ikke, fordi situationen eller datoen ikke passer, det er, fordi finansministeren ikke kan fortælle os det.

Jeg kunne jo godt bruge lidt af tiden til igen at snakke om Z-planen. Jeg ved ikke rigtig, om det er spildt at prøve at få regeringspartierne til at forstå, hvordan man skal skaffe reallønsfremgang til alle samfundsgrupper. Det var det, vi forsøgte at fortælle, da vi havde forespørgselsdebatten forleden. Vi har i forbindelse med det her fremlagte konstateret, at vi har nået noget. Da SV-regeringen tiltrådte, blev der snakket meget om, at man skulle have en værdistigningsafgift. Den tog vi stærkt fat på og stillede en lang række spørgsmål til skatteministeren, men skatteministeren kunne ikke rigtig svare på det, selv om vi havde det på mange onsdage i træk.

Jeg har også haft debat ved de politiske møder i forsamlingshusene, og jeg har endda haft en debat med boligministeren, der sagde, at selvfølgelig kom det lovforslag inden jul. Jeg tror helt sikkert, at det med alle de argumenter, fremskridtspartiet fremførte, er lykkedes os trods alt at få forklaret skatte- og afgiftsministeren, at det var noget, der ikke duede. Jeg er glad for, at man har lyttet efter fremskridtspartiet og indset, at det med værdistigningsafgiften ikke duer. Tak for det, hr. skatteminister!

Det er altså dette, at vi nogle gange ser, at vi trods alt har indflydelse, der giver anledning til, at vi forsøger stadig væk at forklare, hvad Z-planen går ud på. Jeg kan sige, at

[Askjær Jørgensen]

den går i hvert fald ikke ud på det, som den radikale ordfører argumenterede for i dag.

Den radikale ordfører startede med at prøve at score nogle points ved at snakke om, at man vil stille ændringsforslag om at få større taktregulering osv., altså mere til de offentligt ansatte. Længere henne i sin ordførelse kom den radikale ordfører ind på det med de mindre virksomheder og erhvervslivet. Man nåede rent faktisk hele spekteret rundt. Vi fik også at vide, at man havde en 75-årig historie. Det er trist, når man nu har været her i 75 år som radikalt parti, så at konstatere efter 75 års forløb, at man intet som helst har nået af det, der skulle være de radikales mærkesager. Der var jo engang, hvor det var et husmandsparti. Siden blev det til, at det var et parti for alle små erhvervsdrivende. Hvordan er situationen for de vælgere, som det radikale parti påberåber sig at repræsentere, efter at det radikale parti nu har været her i 75 år?

Jeg synes, det var en fantastisk gang hykleri, den radikale ordfører kom med. At komme her og sige, at man vil give taktreguleringsforbedring, og så vil man give noget til den anden side. Man kan ikke både blæse og have mel i munden. Tag og fortæl os, hvordan man vil finansiere det! Tag og fortæl, hvorfor den radikale politik er kuldsejlet: fordi den er nøjagtig magen til den socialdemokratiske politik. Intet andet.

Der er kun ét parti her i folketingsalen, der har fremlagt en plan for, at alle kan få reallønsfremgang. Reallønsfremgang går naturligvis ud på, at vi alle sammen skal bestille noget mere. Al den tåbelige snak om, at man skal have længere ferie, at man skal fordele den beskedne mængde arbejde, der er, osv., det er ødelæggende for samfundet. I en privat husholdning er det således, at hvis man ikke rigtig kan få pengene til at slå til, så sørger man for at bestille noget mere for at producere noget mere, for at tjene nogle flere penge. Det gælder også for Danmark. Derfor vil den uges ekstra ferie, man nu vil trække ind, forværre den økonomiske situation i Danmark, som jeg bad finansministeren forklare hvordan man vil klare.

Bollmann (CD):

Lad mig først sige, at to af de spørgsmål, vi behandler i dag, nemlig indgreb på LO-

området og på det offentlige område, efter vores opfattelse burde have været adskilt, således at vi havde haft mulighed for at tage stilling til to forskellige forslag.

Må jeg så sige, at efter CDs opfattelse er det ikke så lidt af en tilsnigelse, når man i bemærkningerne fremhæver, at forhandlingerne med de offentligt ansatte er brudt sammen. Der har jo reelt aldrig været forhandlinger. De har ikke været påbegyndt; de eneste virkelige forhandlinger om de offentligt ansattes forhold er foregået mellem regeringens medlemmer og LO. Vi finder, det er en grov tilsidesættelse af forhandlingsreglerne, som organisationerne med god grund kan være utilfredse med.

Forhøjelsen af taktreguleringen til 0,75 fra 0,50 er en meget lille forbedring af de offentligt ansattes mulighed for at følge med i prisudviklingen. Som det er sagt før i dag, så CD helst, at den procentvise dyrtidsregulering blev genindført, ikke alene for at give en bedre dækning generelt, men også for at undgå en yderligere udjævning af indkomsterne mellem de forskellige grupper af lønmodtagere, en udjævning, som både gennem disse indgreb og gennem den hjemlige skattepolitik finder sted med det resultat, at det tjenestemandssystem, som har eksisteret i mange år, og som senest blev ændret i 1969, efterhånden falder fra hinanden. Men da vi ikke tror, at det i dag vil være muligt at ændre dyrtidsreguleringen til det ideelle, så må vi foreslå det næstbedste, altså en forhøjelse af taktreguleringen, og det er også sagt før i dag, at vi foreslår en forhøjelse til 100 pct.s dækning. Alle lavere procenter er efter vor opfattelse kun medvirkende til at forstærke skævheden set i relation til det private arbejdsmarked.

CDs ordfører, hr. Melchior, var inde på ferieproblemet, og for hovedparten af de offentligt ansatte gør der sig vel tilsvarende betragtninger gældende. Jeg skal dog som flere andre ordførere i dag henlede opmærksomheden på, at der tilsyneladende har været uenighed mellem arbejdsministeren og finansministeren om de grupper, der i forvejen har mere end 4 ugers ferie, f.eks. den store gruppe af lærere, men også andre, der på grund af særlige arbejdsvilkår og aftaler har længere ferie. Vi finder ganske klart, at disse grupper under en eller anden form må have compensation. Der er kun tale om godtgørel-

[Bollmann]

se af lønmodtagerens egne dyrtidsportioner, og derfor forekommer det fuldstændig urimeligt, at man konfiskerer disse portioner for enkelte gruppers vedkommende.

Må jeg sige om det generelle tillæg til lønningerne, at der ud over det beløb, som det private arbejdsmarked får, jo kun bliver tale om en halv procent til dækning af de specielle krav, som jo aldrig har været forhandlet. Uden at kende procenten for, hvor meget tilsvarende specielle krav koster på det private område, er det svært at forestille sig, at der kan gives en rimelig dækning ud af den halve procent.

Det øvrige overenskomstresultat bærer præg af tilfældigheder, og jeg vil da godt spørge ministeren, om han finder formuleringen i lovforslaget i overensstemmelse med tjenestemandsløvgivningen, når vi ser på udfaldet af lønningsrådets møde for nylig. Jeg vil også godt spørge ministeren, om han føler, at det er nok til, at man er tryk ved den afgørelse, der er taget i lønningsrådet.

Der har været en del debat om efterslæbets størrelse og om muligheden for at få en bedre dækning. Herom skal jeg kun sige, at hvis man med CDs ændringsforslag, som jeg har nævnt, kan undgå en forøgelse af efterslæbet, så er vi nået et godt stykke ad vejen, men vi vil naturligvis med interesse følge arbejdet i udvalget for at få en afklaring også på dette område.

Jeg skal gentage, hvad vor ordfører tidligere her i dag har sagt, nemlig at vi ikke kan stemme for forslagene om indgreb over for det offentlige område, som det ser ud i øjeblikket. Men jeg vil til sidst sige, at vi har 33½ time endnu, og hvis regeringen er imødekommende over for vores ændringsforslag, så vil der være en mulighed for et bredere forlig.

Therkel Christensen (CD):

I mit korte indlæg skal jeg give udtryk for nogle af centrum-demokraternes synspunkter specielt vedrørende lovforslaget om begrænsning af avancer og lønstigningers indregning i priserne.

Vi erkender, at et lovindgreb i den foreliggende situation er nødvendigt, men som også hr. Melchior og hr. Erhard Jakobsen gav udtryk for, er vi langt fra tilfredse med indholdet af det foreliggende lovkompleks.

Statsministeren sagde i sin fremsættelsestale, at der var tale om en rimelig og afbalanceret løsning. Jeg må sige, at selv om min tiltro til statsministerens og den øvrige regerings dygtighed er stor, så får ingen mig til at tro, at denne kan strække så langt som til at kunne ophæve balancen, naturlovene, og flytte tyngdepunktet så meget, at der kan skabes balance mellem de indgreb, der her er tale om. Dette gælder ikke mindst forholdet mellem den nedgang i nettofortjenesten, som lovforslag nr. L 200 vil bevirke, og den lønstigning, der bliver følgen af lovene på lønmodtagerområdet.

En midlertidig avancementstop vil måske have en begrænset psykologisk virkning, selv om administrationen af denne er vanskelig for ikke at sige umulig. Nu vil man ofre 5-6 mill. kr. på en skærpet administration af denne lov, hvilket efter min vurdering vil have den følge, at rationaliseringsbestræbelserne i de store virksomheder vil blive yderligere øget. Nu gælder det om at overleve 2 år mere, ud over det halve år man har måttet leve med loven af 8. september 1978, som blev vedtaget mod vores stemmer. Følgen heraf vil være indskrænkninger i arbejdsstyrken med øget arbejdsløshed til følge. De mindre virksomheder har jo ikke denne mulighed, men vil alligevel for at kunne opfylde deres leveringsaftaler og kontrakter ofte blive presset til at give personlige løntillæg. Herved påføres virksomheden tab, som man måske ville kunne leve med en ganske kort periode, men med en lov af denne varighed vil det betyde, at såvel investeringslysten som investeringsevnen vil falde. Jeg vil endog vove den påstand, at denne lovs varighed vil bestemme, hvor mange af de ca. 500.000 selvstændige, hvoraf en stor del har en nettofortjeneste, der ofte er lavere end mindstelønnen på lønmodtagerområdet, der opgiver og enten går på efterløn eller melder sig i de arbejdsløses rækker.

Man har altså efter vor mening glemt det sociale moment i dette forslag. Den gruppe, der rammes hårdest, bliver de mindre næringsdrivende, hvis indtjeningssevne man forringer så meget, at de, såfremt de ikke opgiver forinden, om to år har fået forringet deres realindtjening med mindst 20 pct. Samtidig sikres lønmodtagernes realløn på det private arbejdsmarked, endog godt og vel. Man bevarer dyrtidsreguleringen, og der tillades

[Therkel Christensen]

længlidning. For centrum-demokraterne er det magtpåliggende, at man sikrer den lille virksomhed, som på trods af en belastende lovgivning på en række andre områder i dag giver indehaveren en indtægt, han kan leve af, og dette ønsker vi også skal være tilfældet om to år.

Trods gentagne gennemlæsninger af såvel lovforslaget som bemærkningerne til dette må jeg sige, at selv med et begrænset kendskab til mindre og mellemstore virksomheders funktion burde man ved udarbejdelsen have kunne se, at stigende energipriser, stigende renteudgifter, længlidning og mange andre forhold, som ikke må indregnes i priserne, vil være direkte tabgivende for erhvervslivet og skabe nærmest umulige kalkulations- og konkurrenceforhold, som kan få den følge, at selv vore dygtigste virksomhedsledere giver op med et stigende antal virksomhedslukninger til følge.

I december 1977 var jeg ordfører for mit parti i en forespørgselsdebat om forhindring af virksomhedslukninger. Den var rejst af kommunisterne. Jeg vil gerne sige til kommunisterne her i dag, at en af de måder, man kan forhindre disse lukninger på, det er ved ikke at medvirke til dette lovforslags vedtagelse. Det vil man jo heller ikke, som vi lige har hørt fra hr. Kaj Hansen, selv om det godt nok er med helt andre motiveringer.

Jeg har peget på nogle af dette lovforslags uheldige og uretfærdige følger, men skal heller ikke undlade at nævne, at regeringen med udløbsdatoen den 28. februar 1981 medvirker til at skabe problemer for arbejdsmarkedets parter ved den overenskomstforhandling, som vil have stor lighed med den, vi netop har oplevet.

Der er en række detaljer i forslaget, som vi ønsker at få nærmere belyst i udvalget, men jeg skal ikke lægge skjul på, at såfremt loven overhovedet kan administreres så restriktivt, som der lægges op til, så må vi kræve, at der skabes en langt bedre balance i forhold til overenskomstloven, og at avance-lovens varighed bliver betydelig kortere, for at man skal forvente, at CD støtter dens vedtagelse.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil ikke påstå, at jeg er overrasket over, at vi nu her skal tage stilling til en serie

forslag fra regeringen om indgreb i overenskomstsituationen. Det var jo nøjagtig, hvad man kunne forvente. Jeg mener endda, at jeg selv forudsagde det i 1977, da vi sidst skulle tage stilling til et indgreb. Og hvis tingene får lov til at køre, som de nu er i gang med, ja, så kan man med sikkerhed forudsige, at folketinget vil være i nøjagtig den samme situation i 1981.

Med andre ord, al den megen snak om frie forhandlinger, fri fagbevægelse osv., det er noget, som både denne regering og partierne bag den og formodentlig også en række andre partier her i folketinget helst ser bragt på nationalmuseet blandt de andre stenøksler eller i afdelingen for spinderokke. Det er jo sandheden. Jeg synes, at man skulle holde op med hykleriet. Regeringen har i en periode ladet, som om den slet ikke kunne forudse denne situation, men det var jo bare en del af det teaterstykke, der blev opført. Regeringen har ligesom vi andre vidst, at det hele endte herinde; i modsætning til os andre har regeringen også ønsket det. Nå ja, hvis parterne uden videre ville have rettet sig efter regeringens tiltrædelseserklæring og fagbevægelsen havde kunnet få sine medlemmer til at godkende et forhandlingsresultat i overensstemmelse hermed, så havde regeringen vel foretrukket det. Men de kan ikke et sekund for alvor have drømt om, at det ville blive udgangen på historien.

Det, regeringen ønsker – og jeg tror egentlig, at det mest gælder den socialdemokratiske del af regeringen – det er i virkeligheden en fagbevægelse uden selvstændighed, uden kampkraft eller kampvilje, en fagbevægelse, der er en underordnet del af socialdemokratiet og dermed, da socialdemokratiet kun ser sig selv som et statsbærende parti, en del af statsapparatet.

Det hed sig engang, når vi sammenlignede vores form for demokrati med andre landes demokrati eller mangel på samme, at de demokratiske og de selvstændige lønmodtagerorganisationer var afgørende og vigtige bestanddele af vores demokrati. Men disse afgørende og vigtige bestanddele af vort demokrati er folketinget godt i gang med at tilintetgøre. De skal forvandles til statsadministrerede organer. Jeg ved ikke, om man er klar over, hvad det er, man er i gang med at gøre, jeg har såmænd af og til lidt tvivl om det, men det bliver det da ikke bedre af; hvis

[Gert Petersen]

man var klar over det, så havde man måske også mulighed for at høre på nogle argumenter imod det.

Jeg er bange for, at det er en slags blindkørsel, man er inde på i disse tider. Det bliver nemlig konsekvensen, når man konsekvent og varigt fratager disse organisationer selve deres eksistensberettigelse, nemlig retten til at forhandle, tage stilling og kæmpe for deres medlemmers interesser. Når denne ret fratages dem med den konsekvens, som det nu er sket i de sidste 5-6 år, så bliver de bare til rent udøvende organer på linje med skattevæsenet eller fyr- og vagervæsenet, der må nøjes med at administrere de beslutninger, som tages herinde.

Det kan jo selvfølgelig være, at folketinget bliver fritaget for at give disse organisationer nådestødet, det kan være, at de begår frivilligt selvmord. Den traditionelle fagbevægelse, LO, er desværre på vej hertil. Det gælder i hvert fald ledelsen. Ét er, at man under protest affinder sig med et statsindgreb, som oven i købet ikke alene strider mod, hvad arbejdspladserne har krævet, men som også ligger uendelig fjernt fra, hvad LO-ledelsen for bare 14 dage siden kaldte ufravigelige krav. Noget andet er, at man udnævner denne ydmygelse til en sejr og regeringen til en anden og bedre, end den var for en uge siden. Det er at hilse løkken velkommen og velsigne bødlen.

Man bør mærke sig, at dette er tredje gang i træk, at en såkaldt overenskomstsituation klares af lovgivningsmagten. Tredje gang i træk, at LO-områdets løn- og arbejdsforhold skal ordnes af regering og folketing. Hvad så med 1981? Hvad med 1983? Det ender med, at hr. Thomas Nielsen kan blive departementschef hos arbejdsministeren. Det er den udvikling, som er i gang.

Jeg tror, at hvis ikke der sættes ind imod det, så kommer vi også til at opleve det her for fjerde og femte og for sjette og syvende gang, medmindre fagbevægelsens egne medlemmer er sig deres demokratiske ansvar bevidst og siger stop. Jeg håber, at de vil sige stop. Jeg håber, at de vil vende sig mod dette indgreb, at de vil sige nej til fortsat umyndiggørelse, at de vil stå fast på deres egne demokratiske rettigheder. Der er ikke andre til at forsvare dem end dem selv, for herinde i folketinget er der ikke noget flertal, der er interesseret i at forsvare disse rettigheder.

Når jeg siger dette, har jeg såmænd ikke i særlig grad indgrebets indhold i tankerne. Det kunne være værre, det erkender jeg, hvis hr. Glistrup havde skrevet det, eller hr. Poul Schlüter havde skrevet det. Men det er ikke godt. Selv om mange sikkert synes, at det kan være godt med en uges yderligere ferie, så bør de huske, at de selv skal finansiere denne ekstra uges ferie med penge, som arbejdsgiverne i forvejen skyldte dem. Det samme gælder de i forvejen og i sig selv latterlige små beløb, der er afsat til forhøjelse af garantilønnen. Også her hentes midlerne fra penge, som de længe har haft til gode hos arbejdsgiverne. For slet ikke at tale om de mange lavt- og mellemlønnede i den offentlige sektor, som nu også skal underkastes et løndiktat, og som man takker for deres loyalitet, deres arbejdsindsats, med grove nedskæringer i reallønnen. Men lad det være. Indholdet i indgrebet kunne vel nok have været værre, men det er slemt nok, som det er, og jeg tror ikke et øjeblik på hr. Jens Thorsens forargelse; jeg tror, at han morer sig godt indvendigt.

Langt alvorligere er perspektivet i dette indgreb, fordi det er det tredje indgreb i træk. Vi må forudse det fjerde, det femte og det sjette indgreb i de kommende år, hvis ikke udviklingen brydes. Hvis den ikke brydes, er dette indgreb tegn på, at vi er inde i en udvikling, hvor magten i samfundet i stadig højere grad samles i hænderne på en lille gruppe kapitalejere, toppolitikere og topfolk i organisationerne og statsadministrationen. Der har aldrig været talt så meget om nærdemokrati som i disse år, og aldrig har vi været tættere på en total umyndiggørelse af lønmodtagerne, som udgør 80 pct. af alle erhvervsaktive i vort samfund.

Derfor hviler der nu egentlig et stort ansvar på medlemmerne af de faglige organisationer inden for såvel som uden for LO, og det er et ansvar for den demokratiske udvikling. Hvis dette får lov til at fortsætte, hvis regeringen får sin vilje, så sker der en udhuling af demokratiet. Enden på det hele bliver, at ingen længere har indflydelse på sin egen skæbne i arbejdslivet, sin egen tilværelse i arbejdslivet, men at magten i demokratiets hellige navn overlades en ubestemmelig top, som ikke kan indskrænkes alene til arbejdsministeren, som rager højt op, men som det alligevel er højest betænkeligt at give al

[Gert Petersen]

den myndighed, men som også omfatter en gruppe af personer, en kreds af personer, som kommer til at køre hele foretagendet, mens altså alle de, hvem sagerne selv vedrører, umyndiggøres og sættes uden for spillet.

Derfor vil jeg godt fra socialistisk folkeparti opfordre alle de almindelige lønmodtagere i den private såvel som den offentlige sektor til at gøre modstand i tide. Hvis vi skal opleve dette gang på gang, så er I sat totalt uden for spillet, og så bliver det et helt andet samfund end det, vi hidtil har kendt, og ikke noget bedre, der kommer ud af det.

Flygaard (DR):

Når man fjerner forhandlingsretten, aftalere retten og aktionsretten, så fjerner man også en væsentlig del af eksistensgrundlaget for lønmodtagernes organisationer. Der er for mig ingen tvivl om, at det, der her er sket, og det, der formentlig, som lovforslagene er udformet, er lagt op til også ved kommende overenskomstforhandlinger, det vil medføre, at lønmodtagerne i realiteten ikke længere får lov til at forhandle deres vilkår.

Det har igennem mange år været praksis, at den offentlige sektor har fået ordnet sine forhold under hensyntagen til udviklingen på det private arbejdsmarked. Det lever man ikke længere op til. Både i 1975 og 1977 har man brudt med dette princip. Dette er vel den naturlige baggrund for, at de ansatte i den offentlige sektor har reageret kraftigere, end man har været vant til.

Regeringen har tilsyneladende givet op på det fordelingspolitiske område. Man afstår fortsat fra at gribe ind over for de arbejdsfri indkomster. Det har i hvert fald lange udsigter med hensyn til et regeringsinitiativ på det foreliggende område.

Taktreguleringen for de offentligt ansatte har været kraftigt angrebet af disses organisationer. Dette er vel forståeligt, når man tager i betragtning, at der kun har været tale om halv taktregulering i forhold til det private arbejdsmarked.

Det er helt naturligt, at arbejdsmarkedet ved udgangen af hver overenskomstperiode tager fordelingen til de enkelte grupper op til ny vurdering og forhandling. Det ligger også i sagens natur, at der sker forskydninger i overensstemmelse med samfundsudviklingen, som den forløber. Disse forskydninger hører

imidtild først og fremmest nøje sammen med det private arbejdsmarked, og genspejlingen må så komme på det offentlige arbejdsmarked.

Meningen med at indgå overenskomster må være, at man for den kommende overenskomstperiode fastholder den realløn, som overenskomsten er udtryk for. Det lever regeringen ikke op til, for så vidt angår de offentligt ansatte. Man har indtil nu kun givet halv taktregulering til de offentligt ansatte med afsmitning over til funktionærområdet i den private sektor. Dette har givet disse grupper en stedse dårligere stilling i forhold til andre grupper. Det er selvfølgelig en fordel, at regeringen nu vil sætte taktreguleringen op til de 75 pct., men det burde være fuld taktregulering.

Debatten om aflønningen af de offentligt ansatte skal imidlertid ikke alene ses i lyset af den aktuelle situation, om end det er forståeligt, at det er den aktuelle situation, som umiddelbart aftvinger størst interesse. Hvis den nuværende udvikling fortsætter, så tror jeg, at det må forventes, at det offentlige får et stedse dårligere rekrutteringsgrundlag, og det kan det offentlige efter min opfattelse ikke være tjent med. Det er naturligt, at denne problemstilling som anført ikke træder særlig stærkt frem, fordi de fleste endnu i den offentlige sektor vel forbliver der ud fra et traditionsmæssigt synspunkt. På længere sigt kan det imidlertid blive meget uheldigt, hvis man ikke får den tilstrækkelige tilgang af kvalificeret arbejdskraft til den offentlige sektor.

Ib Nørlund (DKP):

Det fremgår på mange måder af debatten, at den såkaldte løsning, som man her forelægger, er en løsning på regeringens problemer, men ikke på landets problemer, og slet ikke på lønarbejdernes problemer. Selv hr. Kjeld Olesen har jo i sin andendagstale måttet indrømme, at videreførelsen af dyrtidsordningen jo kun betyder halv dækning for pristigningerne.

Der er i den offentlige debat om dette fremdraget et spørgsmål, som faktisk må afklares og rettelig her i dette ting.

LOs formand, Thomas Nielsen, har bekendtgjort over for offentligheden, at fra og med forleden dag så er der en ny regering

[Ib Nørlund]

her i landet, og han har som bekendt draget vidtgående konsekvenser af det i grov modstrid med, hvad han har sagt igennem længere tid. Det er da en ganske opsigtsvækkende ting, hvis vi har fået en ny regering. Det må tinget have at vide her, hvis det er tilfældet, og jeg vil da gerne spørge statsministeren – jeg går ud fra, at andre ministre kan bringe spørgsmålet videre – om det er en ny regering, han har. Jeg vil også gerne spørge udenrigsministeren, om det er en ny regering, han er vicechef for. Man kan også spørge skatteminister Anders Andersen, om han har undergået en metamorfose i de sidste dage. Føler handelsministeren sig fornyet? Jeg ved ikke, om arbejdsministeren føler sig lidt ny; det kunne måske have en lidt anden tone. Jeg har selvfølgelig bemærket, at fru Ritt Bjerregaard har forladt regeringen, men det kan vel heller ikke være det, man tænker på.

Nu har vi igennem dette halve år ofte spurgt regeringen, hvad dens virkelige hensigter var, og hvad den ville. Og så har man altid henvist til de visdommens to søjler, som blev repræsenteret i regeringserklæringen i august og åbningstalen i oktober. Er det stadig gyldigt? Er det stadig grundlaget for regeringen? Det må man da have besked om. Jeg kan ikke se andet end det, som fremgår, nemlig at regeringen er den samme, og at det er Thomas Nielsen, der har krænget vrangen ud af sin hidtidige opfattelse. På sit tidligere standpunkt pustede han sig op som en frygtindgydende løve med øjne så store som te-kopper, som der står i eventyret. Det er faktisk ynkeligt, sådan som han fremstiller sig for offentligheden nu, som en gummiløve, der ligger slasket og punkteret hen. Det bør være et advarende eksempel for de løver, som vi jo også har gående herinde. Det er jo mestendels unge løver, der tales om, og venter ordfører i denne debat hører jo til dem.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Ellemann-Jensen, hvordan han har det rent løvemæssigt set. Jeg husker, at det første brøl, han kom med som ordfører, var, at nu måtte befolkningen forstå, at nu skulle det gøre ondt, og det skulle gøre ondt, for så ville det blive så godt bagefter. Var det dette, han mente? Var det denne løsning, han mente skulle klare de problemer? Jeg synes, at her i debatten er løvebrølene mest blevet til lidt knurren efter de konservative for at få en strid i gang om, hvorvidt de havde gjort det

lige så skidt, dengang de gik på forlig, som da venstre gjorde det.

CDs løver fører sig jo frem her igen på den ejendommelige vis, vi har set før, hvor de jo forklarer, at de kun stemmer for deres egne standpunkter, når de er sikre på, at de ikke bliver vedtaget.

Og også i den anden side af salen har der jo været nogle løver. Indtil for få dage siden udstødte de et brøl, så de endda blev kaldt til orden fra højere myndigheders side. Nu sidder de stille og betuttede, for så vidt som de overhovedet sidder.

Jeg siger naturligvis ikke dette for at genere nogen, men fordi det faktisk rummer et alvorligt spørgsmål vedrørende det videre forløb for regeringens kurs og fremtid.

Statsministeren sagde til pressen, at denne løsning er en så rent overenskomstmæssig løsning som muligt. Men deraf fremgår jo også, at den er holdt ude af sammenhængen med helt afgørende spørgsmål for den økonomiske politik, og spørgsmål, som kræver afgørelse i en ret så nær fremtid. Hvordan skal de problemer løses? Skal de løses på det gamle grundlag, det, som er regeringens grundlag, eller er regeringen blevet ny i så henseende? Det skulle da vel ikke være sådan, at man tænker på at genoptage de socialdemokratiske forslag på skatte- og boligområdet og andet, og at det er det, der betyder det ny? Hvis det er tilfældet, så bør det dog siges. Men hvis vi skal tage efter, hvad hr. Ellemann-Jensen sagde her om, hvad han gerne havde set af løsninger på det ene og det andet problem, så ser det jo ikke synderlig godt ud, og det gør det heller ikke, hvis man ser regeringens politik i perspektiv af den EF-disciplin, som jævnlige fremhæves.

Det, som fremgår, det er jo, at en virkelig løsning på problemerne får man ikke på det hidtidige grundlag, det får man ikke på SV-grundlaget. Der er faktisk brug for en ny regering, men det kommer der jo ikke bare ved at kalde den ny.

Folk føler sig i denne tid belusket på så mange måder, og derfor må regeringen bidrage til at skabe klarhed på dette ret så centrale punkt i debatten: er det en ny regering, eller er det en regering, der fortsætter ad de samme udtrådte, kedsommelige spor, som på så mange måder fordærver livet for folk?

Wilhelm (VS):

[Wilhelm]

Jeg skal kun tage et enkelt, men ret centralt punkt op. For ikke at gøre mig skyldig i proportionsforvrængning skal jeg dog starte med at sige, at det vigtigste ved dette indgreb for os at se er det væsentlige skridt i retning af det totalitære samfund, som et sådant indgreb repræsenterer. Det er det altafgørende, og det er uanset indholdet tilstrækkeligt for os til at gå imod det. Men den side af sagen har mit partis ordfører, hr. Kurt Hansen, været inde på, som vi har været det masser af gange før, og som andre også har været det i dag.

Det, jeg uden for ordførerrækken vil tage op, er spørgsmålet om virkningerne af denne såkaldte indkomstpolitik. Det er jo den, man fortsætter, og vi har tidligere set, hvordan den ikke begrænser noget som helst andet end lønindkomster. Der er ikke tale om indkomstpolitik, der er tale om en regulær lønpolitik og intet andet. Der er intet indgreb, som det også er konstateret af andre, imod de skattefrie gevinster. Der er intet indgreb mod andre befolkningsgruppers forskelligartede indkomster. Det, man laver af kosmetik med nogle følgelove, har tidligere vist sig ret uvirksomt. Vi har fået disse indkomststatistikker for nylig, der viste, hvordan praktiserende advokater og andre til trods for kosmetikken har været i stand til at gøre, som det passede dem, og som de plejer. Det er altså en regulær lønpolitik.

I betragtning af, at man vil fortsætte det på femte eller sjette kriseår, så synes jeg, det er interessant, og at det dog bør nævnes, at vi lige netop i dag pudsigt nok har fået et længe efterlyst bilag til politisk-økonomisk udvalg, hvor man endelig får det svar, der faktisk er bestilt for et par måneder siden, på, hvordan lønopgange eller lønnedgange egentlig virker på samfundsøkonomien. Hvordan mener regeringens økonomiske analyseinstitut derovre i finansministeriet, at lønopgange eller lønnedgange egentlig virker på samfundsøkonomien?

Jeg skal sige med det samme, at når der kommer et sådant papir fra finansministeriet, så er vi i hvert fald skeptiske i den retning, at vi godt er klar over, at et sådant papir ikke slipper ud med noget, der bare ligner en rimelig skepsis over for lønpolitikken. Det er klart, at et sådant papir på forhånd vil være tilbøjeligt til at give denne lønpolitik mere,

end den egentlig kan bære, i henseende til de påståede gunstige virkninger.

Alligevel er altså konklusionen i dette dokument fra finansministeriet, at analyseinstituttet finder ud af, at hvis man tænker sig, at lønningerne i hele den private sektor her i landet af hensyn til konkurrenceevnen år efter år holdes 1 pct. lavere i udviklingstakt end i alle de lande, vi samhandler med, så vil der ikke være nogen virkning det første år. Der vil så at sige heller ikke være nogen det næste år. Først i det fjerde år ser man en ansats af en virkning, og hvad står der om den på side 12? Der står:

»Forbedringen af den mængdemæssige eksport samt faldet i importkvotaen forbedrer vare- og tjenestebalancen i det fjerde år med 1½ mia kr.«

Ja, det er jo noget, men så står der samtidigt:

»Foringelsen af bytteforholdet belaster vare- og tjenestebalancen i det fjerde år med 1 mia kr.«

En hårdhændet og effektiv løntilbageholdelsespolitik som den, man har ført sig frem med nu i fem år, vil – med de overdrivelser, der selvfølgelig er i det, når det kommer fra et finansministerium, som skal forsvare den førte lønpolitik – efter 4 år i bedste fald give skaldede en halv milliard kroner på betalingsbalancen. Det er det, man har klynget sig til nu i årevis, og det er præcis – når vi korrigerer for de helt urealistiske forudsætninger, dette bygger på – den vurdering, vi andre har anlagt, også ud fra en snæver økonomisk synsvinkel, af den indkomstpolitik, altså lønpolitikken.

Ja, så er der nogen virkning på beskæftigelsen. Den tør man end ikke påstå vil være mere end omkring 12.000 job i det fjerde år. Nu har vi ikke fået oplysninger om, hvordan hele det modelapparat, man har stillet op derovre i analyseinstituttet, egentlig er bygget op, så det er muligt, det ikke er korrekt, hvad jeg nu siger, men det er det bedste, vi kan gøre ud fra de oplysninger, vi har fået. Hvis man ekstrapolerer, hvis man bare forlænger tendenserne fra den første procent, der skal holdes tilbage i lønnedgangen pr. år i forhold til udlandet, hvad skal der så til for at klare den nuværende beskæftigelses- og betalingsbalancesituation, hvis det er det instrument, som man med forkærlighed har kastet sig over, der skal anvendes som det eneste?

[Wilhelm]

Hvad skal der til for at klare det? Ja, der skal faktisk lønnedgange sammenlignet med udlandet på 20 pct. om året for i det fjerde år at nå op på noget, der bare ligner det antal beskæftigede, som nu går ledige, eller nærmer sig noget, der bare ligner det nuværende betalingsunderskud. Det er det instrument, man klatrer sig til. Enhver kan se, at det er komplet urealistisk.

Jeg skal tilføje, at det var ved sådan en lønnedgang i den private sektor. Der står også et par sider om, at hvis man ikke bare gjorde det i den private sektor, men også gør det for alle transfereringsoverførslerne, altså pensioner og sociale ydelser osv., og også gør det i den offentlige sektor, så giver det noget mere på betalingsbalancen. Men jeg kan ikke forestille mig, at nogen i alvor vil tale for den side af instrumentet, når man samtidig her klart påviser, at det ikke giver én krone mere på eksporten, men det giver derimod de effekter, der vil komme af, at man ødelægger folks forbrugsmulighed, og derunder giver det selvfølgelig også – hvad der også redegøres for her – et indhug i beskæftigelsen, en øget arbejdsløshed, endnu dårligere vilkår for det, man ellers påberåber sig som undskyldning for alt det her, erhvervslivets muligheder herhjemme.

Under de betingelser, som man altså har måttet indrømme i dette stykke papir, kan jeg ikke forestille mig, at nogen alvorligt vil tage den idé op med, at vi jo kan lade alle de andre holde for også, når man ved, at det ikke hjælper på andet end at reducere deres forbrugsmuligheder og herunder altså øger arbejdsløsheden.

Det er det sølle resultat, der efter finansministeriets egne opgørelser kommer ud af den politik, man klynger sig til og har klynget sig til under hele krisen. Jeg sagde lidt tidligere, at det resultat tager vi ikke engang for pålydende. Jeg kan ikke gennemgå alle de mere eller mindre indpakkede forudsætninger, der er for det her, men jeg kan da nævne et par af dem, der i hvert fald giver grund til skepsis med hensyn til selv disse yderst beskedne resultater. De står på side 4:

»For huslejen er forudsat en afdæmpning svarende til afdæmpningen i prisen på det samlede private forbrug.«

Den forudsætning har i hvert fald ikke været rigtig hidtil. Eller én, der er endnu mere vidtgående: det forudsættes, at hele om-

kostningsnedgangen ved dette løntryk 100 pct. smitter af på prisdannelsen på eksportvarerne, altså at man ikke lægger noget som helst på avancerne. Det er i strid med al erfaring fra omkostningsdæmpende ydelser, fra devalueringer, fra løntrykkervirksomhed osv., osv., at der ikke benyttes noget af dette tilbagehold, eller hvordan man nu laver det, til at øge avancerne. Men det forudsættes altså, og selv under disse helt urealistiske forudsætninger når man til denne skaldede halve milliard kr. efter fire års løntrykkeri i den private sektor. Det er altså det instrument, regeringen klynger sig til, efter regeringens egne vurderinger, som nu er kommet frem.

Må jeg til sidst spørge finansministeren: hvad er grunden til, at det dokument først kunne omdeles i formiddags, da debatten var startet? Det er bestilt for over 2 måneder siden. Der er rykket for det adskillige gange. Så sent som i forespørgselsdebatten for et par uger siden om det økonomiske råds rapport rykkede jeg for det endnu en gang med den klare begrundelse, at det ville dog være rimeligt at få besvaret dette centrale spørgsmål: hvordan virker egentlig lønop- eller -nedgange på de ting, vi her snakker om? Men det kunne ikke komme. For tre dage siden kom aftalen om indgrebet, for to dage siden kom lovforslagene om indgrebet, i går blev dette dokument dateret i finansministeriet, og i dag kunne folketinget få det, efter at hele historien er aftalt. Først derefter kan man få finansministeriets egen bedømmelse af, hvordan en løntrykkerpolitik virker. Jeg mener sådan set, at dokumentet i sig selv giver svaret på, hvorfor de her ting ikke skulle ud, før man havde fået overtalt den ene og den anden og den tredje til at fortsætte denne lønpolitik.

Ole Olsen (SF):

Jeg skal holde mig til to af de foreliggende lovforslag, lovforslag nr. L 200 og L 201, henholdsvis om begrænsning af avancer m.v. og om begrænsning af tantiemer.

Det vil nok være rimeligt at begynde med at konstatere, at det væsentligste sigte ved lovforslagene vel nok er kosmetisk. Når man på den måde griber ind over for lønmodtagerne, skal man helst give dem en fornemmelse af, at det ikke bare er dem, der skal bære byrden af en stram økonomisk politik.

[Ole Olsen]

Jeg mener ikke, der ligger noget reelt tilløb til for alvor at forsøge at ændre løvbukettens karakter fra en lønpolitik til noget, som regeringspartierne med nogen anstændighed i behold kunne kalde en indkomspolitik.

Jeg synes, det umiddelbart springer i øjnene, når man kigger på disse to lovforslag, hvad der ikke er lavet begrænsninger for. Der er ikke lavet begrænsninger for udbytter. Det er da mærkeligt. Synes man ikke fra regeringens side, at det er en kæmpemæssig provokation over for alle mulige lønmodtagere, at de eneste, der uden videre helt legalt kan sætte deres indkomster i vejret, ja, det er altså aktionærerne? Man kan godt både forbyde tantiemer og sådan noget og vederlag at stige. Hvorfor i alverden vil man så ikke gøre indgreb over for udbytterne?

Jeg synes, det er så meget mere mærkeligt, som man jo netop siger, at man nok vil forsøge at holde avancerne nede, for at priserne ikke skal stige, men samtidig synes man åbenbart, at avancerne skal stige, for at der kan blive en forøget kapitaldannelse i virksomhederne. Netop når man lader udbytterne gå fri, er det klart, at det modvirker kapitaldannelsen i virksomhederne. Det modvirker altså direkte det formål, som regeringen påstår den har.

Der er i lovforslag nr. L 200 en bestemmelse, der ganske vist har været anvendt i nogle tidligere love, men som ikke er mere rimelig af den grund. Det drejer sig om forbuddet mod, at lønstigninger ud over det overenskomstmæssige kan indregnes i priserne. Jeg ville egentlig gerne have, at handelsministeren fortalte meget omhyggeligt, hvordan man inden for det bevægelige lønsystem skal bestemme, hvilke stigninger der er overenskomstmæssige, og hvilke der er lønglidning. Meningen med bestemmelsen har nok først og fremmest været at give arbejdsgiveren et middel til at bekæmpe lønforhøjelser. Jeg vil nok mene, det må være ganske tvivlsomt, hvorledes virkningen i praksis vil være.

Hvis man begynder at undersøge lovforslag nr. L 200 i forhold til den gældende pris- og avancelov og går det igennem punkt for punkt, ja, så vil man opdage, at der faktisk ikke er noget, der står i lovforslag nr. L 200, som man ikke lige så godt kunne have opnået ved at bruge pris- og avanceloven – undtagen én eneste ting; det er forbuddet mod at indregne lønglidning i priserne. Det

er det, der står frem, og det er åbenbart det, man skal anvende her. Så turde det være tydeligt bevist, at det er ikke meningen at forsøge at føre indkomspolitik. Man forsøger at føre lønpolitik.

Det, jeg har sagt hidtil, drejer sig selvfølgelig først og fremmest om lønmodtagerne. Jeg synes også, der er en anden gruppe mennesker, som bliver meget hårdt ramt. Det drejer sig om mindre erhvervsdrivende. De vil blive stillet, mange af dem, i en meget vanskelig situation, såfremt de må give efter over for lønkrav f. eks. De kan let blive bogstavelig talt ruineret af den lov, der foreslås her.

Det er næsten endnu mere galt et enkelt sted, det er de såkaldte papa-mama-forretninger, hvor kun mesteren og eventuelt hans hustru arbejder. Det vil jo sige, at de må ikke få noget, der svarer til den meget beskedne lønforhøjelse, som man i øvrigt kan få på arbejdsmarkedet. Det forekommer mig meget ejendommeligt, at venstre, som kalder sig Danmarks liberale parti, har kunnet gå med til dette. Jeg troede, venstre var vidende om, at især Håndværksrådet i årevis har kæmpet for, at en normal løn for indehaveren og ægtefællen kunne indregnes i priserne. Håndværksrådet er også kommet et stykke hen ad vejen, men her bliver altså slået en bom ned, og det sker med en regering, hvori venstre, Danmarks liberale parti, er repræsenteret.

For en gangs skyld har regeringen ikke affejet spørgsmålet om kontrol, når der kom en ny prisstoplov eller avancelov. Regeringen har erkendt, at man ikke blot kan foretage en såkaldt omprioritering i monopoltilsynets arbejde, og det er i lovforslagets bemærkninger oplyst, at der skal ske en forøgelse af personalet.

Jeg mener imidlertid ikke, man får det bedst mulige og det mest effektive arbejde frem med en lov af denne type. Vi har som sagt i forvejen en pris- og avancelov, og vi har en monopollov. Jeg tror, det ville være bedre, om man anvendte de forøgede ressourcer til at udføre arbejdet i forbindelse med disse love mere omhyggeligt. Jeg tror, det ville give betydelig større effekt på den samlede prisstigning.

Pris- og avanceloven har det fortrin, at den retter opmærksomheden mod de områder, hvor konkurrencen ikke er stærk nok til at styre prisudviklingen. Det, lovforslaget

[Ole Olsen]

betyder, er, at man tager og spreder de kræfter, der er til rådighed, ud over hele feltet. Man forsøger at kontrollere alle mulige områder helt effektivt, og det kan siges, at hvis man hele tiden vil kontrollere alting, ja, så er forslaget dødsdømt på forhånd. Man skulle i stedet for hellere have set på, hvordan man kunne have forbedret pris- og avancelovens virkningsmåde, og hvordan man kunne have forbedret monopollovens virkningsmåde.

Jeg skal gøre opmærksom på, at mange steder i udlandet har regeringerne indskrænket monopol- og priskontrollen til anvendelse over for de store virksomheder. Man har så regnet med, at de mindre virksomheder var tvunget til at holde igen på prisstigningerne på grund af konkurrencen med de større virksomheder. Jeg undrer mig egentlig over, at regeringen ikke i højere grad har undersøgt de muligheder, der ligger dér. Så vidt det foreligger oplyst for mig, så fungerer det ganske tilfredsstillende, hvor man har det, og man kommer så uden om disse specielle problemer med de små virksomheder. Man slår dem ikke ihjel under sådan en periode, man vil kun holde lidt igen ved, at man holder igen på de store virksomheder.

Jeg har også et svagt suk med hensyn til, hvordan i alverden kontrollen med tantiemer osv. skal behandles. Tror man på, at aktieselskabs-registeret kan klare denne kontrol? Registeret er jo allerede – det er en offentlig hemmelighed – år bagud med at løse sine opgaver.

Jeg vil også godt spørge handelsministeren: hvordan forholder det sig med en akkordløn, når der er tale om produktionsfremgang? Må lønnen så pr. stk. godt forblive den samme? Det er klart, at det er det samme som hvis timelønnen øges. Jeg ved ikke, om det er overvejet tilstrækkeligt af handelsministeren, men det vil jeg godt have et svar på.

Også med hensyn til bankerne synes jeg at lovgivningen er ganske mærkværdig. Man sætter bank- og sparekassetsynet til det, og man siger, de skal forsøge at holde nogenlunde samme linje som efter pris- og avanceloven. Vi har tidligere debatteret en rentemarginallov, og den forlod den socialdemokratiske regering, fordi bankerne kom rendende og sagde, at de ville godt lave en frivillig aftale. Så tjente de ganske vist en pro-

cent mere, men regeringen stemte sit eget forslag ned.

Nu vil man igen lade bank- og sparekassetsynet kontrollere bankerne. Jeg tror, det, man opnår; er, at bankerne, ganske som de er vant til at gøre, fuldstændig egenhændigt fastsætter de renter, de vil beregne sig. Man vil blot henvise til, at det stemmer bedst med den økonomiske politik, man i øvrigt vil føre.

Jørgen Junior (FP):

Når man hører på det meste af sådan en debat en forholdsvis lang dag, så kan man egentlig ikke andet end komme til at kigge lidt over på statsministeren og tænke på den filmtitel, der hed: »Hvad nu, lille doktor?« For der skal jo ske noget. Det er i virkeligheden kun det halve, der er lagt frem. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, at man accepterer, at nu lægges den ene halvdel frem. Alle og enhver ved, der skal komme en finanspolitisk stramning. Alle og enhver ved, der skal en eller anden momsforhøjelse til. Der skal skatteforhøjelser til. På en eller anden måde skal man have forbedret det utilstrækkelige resultat, man er kommet frem til. Her synes jeg nok, det må være rimeligt – selv om man ikke får noget konkret svar, det kan man ikke forvente, det ved jeg – meget snart fra regeringens side at få at vide: hvis momsen skal være 22,5 pct. fra 1. juli – eller skal det først være fra 1. oktober – hvad betyder det så? Hvor mange flere arbejdsløse medfører det? Hvor meget hjælper det angiveligt på betalingsbalancen?

Eller devaluering? Jeg ved godt, det er et grimt ord at bruge, det er et ord, som man måske næsten ikke må bruge i et folketing, men på den anden side: hvilke andre muligheder er der tilbage? Jeg går ikke ud fra, at man vil forhøje punktskatterne. Jeg går heller ikke ud fra, at man har i sinde at forhøje indkomstskatterne.

I hvert tilfælde, den del af billedet mangler. Man har foreløbig bare givet kagen. Det er en kage, som vi ikke har råd til, og på en eller anden måde skal pengene nu kradses ind. Jeg synes nok, det ville være rimeligt, om regeringen i dag, i hvert tilfælde meget snart, prøvede at stille op over for folketinget: vi har de og de forskellige muligheder. Selv om man ikke vil tale om devaluering, så

[Jørgen Junior]

kunne man godt stille det op som en hypotetisk mulighed. Det er jo ikke få økonomer, der på nuværende tidspunkt siger: det er en nødvendighed. Ud fra det synspunkt føler jeg ærlig talt, at folketinget er en lille smule til grin ved at blive præsenteret for den ene halvdel og noget, som i virkeligheden kan virke som et mummiespil, for det føles vel nok, som om der mellem S og V – velsagtens med godkendelse fra LO – må være et eller andet, som skal bevirke, at betalingsbalancunderskuddet kommer ned på 8 mia, eller skal det ned på 9 mia, eller skal det ned på de 6,5 mia kr.? Det sidste er vel utopi, men LO har vel ikke bare fuldstændig accepteret denne aftale og så fået garanti for, at man ikke skal hente noget ind igen fra den anden side. Det virker i hvert tilfælde helt mærkværdigt på mig, at man i den grad skal spille med blind makker. Tremandsbridae kan være et meget interessant spil at spille en gang imellem, men jeg vil indrømme, at jeg synes, folketingsarbejdet burde være en lille smule mere seriøst, og jeg synes ærlig talt, det meget snart må gøres klart, hvordan den nye stramning skal finde sted.

O.k., alle regner med, at det skal være i en ny augustsamling. Det er vel det, der er meningen. Men er det virkelig således, at folk skal tro på det her? Folk skal i de næste 4 måneder tro på, at der ikke sker noget, og så skal man overraskes en sen fredag aften med besked om, at nu er der devalueret 10 pct. eller 15 pct. Eller skal momsstigningen komme 2 dage før den 1. juli? Får folk lov til at vente til 1. oktober? Jeg tror ærlig talt, der er mange, der stiller sig det spørgsmål.

Det her er simpelt hen ikke noget, der er acceptabelt for nogen. Det må vel efterhånden være gået op for alle. Ud fra det synspunkt mangler vi bare at få en indikation, en anelse besked om, hvordan resten af pakken ser ud, hvordan der skal blive betalt for de kager, som vi nu skal til at spise her i de kommende måneder.

Nauerby (FP):

De seneste måneder og uger har budt på en stribe af parodiparader uden lige. Arbejdsmarkedets parter har fremsat urealistiske krav og tilbud vel vidende, at regeringens indgreb var grydeklart, idet SV-regeringen

allerede ved sin tiltrædelse lovede at gå ind i en trepartsforhandling om overenskomsterne.

Arbejdsgiverne stod med god grund fast på, at dansk erhvervslivs omkostningsniveau skulle holdes nede. Der er vel heller ikke noget at sige til, at lønmodtagerne beklager sig over en lønudhuling gennem de stadig stigende skatter og afgifter og derfor forlanger mere i lønningssposen.

Regnskabsresultaterne fra flere virksomheder viser, at en større del af værditilvæksten, ofte 50 pct. eller endnu mere, går til det offentlige forbrug, og det var nok her, folketinget skulle gå ind og diskutere, om ikke vi på det område havde mulighed for at højne levevilkårene, især for den produktive del af den danske befolkning.

Arbejdsmarkedets parter blev ikke enige og kunne naturligvis ikke blive det, fordi de ikke anede, hvad regeringen ville spille ud med i den kommende tid af afgifter og skatter. Det gjorde hele forhandlingsspillet på arbejdsmarkedet til en parodi, og parodien fortsætter i disse dage i folketinget, hvor politikerne behandler regeringens overenskomstpåbud. Uanset hvad politikerne i salen måtte mene og sige om regeringsforslagene, ligger det fast, at regeringen vil få flertal for sine forslag, assisteret af to færøske og et grønlandsk medlem, som nok hylder tanken om selvstyre for deres egne befolkningsgrupper uden indblanding fra den øvrige del af riget, men som ikke har noget imod at blande sig specielt i danske forhold, når regeringen er i knibe.

Det er også en parodi, oven i købet en uanstændig parodi på folkestyret, at en regering bygger sit flertal på repræsentanter for befolkningsgrupper, for hvem disse love ikke gælder.

Johan Nielsen (S):

Jeg har næsten uafbrudt siden 1960 været medlem af dette høje ting. Jeg sluttede mig til den socialdemokratiske folketingsgruppe, da jeg blev medlem, og det har været ganske naturligt for mig i de allerfleste tilfælde, hvor det ikke har drejet sig om samvittigheds-spørgsmål, at stemme sammen med min gruppe. Jeg har prøvet på at forklare det for de ærede medlemmer fra fremskridtspartiet gang på gang, men jeg begynder efterhånden at forstå, at det er umuligt for mig at få det

[Johan Nielsen]

til at trænge ind hos disse ærede medlemmer, at her i det høje ting driver vi ikke racistisk eller nationalistisk politik. Her skulle vi alle være lige.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg vil gerne knytte kommentarer til to forhold: dels de spørgsmål, der vedrører de offentligt ansatte, dels de samfundsøkonomiske virkninger af den samlede løsning.

Jeg vil starte med at sige noget om de offentligt ansattes forhold i relation til det, der har været draget frem i debatten her i dag.

Hr. Poul Schlüter havde virkelig et meget bemærkelsesværdigt indlæg, hvor hr. Poul Schlüter forsøgte både at blæse og have mel i munden, og hvor hr. Poul Schlüter forgæves forsøgte at gabe over et svælg af manglende sammenhæng i kravene til en samlet løsning.

Den samlede løsning var meget dårlig, sagde hr. Poul Schlüter, og det, der især var galt, var, at lønstigningerne til arbejderne inden for LO-området var alt for store. Men de offentligt ansatte skulle have haft meget mere. Ja men der er jo en sammenhæng i disse ting, som hr. Poul Schlüter ganske synes at se bort fra. Det er rigtigt, at de offentligt ansatte har haft en svagere, en dårligere lønudvikling, end man har haft på det private arbejdsmarked i de sidste 4 år, ingen tvivl om det. Men det er også rigtigt, at de offentligt ansatte i forhold til f. eks. normallønnede på det private arbejdsmarked med stive lønsystemer har fået tilbudt dels en halv procent mere til opretning af urimelige skævheder, dels en halv procent i form af en fremrykning af taktreguleringsforbedringen med et halvt år ind i indeværende aftaleperiode, dels altså en forbedret taktregulering fra 50 pct. til 75 pct.

Hvor meget mere tror hr. Poul Schlüter og andre at det ville have været muligt yderligere at tilbyde de offentligt ansatte, før det ville have udløst rimelige krav om satsforhøjelser til de normallønnede på det private arbejdsmarked fra alle dem, som ikke har fået en halv procent ekstra til opretning af særlige skævheder, som ikke har fået nogen forbedring af taktreguleringen, fordi de ingen taktregulering har, og af samme årsag heller ikke har fået noget fremrykket?

Hvis den samlede løsning var blevet suppleret med satsforhøjelser, hvilken tale ville

hr. Poul Schlüter så ikke have holdt her i tinget i dag? Jeg tør næsten ikke tænke på det. Der mangler sammenhæng i hr. Poul Schlüters indlæg.

Hr. Poul Schlüter, hr. Ole Henriksen, hr. Honoré, hr. Ib Christensen og hr. Bollmann – og jeg tør ikke sige, at der ikke var andre gode kræfter – sagde, at de offentlige arbejdsgivere havde ført skinforhandlinger. Den påstand kan jeg fuldstændig afvise. Vi har i månedsvis ført forhandlinger med personaleorganisationer, der repræsenterer meget store grupper af offentligt ansatte. Vi har gjort det helt klart i disse forhandlinger, at landets økonomiske situation gjorde den ramme, der kunne forhandles om, meget beskeden. Personaleorganisationerne har ikke ønsket at forhandle inden for denne ramme; de har fastholdt, at de skulle have gennemført krav, som det var åbenbart at der ikke var økonomisk grundlag for at indfri. Jeg har selv ført forhandlingerne med statstjenestemændenes organisationer, og jeg kan sige, at nogle af organisationerne bed sig så fast i de krav, de havde fremsat, at de ikke ønskede at føre realitetsforhandlinger inden for det muliges rammer, selv ikke om helt konkrete tilbud om rammens udfyldning.

Hr. Bollmanns og andres påstand om, at LO skulle have blandet sig i tjenestemændenes forhandlingsforhold, er ikke mindre end grotesk, og jeg kan klart afvise det.

De samme ordførere sagde, at sammenbruddet på det statslige og det kommunale område for så vidt angår tjenestemandsförhandlingerne var blevet fremprovokeret. Jeg kan forstå, hvis nogle organisationer ønsker at give offentligheden det indtryk, men det bliver synspunktet altså ikke rigtigere af. Jeg har forhandlet til det sidste, og jeg har realitetsforhandlet. Rammen har, som jeg sagde det før, været nogenlunde given, men jeg har vist megen forhandlingsvilje, og jeg har fremlagt tilbud, som forhandlerne end ikke ønskede at drøfte. Det er faktisk den væsentligste kendsgerning om dette forhandlingsforløb.

Hr. Ole Henriksen kritiserede tanken om nedsættelsen af et paritetisk nævn, således som det foreslås i lovforslag nr. L 196, § 10. Jeg vil straks sige, at jeg naturligvis helst havde set, at vi kunne undvære et sådant paritetisk nævn, men det havde jo forudsat, at vi var blevet enige, og netop de, der i øje-

[Finansministeren]

blikket anvender de stærke ord, modsatte sig jo, at vi blev enige. De blev ved med at holde sig til krav, som de vidste lå klart over, hvad der var nogen chance for at få imødekommet.

Kendsgerningen er, at der i den offentlige sektor bl. a. efter drøje forhandlinger er blevet 1¼ pct. af lønsommen til rådighed. Hvordan havde kritikerne mon tænkt sig at det beløb skulle fordeles? Den offentlige sektors lønsystemer er sådan filtret ind i hinanden, at det ikke er muligt at ændre noget i det ene hjørne, uden at det straks får virkning for hele området. Det var simpelt hen nødvendigt efter forhandlingsammenbruddene i søndags at finde frem til procedurer, som gjorde det muligt at nå en samlet løsning i den offentlige sektor.

Samtidig gjaldt det, sådan som jeg ser på det, om at finde en procedure, som giver personaleorganisationerne den størst mulige indflydelse. Fremfor et detaljeret lovforslag og fremfor i et sådant forslag at foreskrive en løsning har vi foreslået et paritetisk nævn til at finde den mest tilfredsstillende løsning på fordelingen.

Nu er der jo nogen, der taler, som om de aldrig har hørt om et paritetisk nævn før. Det har jo været en meget benyttet fremgangsmåde uden for tjenestemandsområdet og en fremgangsmåde, som der har været almindelig tilfredshed med. Men også på tjenestemandsområdet kender man til paritetiske nævn. Den taktreguleringsordning, vi har, er netop blevet til i et paritetisk nævn, hvor også tjenestemandorganisationerne er repræsenteret og i høj grad har gjort deres indflydelse gældende, og det er mit indtryk, at der har været almindelig tilfredshed med denne fremgangsmåde.

Hr. Ole Henriksen spurgte mig, hvordan det foreslåede paritetiske nævn for de offentligt ansatte skal sammensættes og fungere. Jeg mener, det vil være naturligt, at overvejelserne herom tager deres udgangspunkt i taktreguleringsnævnet, som blev nedsat i 1975. I dette nævn var der repræsentanter for det offentliges lønforhandlende organer og for personalets hovedorganisationer. Fra det offentliges side var der tale om tre repræsentanter for staten, én for Amtsrådsforeningen, én for kommunerne og én for Københavns kommune, og de seks arbejdstagermedlemmer repræsenterede statstjenestemændene,

kommunale tjenestemænd, LO, FTF og Akademikernes Centralorganisation. Man kan tænke sig en nogenlunde tilsvarende sammensætning af det paritetiske nævn, uden at jeg dog har taget endelig stilling til antallet af medlemmer. Jeg kan oplyse, at jeg ikke har tanker om, at jeg skulle give nærmere retningslinjer for arbejdet i det paritetiske nævn, hvad der i øvrigt heller ikke ville stemme med praksis.

Hr. Ib Christensen stillede det spørgsmål, hvorfor man ikke kunne opdele dette paritetiske nævn, som vi har foreslået fælles for hele den offentlige sektor. Jeg vil gerne minde om, at formålet med det arbejde, der skal foregå i dette nævn, er, at det skal bruge puljen til at oprette urimelige skævheder og til at give forbedringer til gavn for de lavrelønnede. Der er ikke nogen som helst tvivl om, at disse to hensyn bedst tilgodeses i et fælles nævn. Der er en sådan sammenhæng i lønstrukturen inden for den offentlige sektor, at man må erkende, at det peger på ét nævn. Hvis man i stedet tog, således som FTF har foreslået det, ét nævn for hvert område, så ville det være meget sandsynligt, når man i alle disse områdenævne var færdig med at fordele den pulje, der var til rådighed, at skævhederne var blevet større imellem de forskellige områder, end da man begyndte. Derimod ville jeg mene, at man kan leve med ét eller to nævn inden for den statslige sektor og ét nævn inden for den kommunale sektor, og det er jeg helt parat til at overveje.

Hr. Poul Schlüter og siden hen også hr. Erhard Jakobsen, hr. Bollmann og hr. Flygaard gjorde sig til talsmænd for, at der blev gennemført fuld taktregulering af de offentligt ansattes løn. Hr. Ole Vig Jensen beherskede sig og foreslog kun 90 pct. Hr. Poul Schlüter gik på flere måder et skridt videre og mente, at regeringen havde brugt fremskridtspartiets felttog mod de offentligt ansatte til at nægte de offentligt ansatte en fuld taktregulering. Jeg må sige, at hr. Poul Schlüters bemærkninger overraskede mig en hel del. For det første stemte hr. Poul Schlüters parti i 1975 for nedsættelsen af det taktreguleringsnævn, som i fuld enighed besluttede sig for en halvautomatisk taktregulering. For det andet er det sikkert hr. Poul Schlüter bekendt, at der ikke fra nogen organisation under forhandlingerne har været stillet noget forslag om fuld taktregulering til erstatning

[Finansministeren]

for den nuværende ordning. Under tjenestemandshandlingerne blev der først stillet forslag om 75 pct.s automatik, og jeg har indtryk af, at dette forslag er gået igen ved de fleste forhandlingsborde. Senere har tjenestemandorganisationerne så stillet forslag om en forbedring op til 80 pct.s automatik. Men først på sløtspladsen i går eftermiddags kom FTF med et krav om 100 pct.s taktregulering. Det må egentlig være lidt ubehageligt for de organisationer, der er medlemmer af FTF, og som har forhandlet indtil nu på et andet grundlag.

Jeg vil om en 100 pct.s taktregulering sige, at den er ikke rimelig, for det vil, som også hr. Ellemann-Jensen var inde på, være nødvendigt, at der er en rest, at der er en forhandlingsdel, om man vil. Ellers ville vi få en ganske uønskelig fastlåsning af lønstrukturen i den offentlige sektor, ligesom regeringen ville blive afskåret fra at afveje, om det nu ville være rimeligt, at udviklingen forløber helt parallel på det private område og i den offentlige sektor. Jeg tror, hr. Poul Schlüters forslag hviler på en forudsætning om, at lønudviklingen på det private arbejdsmarked er helt parallel for alle grupper på det private arbejdsmarked. Men det er jo helt forkert. Der finder stadige og store forskydninger sted på det private arbejdsmarked, og jeg kan forsikre hr. Poul Schlüter om, at vi ville få nogle af hr. Poul Schlüters gode venner på nakken, hvis vi i den offentlige sektor gennem fuld taktregulering afskar os fra at tilpasse lønudviklingen på det offentlige område til udviklingen på det private arbejdsmarked.

Jeg har ærlig talt svært ved at se hr. Poul Schlüters og andres forslag om en 100 pct.s taktregulering som udtryk for, at det er borgerlige stemmer, der arbejder. Derimod har jeg ikke svært ved at få øje på, at det er borgerlige stemmer, der fisker i oprørte vande omkring Holmens Kanal.

Hr. Jørgen Jensen kom med det synspunkt, at alle med en timeløn over 40 kr. i den offentlige sektor vil få en reallønsnedgang i den kommende 2 års periode. Nu ved jeg jo ikke, hvilke forudsætninger hr. Jørgen Jensen bygger denne påstand på, men jeg kan sige om det, at reallønsudviklingen i nogen grad vil være bestemt af, hvor tyngdepunktet i fordelingen af de 1¼ pct. ligger, og det kan jeg selvfølgelig ikke vide noget om

på indeværende tidspunkt. Men går vi ud fra, at disse 1¼ pct. fordeles proportionalt – hvad jeg ikke ville finde rimeligt, men lad os nu gå ud fra det – så vil alle offentligt ansatte med en timeløn på 70 kr. og derunder få en reallønsfremgang. Jeg skal tilføje, at det er mere end 90 pct. af de offentligt ansatte, der befinder sig på 70 kr. og derunder.

Påstande fra hr. Kurt Hansen og andre om, at det er de lavelønnede offentligt ansatte, der har fået de mindste lønstigninger og det største efterslæb, er jo, som alle ved, så urigtige, som de overhovedet kan være. Det forholder sig naturligvis lige omvendt. Der har aldrig tidligere været ført en så solidarisk lønpolitik som den, der har været ført i de sidste 4 år. Jeg kan sige, at de lavestlønnede offentligt ansatte – det er de ikke-faglærte arbejdere – har i perioden fra 1975 til den 1. oktober 1978 haft en lønstigning på 30–35 pct., mens tjenestemænd omkring gennemsnittet har haft en lønfremgang på omkring 25 pct., og for de højestlønnede var lønfremgangen 10–15 pct. Der er således en meget betydelig lavtlønsprofil i lønudviklingen i de senere år.

Hr. Bollmann spurgte til betydningen af ferieforlængelsen for lærere med et pligtigt ugentligt timetal. Jeg kan sige om det, at lærernes arbejdstidsordning er fastsat ud fra den forudsætning, at deres samlede arbejdsbyrde i løbet af et år skal være den samme som for tjenestemænd, der har 40 timers arbejdsuge og 4 ugers ferie, og derfor er det min opfattelse, at den afkorting i årsnormen med 40 arbejdstimer, som ferieforlængelsen indebærer for sidstnævnte gruppe, også må have gyldighed for lærerne. Hvordan denne nedsættelse i årsnormen skal gennemføres på lærerområdet, har jeg ikke mulighed for at sige noget om i dag, for der knytter sig en række problemer til dette spørgsmål, som må drøftes med de implicerede parter.

Hr. Bollmann efterlyste også mit syn på lønningrådets delte indstilling på mødet den 21. marts. Jeg vil ganske kort sige om det, at der er tale om opfyldelsen af en høringsforskrift, og da lønningrådet alene giver vejledende udtalelser til finansministeriet, kan der ikke rejses noget spørgsmål om udtalelsens gyldighed.

Jeg skal ikke gå ind i en kommentar til hr. Wilhjelm's analyse af finansministeriets svar til politisk-økonomisk udvalg. Det kan vi vel

[Finansministeren]

gøre en dag, hvor vi har knap så meget på bordet i forvejen. Når svaret sendes til politisk-økonomisk udvalg nu, så skyldes det den meget enkle årsag, at det er færdigt nu. Det er ejendommeligt, at hr. Wilhjelm tager fremsendelsen i dag som udtryk for, at regeringen har noget at skjule, og at svaret skulle indeholde noget, som var ubehageligt for regeringen. Hvis det var tilfældet, så kunne jeg jo nok – selv om det ligger mig fjernt – have fundet på at trække den sag en lille smule i ørerne.

Dernæst vil jeg gøre et par bemærkninger vedrørende karakteristik af den samlede overenskomstløsning. Sigtet med den fremlagte politik er ikke blot at afværge en truende storkonflikt med alle de uheldige konsekvenser, som en sådan kan medføre også af økonomisk art for produktion og beskæftigelse. Sigtet med den samlede overenskomstløsning er i lige så høj grad at tage yderligere skridt til at løse det dobbelte balanceproblem, vi har, med stor arbejdsløshed og et stort underskud på betalingsbalancen.

Det er ikke blot lønmodtagerne, som det har været sagt, men også andre befolkningsgrupper, der i den samlede løsning skal yde et bidrag, og det gælder ikke mindst de mere velstillede befolkningsgrupper. Den fortsatte afdæmpning af lønstigningsstakten vil i sig selv indebære en mere behersket prisudvikling. Lovforslaget om begrænsning af avancer og lønstigningers indregning i priserne fra 1. april vil bidrage til at fastholde og yderligere afdæmpe prisudviklingen.

Nu kommer vi til det, som mange ordførere har været inde på – de fleste efter min mening med et galt resultat. Sammenholder man lønudviklingen med den skønnede prisudvikling, så vil man komme til det resultat, at realindkomsten for brede befolkningsgrupper skulle kunne opretholdes i overenskomstperioden, hvorimod de mere velstillede grupper må affinde sig med en mere moderat realindkomstudvikling.

Regeringens lovkompleks til overenskomstløsning indebærer en fortsat afdæmpet lønstigningstakt i forhold til de senere år, selv om lønstigningen fra 1978 til 1979 ikke bliver lav nok til at sikre et betalingsbalanceunderskud på under 6½ mia kr. i 1979. Det er der imidlertid ikke nogen grund til at undre sig over, for det må understreges, at der ikke eksisterer noget alternativt realistisk løn-

forløb, som alene ville kunne have bragt betalingsbalanceunderskuddet ned under 6½ mia kr.

Årsagerne til, at vi ikke kan nå så lavt et betalingsbalanceunderskud allerede i 1979, blev lagt klart frem i den økonomiske oversigt i februar. Der er næppe grund til at gå i detaljer, men det kan nævnes, at olieprisstigningerne i december 1978 blev noget større end forventet i august 1978, hvortil kommer de yderligere olieprisstigninger som følge af uroen i Iran. Endvidere viste den indre økonomi noget stærkere tendenser til opdrift end forventet, hvilket ikke mindst skyldes en betydelig stigning i 1979 i de kommunale aktiviteter.

Disse forhold indebærer, som det også er omtalt i den økonomiske oversigt, at der må regnes med et underskud på betalingsbalancen i 1979 på 8 mia kr. Således som den samlede overenskomstløsning er sammensat, vil disse foranstaltninger ikke ændre dette betalingsbalanceskøn, og der er således ikke tale om, at den samlede overenskomstløsning skulle forværre den økonomiske situation. Tværtimod ligger der i den fremlagte politik en tendens til en afdæmpning af omkostningsudviklingen, idet stigningen i timelønsomkostningerne efter 1979 kan forventes at ligge i underkanten af de lønstigninger, som vi kan forvente hos vore konkurrentlande under ét, på en 8–9 pct. Vi skulle altså for 1979 kunne regne med, at den samlede løsning indebærer en nogenlunde uændret konkurrenceevne over for udlandet, mens der for 1980 med de foreliggende udsigter for udviklingen i udlandet skulle kunne opnås en mindre forbedring af konkurrenceevnen.

Men der kan vise sig andre udviklingstendenser, som påvirker den danske økonomi ugunstigt, og i det omfang påvirkninger af økonomien giver anledning til en pludselig forværring af betalingsbalancesituationen, f. eks. igennem en kraftig forhøjelse af oliepriserne, som vi har været ude for det, ja, så må vi acceptere, at en sådan udvikling på kort sigt medfører en forringelse af betalingsbalancen, men derefter er det helt nødvendigt, at vi sikrer, at underskuddet igennem de nødvendige tilpasninger af den økonomiske politik igennem de efterfølgende år fører til en formindskelse af betalingsbalanceunderskuddet, fordi en afhjælpning af en uligevægt af denne art mest hensigtsmæssigt fore-

[Finansministeren]

går over en årrække. Regeringen har derfor også sagt, at den vil følge udviklingen nøje for at tage skridt til at styrke den økonomiske politik, hvis det bliver nødvendigt.

Indkomstpoltikken er et helt nødvendigt middel, som man skal trække på, men det kan ikke – det kan jeg for så vidt godt være enig med hr. Wilhjelm om – isoleret anvendt løse uligevægtsproblemerne i dansk økonomi. Det kan imidlertid yde et bidrag. Der vil være behov for anvendelse af en kombination af mange økonomisk-politiske instrumenter i bestræbelserne på at forbedre betalingsbalancen og at nedbringe den alt for høje arbejdsløshed.

Lad mig til slut sige lidt om den samlede overenskomstløsnings forhold til statsfinanserne. Jeg kan sige, at vi ikke påregner, at der vil blive tale om væsentlige nettoforskydninger i den budgetterede statsfinansielle stilling for 1979. De budgetteringsforudsætninger, der ligger til grund for finansloven af 1979 vedrørende pris- og lønudviklingen, svarer i det store og hele til den pris- og lønudvikling, der tegner sig i lyset af den samlede overenskomstløsning.

Arbejdsministeren (Auken):

I går eftermiddags fik jeg en opringning fra en af mine udenlandske kolleger, der spurgte om den situation, der var indtruffet på det danske arbejdsmarked. Jeg fortalte lidt om den samlede overenskomstløsning, regeringen har lagt frem for folketinget, og som vi behandler her i dag, og så spurgte han: hvordan er så denne løsning blevet modtaget? Jeg sagde, at jeg måtte konstatere, at stort set alle var imod løsningen – undtagen befolkningen.

Jeg tror nemlig, at der i den danske befolkning er en ganske bred forståelse for den afbalancering, der er indeholdt i den overenskomstløsning, som her er lagt frem, på samme måde som der i 1963 ved helhedsløsningen også var en bred forståelse i befolkningen for nødvendigheden af det indgreb, på trods af at hele den borgerlige opposition og oppositionen til venstre for socialdemokratiet klart tog afstand fra helhedsløsningen i 1963. Også dengang brugte man udtrykket »et LO-diktat«, og den borgerlige presse indeholdt på daværende tidspunkt en omdøvelse af daværende statsminister Jens Otto

Krag til LO-Krag. Der var ikke mere realitet i påstandene omkring et særligt LO-diktat vedrørende helhedsløsningen i 1963, end der er det vedrørende den samlede løsning, der her er blevet lagt frem.

Jeg vil gerne gøre nogle få bemærkninger om sigtet med løsningen på selve overenskomstområdet, og så vil jeg svare ganske kort på de spørgsmål, der er rejst under debatten.

Det første og afgørende ved løsningen er jo, at den truende storkonflikt undgås. Jeg vil gerne give den oplysning omkring de varslede strejker og lockouter på arbejdsmarkedet, at det er konstateret, at mere end 300.000 lønmodtagere ville blive omfattet af disse strejker og lockouter, nærmere bestemt 310.000. Det ville betyde, at stort set samtlige danske virksomheder ville blive lammet af en konflikt med uoverskuelige perspektiver for den samfundsøkonomiske udvikling. Derfor var det første og vigtigste princip at undgå en truende storkonflikt.

Det andet ved løsningen var at sikre, at der ikke skete noget indgreb i eksisterende overenskomstmekanismer, herunder selvfølgelig heller ikke i dyrtidsreguleringen.

Det tredje var at sikre de lavestlønnede, og det er jo sket gennem den beskedne forhøjelse af garantibetalingen pr. 1. marts med 1 kr. 20 øre og den pulje, såvel til de lavtlønnede som til opretning af særlige uligheder inden for LO-DA-området, der er afsat til fordeling i andet overenskomstår med en tilsvarende afsættelse for andre overenskomstområder

Det fjerde princip var, at de grupper, der ikke havde haft mulighed for at forhandle deres overenskomster færdig, fik de samme økonomiske rammer at arbejde inden for som dem, der nu ligger for LO-DA-området, med den væsentlige forskel – og det er det femte – at der bliver afsat et særligt beløb til opretning inden for den offentlige sektor. Det er vort indtryk, at ikke blot inden for den offentlige sektor – jævnfør de oplysninger, finansministeren gav – men også inden for den private sektor vil der være en real-lønssikring, i hvert fald for de lavtlønnede og laverelønnede på arbejdsmarkedet.

Det sjette princip var, at også andre grupper end lønmodtagere måtte omfattes af en samlet overenskomstløsning.

[Arbejdsministeren]

Det syvende var at finde en sådan form for udbetaling af de to dyrtidsportioner, der har været indefrosset i den afvigte overenskomstperiode, at de kunne komme til udbetaling på en sådan måde, at lønmodtagerne fik et varigt gode, og at det samtidig havde en positiv effekt på beskæftigelsen, på en måde, der var så lempelig over for erhvervslevet som muligt, og som for det tredje kunne undgå at udløse en forbrugsekspllosion til efteråret, der nødvendigvis måtte aktualisere finanspolitiske indgreb.

Endelig: det ottende princip, som finansministeren omtalte, er spørgsmålet om afdæmpning, fastholdelse af afdæmpningen i lønudviklingen. Man kan jo se på tallene, at der rent faktisk har fundet en afdæmpning i lønudviklingen sted siden den økonomiske krises begyndelse og så frem til i dag, og den forelagte løsning vil fastholde denne udvikling. Tager vi årene 1973 og 1974, var lønudviklingen for samtlige arbejdere i Danmark ca. 15 pct. og knap 18 pct., for funktionærer godt 16 pct. og 21 pct. i 1973 og 1974, hvorimod man i de seneste år er kommet ned under 10 pct. i lønudvikling. Ved løsningen er der lagt op til en gennemsnitlig stigning over de to overenskomstår på godt 8 pct., så denne udviklingslinje er blevet fastholdt.

Dette er også et svar til hr. Glistrup, der var inde på spørgsmålet, om de mange løsninger, der har været forsøgt under den økonomiske krise, havde haft det ønskede resultat. Man kan se, at der er sket en klar afdæmpning i løn- og omkostningsudviklingen.

Hr. Glistrup var inde på det synspunkt, at der ikke var sket noget til gavn for de lavestlønnede. Det er ikke rigtigt. Netop for de lavestlønnede er der sket en positiv udvikling i forhold til andre grupper. Tager man Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik, er det en ubestridelig kendsgerning, at kvinderne – som jo gennemgående på grund af de arbejdsfunktioner, de har, er lavere lønnet end mændene – i denne periode har haft den højeste lønstigning. Det samme gælder for ikke-faglærte i forhold til faglærte. Det gælder for mennesker i provinsen i forhold til mennesker i hovedstadsområdet.

Hr. Poul Schlüter var inde på, at der var sket en unfair – jeg tror, det var udtrykket – en unfair forskelsbehandling i den måde, arbejdsmarkedets parter var blevet informeret på, idet Dansk Arbejdsgiverforening hav-

de måttet vente mere end et døgn på at modtage regeringens forslag til en overenskomstmæssig løsning, hvorimod LO altså havde fået den et døgn tidligere. Jeg ved godt, at hr. Poul Schlüter har disse oplysninger fra dagspressen, men de er ikke desto mindre forkerte. Dansk Arbejdsgiverforening og LO modtog til teknisk gennemgang en skitse til et lovforslag, som end ikke var endeligt tiltrådt i regeringen, på nogenlunde samme tid. Der var tre timers forskel. Jeg håber, hr. Poul Schlüter har så meget storsind, at han ikke vil optage en tidsforskel på tre timer som udtryk for en mangel på fairness i forhold til de to organisationer. Det er klart, at da det endelige lovforslag forelå, fik begge parter og andre parter på arbejdsmarkedet forslaget tilstillet samtidig.

Flere ordførere har været inde på spørgsmålet om ferien, både på en positiv og på en mere negativ måde. Den mest negative var skuffende nok hr. Melchior, som forestillede sig, at man kunne erstatte to dyrtidsportioner, hvis omkostning jo i gennemsnit er 2,6–2,7 pct., med en ferieforbedring på 1½ pct. Hvad ville hr. Melchior så have brugt den sidste halvdel af dyrtidsportionerne til, hvis det var denne løsning, man forestillede sig? Tror hr. Melchior, at det ville blive opfattet som fair af lønmodtagerne, hvis man ikke havde gennemført en forlængelse af ferien svarende til dyrtidsportionerne, når man tager det som et gennemsnit? Det er måske også svært for folk at forstå det rimelige i, at fire ugers ferie koster 10 pct., hvorimod den femte uge kun skulle koste 1½ pct. og ikke 2½ pct. Jeg tror, selv hr. Melchiors overtalelsesevner ville være forgæves med hensyn til rimeligheden i dette.

Andre ordførere har været inde på det på en anden måde, idet man har rejst det spørgsmål: giver denne løsning med en uges ekstra ferie egentlig dækning for de lavestlønnede på arbejdsmarkedet. Man må erkende, at det gør den ikke, og det er da også derfor, regeringen ikke alene har foreslået ferieløsningen for de lavtlønnede, men også fundet det rimeligt, at der både i første overenskomstår med garantibetalingsforhøjelsen og i andet overenskomstår med den særlige pulje på 225 mill. kr. er afsat beløb til sikring af de lavest lønnede, sådan at der er sikret de lavest lønnede på arbejdsmarkedet både

[Arbejdsministeren]

en uges ekstra ferie og forbedringer af deres forhold. Man kan sige det på den måde, at mennesker, der er på garantibetaling, får de to indefrosne dyrtidsportioner både gennem disse 1 kr. 20 øre – man får dem endda allerede fra 1. marts – og gennem en uges ekstra ferie.

Jeg har før været inde på spørgsmålet om opretning af uligheder og beløb til de særligt lavt lønnede, ikke bare inden for LO- og DA-området, men også i den offentlige sektor og de områder af det private arbejdsmarked, hvor man endnu ikke er færdig med sine forhandlinger.

Hvad angår hr. Poul Schlüters spørgsmål om ATP, skal jeg gerne bekræfte, at ifølge forliget indgået i sommeren 1976 og bekræftet i foråret 1977 er disse beløb bundet til pensionsformål, og at beslutningen om den konkrete udformning af denne pensionsordning afventer en indstilling fra ATPs bestyrelse, der senest skal komme 1. oktober i år. Jeg mener imidlertid ikke, at forligspartierne er bundet ud over det, der fremgår af selve forliget, men det vil vel være naturligt, at de partier, der var en del af forliget, i hvert fald optager en kontakt med hinanden og diskuterer problemerne – uden at jeg tror man kan sige de er bundet – når indstillingen fra ATPs bestyrelse foreligger.

Hr. Poul Schlüter spurgte videre, om garantibetalingsforøgelsen får virkning allerede fra 1. marts 1979. Jeg kan sige, at når man forlænger overenskomsterne med visse ændringer, så er det sædvane, at det selvfølgelig får virkning fra den dag, hvor overenskomsterne udløb, og det vil altså sige, at garantibetalingsvirkningen er fra 1. marts. Jeg tror også, det fremgår af lovforslaget, at det forholder sig sådan.

Hr. Melchior var inde på spørgsmålet om arbejdsløshedsdagpenge. Jeg forstod, at hr. Melchior har ændret synspunkt, siden vi sidst diskuterede de konservatives forslag, hvor hr. Melchior og jeg jo var enige om at afvise de konservatives forslag om forringelser i reguleringen for de arbejdsløse – og dermed også for de syge og for dem, som er blevet ramt af ulykker og uheld. Nu har altså hr. Melchior fået skrupler i mellemtiden over for, at de arbejdsløse får for høje beløb udbetalt. Jeg skal sige til hr. Melchior, at der sker ingen ændring i reguleringen af arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge eller

andre dagpengesystemer igennem det, der er foreslået her. Det er klart, at ferieløsningen i sig selv vil have en dæmpende virkning på fastsættelsen af dagpengemaksimummet for de arbejdsløshedsdagpengemodtagende borgere, altså de arbejdsløse, men at man ikke ændrer i selve mekanismen.

Det forekommer måske også lidt ejendommeligt, at man vil lave fuld taktregulering for alle inden for den offentlige sektor – jeg har stor sympati for en forbedret taktreguleringsordning, men fuld taktregulering for alle, uanset hvor høj en løn de har! – og så afskaffe taktreguleringsordningen for de syge, de arbejdsløse, de barslende og de ulykkesramte. Jeg har i hvert fald svært ved at finde den indbyggede balance på dette punkt.

Med hensyn til ungdomsarbejdsløsheden, som flere af ordførerne har nævnt, vil jeg sige, at det er klart, at de voksenlønnere, der udbetales, kan give problemer ved overgangen fra ungarbejderløn til voksenarbejderløn. Vi har derfor i vores bestræbelser omkring de unges beskæftigelse indført forskellige tilskudsordninger, hvorved de unge skulle få bedre mulighed for at blive beskæftiget. Jeg tror imidlertid ikke, at 1 kr. 20 øre ændrer meget på dette problem. Jeg mener, det er rimeligt, at vi ikke ved denne lejlighed gør indgreb, at vi ikke i folketinget gør indgreb i selve overenskomsterne, hvad det jo ville være at fastsætte særlige lønsatser for særlige aldersgrupper.

Jeg har endelig forstået, at alternativet for partierne til den overenskomstløsning, der her er foreslået, er fra fremskridtspartiets side et regeringsindgreb med nedsættelse af alle lønninger med 5 pct., kompenseret ved en skattelettelse. Jeg har forstået, at SF, VS og kommunisterne ønsker, at arbejdskampen skal bryde ud, og at alle andre forestiller sig en kombination af skattelettelser og en voldsom forøgelse af de offentligt ansattes taktregulering.

Jeg kan kun sige ganske stilfærdigt, at hvis man vedtog i dette folketing at give én befolkningsgruppe 100 pct.s taktregulering uden at give det til nogen af de lavest lønnede på det private arbejdsmarked, som også har stive lønsystemer, ville det formentlig blive opfattet som en grov urimelighed. Men hvis man gennemfører 100 pct.s taktregulering for alle lønmodtagere i dette land, vil det have så uoverskuelige konsekvenser for

[Arbejdsministeren]

hele vores konkurrenceevne, vores økonomiske situation, at jeg tror, vi ville være kommet i en måske næsten uløselig problemstilling på arbejdsmarkedet.

Jeg skal slutte med at hæfte mig ved en enkelt bemærkning, hr. Ole Vig Jensen fremsatte. Jeg kan i øvrigt om hr. Ole Vig Jensens indlæg sige, at det jo lyste af lige dele god vilje og dårlig samvittighed: god vilje til at se nogle perspektiver, som alle, der tænker over samfundsudviklingen, må tage alvorligt, dårlig samvittighed over, at det radikale venstre for første gang i sin historie ikke vil tage et medansvar for en løsning af en truende arbejdskonfliktsituation.

Den udtalelse, jeg vil hæfte mig ved fra hr. Ole Vig Jensens side, var den, at han sagde, tror jeg, at regeringen alene tager ansvaret for at undgå den truende samfundskonflikt. Det er jo en påstand fra hr. Ole Vig Jensens side, som man efter at have hørt ordførerne ved første behandling vedrørende lovforslaget om overenskomstløsningen må erkende har megen sandhed i sig, fordi ikke mange er parate til at tage et medansvar, men det er jo egentlig tragisk for folkestyret, at et lovforslag af den art i en så truende situation ikke kan samle en bredere tilslutning, og at selv et så positivt parti som det radikale venstre ikke mener at have kræfter til at medvirke.

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Jeg beklager, at jeg ikke kunne følge første del af eftermiddagens debat. Men som det blev oplyst fra formandsstolen, var jeg kaldt til samråd i markedsudvalget. Jeg har imidlertid forstået, at hr. H. C. Hansen ud over en almindelig og stærk utilfredshed med avancebegrænsningsloven som helhed også fremdrog konkrete eksempler. Det er klart, at hvis der er problemer, kan vi drøfte dem under udvalgsarbejdet.

Jeg har dog også forstået, at hr. H. C. Hansen navnlig argumenterede ud fra forslagens § 5. Lad mig derfor til spørgsmålet om fordeling af omkostningsstigninger, som kan indregnes i bruttoavancen, henvise til, at det er § 4, stk. 2, der behandler dette problem. Jeg vil også gerne nævne, at monopoltilsynet efter avancebegrænsningsloven kan tillade, at disse omkostningsstigninger fordeles på enkelte varer eller varegrupper efter det såkaldte disproportionalitetsprincip. Det var i øv-

rigt et sådant ønske, der blev fremsat fra FDB og andre i forbindelse med prisstoplovens forlængelse; dette ønske er altså nu imødekommet.

Jeg kan også sige til hr. Askjær Jørgensen, der talte om den ny og skrappe prislov, at dette ikke er en ny prislov, men en avancebegrænsningslov, hvori langt flere omkostninger kan indregnes, end tilfældet ville være i en prisstoplov.

Hr. Askjær Jørgensen var også inde på prisstoplovens virkninger. Der kan være flere faktorer, der har gjort sig gældende i det sidste halve år, men jeg vil i hvert fald henlede opmærksomheden på, at priserne i det store og hele har været i ro.

Endelig stillede hr. Askjær Jørgensen det direkte spørgsmål, om fisk og gartneriprodukter var omfattet af loven i producentledet. Jeg kan oplyse, at det er de ikke; loven indledes jo med ordene: industri, håndværk og handel.

Hr. Ole Olsen og andre af ordførerne har været inde på spørgsmål af mere teknisk karakter, som jeg selvfølgelig er parat til at drøfte under udvalgsarbejdet.

Udenrigsministeren (Christophersen):

Der er blevet sagt en række ting under debatten i dag, og jeg skal ikke kommentere dem alle sammen. Hr. Glistrup indledte sin tale med ordene: Den er rablende gal. Jeg synes, disse ord skal have lov til at stå for sig selv. De opfordrer ikke til den store, gennemgribende kommentar. Jeg tror også, at det kun ville blive en gentagelse af, hvad vi tidligere har sagt. Men som en diagnostisk iagttagelse af indlæggets karakter har jeg ingen indvendinger imod dem.

Jeg skal heller ikke kommentere meget, hvad hr. Ole Vig Jensen, hr. Jens Møller eller hr. Erhard Jakobsen har sagt. Der var naturligvis i deres indlæg en række indvendinger imod enkeltheder i løsningen, men jeg synes også, der var en række værdifulde politiske betragtninger, hvori der også lå en forståelse for de politiske muligheder, der rent faktisk findes i dette folketing.

Men det, som kalder mig herop, er især de bemærkninger, som hr. Poul Schlüter gjorde. Jeg lyttede med interesse til hr. Poul Schlüters indlæg. Det er jo normalt en fornøjelse at lytte til dem, fordi de bærer et umiskende-

[Udenrigsministeren]

ligt præg af, hvordan man med et minimum af forpligtende udtalelser kan give udtryk for et maksimum af ansvarsfølelse. Sådan var hr. Poul Schlüters indlæg også i dag. Hr. Poul Schlüter var meget bekymret for betalingsbalanceunderskuddet i år. Han sagde: regeringen har lovet, at det kun må blive 6½ mia kr., men nu bliver det 8 mia kr. Det var han bekymret for, og han så det som en konsekvens af den løsning, vi i dag diskuterer. Ja men hr. Poul Schlüter, de 8 mia kr. har overhovedet ikke noget med denne her overenskomstløsning at gøre. Der sker jo ingen lønstigninger på det store, brede arbejdsmarked som følge af denne løsning inden 1. september. 1979 er ud fra et omkostningssynspunkt relativt upåvirket af en hvilken som helst løsning, man træffer beslutning om i dette forår. Uanset om man havde fået en løsning, der lå på et langt lavere niveau, var dette tal ikke blevet ændret af en sådan løsning.

Virkningerne af den løsning, vi i dag drøfter, optræder først og fremmest i 1980, 1981 og de efterfølgende år. Risikoen for et underskud på 8 mia kr. i år er først og fremmest et resultat af en række andre forhold, nemlig energiprisstigninger og et for højt kommunalt forbrug, det er ikke et resultat af den løsning, vi drøfter i dag.

Men hr. Poul Schlüters bekymring kunne i øvrigt få mig til at spørge, hvor hr. Poul Schlüters omsorg for 1979-betalingsbalanceunderskuddet var henne i efteråret, for det var jo ved den finanspolitiske stramning, der blev gennemført i efteråret, at niveauet for 1979-underskuddet stort set blev lagt. Da var hr. Poul Schlüter og hans parti jo ikke hjemme. Da afviste man den største finanspolitiske stramning, der er gennemført nogen sinde her i landet. Man afviste den uden at stille et acceptabelt alternativ i stedet. Hvis det var gået efter hr. Poul Schlüters ønske dengang, havde vi stået med risiko for et langt større underskud på betalingsbalancen i 1979 end det underskud, hr. Poul Schlüter nu er så bekymret for. Der var ikke dengang nogen konservativ ansvarsfølelse, og derfor synes jeg, at de bekymringer, der nu fremføres, er dårligt anbragt.

Så kredsede hr. Poul Schlüter om selve overenskomstresultatet og perspektiverne for de kommende år, og her var hr. Poul Schlüter også bekymret. Han var bekymret af to grunde: på den ene side syntes han, resulta-

tet var for dyrt, på den anden, at det var lidt for billigt. Han syntes, det var for dyrt i forhold til det private arbejdsmarked og for billigt i forhold til staten, i forhold til amterne og i forhold til kommunerne.

Tror hr. Poul Schlüter virkelig, at den argumentation kan bære i den offentlige debat? Er det trods alt ikke at skræve lidt for vidt? Jeg kan forstå, at man vil argumentere for, at de offentligt ansatte skal have højere løn, med anførelse af, hvad de har af efterslæb, og hvilke betragtninger der ellers har været ført frem, men samtidig at argumentere for, at man i den situation også kunne opnå et lavere resultat på det private arbejdsmarked, tror jeg de fleste vil opfatte som urealistisk. Man kan ikke på den måde ville tækkes både den ene og den anden gruppe.

Det får mig så til at spørge hr. Poul Schlüter: hvad er det, det konservative folkeparti egentlig havde ønsket sig af denne situation, når man nu er så kritisk over for resultatet? Hvad er det for politiske muligheder, man har haft i tankerne? Hvad var det for en anden udgang, man mente havde været rimeligere? Ville det have været bedre med en storkonflikt, hvor livsvigtige områder blev indtaget? Tror hr. Poul Schlüter eller nogen anden, at et flertal i dette folketing overhovedet ville have accepteret en sådan udgang på situationen? Nej, det tror hr. Poul Schlüter ikke.

Så går vi videre: mener hr. Poul Schlüter da, at resultatet hellere burde have været et valg plus en storkonflikt – eller et valg, et regeringsskifte og derefter en storkonflikt? Har hr. Poul Schlüter helt glemt sin egen argumentation, da vi stod i en næsten tilsvarende situation for to år siden? Jeg har ikke glemt den, jeg erindrer tydeligt, hvordan hr. Poul Schlüter og hans parti ved den lejlighed understregede, hvor nødvendigt det var for enhver pris at få ro på arbejdsmarkedet, dengang endda næsten uanset hvilken løsning man måtte finde frem til.

Eller et regeringsskifte. Kan hr. Poul Schlüter forestille sig de muligheder, der havde været for i denne sal at sammensætte et andet flertal end det nuværende, et andet flertal, der kunne have gennemført en løsning, der ud fra et omkostningssynspunkt var mere acceptabel end den, vi her står med? Kan hr. Poul Schlüter, hvis han ser sig rundt i denne folketingsaal, tælle 90 mandater,

[Udenrigsministeren]

hvori ikke indgår folketingets største parti, 90 mandater, der kunne være blevet enige om en løsning og have fået den accepteret i befolkningen, en løsning, der gav et lavere niveau end dette?

Jeg tror, at alle disse alternativer er ganske illusoriske. Jeg tror, man i dette folketing er nødt til at acceptere de politiske realiteter, som er, at så længe befolkningen politisk er spittet stærkt op, så længe dette folketing er delt op i en række partigrupper – partigrupper, der for nogles vedkommende ligger meget langt ude på den ene eller den anden fløj – så længe kan der ikke føres indkomspolitik i dette folketing med effekt, medmindre det sker ved et samarbejde hen over midten, i hvilken form man så end vil acceptere det. Derfor vil jeg om denne løsning sige, at det er den løsning, som politisk er mulig, det er den løsning, som giver den i situationen bedste omkostningsvirkning.

Hr. Poul Schlüters indlæg skuffede mig også af en anden grund: det var lidt trist at lytte til, især på baggrund af det konservative folkepartis egen fortid på dette område. For sagen er, at den løsning, vi her taler om, er billigere end den løsning, hr. Poul Schlüter og hans parti var med til at gennemføre for to år siden: der er ingen generelle satsforhøjelser, der gøres en større indsats for at begrænse lønblidningen, der er en langt mere beskedne forhøjelse af garantibetalingen, og der er ingen problemer, vi skubber foran os i form af indefrosne dyrtidsportioner.

Et af de problemer, vi står med i denne situation, er jo, at den løsning, som man fandt på for to år siden, og som vi advarede imod, nu indhenter os, fordi der nu ligger to indefrosne dyrtidsportioner, som man på den ene eller den anden måde skal frigøre sig fra. Det talte man meget lidt om dengang, men nu står vi over for det problem. Jeg synes, det ville have klædt hr. Poul Schlüter bedre, hvis han i dag havde taget konsekvensen af sin egen holdning dengang, og det kunne måske også have givet noget indflydelse. Hr. Poul Schlüter var jo meget optaget af, hvem der har indflydelse, og hvem der ikke har indflydelse. Jeg synes i hvert fald, det klart fremgik af hr. Poul Schlüters indlæg, at indflydelse ikke længere var noget, han interesserede sig for, for der var ikke noget konstruktivt bidrag. Og det synes jeg var skuffende, også på baggrund af den holdning,

det konservative folkeparti tidligere har indtaget i situationer af denne art.

Jeg skal blot til sidst sige om den løsning, som vi i dag drøfter, at den er afdæmpet – selvfølgelig ikke tilstrækkeligt, hvis man alene vil anlægge et omkostningssynspunkt – men afdæmpet. Den er den politisk mulige, og det ville den have været for en hvilken som helst kombination i dette folketing. Den er et skridt på vejen i den forstand, at den skaber ro på arbejdsmarkedet. Den giver folketinget og regeringen mulighed for at fortsætte med den nødvendige økonomiske politik. Den befrier os for risikoen for en altomfattende, ødelæggende konflikt. Jeg tror, der i befolkningen er meget stor forståelse for, at disse kvaliteter ved løsningen langt opvejer den kritik, man fra enkelte partiers side føler sig forpligtet til at fremkomme med.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Der har i de seneste måneder været en ret livlig debat først og fremmest i pressen og ude i offentligheden, men også med mellemrum her i folketinget om, hvorvidt regeringen overhovedet kunne klare de problemer, vi stod over for, og en af de første korsveje, vi stod over for, var en løsning på overenskomstsituationen. Det har ikke manglet på, jeg havde nær sagt dommedagsprædikener i denne forbindelse: enten måtte det ende med en vældig konfrontation imellem socialdemokratiet og fagbevægelsen, eller også ville det ende med valg. Men ingen af delene er i hvert tilfælde indtil dette øjeblik gået i opfyldelse. Der er naturligvis ikke begejstring i fagbevægelsen, men jeg tror, der bredt er en ganske stor accept, og at regeringen har fundet en løsning, som tilgodeser de mange interesser, som nu engang går ind i en løsning af denne art.

Jeg vil gerne understrege, at vi hele tiden, når vi er blevet stillet over for det spørgsmål, har sagt: vi skal blive enige, og vi skal finde en løsning, som tilgodeser ikke mindst den brede del af arbejdsmarkedet, hvis vi ikke blot skal lave en løsning, men også en løsning, som kan skabe fred og ro i de kommende to år.

Vi stod, som alle ved, umiddelbart over for, at hvis ikke der fra regeringen var kommet et forslag til løsning som det, vi behandler, ville vi have haft en situation, hvor en af

[Statsministeren]

de største storkonflikter, vi har været ude for i mange, mange år, ville være løbet af stabelen. Ganske enkelt: det er godt, den bliver undgået.

Med mellemrum kan man se i dagspressen, at nogen er optaget af folkestyrets problem. Forleden kunne vi i Jyllands-Posten læse en artikel, der beskrev, hvordan folkestyret trues af indre konflikter ikke blot i Danmark, men også i en lang række andre lande.

Derfor må jeg gentage det, vi har sagt så mange gange før: den økonomiske krise, vi er inde i, skal klares af demokratiet, og den kan ikke klares ved en enkel trylleformular, som nogen prøver på at bilde befolkningen ind. Der er tale om et arbejde, der skal gøres til stadighed, og det er et arbejde, der skal være præget af vilje til samarbejde.

Hvordan gøres det så i den konkrete situation? Ja, naturligvis først og fremmest ved, at regeringen finder frem til en løsning, en enighed politisk, og det er sket. For det andet ved, at det gøres på en sådan måde, at det ikke giver unødigt og for megen uro på det område, lovgivningen omfatter, altså arbejdsmarkedet.

Der er blevet sagt meget om, hvem der har vundet i de forhandlinger, der fandt sted, inden lovforslagene blev fremsat i folketinget. Herregud, det er jo ganske enkelt. En regering, der består af to partier, må naturligvis vise, at disse to partier kan være imødekommende og kan bøje sig mod hinanden, at de kan nå et resultat, og det har vi altså også nået.

Så er der nogle, der har sagt, at det har været gevaldigt længe, inden vi kom frem til et resultat. Må jeg i den forbindelse gøre opmærksom på, at mæglingsbestræbelserne på selve det private arbejdsmarked først sluttede den 13. marts og på det offentlige arbejdsmarked 5 dage senere, nemlig den 18. marts, og at der den 19. marts – nogle har kaldt det en blå mandag – opnåedes enighed imellem de to regeringspartier om et forslag til løsning af situationen.

Hr. Melchior har bebredt mig, at jeg i et radiointerview skulle have harceleret over, at Arbejdsgiverforeningen ligefrem klart havde udtalt, at en konflikt var nødvendig. Jeg mener ikke, at jeg harcelerede over det, men jeg har på den anden side udtalt en undren over, at begge parter på arbejdsmarkedet flere gan-

ge og meget bastant gav udtryk for, at der ikke var nogen anden vej, at det var nødvendigt – ordet »nødvendigt« er blevet brugt – med en konflikt. Jeg må, uden at det er at harcelere, sige, at det ikke normalt er det, Dansk Arbejdsgiverforening siger.

Det vigtigste, der er sket nu, er for det første, at storkonflikten er undgået. For det andet, at der er skabt en politisk-økonomisk løsning, som har mulighed for at skabe 2 års fred på arbejdsmarkedet. For det tredje, at denne indkomstpolitiske løsning lægger op til en indkomstudvikling i disse to år på et ganske stramt grundlag, og det er af de mange årsager, som der ofte er sagt noget om, simpelt hen nødvendigt.

I debatten i dag er det værd at bemærke, at både partierne til venstre for socialdemokratiet og i hvert fald nogle af partierne til højre – skal vi sige for venstre – faktisk er enige om, at denne løsning er for dyr, eller rettere det ene øjeblik siger, den er for dyr, det andet øjeblik siger, at den og den gruppe ikke har fået nok.

Det fremgik af de udtalelser, der kom fra flere af ordførerne her, og det er i denne situation også værd at bemærke, at der næsten er tale om en rød-sort koalition: selv om præmisserne og udgangspunkterne er meget forskellige, er det, som om de mere eller mindre trækker på samme hammel.

Hr. Ole Henriksen pegede på den kendsgerning, at det nu er tredje gang i træk, at der gribes ind fra regeringens side i forhold til overenskomsterne, og det er rigtigt. Men det er dog også her værd at notere sig, at det i 1975 skete med en stor indforståelse fra fagbevægelsens side, og at der i 1977 kom et mæglingsforslag ud til afstemning blandt medlemmerne i fagbevægelsen, et mæglingsforslag, som medlemmerne vedtog med et stort flertal. På den baggrund var det vel ikke så urimeligt og i hvert fald ikke i strid med fagbevægelsens interesser, at mæglingsforslaget blev ophøjet til lov. Så må det, som det også er blevet i dag, overlades til folketingets medlemmer at vurdere, om det indgreb, der nu laves, på baggrund af de faktiske økonomiske forhold og på baggrund af det, vi kalder den internationale krise, egentlig ikke også er en ordning, som der burde være stor forståelse for ude omkring, hvad jeg tror der er.

[Statsministeren]

Må jeg gøre en lille bemærkning ekstra til hr. Ole Henriksen. Han spurgte lidt spydigt, om jeg var blevet ekskluderet af Specialarbejderforbundet i Danmark, og i den anledning kan jeg oplyse, at det er jeg ikke. Jeg kan også oplyse, at den løsning, der nu er fundet frem til, for det første sikrer dyrtidsreguleringens fortsatte beståen. For det andet at den, dér, hvor der foretages indgreb i dyrtidsreguleringen – altså det med de to dyrtidsportioner – ombytter dem til noget, der vil være et varigt gode for lønmodtagerne både i SiD og alle andre steder. For det tredje at der pr. 1. marts i år er taget særligt hensyn til de lavtlønnede grupper. For det fjerde at det er præcis det samme, man sigter mod pr. 1. marts 1980.

På den baggrund har man lov at være kritisk, men man kan ikke underkende, at der i løsningen er taget et rimeligt solidarisk og socialt hensyn, stadig væk når man ser, hvor bundet opgaven er for en regering i denne situation.

Det kommer måske ikke meget sagen ved, hvad hr. Poul Dam skriver i Jyllands-Posten, men hr. Poul Dam har jo været medlem af dette høje ting, og hr. Poul Dam har også været et fremtrædende medlem af socialistisk folkepartis gruppe, og derfor er det i hvert fald interessant at notere sig, hvad hr. Poul Dam skriver i Jyllands-Posten. Han siger, at forbruget nu må ned – det er jeg ikke helt enig i, men så langt går hr. Poul Dam altså – og at landet ikke har råd til noget som helst, formentlig heller ikke det, vi nu laver. Hr. Poul Dam siger også, at SV-regeringen egentlig er en god ting, at det er godt, den har kunnet bide mange bitre ord i sig og er gået sammen. Jeg venter ikke samme tilslutning fra de nuværende SF-medlemmer, men interessant er det vel alligevel, at det siges af et så fremtrædende tidligere medlem af SFs folketingsgruppe.

Formanden:

Har statsministeren datoen for udtalelsen?

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Beklager, men datoen skal komme.

Hr. Kurt Hansen sagde, at EF havde tilrettelagt en indkomspolitik, og at vi var bundet af den, og at det var noget så forfærdeligt. Det er rigtigt, at der i alle lande drøftes og

gennemføres en eller anden form for indkomspolitik – også en stram indkomspolitik – men lad mig minde hr. Kurt Hansen om, at der også i Sverige, som ikke er medlem af EF, og i Norge, som heller ikke er medlem af EF, med fagbevægelsens billigelse er gennemført en særdeles stram indkomspolitik. Det giver ligesom en baggrund for, hvilke muligheder vi har i Danmark, og det bliver vi også i den forbindelse nødt til at erkende.

Jeg mener, at spørgsmålet stadig væk er, hvad der ville ske, hvis ikke disse forslag var fremsat i folketinget. Hvad ville der ske? Ja, det er vel næsten ikke til at overse. Derfor er det helt oplagt, at de forslag, regeringen har lagt frem, må vedtages, og det tror jeg da også at de bliver.

Men jeg kan ikke nære mig for den bemærkning, at der selv i denne alvorlige situation synes at være partier, der har en tendens til at køre på frihjul: man meddeler allerede før førstebehandlingen, at man vil undlade at stemme, eller man meddeler allerede nu, at man vil stemme imod. Måske gør man det, fordi man ved, at alt tyder på, at situationen alligevel kan reddes på den måde, som regeringen har lagt op til, men det forekommer mig at være, skal vi sige en anelse uansvarligt, og jeg synes, man skulle bestemme sig for at være mere positiv og gå direkte ind i en støtte; selv om man måske kan være kritisk over for enkeltheder, kan man vel godt støtte denne sag, der jo generelt egentlig må være acceptabel for et meget stort flertal her i folketinget.

Jeg vil gerne gøre nogle få bemærkninger om den karakter, kritikken har haft. Først til hr. Poul Schlüter.

Hr. Poul Schlüter sagde, at vi har en statsminister, der viser større hensyn til fagbevægelsen og til LO end til landets tarv, valubalance osv. Jeg må svare her, at jeg som chef for regeringen selvfølgelig lægger stor vægt på, at der er et godt forhold til fagbevægelsen; der må være et godt og et tillidsfuldt samarbejde, ellers har indkomspolitik slet ikke nogen mulighed.

For nogle søndage siden var der i TV et meget interessant interview med hr. Poul Schlüter, hvor hr. Poul Schlüter sagde nogle meget fornuftige ting – jeg kunne ikke skrive under på det alt sammen, men der var mange fornuftige ting i det, hr. Poul Schlüter sagde ved den lejlighed – og jeg kunne se, at hr.

[Statsministeren]

Poul Schlüter var lidt bedrøvet også i stemmeføringen, da han stærkt beklagede, at der desværre for tiden – altså dengang – var visse uoverensstemmelser imellem Landsorganisationen og socialdemokratiet. Nu er der altså et godt forhold imellem socialdemokratiet og LO, og så er det også noget så forfærdeligt, og så siger man fra hr. Poul Schlüters side, at nu er det LO, der bestemmer. Således forholder det sig ikke, men der er tale om at lægge vægt på, hvad Landsorganisationen og fagbevægelsen siger, og have et tillidsfuldt samarbejde til denne organisation og til lønmodtagernes organisationer i det hele taget.

Jeg vil også gøre endnu en lille bemærkning til hr. Poul Schlüter. Hr. Poul Schlüter citerede en overskrift i Berlingske Tidende, hvor der stod, at Anker Jørgensen bøjer sig for venstre. Det kunne hr. Poul Schlüter ikke lide at der stod. Der skulle åbenbart have stået omvendt, så havde det passet bedre i hr. Poul Schlüters politiske kram. Men jeg forstår, at hr. Poul Schlüter nu har talt med Berlingske Tidende, og at man nu nok retter sig efter de konservatives ønsker, for hvad er ellers meningen med at komme ind på den slags bemærkninger? Der var i hvert fald flere bemærkninger, der tydede på, at hr. Poul Schlüter var lidt utilfreds med bladet, men at det nok blev rettet op igen nu.

Men ellers vil jeg sige, at den kritik, der har lydt, egentlig har været særdeles mild og for det meste vedkommende også meget saglig. Hr. Erhard Jakobsen sagde, at det må indrømmes, at det er svært at holde sammen især på den tunge del af det, vi kalder arbejdsmarkedet. Hr. Erhard Jakobsen sagde også, at han ikke ville rette nogen voldsom kritik, og at han beklagede, at den procentvise dyrtidsregulering for de offentligt ansatte var afskaffet, men måtte erkende, at han selv havde været med til at afskaffe den. Hr. Erhard Jakobsen sagde endvidere, at det er meget svært at dele sol og vind lige. Se, sådanne formildende omstændigheder i kritik lægger jeg i hvert fald megen vægt på. Tænk, hvis det så også kunne resultere i, at centrumdemokraterne bestemte sig til at stemme for dette, der jo egentlig er ganske fornuftigt, selv om vi så måtte være uenige på enkelte punkter.

Jeg kunne sige næsten det samme til hr. Ole Vig Jensen. Hr. Ole Vig Jensen sagde, at han kritiserede med ulyst, og det fik jeg også

fornemmelsen af. Jeg tror egentlig, det havde klædt hr. Ole Vig Jensen bedre mere direkte og positivt at gå ind i en forklaring og et forsvaret af dette, der nu er lagt på bordet, så kunne man måske have været kritisk på andre punkter, men altså, man gik den anden vej, og så kritiserede man med ulyst.

Hr. Ole Vig Jensen sagde, han var enig i det grundlæggende, men det var lidt for kort-sigtet: der manglede medejendomsret, der manglede skattereformer, der manglede en indsats over for de stigende priser på jord og fast ejendom. Jeg behøver ikke kommentere disse ting. Hr. Ole Vig Jensen kender jo situationen omkring medejendomsretsproblemerne, og det samme gælder skattereform og jordpriser, men vi får vel en mulighed for senere, når disse ting bliver absolut aktuelle, at få dem taget op og så få også støtte fra hr. Ole Vig Jensens side.

Hr. Ole Vig Jensen sagde videre, at regeringen havde afvist de offentliges krav, men at de radikale dog ikke kunne anvise betydelige midler. Igen en meget saglig argumentation, som jeg har respekt for. Endelig bemærkede hr. Ole Vig Jensen, at der jo også var forbedringer til de lavtlønnede i det forslag, der var lagt frem.

Jeg ville gerne slutte med at sige tak for disse positive bemærkninger sagt af ordførere, som alligevel konkluderede negativt, nemlig at de formentlig ikke vil stemme for forslaget.

Jeg vil imidlertid slutte med hr. Ib Nør-lund. Hr. Ib Nør-lund har stillet mig det spørgsmål, om vi har fået en ny regering. Gud ved, hvor hr. Ib Nør-lund mon har det spørgsmål fra? Hr. Ib Nør-lund spurgte også, om regeringen føler sig fornyet, og om regeringen har undergået en metamorfose. Det må jeg sige nej til. Det er den samme regering. Når hr. Ib Nør-lund spørger, om vi har undergået en fornyelse, må jeg sige: nej, det har vi ikke, men det har hr. Ib Nør-lund jo heller ikke; det er næsten helt umuligt for hr. Ib Nør-lund at undergå nogen forandring. Det ville egentlig klæde hr. Ib Nør-lund godt, hvis han bare en gang imellem kunne anlægge lidt andre og lidt mindre – ja, lad os hellere kalde det stalinistiske – fastlåste holdninger end dem, han hidtil har gjort.

Regeringen har altså ikke undergået nogen forandring. Der er jo et gammelt ord, der siger, at moren har gjort sin pligt, moren kan

[Statsministeren]

gå. Jeg vil gerne sige: regeringen har gjort sin pligt, men regeringen agter ikke at gå. Regeringen vil fortsætte med at gøre dagens arbejde, og sigtet er naturligvis at få løst så mange af de problemer, der hele tiden møder en regering og et folketing, som overhovedet muligt og med et så klart socialt sigte, som det overhovedet er muligt at virkeliggøre løsningerne med.

Kjeld Olesen (S):

Som statsministeren var noget inde på, har det på mange måder været en interessant debat, og på ét særligt felt har den jo afvejet fra de traditionelle debatter herinde, nemlig ved at man både fra det, vi plejer at kalde højrefløjen og venstrefløjen i dette ting, har hørt bemærkninger om, at det resultat, der er kommet frem, er for ringe. Man ønsker mere; DKP, SF og VS først og fremmest inden for LO-området, og vi ved, at er der noget, de tre partier blæser en hat fuld, så er det de ret alvorlige samfundsøkonomiske problemer, vi står over for: betalingsbalanceunderskuddet osv., men de tre partier skal jeg vende tilbage til om et øjeblik.

Derimod er det interessant, at de partier, der har talt for, at de offentligt ansatte burde have mere i form af en forhøjelse af taktreguleringen, jo er de samme partier, som i dag også talte om det meget, meget nødvendige i, at vi får betalingsbalanceunderskuddet bragt ned, og at vor konkurrenceevne forbedres. Det var jo noget af en konkurrence, hvor det radikale venstre var det mest beskedne. Jeg tror, at i hvert fald tre partier foreslog, at vi fra de 75 pct. skulle op til 100 pct.; jeg hørte ikke nogen, der gik over 100 pct., men man kom altså dertil. Jeg mener, det hele kan koges ned til et meget enkelt spørgsmål, som jeg håber vil blive besvaret, især af hr. Poul Schlüter, men også meget gerne af andre, der stakåndet har deltaget i kapløbet i dag. Man mener, at der er givet for meget til LO-området, til det private arbejdsmarked. Man refererer til udtalelser fra Arbejdsgiverforeningen og andre, og i næste åndedrag siger man, at de offentligt ansatte skal have forbedret deres taktregulering. Jeg går ud fra som givet, at såvel det konservative folkeparti som centrum-demokraterne, det radikale venstre og andre partier, der har været inde på denne tankegang, er enige i, at den samle-

de ramme for lønudvikling i dette land ikke må være større end det, der ligger i forslaget. Det vil igen sige, at skal der ske en forbedring, der ligger ud over, hvad de offentligt ansatte selv har krævet – bortset fra mødet i går – så må beløbet tages et andet sted fra. Der bliver nikket hos det konservative folkeparti. Det var det første svar. Jeg håber at få det uddybet.

Så vil jeg gerne yderligere spørge det konservative folkeparti: når det altså – og det må der ligge i nikket – skal tages inden for det private arbejdsmarked, hvordan skal det da ske? Finansministeren var inde på noget meget, meget væsentligt i den forbindelse. Bortset fra at dyrtidsreguleringen for dem, der modtager den, virker med godt over halvdelen af de faktiske prisstigninger, har vi et meget stort område, der hedder normal-lønsområdet, hvor der først og fremmest er tale om mennesker, der har en sats, der ikke røres ved i løbet af overenskomstperioden, som ikke kan få nogen slags taktregulering, som offentligt ansatte kan få. Derfor skylder man os et svar på spørgsmålet: hvor er det, man vil tage det inden for det private område?

Så må jeg også stille et meget konkret spørgsmål til centrum-demokraterne, hvis ordfører i formiddags, hr. Erhard Jakobsen, ikke er til stede, kan jeg se: Da vi andre efterlyste, hvad de ellers kunne komme med af forslag, kom det forslag frem, at man jo kunne hæve personfradraget med 5.000 kr., hvilket betyder en skattelettelse på 2.000 kr. pr. person, både lønmodtagere og ikke-lønmodtagere, sagde hr. Erhard Jakobsen.

Jeg er ved en skønsmæssig beregning nået frem til, at det betyder et provenutab for samfundet, både kommuner og stat, på ca. 6 mia kr., og jeg synes derfor, det kunne være interessant, netop når man sammenstiller det med andre udtalelser om vor betalingsbalance, at få et svar på, hvad har man tænkt sig at gøre ved de samfundsøkonomiske virkninger på betalingsbalancen bl. a. af dette.

Så vil jeg sige til hr. Jørgen Jensen, at han ikke kan have hørt rigtigt efter, da jeg talte om det med, at vi i dag ikke skal diskutere det principielle. Det, jeg talte om, var økonomisk demokrati og medejendomsret, som jeg erkender situationen ikke i dag er moden til at diskutere. Desværre må jeg som altid konstatere, at dette princip er noget, som hr. Jør-

[Kjeld Olesen]

gen Jensen ikke har villet tilslutte sig, men tværtimod bekæmper med megen energi.

Hr. Alfred Hansen spurgte mig, om vi har kaos. Nej, det kan jeg garantere hr. Alfred Hansen for vi ikke har sammenlignet med den situation, der ville opstå, om vi havde valgkamp, samtidig med at der var brudt konflikter ud. Jeg har noteret mig reaktionen fra de offentligt ansatte, de demonstrationer, der har været, og også andre former for reaktioner. Jeg noterede mig, at hr. Ole Henriksen udtrykte det på den måde – og her går jeg ud fra, at hr. Ole Henriksen tænker på det område, han plejer at arbejde inden for, nemlig LO-området – at det kniber med at holde ro på bagsmækken. Ja, hvad er en bagsmæk? Jeg er egentlig ikke uenig med hr. Ole Henriksen, jeg har opfattet det sådan, at en bagsmæk er en planke, som man med hængsler fastgør til enden af en lastbils lad, så det er i og for sig en meget god beskrivelse, hr. Ole Henriksen her kommer med. Hvem er det, der sidder på bagsmækken? Det er som regel nogle, der hopper op, og som ønsker at køre gratis med. Det er nogle, som på grund af lasten på ladet eller andre, der opholder sig på ladet, ikke kan se fremad, men som er tvunget til at se bagud. De, der sidder dér på bagsmækken, risikerer meget let at falde af i svingene. Endelig, når man tænker på, hvem der kan være om bord på en sådan vogn, er det jo meget rigtigt, som hr. Ole Henriksen er inde på i sin beskrivelse, at det er meget, meget få personer, der kan sidde på bagsmækken.

Dermed synes jeg faktisk at der er givet et pænt billede af den reelle situation. For når hr. Kurt Hansen, hr. Ole Henriksen, hr. Gert Petersen, hr. Ib Nørlund og hr. Jørgen Jensen taler om LO-toppen, søger de at give et indtryk af, at LO-toppen nærmest er identisk med Thomas Nielsen eller en meget, meget lille kreds af ledere deroppe i toppen.

Jeg ved, at hr. Jørgen Jensen med sin faglige baggrund ved bedre besked, og at også hr. Kurt Hansen og andre ved bedre besked, men det, man søger at komme uden om, er, at man selvfølgelig nok kan tale om en LO-ledelse, men når det drejer sig f.eks. om denne situation, er det ikke noget, der har været behandlet bag lukkede døre og er taget til efterretning i et forretningsudvalg. Der har været holdt formandsmøde i LO, hvor forbundsformændene har været med, og der var

et repræsentantskabsmøde efter SV-regeringens tilblivelse, hvor hr. Jørgen Jensens og hr. Ib Nørlunds partifælle Harry Osborne fra murerne i København forsøgte at trænge igennem med en udtalelse om, at arbejderpartierne ikke bare var socialdemokratiet. Det forslag led den skæbne, at ca. 500 stemte imod det og 20 stemte for. Det er også betegnende for situationen inden for arbejderbevægelsen som sådan: man kan ikke trænge igennem på normal vis gennem demokratisk opbyggede organisationer, og man kan ikke få sine folk valgt ind, fordi man ikke nyder tillid ude omkring. Man kan ikke komme tilstrækkeligt op på formandsplan. Man – det erkender jeg – har en vis indflydelse i visse afdelinger, men når man altså dér må se i øjnene, at man ikke har denne tillid, hvad enten det er det ene eller det andet eller det tredje parti, forsøger man herinde at sige nærmest, at vi taler på massernes vegne, man forsøger sig med et formandsinitiativ, men når det endelig kommer til stykket og man skal analysere det, hvad finder man så? Så finder man et lille fåtal på bagsmækken.

Glistrup (FP):

Det store oppositionsparti, det eneste redningsbælte, som er tilbage for den danske befolkning, kort sagt: fremskridtspartiet, vil gerne benytte dagens anledning til at lykønske de to regeringepartier med de smukke galluptal, som disse partier vil kunne konstatere i den kommende weekend. For der er jo ikke nogen som helst tvivl om, at arbejdsministeren har ret, når han gav den diagnose af det, der er sket, at alle, som interesserer sig for økonomiske og politiske sammenhænge og giver sig tid til at beskæftige sig med det, kan se, at det er en dødsensfarlig løsning, som regeringen er kommet frem til, men at den store del af befolkningen, som har rigeligt at gøre med, at lille Peters tand nu er ved at vokse op, som skal passe på, at kardanakslen ikke er sprunget i bilen, som skal ud og arbejde og skal på diskotek osv., med den indoktrinering, som er kørt gennem fjernsyn, radio og aviser i årevis, som deres første reaktion på det, der er sket, vil føle taknemlighed over for socialdemokratiet og venstre og derfor give disse partier deres gallupstemme ved den indsamling, som nu er ved at være forbi.

[Glistrup]

Men hvad er så baggrunden for denne taknemlighed? Ja det er – og dér har arbejdsministeren igen ret – at vi stod over for en truende situation: alt kunne bryde ud i kaos i form af lockouter og arbejdskampe af den ene og anden art, og det var da dejligt at blive befriet for det. Men der er ingen inden for dem, der har mediemagten her i Danmark, der har forklaret, hvorfor vi var i den truende situation. Det var vi, fordi den klæge, sammenhængende masse, som det er svært at se forskel på, af SVCQMB-partier igennem 20 år har misrøgtet deres hverv herinde og altså derigennem selv skabt den truende situation.

Ej heller har medierne givet tilstrækkelig oplysning om, at der skam var rigeligt med andre muligheder for at komme ud af den truende situation både foreløbigt og varigt end det, man nu kommer frem med her, og som der ligefrem var nogle der LO ad. Det skulle de ikke have gjort. For det, man har gjort, er, at man er gået hen til medicinskabet og har grebet den flaske, der stod nærmest, og det var altså arsenikflasken, som man nu hælder på det danske samfund. Det kan godt i første omgang være meget rart at få hældt noget arsenik på sig – det giver god stemning, som om det var champagne – men det bødes der for i lange år, hvad kun var en stakket glæde, sagde allerede J. P. Jacobsen, og det kunne han godt have gemt til den situation, som nu er opstået.

For resultatet er jo det, at man ikke mærker arsenikken. Hvad gør det med alle disse milliarder kroner i underskud på den ene eller anden måde? Der er jo ingen, der nogen sinde har set en milliard kroner eller kommer til at se det, så det er et eller andet verdensfjernt noget, så det spiller jo ingen rolle. Og det gør det heller ikke, så længe vi har en finansminister, som kan låne og låne og låne og låne og låne og låne og låne, sådan som han faktisk kører hele sin linje. Så spiller det ikke nogen som helst rolle, at man hælder arsenik på den danske befolkning, som man reelt gør.

Men man har fortiet, at der i allerhøjeste grad både i den øjeblikkelige situation og på længere sigt er et redningsbælte, er et alternativ, og det er jo noget, som forskrækker arbejdsministeren, når han så pludselig bliver stillet over for, at man for første gang i LOs og fagbevægelsens 80-årige tilværelse ople-

ver, at der virkelig er en nytænkerbevægelse i Danmark, som truer socialdemokratiets monopol, og derfor lyver man hele vejen igennem, når man skal omtale alternativet, redningsbæltet, måden, hvorpå fremskridtsbevægelsen kan redde Danmark.

Man talte så sent som nu i arbejdsministerens tale om, at vi skulle gå ind for en lønnedsettelse. Aldrig er fremskridtspartiet gået ind for en lønnedsettelse for nogen som helst. Vi er gået ind for en nedsettelse af bruttolønsomkostningerne for virksomhederne, men det er noget helt, helt andet end en lønnedsettelse. Fremskridtspartiet er til stadighed gået ind for og går til stadighed ind for lønforhøjelser gennem skatteenedsættelse. For det, der har skabt problemerne i Danmark, er jo, at skatterne er blevet for store.

I de selv samme timer, hvor vi har ført denne debat i dag, er der jo fra de såkaldte makroøkonomer derhenne i finansminister Heinesens budgetdepartement fremkommet 17–19 sider, som endeligt og definitivt i det specielle EDB-sprog, som man inden for disse skabningers kredse nu fører frem, sætter den endelige torpedo under den type indkomspolitik, som regeringen Anker Jørgensen har kørt igennem disse fire år, som forklarer, at det simpelt hen ikke kan lade sig gøre. Nu har de altså på deres 17–19 sider efter disse mange år omsider fundet ud af, at den indkomspolitikfilosofi, som regeringen Anker Jørgensen har ført, er fuldstændig meningsløs. Det har vi andre jo kunnet sige i mange, mange år, for det er jo så åbenbart for enhver, der har færdedes i det danske samfund, at når man har tynget den danske befolkning ned, er det, fordi man har lavet en alt, alt for stor offentlig overbygning.

Derfor skal man ikke køre indkomspolitik på den måde, man gør fra regeringens side ved bare at sige: nu skal vi presse lønningerne ned. Nej, indkomspolitik er at gå løs på dem, der har raget for store indkomster til sig. Det er de indkomster, som skal bekæmpes i indkomspolitikken. Og hvem er det? Det er stat og kommuner igennem disse enorme eksplosioner, som skatterne har haft igennem de 13 år, der gik forud for, at fremskridtspartiet kom her i folketinget, og det halve år, der er gået, efter at vi fik den forfærdelige SV-regering her i sommer. Det er den type indkomster, der skal sættes ned. Det er statens og kommunernes indkomster.

[Glistrup]

Det er skatterne, der skal sættes ned, således at den overbygning af restriktioner og overvæltelige skattetryk, som tynger den danske arbejder, den danske befolkning og de danske virksomheder fuldstændig ned i knæ, kan blive lettet, så man altså ude i virksomhederne kan komme til at gøre det eneste, der kan redde os alle sammen, hvad enten vi er offentligt ansatte, studerende, pensionister, hospitalsindlagte, folketingsmedlemmer, eller hvor vi nu befinder os, nemlig at producere langt, langt flere varer end det, som vi har gjort nu, til konkurrencedygtige priser.

Det er det, som altså er fremskridtsmedicinen, og det var den flaske, man skulle have grebet i stedet for arsenikflasken, da man tyede hen til medicinskabet, da man sad deroppe i statsministeriet denne blåsyremandag, var det vist, statsministeren kaldte det for; det var dér, man skulle have fundet frem til det rigtige, og det kunne man have gjort.

Når nu denne debat er færdig, fortsætter der et folketingsmøde med debat om det, som virkelig er redningen, og det var det, medierne skulle transmittere langt mere end den debat, der nu har kørt her dagen igennem. Så fortsætter vi nemlig med at behandle et forslag, som er baseret på, at folketinget får den fornødne tid, ved at strejker og lockouter udsættes i godt og vel halvanden måned, at man får en foreløbig kompensation ved en skattelettelse med det samme, så man kan finde frem til den rigtige medicinsammensætning. Nu kan man sige: ja men huj hej, vi vil babu babu have vores afgørelser her. Når vi nu er blevet enige i statsministeriet i mandags, må det ikke blive mandag igen, før man har fået realitetsafgørelserne og der er skrevet udvalgsbetænkning eller noget mere. Ja men det er altså Danmarks skæbne, der står på spil her, og derfor kan det ikke være rimeligt, at man nu bare kører tingene igennem i en vældig fart, for at folketinget som et andet ekspeditionskontor bare skal sætte sit gummistempel på, hvad det nu har behaget dem henne i statsministeriet at blive enige om. Nej, nu skulle man altså bruge tiden til at gennemføre fremskridtspartiets forslag, som skal til første behandling her umiddelbart efter denne debat, om, at strejker og lockouter udsættes et par måneder til onsdag den 16. maj og vi så i mellemtiden kan finde frem til den rigtige indkomspolitik, den socialt ansvarlige indkomspolitik,

som er Danmarks redningsbælte. Det er det, vi har behov for, og det kommer altså som næste punkt på dagsordenen her i folketingssalen.

Ellemann-Jensen (V):

Hr. Ib Nørlund stillede mig et direkte spørgsmål tidligere. Hr. Ib Nørlund spurgte venligt, hvordan det går sådan rent løvemæssigt, og for at man ikke skulle tro, det var venligt ment, uddybede hr. Ib Nørlund det lidt med at dykke lidt rundt i et spørgsmål om betalingsbalancemålsætning og noget med 6½ mia kr. og al den slags. Hr. Ib Nørlunds spørgsmål minder om den gamle Æsopfabel, som fortæller om, at da løven blev såret, turde æselet sparke den.

Der har også været andre æselsspark end hr. Ib Nørlunds i den anledning, hvor man har boret i målsætningen de 6½ mia kr. Der er jo ingen grund til at skjule dér, som jeg også sagde i det første indlæg, at et under-skud på betalingsbalancen på 6½ mia kr. når vi nok ikke i år, men det burde ikke så meget kalde på skadefryd, som det burde kalde på bekymring. Det skyldes jo flere ting, at vi ikke når det i år. Finansministeren og andre har gjort grundigt rede for, hvordan ting udefra spiller ind: olieprisforhøjelser m.v. Det er da også indlysende, at indkomspolitikken, som der lægges op til med de ting, vi diskuterer i dag, ikke bliver nær så stram, som man havde forestillet sig, da regeringen satte sig sine mål i september, og det er der såmænd ingen grund til at bortforklare, men selv om man havde fået en indkomspolitik, der var lige så stram, ville alle de ting, der kommer til os udefra, alligevel have gjort, at vi ikke når målsætningen de 6½ mia kr. i år.

Det er også rigtigt, som flere har været inde på, at jeg har sagt, at hvis regeringen skulle opgive den målsætning, har regeringen ikke noget eksistensgrundlag, men humlen i det hele er jo, at regeringen mig bekendt ikke har opgivet sin målsætning. Den synes derimod ude af stand til at opfylde den. Ånden er altså redbon, og det er mere, end man kan sige, når man kigger på, hvad der ellers er kommet frem af tilkendegivelser her i dag. Her hører man, hvordan andre flittige æselssparkleverandører ikke blot har et skrøbeligt kød, men også en ånd, der ikke er særlig redbon.

[Ellemann-Jensen]

En ganske særlig hilsen skal i den anledning gå til hr. Poul Schlüter. Hr. Poul Schlüter minder mig sådan om min lille søns samling af smølfer, der er sådan nogle små, sjove, blå mænd, og én af hans yndlingssmølfer hedder række-tunge-smølf. Det er sådan én, man kan sætte op på bordet, og den har fingrene stoppet i ørene og tungen langt ud af halsen, og så siger den: æv-bæv. Hr. Poul Schlüter var oppe her i første omgang og sige æv-bæv, og hr. Poul Schlüter kan komme op i anden omgang og i tredje omgang og sige: æv-bæv, I nåede det ikke. Men hvad vil hr. Poul Schlüter foreslå i stedet? Hvad har hr. Poul Schlüter egentlig af gode ideer at sætte i stedet for det, han siger æv-bæv til os andre for ikke at kunne opnå? Ja, vi har jo ikke fået meget hjælp her i dag.

Lønstigningerne er større, end de har været det i de tidligere år, siger hr. Poul Schlüter. Det er noget sludder. Ganske vist lægges der op til, at lønstigningerne i Danmark nok bliver i overkant af – måske endda mere end – hvad vi ser i de lande, vi skal konkurrere med, men det lyder nu ganske særlig dramatisk i hr. Poul Schlüters version. Hr. Poul Schlüter nævner lønstigningstakter i de lande, vi konkurrerer med, på årsbasis, men nævner så omhyggeligt i sit første indlæg danske lønstigninger på 2 års basis. Det fremgår i hvert fald af referatet.

Det er heller ikke rigtigt som påstået af hr. Poul Schlüter, at der lægges op til lønstigninger, der er stærkere, end de har været tidligere. Jeg skal gentage, hvad jeg sagde i mit første indlæg og bede hr. Poul Schlüter slå op i Statistisk Tiårs-oversigt og konferere med oversigterne fra regeringens økonomiske sekretariat og det, der foreslås i dag, så vil hr. Poul Schlüter se, at holder regeringens forudsætninger for den indkomspolitik, som lægges til rette i dag, vil vi opleve i de kommende 2 år den laveste lønstigningstakt siden 1959-60.

Hvis vi skulle have oplevet en lønstigning i år og næste år, som var lavere – og det er åbenbart det, hr. Poul Schlüter mener er nødvendigt – skulle der kræves to ting. For det første skulle der ikke være noget at fejte op fra tidligere løsninger, der har udskudt problemer, og hvad den side af sagen angår, har hr. Poul Schlüter jo ved sine og sit partis gerninger for 2 år siden gjort det umuligt at klare den side af sagen.

For det andet skulle der ske indgreb i den automatiske dyrtidsregulering, eventuelt en ophævelse, men det vil hr. Poul Schlüter mig bekendt ikke være med til. Skulle jeg være forkert underrettet på det punkt, vil jeg da meget gerne have hr. Poul Schlüter til at korrigere mig her om lidt. Der er altså ingen hjælp at hente hos det konservative folkeparti for at nå frem til en billigere løsning på det private arbejdsmarked.

På det offentlige arbejdsmarked har vi været for nærige, mener hr. Poul Schlüter. Fuld taktregulering, lyder det. Skal vi slå et slag på tasken og sige, at det kan da meget let komme til at koste op imod ½ mia kr. Det vil altså sige, at hr. Poul Schlüter vil lægge op til øgede skatter. Ja men tingene hænger jo ikke sammen. Kødet er meget, meget skrøbeligt, hr. Poul Schlüter.

Kigger man raden rundt, fornemmer man, at der er andre end hr. Poul Schlüter, der er ude med fiskenettet for at fange stemmer på den offentlige sektor, som finansministeren sagde, nede omkring Frederiksholms Kanal, selv om maskerne i nettet måske er større andre steder.

Centrum-demokraterne, forstod jeg, vil også bevare dyrtidsreguleringen, ja, man vil endda tilbage til den procentvise dyrtidsregulering, og så vil man have fuld taktregulering. Kristeligt folkeparti vil bevare dyrtidsreguleringen og forbedre den, og man kunne vanskeligt forstå det på anden måde, end at det også var tanker om en genindførelse af den procentvise dyrtidsregulering, der spøjte dér. Ja, selv de radikale er ude med fiskestangen og mener, at der skal gives noget mere til ansatte i den offentlige sektor. Tager man raden rundt, så forklarer alle disse synspunkter og holdninger ganske tydeligt, hvorfor det ikke er muligt at nå et betalingsbalancunderskud på 6½ mia kr., så hurtigt som regeringen havde ønsket det.

Vi har her i dag fået bekræftet, at forestillingerne om, at man kan lave ting ud af den blå luft, er nogle, man ikke bare finder hos lederne i lønmodtagernes interesseorganisationer, hvor man jo lever af at holde liv i den slags vrangforestillinger. Nej, det er myter, man så sandelig også finder lyslevende hos borgerligt liberale partier i denne sal. Jeg bed mærke i, at hr. Melchior brugte vendingen: vi er alle i samme båd. Når en politiker siger sådan, betyder det som bekendt, at der er

[Ellemann-Jensen]

nogle andre, der skal til at ro båden. Der var jo heller ikke rigtig sammenhæng i de ønsker, hr. Melchior havde, og så hr. Melchiors bekymring for den økonomiske balance.

Se, før vi har fået ordentligt has på myterne om, at man ikke kan lave ting ud af den blå luft, kan vi åbenbart ikke af egen drift føre en økonomisk politik i Danmark, som sikrer os imod en fortsat og farlig låntagning i udlandet. Dagens debat har vist, at SV-regeringen fortsat er det bedste grundlag for at forsøge at etablere en sådan langsigtet politik.

Hr. Poul Schlüter antydede nærmest, at der skulle være hemmelige aftaler om, at venstre skulle være gået med til, at den halve snes milliarder kroner, som hr. Poul Schlüter selv har været med til at indefryse i ATP-fonden, til efteråret kunne gå ind i den beskæftigelsesfond, der har været bragt ind i debatten. Jeg kan slå hr. Poul Schlüters bekymringer ganske effektivt ned. Der eksisterer ikke sådanne aftaler, og det står helt fast, at venstre ikke ønsker at bidrage til etablering af noget, der minder om en central ØD-fond.

Poul Schlüter (KF):

Jeg har kun en enkelt bemærkning til hr. Glistrup. Hr. Glistrup fremhævede stærkt, at det er kredsen af gamle partier, som gennem de sidste 20 år har gjort så meget skidt. Det har han i og for sig ret i. Det samme kan man ikke sige om hr. Glistrups parti. Naturligvis. Men hr. Glistrup springer nu altså også over, at når man tænker på den forøgelse, der er sket i det danske samfunds velstand og i alle familiers levefod, så har de gamle partier nu alligevel også gjort meget godt gennem de sidste 20 år. Og se, det kan man heller ikke sige om hr. Glistrups parti.

Så har jeg kun en enkelt bemærkning til hr. Ellemann-Jensen. Den virkelig centrale replik, hr. Ellemann-Jensen kom med, var jo sætningen vedrørende betalingsbalanceunderskuddet, om, at regeringen ikke har opgivet sin målsætning, men den kan bare ikke opfylde den. Det er raffineret. Jeg erkender det.

Men så spørger hr. Ellemann-Jensen med fuld ret: ja men hvad ville I andre stille i stedet? Det er klart, det skylder vi et svar på, også i forholdet til dem, der lader, som om

de aldrig har hørt om det. Vi har sagt det uafladeligt gennem måneder: tilbyd dog arbejdsmarkedets parter en skattelettelse, f. eks. i form af højere lønmodtagerfradrag i stedet for f. eks. et antal dyrtidsportioner. Der foreligger jo beregning efter beregning, som viser, at man gennem en sådan skattelettelse kan stille lønmodtagerne lige så godt, som hvis man giver lønmodtagerne flere penge-sedler i lommen, fordi det, det gælder, er den disponible nettoløn. Men det har regeringen ikke villet. Jeg troede egentlig, at det også var venstres politik, men jeg forstår, at venstre helt og fuldt accepterer, at vi skal fortsætte i den gamle skure: bare flere papirpenge i lommen, det er det, LO vil have. Men at det har en uheldig indvirkning på samfundsøkonomien, kan der nu ikke være tvivl om. Det er naturligvis en form for indgreb i dyrtidsreguleringen at gå den vej, men det er vi altså tilhængere af.

Så vil jeg gerne sige til finansministeren, at jeg hørte med stor interesse på redegørelsen for, at de offentligt ansatte har fået mere i tilbud end de private. Og så siger finansministeren: hvis regeringen havde tilbudt yderligere, ville det have udløst krav om satsforhøjelser på arbejdsmarkedet. Nu er der to muligheder. Enten er dette et postulat, eller det er sandheden. Jeg kender finansministeren så godt, at jeg ved, det nok er sandheden. Det er sikkert rigtigt. Jeg tror også, at det forholder sig således, at LO har betinget sig, at de offentligt ansatte og funktionærerne ikke fik mere. Men jeg mener nu, at vi vil kunne konstatere, når de næste 2 år er gået, at det, regeringen har tilbudt de offentligt ansatte – og det får jo konsekvenser for mange funktionærgrupper – ikke vil rette efterslæbet op. Det mener vi der kan bødes på gennem fuld taktregulering.

Så vil jeg godt gøre opmærksom på, at fuld taktregulering betyder, hvis regeringen holder fast i, at der bliver tale om 3 dyrtidsportioner, og regner med 2 pct. lønglidning om året alligevel, at store grupper af de offentligt ansatte kommer bagud. Hvis vi tager de højtlønnede, vil de under denne forudsætning – 2 pct. lønglidning og 3 dyrtidsportioner – alligevel få en reallønsnedgang på 7 pct. Jo længere vi kommer ned i de lave indtægtsgupper blandt offentligt ansatte, jo mindre reallønsnedgang bliver der tale om.

[Poul Schlüter]

Men nu kan finansministeren jo under udvalgsarbejdet fremlægge beregninger, som viser, for det første hvad det koster at forøge taktreguleringen fra 75 pct. til 100 pct., og for det andet hvordan virkningen er på real-lønnen hos offentligt ansatte og funktionær-grupperne, hvis man går den vej. Og så har vi andre den opgave bagefter at anvise dækning for den fordyrelse, det vil være. Det vender vi gerne tilbage til under udvalgsarbejdet.

Jeg tror for resten, at de offentligt ansatte og funktionærerne gerne vil acceptere eller tage til efterretning i al fald en virkelig nul-løsning, hvis bare alle andre afskæres fra lønglidning, for det er jo det, der er funktionærernes og de offentligt ansattes virkelige problem, at de er afskåret fra lønglidningen. Det er kernepunktet.

Så siger finansministeren, at der er ingen, der har krævet fuld taktregulering. Det er ikke så mærkeligt. Man har jo foreslået så meget andet, og finansministeren siger, at først i går gik de offentligt ansatte ind for den fulde taktregulering. Ja men det er jo heller ikke sært. Det var, fordi nu til sidst blev det klart, at eftersløbet blev altså ikke fuldt ud dækket ind.

Så siger finansministeren til sidst, at det er, ligesom de konservative nu er blevet borgerlige stemmer, der fisker i kanalen. Den beskrivelse vil jeg ikke tage fuld afstand fra. Det vil jeg ikke, fordi vi anser det for en naturlig opgave nu at vejlede de offentligt ansatte og mange funktionærorganisationer på et bestemt punkt, det nemlig, at det har vist sig farligt at kaste sig i armene på LO og socialdemokratiet. For hvad har det ført til? Det har ført til lønudjævningen, og det har kostet for alle andre end de allerlavest lønne-de.

Til handelsministeren har jeg kun en enkelt bemærkning, og det er denne: regeringen forudsætter jo selv, at der bliver tale om en lønglidning på 2 pct. Så bliver den da nok heller ikke mindre. Det kan vel ikke udelukkes, at den bliver større. Men så siger handelsministeren i sit avancelovsforslag, at en sådan lønglidning må de næringsdrivende ikke indregne i priserne. Det vil altså sige, at i det omfang der bliver tale om lønglidning, den, regeringen selv regner med, eller mere, vil f. eks. butiksdrivende være afskåret fra at indregne denne omkostningsforøgelse i deres

priser. Lad så være med at komme og sige, at de bare skal modstå presset, for det viser årtiers statistik, at det kan de ikke altid. Det er urimeligt. Det er at sige, at de selvstændige – og det tæller jo navnlig for de mindre virksomheder – selv skal bære omkostningsforøgelsen og nøjes med en lavere nettoindkomst personlig.

Udenrigsministeren siger fortsat, at når de 6,5 mia kr. bliver 8 mia kr. eller mere i år, har det intet at gøre med overenskomstløsningen, det er kun oliefordyrelsen. Fantastisk. Naturligvis påvirker da overenskomstløsningen, for det første fordi garantibeløbet skal udbetales straks, nej, det passer ikke, endda med tilbagevirkende kraft til 1. marts, for det andet fordi de specielle krav gennemføres omgående, og for det tredje fordi den 1. september er den virkelige dyre dato, og den tæller i alt fald i fire af årets måneder.

Så spørger udenrigsministeren: ja men ønskede vi andre da valg og konflikt? Nej, selvfølgelig da ikke. Vi ønskede en regering, som kunne modstå LOs diktat. Men en sådan regering havde vi ikke. Så spørger udenrigsministeren, om vi kunne tænke os en anden regering. Ja, det kunne vi. Der er mange muligheder. En socialdemokratisk mindretalsregering var én, en samlingsregering med virkelig stærkt mandatoverskud en anden. Nu fik vi en svag regering, som knap klarer flertal, men den kommer nok igennem. Venstre har sagt, at venstre ville være de borgerlige partiers repræsentant i regeringen. Nu er jeg en venlig mand, og jeg vil nødig sige det for hårdt, men det tegner sig jo i dag således, at venstre i stedet blot er blevet de borgerlige partiers gidsel i regeringen.

Venstre ønskede at slå de borgerlige partiers samarbejde i stykker, og det får sin konsekvens. Firkløverpartierne kunne i et samarbejde have skaffet sig langt større indflydelse over for socialdemokratiet, end venstre har evnet. Det er jeg ganske overbevist om.

Hvis vi sammenligner med sidste overenskomstløsning, og det gjorde udenrigsministeren, må jeg da minde om, at sidst forelå der et mæglingsforslag, som var vedtaget af LO og anbefalet af arbejdsgivernes forhandlingsudvalg, inklusive garantilønnen. Det gav uhyre begrænset frihed til at rette i det ved afstemning vedtagne resultat. Denne gang har regeringen selv kunnet præstere et digter-

[Poul Schlüter]

værk, men man lod være med at digte, man skrev LOs skitse af i stedet.

Blot denne korte bemærkning til statsministeren. Det er rigtigt, at jeg under en TV-krydsild for nylig sagde, at det er godt med et fornuftigt forhold mellem socialdemokratiet og fagbevægelsen, for det mener jeg det er, men det skal være statsministeren, der bestemmer. Nu genoprettes freden gennem et regeringsknæfald for fagbevægelsen, det er lovgivningen i denne uge et udtryk for. Sådan skulle det ikke have været. Statsministeren skulle over for fagbevægelsen have været lige så stærk som sine socialdemokratiske forgængere.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet er enig med hr. Poul Schlüter i, at de materielle livsvilkår for mange i Danmark i dag er bedre, end de var for 20 år siden. Men vi er totalt uenige med hr. Poul Schlüter, når han mener, at dette skal tilskrives, at hr. Poul Schlüter og hans generation af politikere i de gamle partier har gjort det åh så godt, så godt. Det skyldes simpelt hen først og fremmest det slid og den arbejdsomhed, der har været i masser af danske virksomheder gennem disse 20 år. Det skyldes mange forhold, at vi har haft fred, at vi ikke har haft epidemier og mange andre ting. Det skyldes den indsats, der er gjort i tidligere generationer, i hr. H. C. Hansens tid, og hvad de gode gamle konservative nu engang hed, og det skyldes i meget vidt omfang, at man har levet på lånte penge med hr. Poul Schlüters stemme. Derfor har man forbrugt af det, der skulle være grundlaget for velstanden i 1980'erne og 1990'erne, hvor vi i stedet for skal til at tilbagebetale med renter og rentes rente. Derfor var hr. Poul Schlüters ubeskedenhed ikke særlig klædelig.

Melchior (CD):

Der er ikke så langt mellem arbejdsministeren og undertegnede, som man kunne tro ved at lytte til arbejdsministerens svartale i dag. Arbejdsministeren påpegede f.eks., at vi havde opkastet den tanke, at man i stedet for 2½ pct. for en 5. ferieuge skulle nøjes med noget lavere, f.eks. 1½ pct. Ja, sagde arbejdsministeren så, hvad ville lønmodtagerne sige til det? De ville højst sandsynligt blive sure i

begyndelsen, al ære det, men mon ikke de ville blive mere sure, hvis man nu giver dem 2½ pct. og så til efteråret kommer og inddrager noget af det, man nu uddeler, i form af skatter, afgifter, moms eller andet? Hvis det ikke kommer til at gå sådan, så al ære. Så har regeringen, muligvis hjulpet af internationale konjunkturer, som jeg både for regeringens og for landets skyld håber vil bedre sig, virkelig noget at henvise til. Foreløbig må vi frygte, at det vil gå sådan, og da er det altså, at vi har den tillid til befolkningen, også den del af den, der er lønmodtagere, og det er langt den største del, at man ville have forståelse for at vise nogen tilbageholdenhed mod så ikke at stå over for en ny konfiskation.

Dette, at det er logisk at give 2½ pct. pr. uge, som man hidtil har gjort, gjorde jeg selv opmærksom på i min tale, men det er ikke alt, hvad der er logisk, der også er rigtigt. Jeg gjorde opmærksom på, at 10 pct. er en overdækning af 4 ugers arbejdsindtægt, og at det altså ikke behøver at være en naturlov, at man også, når den 6. og 7. uge kommer, fortsætter på den måde. Jeg ser gerne, at vi kan det, hvis der er råd til det. Det, jeg betvivlede, var, at der var råd til det, og at regeringen egentlig stod over for en befolkning, der ville vise forståelse for en tilbageholdenhed, bare den er rimelig.

Arbejdsministeren talte også om, at det var urimeligt, at vi ville foreslå fuld taktregulering til de offentligt ansatte. Jeg har fuld forståelse for arbejdsministerens og andre ministres argumentation i så henseende for, hvor meget det ville fastlåse visse ting. På den anden side er det også et unormalt forslag, som er et resultat af en unormal situation. Der har gentagne gange været et sådant bånd på de offentligt ansattes lønudvikling, relativt set over for andre sektorer af samfundet, at vi undtagelsesvis har følt det nødvendigt – som vi altså vil gøre det i udvalget inden anden behandling – at stille et ændringsforslag, som vi under andre omstændigheder ikke ville stille, men som bekendt, i unormale tider bliver det normale unormalt, og her har vi altså en sådan situation, at det vil være berettiget at gå til dette ret usædvanlige skridt.

Så er der spørgsmålet om arbejdsløshedsdagpengene og deres størrelse. Arbejdsministeren var dygtig og drog dramatisk samtidig

[Melchior]

de syge, de ulykkesramte og de fødende med ind. Dem havde jeg nu ikke nævnt. Det er vel heller ikke nogen naturlov, at disse beløb skal være identiske, og at deres udvikling skal være det. Jeg talte faktisk kun om arbejdsløshedsdagpengene, og jeg talte ikke om at nedsætte dem, men jeg talte om måske at bremse deres stigningstakt, således at der kommer færre situationer af den art, som vi alle oplever. Jeg er sikker på, at også arbejdsministeren oplever det, at folk siger: hvis ikke jeg kan få dette her udenom – om det er en taxachauffør, eller det er en leverandør eller en håndværker – kan det slet ikke betale sig for mig at arbejde. Vi må erkende, at der er mangfoldige tilfælde, hvor forskellen mellem arbejdsløshedsdagpengene, som jeg ikke misunder nogen, og arbejdsindtægten er blevet så indsnævret, at det også her kan være rimeligt at sige: skulle der mon ikke bremses op? Det var blot det spørgsmål, jeg rejste.

Så sagde socialdemokratiets ordfører, at det forslag, som hr. Erhard Jakobsen redegjorde for, ikke så lidt ligner det, som hr. Poul Schlüter både i sit første og sit andet indlæg har omtalt, ligesom fremskridtspartiet og andre partier har været inde på lignende tanker. Hr. Kjeld Olesen har regnet det ud til at koste 6 mia kr., men det er jo ikke hele regnestykket. Det skal jo træde i stedet for noget andet. Det, der er vort sigte, er at bremse varepriserne ved at bremse virksomhedernes omkostninger. En mindre udbetaling vil jo også spare det offentlige for lønforhøjelser, som så gives som skattelettelser i stedet for. Man kan ikke nøjes med den ene side af regnestykket og ikke regne det andet med, nemlig hvor meget der spares på den anden konto, og da tror jeg nok, det er et noget mere kompliceret regnestykke. Vi har stillet spørgsmål allerede nu, skønt udvalget ikke er trådt sammen endnu, for at få dette nærmere belyst og beregnet.

Må jeg så slutte med at henvende mig til statsministeren og sige, at statsministeren havde en slutningsvignet på sin tale – øvrigt en dejlig både veloplagt og egentlig varm og bestemt moderat tale – om moren, som havde gjort sin pligt og nu kunne gå, men det agtede statsministeren ikke at gøre. Det skyldes nok mere et tilfælde, at jeg er vidende om, at den mor, der her er tale om, oprindeligt faktisk har været en mur. Det lyder skørt,

men det er rigtig nok. Det stammer faktisk fra »En Skærsommernatsdrøm«, og Shakespeare har dér i håndværkernes eget skuespil i skuespillet en talende mur, og udtrykket stammer altså fra ordet »wall«. »Thus Wall away doth go«, har jeg lige slået efter at der står i »En Skærsommernatsdrøm«. Det er blevet oversat til Mauer på tysk og misforstået af Schiller som Maurer eller Mohr, og så er det altså også vandret ind i dansk til noget med en mor, der skal gå, fordi han har gjort sin pligt.

Jeg vil sige, at regeringen forekommer os lidt lovlig muragtig, en lille smule forstenet. Jeg ville ønske, at det var en lidt mere bevægelig mur, som altså hos Shakespeare, at der måske kunne gro lidt vedbend op ad denne mur, at den måske oven i købet kunne begynde at tale og måske endda tale med nogle andre og ikke kun med sig selv. Jeg tænker her på andre partier, som regeringen jo ved plejer at være til at tale med.

Jeg tror, at hvis regeringen var noget mindre forstenet, kunne den have nogle af de visioner, der fik statsministeren og udenrigsministeren til i fjor efterår at tale om en historisk begivenhed i dansk politik, som denne regeringsdannelse jo også i hvert fald på papiret var og er. Leg lidt med det som Shakespeare, der kunne lade en mur tale. Kom frem med visionerne og udnyt befolkningens redebonhed til at forstå, at utraditionelle metoder, også hvis de i første omgang ser ud til at gå ud over den samme befolkning, vil være til at leve med.

Vi så hellere det, end at statsministeren står, som Luther stod i rigsdagen i Worms, nogle årtier før Shakespeare blev født, og sagde: »Her står jeg, jeg kan ikke andet. Gud hjælpe mig. Amen.« Jeg tror, at denne regering skal kunne andet og mere end det meget traditionelle, den her præsterer. Og når man bliver ved med at fritte os om, hvad vi ville have gjort, er en del af sandheden jo den, at vi muligvis ville have gjort det samme, for vi ville heller ikke have haft fantasi til mere. Men dette med avancestoppet, disse portioner og disse rådighedsbeløb er jo et traditionelt mønster, og jeg tror, at havde man spurgt enhver politiker, enhver journalist og enhver student: hvad ville du gøre i den situation? var det blevet noget lignende. Det er ikke båret af det vingesus, som et socialdemokratisk-liberalt samarbejde for

[Melchior]

første gang i Danmarkshistorien kunne have affødt, med dristighed, med risiko for at få på huden, eventuelt med risiko for at falde, men også med chancen for virkelig at få muren til at spadsere lidt hen ad vejen, så vi kunne komme lidt frem. Så hjælpe, jeg vil ikke påkalde Vorherre, det har jeg ikke nogen ret til, men så hjælpe konjunkturerne! Der er partier, der gerne vil hjælpe næste gang, ved næste korsvej, til at være lidt mere dristig og lidt mere fornyende i dansk økonomisk politik.

Ole Henriksen (SF):

Til statsministeren har jeg en enkelt bemærkning, ja, måske to, men det er ikke bare statsministeren, der har været inde på problemet, det er en række af ordførerne, specielt fra socialdemokratiet, der har været inde på problemet om, at hvis ikke vi havde lavet dette indgreb nu, ville vi have fået en storkonflikt. Og ønsker I sådan en storkonflikt? Jeg tror, det er lidt nemt at slippe over det på den måde, for det er min opfattelse, at hvis man havde ladet parterne forstå, at man ikke greb ind politisk, ville de efter al sandsynlighed også have kunnet forhandle sig til rette. I langt de fleste tilfælde forhandler man sig jo til rette mellem parterne under normale omstændigheder, men med 2 forudgående indgreb er overenskomsterne helt klart eskaleret til at blive politiske overenskomster, og i en sikker forventning om, at overenskomsterne i 1979 også bliver politiske, blev der stillet politiske krav fra begge parter. Men havde regeringen nu sagt: vi vil ikke gribe ind i denne overenskomstsituation, havde der været både en reel og formodentlig også en lykkelig udgang, hvor parterne selv havde løst denne situation. Men det er det politiske pres, der er lagt på parterne nu, og som de selv er tvunget til at spille med i, der gør, at vi havde fået en storkonflikt, hvis ikke der blevet grebet ind nu. Det er da helt klart, men det er ikke arbejdsmarkedets parter skyld. Det er den politiske magtkonstellation herinde, der har været skyld i denne eskalering over for arbejdsmarkedets parter, så jeg synes, at når man siger, at hvis ikke vi havde grebet ind her, havde vi haft en storkonflikt, er det i hvert fald en sandhed med modifikationer, og jeg synes, vi skal erkende,

at vi selv har medvirket til at udvikle situationen hen, hvor den er.

Så havde hr. Kjeld Olesen en meget lang udredning om, hvad en bagsmæk var. Jeg var jo kommet for skade at sige, at der var uro på bagsmækken. Jeg kunne såmænd lige så godt have sagt på bagperronen eller noget andet. En bagperon kan godt være stor, men det kan en bagsmæk også. Jeg var dog glad for, at hr. Kjeld Olesen forstod, hvad jeg mente, og hr. Kjeld Olesen gav mig for så vidt ret i alle mine betragtninger, men endte selvfølgelig med at lave det hele om til at være, jeg var lige ved at sige det sædvanlige sort-hvide katalog. Når hr. Kjeld Olesen prøver at debattere her i salen mellem f.eks. venstrefløjspartier og det, som hr. Kjeld Olesen kalder højrefløjspartier, er det sort-hvid tale, der kommer ud af det, og det er selvfølgelig også dem, der kører gratis med på bagsmækken, når hr. Kjeld Olesen omtaler, at vi sådan set bare er interesseret i uro. Jeg sagde i min ordførertale, at det var vi aldeles ikke. SF er, jfr. det, jeg lige sagde om storkonflikt osv. til statsministeren, ikke interesseret i uro i fagbevægelsen eller på arbejdsmarkedet. Vi er interesseret i, at parterne løser deres problemer selv, og jeg sagde, at det, der er årsagen til uroen i disse dage og måske længere fremover, er ikke os, det er ikke et uansvarligt SF – nu vil jeg kun tale for SF – der er skyld i det. Det er en uansvarlig handling fra et regeringsparti og nu en regeringskonstellation, som har ført til, at der er uro på bagsmækken eller bagperronen, hvad man nu vil vælge.

Jeg mener også at kunne udlede, at denne megen snak om bagsmæk måske bundet i, at man ikke er virkelig interesseret, specielt fra socialdemokratiets side, i at diskutere de reelle forhold, de meget alvorlige forhold for fagbevægelsen. Jeg tror, og det mener jeg helt ærligt, at socialdemokratiet sammen med partiet venstre i øjeblikket medvirker meget stærkt til at overflødiggøre fagbevægelsen i den forstand, hvori fagbevægelsen vist også efter hr. Kjeld Olesens mening skulle fungere i dag.

Jeg nævnte også, for at komme tilbage til konfliktsituationen, at det eneste våben, dansk fagbevægelse har over for arbejdsgiverne, er strejkevåbenet, hvad enten man kan lide det eller ikke. Jeg ønsker ikke, det skal tages i anvendelse i tide og utide, og det bli-

[Ole Henriksen]

ver det heller ikke. Jeg tror, at selv under mere normale omstændigheder bliver det ikke taget i anvendelse. Men hvis ikke truslen om, at dette våben kan blive trukket frem i en situation, er til stede, har man trukket tænderne ud på dansk fagbevægelse, og dermed har man overflødiggjort en stor del af den slagkraft, der skal ligge i dansk fagbevægelse. Dermed har man også medvirket til en begyndende overflødiggørelse, til at der bliver uro på bagsmækken i overført betydning, og vi føler altså ikke, at vi har været med i det spil.

Der var også nogle bemærkninger om funktionærer og tjenestemænd. Jeg skal ikke deltage i det enorme slagsmål, der er mellem en række borgerlige partier om paterniteten til tjenestemænd og funktionærer, men bare sige, at tjenestemændene og funktionærerne er vel de grupper, som i de forløbne 2 år har været hårdest ramt af indkomspolitikken, navnlig fordi man har en arbejdsgiver, som, hvad skal man sige, har anden myndighed end bare lige at forhandle, og i hvert fald tjenestemændenes mulighed for at konflikte sig ud af en situation er ikke til stede. Det gør altså, at man helt klart har måttet holde sig inden for den 6 pct.s ramme, som blev lagt i 1976.

Lad det være med funktionærer og tjenestemænd. Jeg sagde i min ordførertale, at det er klart, at den gruppe er på vej ind i en situation, som måske er mere fortvivlet end den, fagbevægelsen på det private arbejdsmarked befinder sig i, meget mere fortvivlet og fastlåst. Det synes jeg man må have for øje, og så kunne man måske nok tage det lidt mere roligt fra de borgerlige partier, som jo har været med til at bringe funktionærer og tjenestemænd ind i den situation, de er anbragt i lige netop nu. Her kommer man og skal have flere procenter i dyrtidsdækning osv. Det er udmærket, men hele jammeren heroppefra går simpelt hen ud på, at man nu kommer og smider redningsbæltet ud, efter at man selv har smidt offeret i vandet for mere end 2 eller 3 eller 4 år siden.

Til statsministeren har jeg så endelig en lille bemærkning om hans udmærkede beskrivelse af, hvad Poul Dam havde skrevet i Jyllands-Posten. Jeg takker statsministeren, fordi han her forsøger på i en slags samtidshistorie at afdække de stridigheder, der på et tidspunkt var i SF. Jeg forstod også på stats-

ministerens konklusion, at SF egentlig er et meget stabilt parti, og at han også havde læst Jyllands-Posten sådan, at det var Poul Dam, der var skredet ud til højre. Det er klart, højreekstremister er ikke noget, vi lever med her. Vi er altså forblevet det stabile parti, og de, der vælger den vej, som hr. Poul Dam har valgt, får lov at melde sig ud, som hr. Poul Dam gjorde, og han kunne godt have skrevet i Jyllands-Posten fortsat, mens han var medlem af SF, det var der ikke noget i vejen for, men nu har han valgt den position, og da må vi sige, at vi har det nok godt begge parter.

Jørgen Jensen (DKP):

Arbejdsministeren sagde, at kommunisterne ønskede arbejdskamp. Jeg vil godt understrege, at vi vil i hvert fald ikke være med til at fratage fagbevægelsen retten til at føre overenskomstforhandlinger og til at aktionere. Men er det ikke at vende tingene lidt på hovedet, og var der ikke andre muligheder?

Det er regeringen, der har ansvaret for den økonomiske politik og den situation, vi står i. Det er også regeringen, der har ansvaret for Arbejdsgiverforeningens meget stejle optræden i denne overenskomstsituation, hvor man jo gang på gang har givet Arbejdsgiverforeningen støtte i dens analyse af den økonomiske situation, nødvendigheden af en nulløsning. Det er også regeringen, der har ansvaret for, at forhandlingerne er brudt sammen. Jeg har sagt det mange gange: det er en kendsgerning, at regeringen med sit tilsagn til Arbejdsgiverforeningen om, at en politisk løsning ville blive en minusløsning, lagde op til, at man skulle få forhandlingerne til at bryde sammen. Det er også regeringen og socialdemokratiet, der har ansvaret for, at vi stod over for en varslet storkonflikt, både på grund af den holdning, man havde haft, og fordi det nu engang er en socialdemokrat, der formulerede udtalelsen om, at vi vil gøre konflikten så effektiv, at vi tvinger regeringen til at gribe ind. Der kan være nogle, der er i tvivl om, hvem der har ansvaret for, at vi stod over for en storkonflikt, og derfor er spørgsmålet: var der andre muligheder i dag? Dertil må jeg sige, at udenrigsministeren i og for sig sagde det, for der var den mulighed, at regeringen kunne gå af. Det ville lukke op for en anden politik, og det var egentlig det,

[Jørgen Jensen]

vi ønskede for arbejderklassen at man havde gjort, for det ville være bedre, om vi var kommet af med regeringen og havde lukket op for andre muligheder.

Derfor vil jeg også godt sige til hr. Kjeld Olesen, der sagde, at DKP blæser på betalingsbalanceunderskud og samfundsøkonomiske problemer: nej, det gør vi ikke. Vi har også i dag peget på mulighederne for at løse betalingsbalanceunderskuddet og de økonomiske vanskeligheder med en anden politik. Der var andre muligheder. Der var mulighed for, at andre skulle betale gildet end lønarbejderne. Det er det, vi har peget på. Derfor vil jeg godt sige, at det, der er afgørende i denne debat, er, at den socialdemokratiske del af regeringen ikke har formålet at tilsløre, at dette er en minusløsning. De har heller ikke kunnet bestride, at den såkaldte indkomstpolitik styrkede storkapitalen, at den ville betyde nye kapitalophobninger på arbejderklassens bekostning. Derfor er det ikke i overensstemmelse med lønarbejdernes interesser, og derfor vil jeg også godt sige til statsministeren, der taler om, at indgrebene i 1975 og i 1977 ikke var i strid med fagbevægelsens interesser, at det indgreb, vi står over for i dag, er i strid med arbejderbevægelsens interesser.

Jeg vil også godt sige, at når statsministeren glemte at omtale, hvad der var baggrunden for overenskomstsituationen i 1977, var det sikkert ikke tilfældigt. Der blev jo grebet ind to gange. Der blev grebet ind, inden man begyndte at forhandle, hvor man fastsatte et rammebeløb. Ja men var der nogen, der kunne tro på, at man kunne tale om frie overenskomstforhandlinger, hvis man på forhånd siger til arbejderklassen: I må gerne forhandle med arbejdsgiverne, men det skal være inden for den og den ramme, og den giver ikke mulighed for opfyldelse af de krav, som I mener er nødvendige? Det er ikke frie overenskomstforhandlinger.

Hr. Kjeld Olesen talte om, at det var ikke det, der blev ment med principper. Der var også en bemærkning i hr. Kjeld Olesens tale om, at man ikke ville afskrive fremtidige frie overenskomstforhandlinger. Ja men det er ikke frie overenskomstforhandlinger, hvis man forud for forhandlingerne bremser fagbevægelsens ret til at stille krav og siger til dem: hvis I rejser dem alligevel, hvis I får dem gennemført, så tager vi pengene tilbage

igen ved afgifter og momsforhøjelser. I får ikke lov til at beholde dem. Så er der ikke tale om frie overenskomstforhandlinger, og så undergraver man også i fagbevægelsen troen på, at der er frie forhandlinger.

Det hænger også noget sammen med hr. Kjeld Olesens bemærkninger om repræsentantskabsmødets udtalelser. Hvad var baggrunden for, at der kun var 20, der stemte for den udtalelse, som Harry Osborne forelagde? Var det ikke, fordi LOs repræsentantskab med Thomas Nielsen i spidsen sagde, at denne SV-regering er i strid med fagbevægelsens interesser, den skal fjernes hurtigst muligt? Og det blev gentaget senere, at den kun skulle leve 100 dage og måske så 100 dage til. Så skulle den også væk. Det var årsagen til, at man på repræsentantskabsmøder i dele af fagbevægelsen sagde: ja men så er der altså en mulighed for at få den fjernet, også selv om det er under ledelse af den fagforeningstop, som har svigtet fagbevægelsen i den afgørende situation. Det er noget af det, som man også skal have med ved bedømmelsen af den situation, som er i de kompetente forsamlinger i fagbevægelsen.

Må jeg så sige til finansministeren, at jeg fik ikke noget svar på, om der ville finde en nulstilling sted af dyrtidstillægget. Jeg fik heller ikke noget svar på, om vi kunne forvente en momsforhøjelse eller vi fik nye afgifter. Det er klart, at det hænger sammen med beregningsgrundlaget, men jeg vil da godt sige, hvordan jeg kom frem til det med de offentligt ansatte. Det, vi er gået ud fra, er nogle af regeringens egne oplysninger, og det er blevet forstærket i dag, hvor man taler om årlig lønstigning på 8-10 pct. Det, vi er gået ud fra, er, at reguleringspristallet ville stige med 7 pct. om året. Det svarer til en stigning på 14½ pct. fra 1. marts 1979 til 1. marts 1981. Men stigningen i forbrugspriserne ville være noget større på grund af afgifter, som ikke indregnes i pristallet. Her har vi regnet med 9½ pct. eller på de 2 år 20 pct. Det er det, vi er gået ud fra.

Tager vi så en offentligt ansat med 45 kr. i timen, vil der også efter regeringens beregninger forfalde nogle dyrtidsportioner. Dem har vi beregnet til 6 på de 2 år, og det er 3 kr. 60 øre. Vi har beregnet 1 ¾ pct.-tillægget til 80 øre. Det er muligt, at det kan reguleres om, så det bliver mere for nogle og mindre for andre, men vi har beregnet det til 80 øre.

[Jørgen Jensen]

Så er der en taktregulering på 1 kr. 75 øre, og så har vi taget feriepengeforhøjelsen med på 1 kr. 5 øre. Det bliver en stigning på 16 pct., og det betyder et reallønsfald på 3,3 pct.

Det er kendetegnende for denne diskussion, at man ikke har kunnet bestride det, som jeg engang har sagt, at dette er en minusløsning. Det betyder, at det er lønarbejderne, der igen skal betale.

Jeg vil også understrege over for de socialdemokrater, som i dag siger, at dette ikke er en indkomstpolitisk løsning, at det ikke er indkomstpolitik, det er nødvendige indgreb i overenskomstsituationen af hensyn til stor-konflikten, at statsministeren udtrykkelig gav udtryk for, at dette var indkomstpolitik, og det er også indkomstpolitik i den forstand, som socialdemokratiet ønsker det.

Jeg vil også godt spørge, når arbejdsministeren henviser til det, der skete i 1963: hvad var erfaringen for arbejderklassen, for fagbevægelsen? Det var, at den slags indgreb var dyre for fagbevægelsen. Jeg erindrer et utal af møder i fagbevægelsen, hvor også den del af fagbevægelsen, som var uenig med mig i bedømmelse af, hvad der skulle gøres, erkendte, at det var dyrt. Jeg erindrer også, at der var en forbundsformand Anker Jørgensen, der netop på baggrund af erfaringerne fra 1963 sagde, at man ikke kunne føre indkomstpolitik i et kapitalistisk samfund.

Nu gennemfører man det, som er værre, som er dyrere, for arbejderklassen, og så siger man igen frejdigt: dette er indkomstpolitik. Derfor må jeg også sige, at det er vor opfattelse helt klart, at den politik, der er lagt op til her, vil ikke skabe ro på arbejdspladserne. Det ønsker vi heller ikke, for det er en politik, der er vendt imod arbejderklassens interesser. Dermed er den også vendt imod samfundets økonomiske interesser, og derfor vil vi bekæmpe den og sikre, at det i hvert fald ikke lykkes at fastholde den negative indflydelse, som den har på arbejdernes købekraft.

Ole Vig Jensen (RV):

Hr Kjeld Olesen indledte debatten i formiddags med at sige, at han nu ville lytte interesseret til, hvad man her i dag ville give af ekstra lønforhøjelse til de offentligt ansatte. Jeg var lidt i tvivl om, hvorvidt det var en egentlig forventning, hr. Kjeld Olesen havde,

eller det var en konstatering af, at det næppe var til at undgå, at de offentligt ansatte skulle honoreres bedre, end de er i det forslag, som vi har til behandling her.

Hr. Kjeld Olesen har siden i sit andet indlæg konstateret, at der altså var flere, der ville forbedre de offentligt ansattes forhold, herunder det radikale venstre, og stillede meget naturligt spørgsmålet, hvordan vi skaffer de midler, der skal til. Her må der naturligvis først og fremmest tænkes på de midler, som det offentlige skal tilvejebringe. Men man kan naturligvis helt på samme måde stille et modspørgsmål: hvor skal de midler skaffes fra i erhvervslivet, som der skal tilvejebringes til de lønforhøjelser, der er tale om i hele erhvervssektoren? For det radikale venstres vedkommende kan jeg sige, at vi har også allerede før denne debat sagt, at vi er indstillet på at ville være med til at fremme en bedre fordelingspolitik, også bedre end den, der er udtrykt i det forslag, der ligger her i dag. Det har vi bl.a. antydnet med et skattelovsfor-slag, som vi har fremsat, og det er en af vejene at gå, men den har regeringen indtil nu ikke villet betræde. Endelig kan jeg da sige, at vi i øvrigt, som vi altid har været det, vil være indstillet på at være med til at tilvejebringe de nødvendige midler over de offentlige budgetter, som det synes rimeligt. Det gav vi udtryk for under finanslovdebatten her i tinget i december måned.

Til hr. Glistrup har jeg ingen rigtige bemærkninger. Det forekom mig at være en tale, som vi har hørt mange gange før. Intet nyt under solen. Jeg må til gengæld sige, at jeg beundrer hr. Glistrup for hans udholdenhed og hans tykerto på, at fremskrittssamfundet en dag skulle komme.

Til hr. Ellemann-Jensen må jeg sige, at jeg synes ikke, der er nogen grund til at bebrejde os, at vi minder hr. Ellemann Jensen om regeringens økonomiske målsætning. Jeg tror, at venstres ordfører mere end nogen anden har været talsmand for den økonomiske politik, som blev lagt frem, da regeringen tiltrådte. Jeg tror også, hr. Ellemann-Jensen er den, der stærkest har mindet om det helt frem til for få uger siden. Men sagen er jo altså, at den økonomiske politik ikke kunne holde, og det må man naturligvis vedkende sig. Det kan man så betragte som et nederlag for regeringen eller ikke, det vil jeg overlade til hr.

[Ole Vig Jensen]

Ellemann-Jensen, men sagen er, at regeringens økonomiske målsætning ikke holder.

Så siger hr. Ellemann-Jensen, at i forhold til de offentligt ansatte var det radikale venstre også ude med en fiskestang. Nej, det var vi ikke, og det er vi ikke, vi er blot ude på at sikre bare et minimum af retfærdighed også over for de offentligt ansatte.

Over for hr. Poul Schlüter kan jeg vist kun kippe med flaget på grund af den fortolkning, han gav af det radikale venstres indsats i dansk politik, en karakteristik, som vel i øvrigt står i skærende modsætning til det, som hr. Askjær Jørgensen senere sagde, nemlig at det radikale venstre i sin 75-årige historie intet har nået at udrette. Jeg skal ikke karakterisere hr. Askjær Jørgensens historiske indsigt, det synes jeg han på udmærket måde selv har klaret. Jeg skal til gengæld spare hr. Askjær Jørgensen for at svare på, hvilke mærkesager fremskridtspartiet, i den tid det har siddet herinde, har fået gennemført.

Op så til finansministeren, som meget rigtigt indleder med at sige, at hvis man gennemfører en 100 pct.s taktregulering, vil det være uheldigt for den del af det private arbejdsmarked, hvor man også må leve under stive lønssystemer, som vi kender dem i det offentlige. Det er bl.a. også grunden til, at det radikale venstre har foreslået en 90 pct.s taktregulering. Jeg hæftede mig ved, at når finansministeren afviste en 100 pct.s regulering, så var der ingen afvisning af det radikale forslag, som vi har stillet her i dag som ændringsforslag gående på en forhøjelse fra de 75 pct., som er foreslået af regeringen, og op til en 90 pct.s taktregulering.

Jeg skal sige til finansministeren, hvad han jo bedre end nogen ved, at det ikke er nogen uoverkommelig opgave at nå det mål. Efter de beregninger, som jeg er i besiddelse af, vil det dreje sig om et beløb, der er mindre end 150 mill. kr. på årsbasis, måske snarere omkring 135 mill.kr., og det skal ses på grundlag af en lønsum på ca. 50 mia kr. Men jeg tager altså finansministerens, kan vi sige manglende afvisning som udtryk for, at her er en forhandlingsmulighed.

Må jeg så til gengæld sige, at spørgsmålet om at lade taktreguleringsnævnet arbejde i den kommende tid og fremsætte et nyt forslag inden 1980 svarede finansministeren ikke på, og jeg synes, at det i sig selv er et så

interessant spørgsmål, at finansministeren bør have lejlighed til at svare på det på et senere tidspunkt.

Så til arbejdsministeren, som jo var ualmindelig optimistisk i sin udlægning af de forslag, der er til behandling her i dag. Jeg forstod på arbejdsministeren, at han havde den fornemmelse, at bortset fra regeringen var alle imod her i folketinget, men den danske befolkning var for. Jeg tror, det er en meget optimistisk udlægning, som arbejdsministeren nok på et senere tidspunkt også vil blive konfronteret med. Jeg kan måske godt forstå, at arbejdsministeren er tilfreds med resultatet for den del af det, han har haft særligt ansvar for, men jeg tror, at problemerne vil melde sig, netop fordi – og deri var arbejdsministeren enig – dette regeringsindgreb intet langsigtet indeholder, og de kortsigtede løsninger ved vi her i tinget holder nogle få måneder, før der skal foretages nye indgreb og nye justeringer. Derfor vender problemerne hurtigt tilbage.

Så sagde arbejdsministeren, at det radikale venstres indstilling lyste af både god vilje og dårlig samvittighed. Ja, den lyste forhåbentlig af god vilje, fordi vi for længst har sagt til regeringen, at vi ville være med til at fremme opgaver her i tinget, som havde et langsigtet perspektiv. Jeg kunne fristes til at spørge arbejdsministeren i denne sammenhæng, om det er på det felt, arbejdsministeren til gengæld selv har en dårlig samvittighed.

Så er det et spørgsmål, hvem der har dårlig samvittighed i forhold til den afstemning, vi skal have ved tredje behandling. Det er ikke det radikale venstre, om end vi beklager, at vi ikke kan medvirke, men jeg synes også, det må gøre indtryk på arbejdsministeren, at det er første gang, det radikale venstre ikke medvirker til gennemførelsen af et indkomstpolitisk indgreb. Jeg synes også, det kunne sige noget til en socialdemokratisk arbejdsminister. Jeg mener, at netop det radikale venstre og socialdemokratiet ved mange lejligheder i fællesskab har stået sammen om sådanne løsninger, og jeg beklager, at det ikke har været muligt ved denne lejlighed.

Det bliver også et svar til statsministeren, som jeg synes har et medansvar for, at det radikale venstre ikke kan medvirke. Jeg medgiver statsministeren, at jeg havde nogle også positive bemærkninger om dette regeringsindgreb af saglig karakter, og det glædede

[Ole Vig Jensen]

statsministeren sig over. Det er rimeligt, synes jeg, at behandle en så væsentlig sag som denne sagligt, og det er også rigtigt at sige, at der er elementer i den, som formentlig er uundgåelige i den aktuelle situation, men jeg må også minde statsministeren om, at når der ikke er noget langsigtet perspektiv i denne løsning, er det selvfølgelig, fordi der ikke er taget fat på problemerne på et tidligere tidspunkt, og jeg er nødt til at sige til statsministeren, at hvis man mente noget med at ville lægge op til et økonomisk systemskifte ved regeringens tiltræden, så mangler statsministeren at fylde den del af regeringsaftalen ud. Her har det radikale venstre erklæret sin velvillige indstilling. Vi har fremsat forslag, som jeg i øvrigt har forstået at statsministeren har megen sympati for, og jeg mener ikke, det nu er et spørgsmål om, hvornår de sager bliver aktuelle, for de er aktuelle og det må være dem, der tages fat på, når disse dage er overstået.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr Ole Vig Jensen spurgte, hvilke resultater fremskridtspartiet har nået ved sit folketingsarbejde. Vi har opnået resultater på hundredvis af enkeltområder, men en kort bemærkning tillader selvfølgelig ikke, at jeg gennemgår alle detaljerne. Hvis man tager de større punkter, opnåede vi i de første 5 år, efter at vi er kommet ind i folketinget, at standse den konstante vækst i indkomstskatten og få den til at gå nedad, vi opnåede at få væksten i de offentligt ansattes tal sat ganske kraftigt ned, og vi opnåede at komme nogle skridt videre i retning af ens pension for alle, for at nævne nogle hovedpunkter. Det er rigtigt, at efter at venstre og socialdemokratiet har sluttet sig sammen og fungerer som ét parti, har vi i det sidste halvår ikke haft særlig stor indflydelse, men vi får det forhåbentlig igen engang.

Dernæst udtrykte hr. Ole Vig Jensen sin beundring for, at fremskridtspartiet fastholder troen på, at fremskridtssamfundet oprinder en dag i Danmark. Der er såmænd ingen grund til at beundre det særligt, for det er jo bare en selvfølgelighed. Det nuværende styre, hvortil jeg selvfølgelig også henregner hr. Ole Vig Jensens parti, kan simpelt hen kun leve, så længe man kan blive ved med at låne pen-

ge i udlandet. Den blodtransfusion er nødvendig, og det siger sig selv, at der kommer en dag, hvor de nuværende regeringspartier SVCQMBF ikke mere vil være i stand til at låne i udlandet, og så er der ingen anden mulighed end fremskridtssamfundet. Derfor er der sådan set ikke nogen grund til at udtrykke særlig stor beundring over, at man tror på, at det, der nødvendigvis vil komme, også kommer.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg synes, jeg kunne høre hulheden i hr. Glistrups argumentation. Her tillader hr. Glistrup sig at stå og sige, at det er fremskridtspartiets fortjeneste, og så nævnte hr. Glistrup en lang række områder: dæmpning i skatten, færre ansatte i det offentlige osv. Den tale, hr. Glistrup har holdt her i dag og ved næsten alle andre lejligheder, hvor jeg har hørt hr. Glistrup, er gået på det direkte modsatte. Dette folketing er ved alle lejligheder blevet bebrejdet, at skatten stiger, at der ansættes for mange i det offentlige osv. Jeg tror, hr. Glistrups argumentation her var udtryk for ønsketænkning, og jeg skal befri hr. Glistrup for at svare på, hvor mange lovforslag fremskridtspartiet har fået gennemført i dette ting.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg sagde ikke, at vi havde fået gennemført alle vore forslag. Jeg sagde heller ikke, at vi havde fået gennemført så meget, som det havde været lykkeligt for Danmark at vi havde fået gennemført, men jeg sagde, at Danmark er et bedre land at leve i i dag takket være, at fremskridtspartiet har siddet her i folketinget. Det havde været endnu værre faren med Danmark, hvis vi ikke havde været her.

Formanden:

En kort bemærkning til hr. Ole Vig Jensen, og så må vi gå videre i talerrækken.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg er enig i, at vi skal videre, men jeg synes jo nok, hr. Glistrup skylder at doku-

[Ole Vig Jensen]

mentere sine påstande, men den diskussion kan vi måske tage ved en anden lejlighed.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det kunne være fristende at blande sig i den foregående debat, ikke mindst på grund af den udtalelse, hr. Glistrup kom med i sin bemærkning om de sidste 20 år, og i et yderligere indlæg fik Q også æren af at være med. Den eneste kommentar, jeg skal give, er, at ansvaret for vort nuværende samfund må vi jo alle sammen have. Vi har jo også i de sidste 20 år, hvor vi end måtte have stemt eller taget politisk ansvar, på baggrund af dette have et medansvar for forholdene i dag. Jeg tror også, at fremskridtsvælgeré har et medansvar for vores situation i dag.

Men tilbage til selve emnet. Jeg var i mit første indlæg inde på regeringens formål med lovforslag nr. L 200, det, der bl.a. drejer sig om begrænsning af avancer. Jeg vil igen understrege, at man ikke ved at læse lovforslaget med bemærkninger og fremsættelsestalen kan få andet indtryk, end at når der nu skal gribes ind i overenskomstområdet, så skal der også gribes ind over for andre indtægtsgrupper, uanset om der er en rimelig begrundelse for det eller ej. I bemærkningerne til lovforslaget siges det, at dette indgreb mest hensigtsmæssigt kan foretages ved at begrænse erhvervslivets avancer. Der står ikke et ord om den saglige begrundelse herfor.

Kristeligt folkeparti finder det ikke rimeligt, at man tager en stor gruppe selvstændigt erhvervsdrivende og ligestiller dem. Der er stor forskel på erhvervsvirksomheders indtægter. Jeg tror ikke, at man kan se bort fra, at nogle virksomheder kan komme i vanskeligheder på grund af bestemmelserne om, at kun de 8 angivne ting i lovforslaget giver ret til højere avance. I udvalget vil vi gerne vide, om der er taget højde for erhverv, der kan belastes af andre ting. Det kunne også være interessant at vide, hvorfor netop disse 8 ting er valgt ud.

I bemærkningerne til § 1 står der bl.a.:

»Med det formål at lægge et loft over de private erhvervsdrivendes nettoindtjening i lighed med de begrænsninger, som ved forlængelsen af overenskomsterne er pålagt lønmodtagerne, foreslås det, at der fastsættes

begrænsninger i de omkostningsstigninger, som kan indregnes i bruttoavancerne.«

Hvor er ligheden? Lægge loft over indkomsten ved, at dokumenterede udgifter ikke skal kunne fratrækkes, når indtægten beregnes. Jeg spørger igen: hvori består ligheden med lønmodtagernes begrænsninger?

Skulle denne lov kun virke en kort tid, så kunne det måske gå, men hvordan skal virkningen blive, når loven skal gælde i 2 år? Kristeligt folkeparti vil igen understrege, at der er grund til at se på dette lovforslag med megen alvor, og jeg forstår godt, at handelsministeren ikke havde mange kommentarer til forslaget. Det er svært at få øje på ligheden, og vi vil under udvalgsarbejdet gerne se nærmere på dette forhold, om det kunne lykkes at overbevise os om, at der er tale om lighed.

Honoré (KrF):

Fra regeringen og socialdemokratiets ordfører har der lydt opfordring til en række partier om at støtte regeringens indgreb i stedet for at undlade at stemme. Hvis vi nu laver et tankeeksperiment og forestiller os, at der i dette folketing var en ikke-socialistisk regering, der som den nuværende skulle lave et indgreb, og forestiller vi os endvidere, at denne regerings indgreb i overvejende grad støttede sig til den ene af de to store parter på arbejdsmarkedet, og at det ikke var LO, den støttede sig til, hvordan ville socialdemokratiet i en sådan situation forholde sig til et indgreb? Mon ikke socialdemokratiet ville blæse på de argumenter, de selv kommer med, om hensyntagen til stabiliteten og om ønsket om at undgå en storkonflikt, og blot følge den ene af arbejdsmarkedets parter i sin opposition imod et indgreb, som kunne være betydelig mere samfundsøkonomisk forsvarligt end det, vi her præsenteres for?

Dette overenskomstindgreb er, til forskel fra indgrebet for to år siden, noget, der står for regeringens egen regning. Dengang, for to år siden, var arbejdsmarkedets hovedorganisationer blevet enige om noget, som vi kunne opføre til lov, men her er det jo altså regeringen, der skal skrive overenskomsterne. Det er derfor regeringens ansvar, og på et så vigtigt tidspunkt og med en så vigtig opgave gælder det om, at det er noget virkelig kreativt, man laver. Der vil jeg nok sige, at jeg

[Honoré]

ligesom den foregående ordfører, hr. Melchior, synes, at regeringen ikke lever op til den i og for sig historiske begivenhed, som dannelsen af SV-regeringen var. Den skuffer forventningerne på dette afgørende tidspunkt.

En anden ting var, at overenskomsterne i 1977 hang sammen med en meget fin økonomisk målsætning fra augustforlig 1976, hvori det hed, at nu skulle betalingsbalancen forbedres, gælden afvikles og arbejdsløsheden afskaffes i løbet af en begrænset årrække. Vi ved, hvordan det gik i denne regeringsperiode for socialdemokratiet. På arbejdsmarkedet fik vi fortsat en meget stærk lønudvikling inden for visse områder. Regeringen lod blot stå til. Og hvad den øvrige økonomiske situation angår, så førte regeringen en økonomisk politik, der havde det resultat, vi kender, nemlig at vi i dag har 200.000 arbejdsløse og en fortsat gældsætning til udlandet med en halv snes milliarder kroner årligt.

Også på denne baggrund – måske navnlig på den baggrund – må regeringen forstå, at det kan være meget svært for partier, der gerne vil give en regering en positiv chance, at forholde sig meget velvilligt eller bare så velvilligt, at de stemmer for denne del af regeringens økonomiske politik.

Ib Christensen (DR):

Arbejdsministeren opstillede billedet af forhandlingerne her i dag lige lovlig forenklet. For det første sagde han, at de tre venstrefløjpartier, altså de marxistiske partier, kun var interesseret i kaos og konflikt, og resten af partierne uden for regeringen var ifølge arbejdsministeren stort set kun interesseret i 100 pct. taktregulering til de offentligt ansatte, kombineret med en skattelettelser. Da jeg synes, det er et utilladeligt forenklet billede, så bliver jeg nok nødt til til glæde for arbejdsministeren – jeg håber, han får et referat engang – at sige, hvad det er, vi opstillede som alternativ.

For det første dette: frie og ansvarlige forhandlinger i stedet for et statsdiktat som det, der nu forestår. Jeg ser, at arbejdsministeren er her, han rager jo op i forsamlingen som sædvanlig. Ministeren kan så, og regeringen kan så tage stilling til et ændringsforslag, som vi vil fremkomme med, og som giver en mulighed for, at lønmodtagerne, som det hele jo berører, og den anden side, arbejds- og

verne, får en chance for gennem deres kompetente forsamlings at tage stilling til loven. Og så kan man jo gøre lovens ikrafttræden eller fortsættelse betinget af denne urafstemning. Altså får regeringen endnu en chance.

Det andet punkt, jeg nævnte, var en progressiv jordbeskatningspolitik i stedet for den momsforhøjelse, som regeringen allerede har gennemført, og som den jo formentlig har planer om at gennemføre eller vil gennemføre om ikke så mange måneder.

Den tredje ting, jeg sagde, var en kronefrigivelse i stedet for Danmarks valutas binding gennem EF-samarbejdet i EMS-ordningen til D-marken og deraf følgende forringet konkurrenceevne for erhvervene, forringet beskæftigelse.

Det fjerde, jeg sagde, var effektiv monopolbekæmpelse i stedet for den illusoriske avancelov, som ikke noget menneske i denne sal tror på virker andet end generende for virksomhederne, og som ingen betydning har.

Det femte, jeg sagde, var en lettelse af skatten på arbejde, og den kan altså finansieres gennem en jordbeskatning plus afvikling af visse offentlige overflødige tilskudsordninger til særinteresser.

Det sjette, jeg sagde, var, at på grund af den politik, der her er skitseret, så ville det være forsvarligt og muligt at gennemføre en lavrentepolitik i modsætning til den nuværende højrentepolitik med udlånsloft osv.

Og det syvende, jeg nævnte, det var en skatte- og boligreform, der kunne opmuntre folk til at investere i arbejdspladser i erhvervslivet og dermed skabe beskæftigelse i stedet for at investere passivt i fast ejendom.

Se, det var det, som kunne repræsentere en helhedsløsning i modsætning til det, som arbejdsministeren var inde på, og som han forsvarer, men som jo altså kun er lønpolitik og intet andet.

Statsministeren siger, at det gælder om at føre en politik med et så socialt sigte som muligt. Men vi må konstatere, at der er intet socialt sigte i den politik, der her lægges op til. Der er tværtimod et asocialt sigte gennem den ensidighed, der er tale om.

Statsministeren udtalte sig positivt om, at man sandelig måske også ville overveje problemet med prisstigninger på jord. Det var et svar til det radikale venstre, der nu pludselig er begyndt at interessere sig for det problem,

[Ib Christensen]

efter at partiet i årevis sammen med socialdemokratiet har forringet grundbeskatningen på alle mulige områder, sidst den amtskommunale grundskyld. Det er da godt, at man har en principiel velvilje, men man har altså ikke noget at have den i, for man fører den modsatte politik. Man forhøjer momsen og forhøjer skatten på arbejde og forringer beskatningen på jord. Den afgift på værdistigning, man snakker om, er jo blevet udsat endnu en gang.

Så har jeg også en bemærkning til hr. Ellemann-Jensen, der siger, at der er ingen aftaler mellem regeringspartierne om de nu indefrosne indbetalte dyrtidsportioner i ATP-fonden, og han siger videre, at venstre ikke ønsker at medvirke til etablering af en central fond. Jeg synes i og for sig, at denne diskussion mellem hr. Ellemann-Jensen og hr. Poul Schlüter er ret illusorisk, for sagen er jo den, at hr. Poul Schlüter medvirkede til at lave den centrale fond, og hr. Ellemann-Jensen medvirker til at fortsætte den centrale fond, for den findes jo i form af ATP. Der står her: ATP-fonden. Jeg står her med Børsen fra onsdag den 21. marts, hvor hr. Thomas Nielsen er citeret for følgende:

»ATP-pengene er vores penge alene, og derfor er det kun rimeligt, at vi får indflydelse på, hvordan de skal bruges. Vi skal sørge for, at disse penge bliver investeret til gavn for erhvervslivet. I dag kan ATP kun investere i børsnoterede selskaber, men også andre virksomheder bør kunne få hjælp, siger Thomas Nielsen.«

Det vil med andre ord sige, at man gør det mere bredt og forøger mulighederne for ATP-fonden for at investere i erhvervslivet, investere i beskæftigelse, som man kalder det. Det centrale fond, det er altså med andre ord noget, man har. Derfor er denne diskussion mellem hr. Ellemann-Jensen og hr. Poul Schlüter egentlig ret så illusorisk. Den centrale fond skal altså blot have nogle øgede beføjelser.

Så har jeg et spørgsmål til handelsministeren, der nu i modsætning til i middags kan være til stede. Det spørgsmål vedrører en artikel i samme udmærkede dagblad, Børsen, fra onsdag den 21. marts, hvori det oplyses, at regeringen netop har fået et nyt notat, som forudser, at oliepriserne vil stige langt mere, end man hidtil har skønnet. Dette bekræftes af en udtalelse af hr. Ellemann-Jensen i sam-

me artikel, hvor han siger, at regeringen netop har fået nye vurderinger om prisstigninger på olie, som ser foruroligende ud.

Det vil med andre ord sige, at der i en eller anden form er tilgået regeringen nogle oplysninger om øgede olieprisstigninger. Da det jo ligger klart for dagen, at hvis forudsætningerne for regeringens hidtidige økonomiske politik og betalingsbalanceskøn vælder – og det tyder alt på at de i realiteten gør – så er det af værdi at få disse oplysninger frem hurtigst muligt. Jeg beder derfor handelsministeren offentliggøre disse foruroligende oplysninger, som jo betyder vældig meget for vores betalingsbalancemæssige forhold, og som formentlig også kan betyde meget for regeringens overvejelser om kommenter – måske snart kommende – finanspolitisk stramning i form af momsforhøjelser, eller hvad der nu kan blive tale om.

Jeg skal afslutningsvis komme med en bemærkning til statsministeren, der bebrejdede nogle partier, at de havde udtalt kategorisk allerede her ved førstebehandlingen, at de vil stemme imod. Da mit parti er et af dem, så vil jeg opsummerende sige, at når vi allerede nu kan sige, at vi stemmer imod, så er der fire grunde hertil.

For det første er der tale om et overgreb, et indgreb, en total tilsidesættelse af den frie forhandlingsret. Vi accepterer ikke, at det sker, hverken på det private eller på det offentlige arbejdsmarked, og på store dele af det private og på hele det offentlige arbejdsmarked har der i hvert fald ifølge lønmodtagersiden ikke været ført reelle forhandlinger på noget tidspunkt.

For det andet er indgrebet ensidigt. Det er lønpolitik og intet andet, der er tale om. Alle de andre ting, jeg her har nævnt, har man overhovedet ikke med. Det er ikke antydning af helhedspolitik, endsige helhedsløsning.

For det tredje tyder alt på, at den lønpolitik, man fører, endog er økonomisk dyr for samfundet, for meget tyder på, at hvis man havde ladet arbejdsmarkedets parter selv tage ansvaret for egne anliggender, så havde man for det første fået en løsning, som de ville acceptere, fordi de selv havde taget ansvaret, og for det andet havde man formentlig fået en samfundsøkonomisk billigere løsning end den, man nu har fået.

For det fjerde medfører denne dyre løsning formentlig i forening med olieprispro-

[Ib Christensen]

blemet uundgåeligt af hensyn til betalingsbalancen en stramning af den økonomiske politik, som formentlig kombineret med overenskomstløsningen vil medføre en væsentlig stigning i arbejdsløsheden.

Det er fire gode grunde til at stemme imod dette, og derfor gør vi det altså, og vi gør det så meget mere med god samvittighed, som vi kan anvise en alternativ politik.

Alfred Hansen (DR):

Jeg tror, der er et bredt ønske hos befolkningen om at få sikkerhed for, at der ingen finanspolitiske indgreb kommer i indeværende år. Jeg tror, det vil interessere lønmodtagerne, som nu har fået presset en overenskomstløsning ned over hovedet. Jeg tror, det vil interessere både producenter og forbrugere, hvordan de finanspolitiske vilkår bliver.

Derfor stillede jeg i mit første indlæg spørgsmålet, hvordan regeringen vil dække underskuddet på finansloven, som jo altså andrager en 16-17 mia kr. Vil man for det første udelukkende dække dette underskud gennem låntagning eller for det andet gennem momsforhøjelser og afgiftsbuketter? Da jeg ikke har fået svar på det, skal jeg stille spørgsmålet direkte til finansministeren, hvordan finansministeren har tænkt sig at dette underskud på finansloven skal dækkes ind. Kan vi forvente afgiftsbuketter og momsstigninger? I så tilfælde hvornår? Jeg tror, at det interesserer befolkningen.

Statsministeren talte om demokratiets krise, og jeg er helt enig med statsministeren i, at der er mange gode grunde til at interessere sig for demokratiets beståen. Men hvem undergraver demokratiet mest? Er det os, der ud fra et demokratisk sindelag vil værne om den frie forhandlingsret, ikke bare for LO og DA, men også for de offentligt ansatte? Eller er det den regering, som er så emsig efter at tilsidesætte den frie forhandlingsret, så dens tvangsindkomstpolitik kan blive cementeret?

Med regeringens indgreb har man ikke gavn af demokratiet. Jeg tror ikke, at hverken lønmodtagerne eller arbejdsgiverne synes, der er noget demokratisk indhold i dette indgreb. Det er et decideret overgreb, regeringen har foretaget. Statsministeren får svært ved at sælge overenskomstindgrebet i demokratiets hellige navn, men jeg forstår godt statsministerens ønske om, at regeringens handling

dækkes ind under den påstand, at det var af hensyn til økonomien og demokratiet.

Statsministeren var endvidere utilfreds med, at der var partier, som allerede før første behandling tilkendegav, at de ville stemme imod eller eventuelt undlade at stemme. Jeg vil gerne spørge statsministeren, om der overhovedet er mulighed for at flytte så meget som et komma i den pakke, der er kommet. Jeg vil ikke kalde det en pakkeløsning, da det kun er på regeringens problemer, men i hvert fald ikke på landets problemer. Er der overhovedet mulighed for at flytte et komma? Jeg erindrer augustsamlingen 1977, hvor den nuværende arbejdsminister var politisk ordfører for socialdemokratiet. Da vi fik hele lovkomplekset lagt på bordet her i folketinget, fik vi at vide, at der var intet at ændre ved dette lovkompleks. Derfor er vi ærlig talt ikke særlig forvante med, at regeringen er villig til at gå ind på oppositionens ønsker og krav.

I går kunne man i Fyens Stiftstidende læse:

»De højtloønnede har størst glæde af, at dyrtidspengene omsættes til ferie, hvis de vel at mærke kun har 4 ugers ferie. De to dyrtidsportioner, der skal finansiere den ekstra ferieuge, udgør nemlig 2.496 kr., og de, der har en ugeløn, der er mindre, får altså ikke alle dyrtidspengene igen. Regnskabet går så nogenlunde op ved en årsindtægt på omkring 130.000 kr.«

Nu har jeg tidligere i dag hørt arbejdsministerens bekræftelse på, at der er en forskel, at det ikke er alle, der får lige meget ud af denne ferieuge. Her må man altså konkludere, at alle, der ligger på en årsgage på under 130.000 kr., bliver sorteper, hvorimod de, der ligger over 130.000 kr., får betydelig mere ud af det.

Det andet aspekt i indgrebet er, at de, der i øjeblikket har mere end 4 ugers ferie, ikke får noget som helst ud af disse dyrtidsportioner. I Jyllands-Posten i dag kan man læse i en leder:

»Staten fratager disse andre retten til et par dyrtidsportioner, men staten vil ikke være med til at sikre dem compensation. Det er jo nok, at man går LOs ærinde.

Resultatet er bl. a., at lærerne skal til at forhandle med finansministeren om compensation, og at et ukendt antal privatansatte enten må affinde sig med forringede vilkår

[Alfred Hansen]

eller skal til at forhandle med deres arbejdsgivere om en løsning.«

Jeg vil gerne spørge finansministeren, om han kan bekræfte det, der står i Jyllands-Postens leder i dag, altså at finansministeren skal forhandle med lærerne om kompensati-on.

Til slut til handelsministeren om forslaget vedrørende avancer: det er sådan, at lovforslaget jo skal virke indtil den 28. februar 1981, og handelsministeren ved meget vel, at det vil være i den periode, hvor overenskomstforhandlingerne – hvis ellers der er overenskomstforhandlinger til den tid – er på deres højeste. Jeg vil gerne spørge handelsministeren, om ikke handelsministeren finder det meget uheldigt at have en lov af avance-lovens indhold, som skal udløbe den 28. februar.

Vi tror ikke i retsforbundet på effekten af denne lov, at den vil holde priserne nede, men hvis det alligevel skulle vise sig, at den i nogen grad holder priserne nede og altså udskyder problemet, så får vi jo en ganske voldsom priseksplosion den 28. februar 1981, og det vil nok være ret så uheldigt under overenskomstforhandlingerne. Jeg vil gerne spørge handelsministeren, hvordan han vurderer situationen til den tid. Måske vil handelsministeren til den tid fremsætte forslag om, at loven skal forlænges. I så tilfælde må vi næsten konstatere, at vi skal leve permanent med en lov fra regeringen, som dikterer priser, lønninger og avancer. Dette beklager vi meget fra retsforbundets side.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til hr. Kurt Hansen, skal jeg gøre opmærksom på, at det er tanken at fortsætte, til dagsordenen er færdig, altså også indtil punkt 16 og punkt 17 er behandlet, uden pause.

Kurt Hansen (VS):

Den ene minister efter den anden har på forskellige leder og kanter forsøgt at fremstille indholdet i indgrebet, som om der ikke er tale om en reallønsnedgang for lønarbejderne.

Finansministeren kom bl. a. med nogle kommentarer til mig, der gik på, at jeg skulle have sagt, at efter forslaget får de lavest lønnede den laveste lønstigning. Det har jeg al-

drig udtalt mig om. Det, jeg har talt om i første omgang, og som ministeren ikke har imødegået på nogen som helst måde, er, at de, der får den største reallønsnedgang, det er de lavest lønnede, og det mener jeg er noget ganske andet.

Det begrundede jeg i følgende punkter: for det første kan man altså ikke bruge den forlængede ferie til at betale de kommende prisstigninger med. For det andet ligger det for alle dem, og det er også laverelønnede, der ikke berøres af garantilønnen, og som har svært ved at få gennemført en lønglidning, helt klart efter regeringens egne tal sådan, at der kun er tale om en mulig lønstigning på mellem 4 og 5 pct., og at denne mulige lønstigning på 4-5 pct. faktisk kun kan opnås, hvis der sker en udvikling i prisstigningerne på 6-7 pct. Det er for mig nogle elementer, der taler klart for, at det er de lavest lønnede, der vil få den største nedgang i den disponible købekraft.

Derudover er der et element, som kommer til at ramme de lavest lønnede hårdest; det er den finanspolitiske stramning, som vi jo alle sammen udmærket godt ved vil komme senest her til efteråret. Regeringen er godt nok i dag gået uden om denne problemstilling som katten om den varme grød, men jeg synes, at den tavshed, regeringen har udvist omkring lige netop dette spørgsmål, også er yderst talende for regeringens kommende finanspolitiske hensigter.

Statsministeren sagde, at der næsten var tale om en rød-sort alliance, fordi venstrefløjspartierne og en række borgerlige partier havde afvist dette indgreb, som SV-regeringen lægger frem. Jeg vil sige for mit eget partis vedkommende, at vi har to helt klare hovedbegrundelser for at få brudt dette forlig, for at gå imod det på alle leder og kanter og opfordre lønarbejderne til at aktionere imod det. For det første at en gennemførelse af forliget fører til en klækkelig reallønsnedgang, hvad jeg lige har været inde på. For det andet at dette i høj grad er med til at undergrave de faglige organisationers eksistensberettigelse. Det er nogle helt elementære principper for os.

Som jeg ser det i forbindelse med dem, som statsministeren betegnede som de sorte, kan jeg kun opfatte det på den måde, at der er en række partier, der reelt forsøger at lefle for nogle offentligt ansatte på den måde, at

[Kurt Hansen]

man siger, at de, der har den største løn, de skal også have den største taktregulering. Ja tak, vi mener også, at der bør være en betydelig bedre dækning inden for det offentlige område, men vi mener ikke, at det skal ske procentvis af lønnen på den måde, at den, der har mest, altid vil få den største taktregulering; det kan ikke være den rigtige måde. Vi må have indført et tilsvarende system, som man f. eks. har på LO-området, men det skal blot udgøre en 100 pct.s dækning i forhold til prisstigningerne, totalt set.

Arbejdsministeren var inde på, at han havde talt med en kollega i udlandet, og at denne kollega havde fået forklaret, at hele befolkningen faktisk stod bag dette forlig, det var i hvert fald de eneste, der ikke var imod. Jeg går ud fra, at der er tale om, at de øvrige måtte være enkelte interesseorganisationer og forskellige politiske partier. Alle var imod undtagen hele befolkningen, eftersom ministeren sagde det. Da var det jo uheldigt nok, at de ansatte inden for KTAS i denne periode ikke havde fundet ud af at nedlægge arbejdet, så arbejdsministeren ikke havde kunnet kommunikere sådan noget sludder rundt på kontinentet.

Så sagde arbejdsministeren endvidere, at han godt kunne se, at der var et problem med, at de lavest lønnede ikke fik reel dækning, når man konverterer de suspendede dyrtidsportioner til ferie. Men, sagde arbejdsministeren, så forhøjer vi garantilønnen. Der har svævet et tal, der hedder noget med 30.000-40.000, der bliver omfattet af denne garantiløn, men hvor mange kroner og øre drejer det sig reelt om? Hvor meget skal der egentlig bruges til at supplere lønnen for dem, der har under 32 kr. 60 øre, op til dette beløb? Jeg tror, det er et forsvindende lille beløb, og jeg tror slet ikke på, at det totale antal personer, som det kommer til at omfatte, ligger i størrelsesordenen 30.000-40.000.

Men lad os så se på den gruppe, der ligger mellem 70.000 og 80.000 kr. i årsindtægt. Hvis vi omregner dyrtidsportionerne til ferie, så vil de få 1.750-1.900 kr. ud af det på årsbasis. Hvis det var kommet til udbetaling som dyrtidsportioner, ja, så havde vi været oppe på omkring 2.600 kr. Den helt overvejende del af lønarbejderne må siges at ligge på en årsindtægt imellem 70.000 og 90.000 kr., så der er altså en meget stor gruppe, der ikke får det, der blev givet løfte om ved det

sidste overenskomstindgreb, nemlig at de suspendede dyrtidsportioner skulle udbetales. Der siger man altså til arbejdsgiverne: forskellen mellem prisen på de suspendede dyrtidsportioner og den ferie, der nu bliver en realitet efter dette indgreb, kan I stikke lige ned i baglommen.

Så er der en stor gruppe på arbejdsmarkedet, som man slet ikke har berørt under denne debat, jo, arbejdsministeren har lige været inde på det, og det er ungarbejderne og lærlingene. Jeg vil godt spørge arbejdsministeren: kan man inden for den beløbsramme, 225 mill. kr., forvente at lærlingene, som jo er ekstremt lavtlønnede, at ungarbejderne, som jo er ekstremt lavtlønnede, vil få en rimelig andel og i givet fald hvilken andel af disse 225 mill. kr.? Jeg går ud fra, at det var en ren fortalelse, arbejdsministeren kom med i sin replisering, da han sagde, at man ikke ved denne lejlighed havde tænkt sig at gøre indgreb i lønningerne til gruppen af lønarbejdere mellem 18 og 25 år. Jeg går ud fra, at det var en fortalelse, men den var jo slem nok, uanset hvad det var.

Jeg vil godt høre: hvad har man egentlig tænkt sig at stille op med den store gruppe af unge mennesker, som er ekstremt dårligt betalt, såvel inden for det offentlige som på det private arbejdsmarked? Vil man gøre noget for at sikre, at de bliver hevet op på en rimelig, anstændig løn, der gør, at de også kan fungere i den civile tilværelse? Vil man give dem nogle ekstra fordele, eller hvordan ligger det faktisk i forbindelse med denne gruppe, som vistnok kan betegnes som ekstremt lavtlønnede?

Formanden:

Det var ordførernes anden omgang.

Askjær Jørgensen (FP):

Når jeg har bedt om ordet igen, er det, fordi der er tre af ministrene, jeg gerne vil takke. For det første vil jeg gerne takke handelsministeren for, at vi nu fik præciseret, at hele fødevarerområdet ikke omfattes af disse avance- og prisstoplove. Man praler af, at priserne bliver holdt i ro på grund af disse ting. Det synes jeg man skulle lade fare.

Når handelsministeren henviser til, at der kan svares på nogle ting i udvalgene, så vil jeg gerne referere til, hvordan det er gået de

[Askjær Jørgensen]

sidste to gange, vi har udvalgsbehandlet lignende lovforslag. Det har altså været noget, vi er blevet dikteret. Der var 24 timer, og så skulle der skrives betænkning. Vi har fået nogle svar, men det viste sig f. eks., at nogle af de svar, vi fik kort efter SV-regeringens tiltrædelse, f. eks. om HT, ikke holdt stik. Derfor er jeg dybt bekymret over, at sådan en avancestoplov skal gælde i to år. Jeg er dybt bekymret på dansk erhvervslivs vegne over, at de skal stå model til, at man nu vil køre det igennem, så man forlanger, at der skal ligge en betænkning inden kl. 24 i morgen aften. Det synes jeg er trist. Jeg synes ikke, det tjener hverken handelsministeren eller SV-regeringen til ære, at så alvorlig en lov, der skal gælde så længe, skal køres igennem på den facon.

Med hensyn til § 2 er der masser af ting, jeg synes skal afklares. Jeg hørte forlydender om, at handelsministeren allerede arbejder med ændringsforslag til sit eget lovforslag. Det fortæller altså, at man har udarbejdet det sådan i huj og hast, at man ikke har fået lavet det rigtigt. Jeg må notere mig, at på dette vigtige område får vi heller ikke denne gang en bare nogenlunde behandling. Folketinget kan ikke være dette bekendt over for det danske erhvervsliv. Det er først og fremmest, nej, det er fuldt ud SV-regeringen, der har ansvaret for, at vi behandler dansk erhvervsliv på den facon.

Jeg vil gerne takke finansministeren for, at man nu erkendte, at grundlaget for SV-regeringen er smuldret bort. Nu fik vi at vide, at målsætningen med de 6,5 mia kr. kunne ikke holdes. Jeg noterede mig også, at venstres politiske ordfører talte noget om æselsspark. Ja, vi er nogle, der har mærket sparkene. Så må de, der har sparket, være dem, der betegner sig selv som æsler. Undskyld!

Udenrigsministeren vil jeg også gerne takke. Udenrigsministeren var ikke særlig venlig, da han talte om hr. Glistrup. Jeg kom til at tænke på venstres tidligere høvding, som nu er højkommissær, da jeg hørte udenrigsministeren. Jeg vil gerne takke udenrigsministeren, fordi han fortsætter den linje. Det bringer os i en god position i fremskridtspartiet, når venstre tillader sig at køre debatten på det niveau. Ovre i de egne af landet, hvor jeg kommer fra, og hvor handelsministeren og andre af venstres folk – måske også uden-

rigsministeren, men knap så meget som venstres tidligere høvding – har kontakter, har vi masser af folk, der siger til os: nej, så groft som venstres minister udtaler sig nu, så er det sket! Hvis man i forbindelse med meningsmålinger læser bladens kommentarer, vil man se, at de skriver om, at fremskridtspartiet har en fast vælgerskare; der er ikke stor vandring. De, der er stabile hos fremskridtspartiet, er først og fremmest de vælgere, der tidligere har hængt hos venstre, og som er blevet trætte af den måde, venstres høvdinge tillader sig at omtale hr. Glistrup og andre fremskridtsfolk på. Takken går altså på, at man gavner fremskridtspartiet ved at anvende denne ikke særlige pæne tone over for fremskridtspartiet.

Jeg har en enkelt kommentar til hr. Poul Schlüter. Da jeg for 10–11 år siden meldte mig ud af det konservative folkeparti, var det efter et møde, jeg havde været med til, hvor hr. Poul Sørensen, daværende fremtrædende medlem af det konservative folkeparti, havde fortalt os om, at vi i det konservative folkeparti skulle forsøge at have en stemmegruppe inden for de offentligt ansatte, funktionærerne osv. Det var et internt tillidsmandsmøde, hvor vi fik det at vide af hr. Poul Sørensen. Jeg mente, det var en forkert politik, det var ikke tjenestemændene, vi skulle satse på, men først og fremmest dem, der præsterer noget i samfundet ved produktionen. Jeg mener også, tjenestemændene præsterer noget, men først og fremmest skulle vi forkæle dem, der producerer. Det var årsagen til, at jeg meldte mig ud af det konservative folkeparti dengang. Hr. Poul Schlüters politik og argumenter nu det sidste par dage har overbevist mig om, at det var rigtigt, at jeg på daværende tidspunkt meldte mig ud af det konservative folkeparti.

Erlendsson (FP):

Min gode ven hr. Johan Nielsen fra Færøerne – øer, som jeg har stor kærlighed til selv – kom med en bemærkning, som jeg ikke mener bør stå upåttalt. Jeg burde have taget ordet med det samme, men jeg forstod faktisk ikke, hvad det var, hr. Johan Nielsen hentydede til, da han kaldte fremskridtspartiet racistisk og nationalistisk. Måske var han inspireret af en taler i går, som berørte emnet ganske periferisk uden at have nogen som

[Erlendsson]

helst baggrund for at gøre det andet end en navnelighed med et parti i et andet land. Men da jeg gravede ned i hr. Johan Niensens reaktion, som fulgte oven på en tale af hr. Nauerby, så fandt jeg en bemærkning fra hr. Nauerby om, at et spinkelt regeringsflertal, som støttede sig på færøse og grønlandske mandater, var lidt tvivlsomt i en sådan situation. Men hvordan det skulle kunne udlægges som noget nationalistisk eller racistisk, har jeg svært ved at forstå.

For det første er der jo ingen her, der er i tvivl om, at hr. Johan Nielsen tilhører den hvide race, den, som man blandt etnologer kalder for den kaukasiske. Der er heller ingen tvivl om, at hr. Johan Nielsen udelukkende sidder i denne forsamling, fordi han er dansk statsborger og altså tilhører samme nationalitet som medlemmerne af fremskridtspartiet. At fare voldsomt op over for hr. Nauerby og benævne os med disse stærkt negative betegnelser, er der overhovedet hverken den ene eller den anden begrundelse for. Men jeg skal da gerne uddybe det, som hr. Nauerby var inde på.

Se, inden for det danske rige er der nu to befolkningsgrupper, som man har givet særrettigheder. Man har givet dem ret til at pålægge befolkningen uden for disse specielle områder hårde byrder og kan gøre det med den lille marginal i stemmeflertal, som sikrer en regering, der vil pålægge befolkningen hårde byrder, og dette kan ske. Men som bekendt har de allerfleste love, som vedtages i folketinget, en sidste paragraf, der siger, at denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Det er baggrunden for, at vi har bedt disse folketingsmedlemmer om at holde sig lidt i baggrunden, når det gælder om at pålægge befolkningen i hovedlandet hårde byrder, og ikke være tungen på vægtskålen.

Lad mig bruge et eksempel. Nu er hr. Johan Nielsen her ikke, men han har jo lejlighed til at læse, hvad jeg har sagt, i Folketingstidende. Lad os tage den ganske vist meget hypotetiske situation, at sambandspartiet i lagtinget ville gå ind for, at Færøerne skulle give bidrag til det danske rige. Det er nu ikke så helt hypotetisk, for jeg husker fra den sidste folketingsdebat, vi havde her, at vi igen skulle være vidne til, at hjemmestyreløven blev mistolket på den måde, at man gav automatiske tilskud fra riget til denne befolk-

ning deroppe til områder, som man overlod dem hele administrationen af. Det er stik imod de noble bestemmelser, som er nedfældet i hjemmestyreløven.

Lad os tænke os, at sambandspartiet havde lige akkurat halvdelen af stemmerne, men manglede et mandat, og at der så var en repræsentant deroppe, valgt i hovedlandet, som lagde sin stemme i vægtskålen, når en sådan lov skulle vedtages, en sådan bestemmelse skulle vedtages. På hvilken side ville hr. Johan Nielsen så stå? Hvilket standpunkt ville han tage i en sådan situation?

Jeg tror, at dette billede viser ganske klart, hvad jeg mener, og hvad fremskridtspartiet mener, når vi maner til tilbageholdenhed hos folketingsmedlemmer valgt i områder, som hårde restriktionslove, hårde økonomiske byrder, som vi vedtager her i folketinget, ikke rammer.

Formanden:

Som hr. Erlendsson selv var inde på, havde det rigtige nok været i sådan et tilfælde at tage ordet umiddelbart efter hr. Johan Nielsen og få den korte bemærkning, som altid bliver bevilget i et sådant tilfælde.

Ib Nørlund (DKP):

Jeg skal ikke begive mig ind på så lange udenomsture som den foregående taler, men jeg har en bemærkning i anledning af hr. Ellemann-Jensens indlæg.

Jeg er mig ganske bevidst, at der altid er en risiko ved at begive sig ind i en løvekule, men jeg erindrer en anden fabel. Den gik ud på, at man i et sådant tilfælde skal finde en torn i poten på vedkommende og trække den ud, og så kan man i reglen ordne sig fredsommeligt. Jeg kan godt se en torn i poten på hr. Ellemann-Jensen, men hver gang jeg prøver at gøre den løs for ham, så knurrer han. Det er den enkle ting, at han bestandigt tror, at man kan løse de problemer, som vi her diskuterer, ved bare at gøre ondt for den store, almindelige, arbejdende og forbrugende befolkning og ved at gøre godt for dem, der lever af profitten og bruger den i hele det økonomiske kredsløb. Så længe den torn sidder i poten på hr. Ellemann-Jensen, så er der altså en vis risiko ved at omgås ham.

Jeg har dernæst en oprigtigt ment tak til statsministeren for det svar, han gav mig.

[Ib Nørlund]

Han sagde ganske klart: dette er den samme regering, det er ikke nogen ny regering, som driver sit spil. Altså hele det gamle kompagni, det gamle grundlag og på den måde intet nyt. Det forekommer mig lidt ulogisk i den forbindelse at bebrejde mig manglende fornyelse, fordi jeg synes, at det snarere ligger på statsministerens side. Jeg vil da godt sige, at hvis fornyelse i form af en buket som den, man kommer med her, skal kaldes stalinisme, så tror jeg nok, at statsministeren lidt utilsigtet er kommet til at gøre den gamle herre en ære, som han måske ikke mente.

Sagen er jo, at det, som hr. Poul Schlüter snakker om, nemlig at der i denne løsning er sket et knæfald for fagbevægelsen, ingen steder har hjemme. Hvis man sammenligner med de krav og de indstillinger, som findes i fagbevægelsen som helhed – og her taler jeg ikke alene om LO-ledelsen – så vil man se det store og afgørende svælg, der findes dér.

Jeg synes nok, at statsministeren efter det, han har sagt her, må føle en forpligtelse til at retlede Thomas Nielsen. Jeg forstår, at p.t. er forbindelserne sådan, at man ikke benytter sig af de knubbede ord, som ellers er blevet udvekslet mellem parterne, men at statsministeren må kunne sige til ham: kære Thomas, jeg vil godt gøre dig opmærksom på, at når du går ind for hele denne løsning med den begrundelse, at der er kommet en ny regering, så tager du ganske alvorligt fejl. Det beror på en hel misforståelse. Det er den samme regering, det er det samme kompagni, og det bør han også indstille sig efter. Og når man overlever andendagens fortumletheder, som hr. Kjeld Olesen snakkede om, så melder der sig jo alle disse problemer på ny, hvor regeringen kommer til at spille den afgørende rolle i denne forbindelse.

Hvad angår statsministerens slutbemærkninger, synes jeg nok, at han må se i øjnene – jeg vil ikke gå ind i hr. Melchior's litterære eskapader, jeg er ikke helt sikker på, at de har begrundelse – at over for arbejderbevægelsen har statsministeren ikke gjort sin pligt, og derfor kan han godt lade SV-regeringen gå. Det ville være et skridt i den rigtige retning.

Wilhelm (VS):

Jeg synes, det er blevet en indgroet uvane for socialdemokratiet ikke at kunne argu-

mentere politisk for sine forskellige forlig, men at mene, det er et forsvarligt standpunkt at sige, at 2 og 2 er 3½ – hvis bare vi kan finde nogle på den ene side, der siger, at det er 4, og nogle på den anden side, der siger, at det er 3.

Statsministerens udtalelser om den sort-røde alliance er et eksempel på det samme. Man gider ikke diskutere de argumenter, der er på den ene side og på den anden side, men bare der er nogle, der angriber os fra venstre, og nogle, der angriber os fra højre, så må vi nok være på rette spor. Det er landets største arbejderparti, der er degenereret til den holdning.

Lad os se på det helt konkret, for man kan jo godt angribe den fuldstændig usagligt, naturligvis, at lønningerne bliver alt for høje og alt det dér. Man har sagt, at man ville opretholde den disponible realløn. Jeg synes, at finansministeren – eller statsministeren, gerne for os – skylder hr. Kurt Hansen et svar på det konkrete spørgsmål, hvad der sker med den disponible realløn for den meget store lønmodtagergruppe, der ligger lige præcis denne her kronens penge for højt til ikke at være berørt af garantilønnen, men også ligger for dårligt til, at de faktisk kan gennemføre lønglidning. Det er jo mange.

Der er efter regeringens egen opfattelse intet andet til dem end 4 pct. i dyrtidsregulering, fordi man regner med 3 portioner, og så ½ pct. til de specielle krav, hvis de ellers får andel i dem. Det er 4½ pct. Men 3 dyrtidsportioner bliver kun udløst, når der er 9 points, og 9 points er der kun, hvis der sker prisstigninger på knap 7 pct., og de fik altså 4½ pct. Der er en mangel på 2 pct. i disponibel realløn. Og regeringen er vel ikke begyndt at regne ferier for disponibel realløn? Dem kan man jo altså ikke betale fødevarerprisstigninger med. Regeringen ville ikke regne de dyrtidsportioner for disponibel realløn, så længe de var indefrosset i hvert fald. Det er de også på sin vis, når det er feriebetaling.

Der mangler altså 2 pct. Ja men det kan jo være, at prisstigningerne ikke bliver så store. Ja men det er regeringens forudsætning. Det er regeringen, der siger 3 dyrtidsportioner. Lad os sige, at de ikke blev så store. Så er det ikke knap 7 pct. i prisstigninger, men så er det sandelig heller ikke 4 pct. i dyrtidsregulering, så er det tilsvarende mindre. Der

[Wihjelm]

mangler stadig væk tæt på de 2 pct. i den disponible realløn.

Så har jeg kun den bemærkning til finansministeren i øvrigt, at jeg synes, det er betegnende, at finansministeren siger, at det er nu ikke her og nu med alle disse andre sager på dagsordenen, at vi skal tage nogen diskussion om dette notat fra finansministeriet, som pudsigt nok er kommet lige i dag, efter at der har været snakket om det siden den 9. juli 1978 og der er blevet rykket for det adskillige gange. Det er ikke tidspunktet lige nu, siger finansministeren. Ja men hvad drejer hele dette indgreb sig om? Drejer det sig ikke om lønpolitik?

Der kommer et regeringsnotat om, hvordan lønpolitikken virker, for første gang et nogenlunde sagligt, eller hvad man vil, i hvert fald et præciseret grundlag, hvor man kan diskutere forudsætningerne, hvor der er redegjort for, hvad regeringen mener er virkningerne af en lønpolitik, og så siger finansministeren, at det synes han er en dårlig lejlighed til at diskutere lønpolitikens virkninger. Men det er lige præcis det, hele dette indgreb drejer sig om, det er lige præcis det, der belyser, hvor berettiget det er at køre videre i det spor, der hedder lønpolitik. Det finder finansministeren – og jeg forstår ham egentlig godt – er en dårlig lejlighed til at diskutere de konkrete virkninger af lønpolitikken.

Endelig denne snak om en ny regering. Jeg går ud fra, at hr. Thomas Nielsen mener en regering med en anderledes politik. Så synes jeg da faktisk, han har ret. Så er der da tale om en ny regering. Den regering, som Thomas Nielsen i efteråret – og efter min mening og efter VS' mening med fuld ret – ønskede at gøre alt for at få aflivet, det var en regering, der havde mange punkter. Den havde bl.a., at der skulle laves noget ved værdistigningerne, at rentefradraget skulle aftrappes, og at den disponible realløn i den kommende overenskomstperiode skulle opretholdes. Det nye, der er ved regeringen, det er, at der ikke kommer noget om værdistigningerne, at man har udskudt aftrapningen af rentefradraget i lang, lang, lang tid, og at den disponible realløn ikke bliver opretholdt for i hver fald den meget store gruppe, der ligger klemt mellem garantilønnen og lønglidningsmulighederne.

Det er det nye ved denne regering, og det nye, disse tre punkter, opgivelsen af værdistigningsafgiften, i hvert fald med noget kød på, udsættelsen af rentefradragsaftrapningen på ubestemt tid og dette, at man ikke lever op til løfter om at opretholde i det mindste den disponible realløn, det er de tre ændringer, der får Thomas Nielsen til at sige, at nu kan han godt snuppe regeringen, nu skal den sandelig overleve.

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Hr. Ib Christensen efterlyste et notat om oliepriserne. Det skete med henvisning til dagbladet Børsen og en udtalelse til samme blad af hr. Ellemann-Jensen.

Jeg kan sige, at jeg ikke kender et sådant notat, og jeg forstår på hr. Ellemann-Jensen, at han heller ikke har udtalt sig om det; det må altså stå for Børsens egen regning. Men det er klart, at OPEC-landenes accelerering af de priser, der blev vedtaget i Abu Dhabi, sætter sig hurtigere spor nu, de accelererer hurtigere end antaget. Tidligere ventede vi jo en gradvis stigning med fuld gennemslagskraft ved årets slutning. Dertil kommer Iran-krisens indflydelse på oliespotmarkedet. Det drejer sig altså om alment tilgængelige oplysninger og ikke om et notat, og regeringen har naturligvis også haft olieprisudviklingen inde i sine overvejelser og vurderinger.

Hr. Alfred Hansen spurgte, hvad der skal ske om to år, når avancebegrænsningsloven udløber. Jeg kan sige: avanceloven er et led i den samlede overenskomstlovgivning og har derfor samme løbetid som overenskomsterne. Jeg tror i øvrigt ikke som hr. Alfred Hansen på risikoen for en voldsom prisexplosion, idet jeg igen skal gøre opmærksom på, at der er tale om en avancebegrænsningslov og ikke en prislov. Indregningsmulighederne er ret så omfattende i denne lov.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal her i sidste omgang altovervejende holde mig til at svare på nogle af de direkte spørgsmål, der er stillet.

Jeg vil da gerne benytte lejligheden til at takke hr. Poul Schlüter for et i virkeligheden meget åbent og i den forstand også meget sympatisk svar til mig. Hr. Poul Schlüter sagde direkte, at han ikke ville tage fuld afstand fra, at det konservative folkeparti var på

[Finansministeren]

stemmefiskeri hos de offentligt ansatte. Det er jo det nærmeste, man kan komme en fuld erkendelse, og det forklarer jo meget.

Men bortset herfra har hr. Poul Schlüter ikke ret. LO har ikke betinget sig noget som helst vedrørende tjenestemandshandlingerne, ville helt sikkert meget have sig frabedt at blande sig i dem. Men jeg tror godt, at hr. Poul Schlüter ville kunne forstå det, hvis andre lønmodtagere, der har lige så stive eller endnu mere stive lønsystemer end dem, man kender inden for den offentlige sektor, ville have en smule svært ved at acceptere et lovindgreb, som gav dem væsentlig mindre, end andre får. Jeg skal gentage, hvad jeg sagde i første omgang, at fuld taktregulering er et alt for usmidigt lønsystem, men jeg forstår, at overordnede politiske hensyn fortrænger mere besindige overvejelser.

Til hr. Jørgen Jensen skal jeg kun sige, at han i sine beregningsforudsætninger bl. a. opererer med en for stor prisstigning, og derfor når vi til et forskelligt resultat vedrørende reallønnen, og jeg er sikker på, at hr. Jørgen Jensens beregninger er forkerte. Det resultat, vi er nået til, er som sagt, at over 90 pct. af de offentligt ansatte skulle kunne bevare reallønnen og de fleste af dem få en reallønsstigning.

Med hensyn til den fremtidige finanspolitik, som hr. Jørgen Jensen altid spørger interesseret til – det forstår jeg meget godt – så skal jeg sige, at den beror begribeligvis på den økonomiske udvikling, og det kan man ikke sige noget nærmere om i dag. Pristallet nulstilles selvfølgelig ikke, så ville det have været opløst.

Hr. Ole Vig Jensen spørger mig, om jeg vil lade taktreguleringsnævnet undersøge mulighederne for et forbedret taktreguleringsystem. Hertil vil jeg sige, at jeg finder, at det nuværende taktreguleringsystem fungerer udmærket, og derfor har jeg ikke nogen planer om at sætte nogen til at ændre det, men hvis hr. Ole Vig Jensen kan påpege fejl og mangler, så kan spørgsmålet da overvejes.

Så skal jeg sige, at forhøjelsen af taktreguleringen fra 75 til 90 pct. ikke koster, som hr. Ole Vig Jensen antog, 135 mill. kr. for den offentlige sektor. Den koster 400 mill. kr. Det siger jeg såmænd bare for den gode ordens skyld, for i dag, hvor oppositionen er i sit rundhåndede hjørne, går jeg ud fra, at et par hundrede millioner ikke spiller nogen

rolle, når vi altså lige ser bort fra de 225 mill. kr. til det private arbejdsmarked.

Hr. Alfred Hansen skal jeg gøre opmærksom på, at jeg allerede i mit første indlæg sagde, at den samlede løsning stort set ikke ændrer forudsætningerne for den af folketinget vedtagne finanslov for 1979. Jeg skal bekræfte, at spørgsmålet om ferieforlængelsens betydning for lærernes årsnorm skal forhandles mellem finansministeriet og lærernes organisationer.

Sluttelig skal jeg sige til hr. Wilhjelm, at det er en af de sædvanlige fordrejelser, når hr. Wilhjelm lægger mig i munden, at jeg skulle have sagt, at det var en dårlig lejlighed til at diskutere virkningerne af en lønpolitik. Det er det bestemte ikke. Jeg er også gået ind i en diskussion, men bare ikke på hr. Wilhjelm's foranledning. Jeg har givet min vurdering i det notat, der er tilsendt politisk-økonomisk udvalg, og hr. Wilhjelm's bemærkninger giver mig ikke anledning til at føje noget til.

Men jeg vil da gerne takke hr. Wilhjelm for, at han fandt, at det notat, som han har fået, er nogenlunde sagligt. Jeg kunne godt høre, at hr. Wilhjelm havde svært ved at få det over tændernes gærde, han var lige ved at kløges i det, men han har jo heller ikke stor træning i venligheder – der går nærmest år imellem. Så meget desto mere vil jeg gerne kvittere for elskværdigheden.

Hermed sluttede forhandlingerne.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Med hensyn til udvalgsbehandling stiller jeg følgende forslag:

Lovforslagene under dagsordenens punkt 9–12 og 15 henvises til arbejdsmarkedsudvalget.

Lovforslagene under dagsordenens punkt 13 og 14 henvises til erhvervsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af:

Forslag til lov om undgåelse af kaos i Danmark [af Glistrup (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 194. Fremsat 20/3 79).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 17 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

17) Første behandling af:

Forslag til lov om personfradrag for kalenderåret 1979 [af Glistrup (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 191. Fremsat 9/3 79).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil gerne sige, at regeringen fuldt ud kan tilslutte sig formålet med fremskridtspartiets lovforslag, og jeg skal derfor opfordre partiet til en positiv medvirken til gennemførelse af lovforslag nr. L 196, så vi faktisk undgår kaos i det danske samfund.

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Forslaget indeholder en bestemmelse om, at personfradraget skal forhøjes med 2.600 kr. ved siden af de 500 kr., der i forvejen er som en ekstraordinær forhøjelse. Jeg kan nævne, at denne forhøjelse vil koste et provenutab på 3.450 mill. kr.

Regeringen kan ikke medvirke ved forslagets gennemførelse.

Møller Andersen (S):

Bag den dramatiske overskrift på fremskridtspartiets lovforslag nr. L 194 gemmer sig ønsket om at undgå konflikter på arbejdsmarkedet. Regeringen har ved 7 lovforslag, der hele dagen igennem har været til behandling i tinget, stillet forslag til en samlet løsning af forholdene på arbejdsmarkedet.

Fremskridtspartiets lovforslag nr. L 194 er altså i sit første led overflødigt. Det andet led, der i øvrigt er identisk med lovforslag nr. L 191, går ud på at klare lønproblemerne

ved en yderligere forhøjelse af personfradraget med 2.600 kr. i 1979.

Fremskridtspartiet fremhæver selv som en forudsætning for forslagets gennemførelse, at de offentlige udgifter nedskæres med 3 mia kr. i 1979.

Socialdemokratiet er modstandere af, at den finanslov, der blev vedtaget i december, beskæres, ligesom vi er modstandere af, at de kommunale budgetter, der er vedtaget i amt og kommuner sidste efterår, nedskæres.

Vi kan derfor ikke medvirke til nogen af lovforslagenes gennemførelse.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Efter de seneste 8-9 timers debat må det stå lysende klart for enhver, at der skal helt andre metoder til, og fremskridtspartiet inviterer derfor til samarbejde omkring dette lovforslag om undgåelse af kaos i Danmark.

Folketinget har netop afsluttet første behandling af en håndfuld lovforslag, der skulle sikre ro på arbejdsmarkedet ved at tvinge regeringens samlede foranstaltninger ned over hovedet på arbejdsgivere, arbejdstagere og befolkningen som helhed. Der er helt naturligt en knurren i rækkerne, og fremskridtspartiet kan kun udtrykke forståelse herfor.

Med vort forslag til lov om undgåelse af kaos i Danmark ønsker vi at give en bredere kreds af implicerede teknokrater, organisationsfolk og politikere mulighed for i en afslappet atmosfære at kunne diskutere problemerne, som arbejdsmarkedets parter er kørt fast på. Der skal tid til at drøfte disse alvorlige dispositioner. Det bliver, som vi er overbevist om efter at have fulgt førstebehandlingen, noget makværk, hvis de beslattes i hast for at være klar før torsdag den 29. marts 1979. Den arbejdsform, der finder sted de næste par døgn, med nattemøder i udvalgene, med en frustreret strøm af deputationer og skinforhandlinger i forskellige kontaktudvalg, kan ikke være den rigtige.

Det, fremskridtspartiet foreslår, er møder mellem politikerne og arbejdsmarkedets parter; ikke bare regeringspartiernes politikere, men en repræsentation fra alle politiske partier i forhold til mandattallene.

Ud over LO og Arbejdsgiverforeningen ønsker vi at se repræsentanter for Landbrugsrådet, Industrirådet, Håndværksrådet,